Dzisiaj 28 stron

Wydanie wieczorne

Cena 20 groszy

KURJER POZNAŃSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannem i wydaniu wieczornem, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświąteczne tylko wydanie wieczorne.

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chełmikowski, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 398

Poznań, sobota dnia 30 sierpnia 1930

Rok XXV

Wybory

Orędzie p. Prezydenta Rzeczypospolitej, rozwiązujące Sejm i Senat i wyznaczające nowe wybory do ciał ustawodawczych, witamy z prawdziwem zadowoleniem.

Od dawna domagaliśmy się wyjaśnienia sytuacji i usunięcia stanu niepewności, jaki wytworzył się w kraju. Przedłużający się impas wewnętrzny był w najwyższym stopniu szkodliwy dla interesów państwowych. Zahamowanie prac ustawodawczych oraz sparaliżowanie działalności jednej z władz państwowych, przewidzianych w konstytucji, wytwarzało sytuację szczególnie niebezpieczną w chwili pogłębiającego się kryzysu gospodarczego i wzmożonego ataku niemieckiego na nasze państwo. I choć głośno było w ostatnich czasach o nowym zamachu w formie rozwiązania Sejmu i Senatu bez rozpisywania wyborów, jedyne wyjście z zagmatwanej sytuacji widzieliśmy zawsze w drodze legalnej. Droga nielegalna wiodłaby do większego jeszcze chaosu. Na szczęście postulaty nasze ziściły się. Pierwszą dodatnią stroną orędzia jest próba wyjścia z impasu, a drugą — trzymanie się ram konstytucji. Oby było to zwiastunem, że również walka wyborcza toczyć się będzie bez gwałtów i nadużyć...

A jeśli chodzi o samą treść orędzia, to pominiemy kwestję jego zawiłego stylu, którego autorstwa nie trudno się doszukać. Orędzie stwierdza, że Sejm nie dokonał rewizji konstytucji, choć miał po temu specjalne uprawnienia. Jeżeli jednak tak się stało, to winę ponosi klub B. B., który dopiero w rok po zwołaniu poprzedniego Sejmu sformułował swe postulaty ustrojowe, a następnie stosował taktykę, uniemożliwiającą wszelką, pozytywną akcję. Należy również stwierdzić, że system odraczania i zamykania sesyj sejmowych utrudniał intensywną pracę nad zagadnieniem ustrojowem. Ostatnio zresztą komisja konstytucyjna dochodziła już do pewnych konkretnych rezultatów.

Orędzie zapowiada, że walka wyborcza potoczy się o kwestję zmiany ustroju. Zgadzamy się z tem zupełnie, mając dokładnie opracowany program reformy konstytucji, o który walczyć będziemy. Ale pozatem potoczy się walka o praworządność, o oszczędny program finansowy, o zerwanie z etatyzmem, o reformę podatków, o ukaranie winnych nadużyć (np. sprawa Czechowicza), o kontrolę nad wykonaniem budżetu, o usunięcie polityki z armji, o zmianę systemu politycznego wobec Niemiec, o mocną politykę na kresach wschodnich, o wielkie zagadnienia moralne i religijne — słowem o dawno oczekiwane uporządkowanie życia państwowego.

Obyśmy z przyszłych wyborów wyszli istotnie państwem nareszcie unormowanem, w którem panowałyby prawo, ład i spokój, a którego życie rozwijałoby się według ustalonego programu, a nie wśród tajemniczych niespodzianek.

Ostatnie lata wiele nauczyły społeczeństwo. Wie ono, gdzie leży istota zła. Zastąpienie dotychczasowego systemu, który dał wszędzie wyniki ujemne, rządami narodowemi, opartemi na pozytywnym programie, będzie hasłem przyszłych wyborów. Więcej niż kiedykolwiek triumf idei narodowej potrzebny jest państwu, które staje przed wielkiemi i trudnemi zadaniami.

Wierząc w naród polski, wierząc w jego zdrowy instynkt, wierzymy również w zwycięstwo obozu narodowego w zapowiedzianych wyborach!

Sejm i Senat rozwiązane

Wybory do Sejmu w dniu 16 listopada, do Senatu w dniu 23 listopada

Warszawa, 30. 8. (Tel. wł.). O godzinie 10 przybył do kancelarji marszałka Sejmu porucznik Szczeniowski i wręczył sekretarzowi p. marszałka, Dwernickiemu, następujące pisma:

„Prezes Rady Ministrów. Nr. 14467 Warszawa, dnia 30 sierpnia 1930 r. Do p. marszałka Sejmu Rzeczypospolitej w Warszawie.

Mam zaszczyt przesłać P. Marszałkowi orędzie p. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 sierpnia 1930 w sprawie rozwiązania Sejmu i Senatu, nadmieniając, że przesyłam jednocześnie uwierzytelniony odpis tego orędzia p. marszałkowi Senatu. Prezes rady ministrów, w zastępstwie Beck".

Orędzie Prezydenta w sprawie rozwiązania Sejmu i Senatu

Po dojrzałym namyśle stwierdzam, że najważniejszą rzeczą do pracy wszystkich obywateli polskich jest naprawa zasadniczych praw rządzących Rzeczypospolitą, gdyż stanowią one podstawę dla wszystkich praw istniejących w państwie. Naprawa jest konieczna, gdyż niestety dotąd uniknąć nie można chaosu prawnego, istniejącego w Rzeczypospolitej.

Gdy przekonałem się, że naprawy tej pomimo moich usiłowań dokonać nie potrafię za pomocą istniejącego obecnie Sejmu, zdecydowałem rozwiązać istniejące Sejm i Senat.

Wobec tego na podstawie art. 26 ustęp 2. i 3. konstytucji rozwiązuje na wniosek rady ministrów Sejm i Senat z dniem 30 sierpnia 1930 r., oznaczając termin wyborów do Sejmu na dzień 16 listopada 1930, zaś termin wyborów do Senatu na dzień 23 listopada 1930.

Warszawa, dnia 29 sierpnia 1930

Prezydent Rzeczypospolitej I. Mościcki
Prezes rady ministrów J. Piłsudski.

Dalsze wiadomości

Warszawa, 30. 8. (Tel. wł.). Kancelarji Senatu doręczono również dwa pisma, które opiewają następująco:

„Do P. Marszałka Senatu Rzeczypospolitej w Warszawie. Mam zaszczyt przesłać P. Marszałkowi uwierzytelniony odpis orędzia p. Prezydenta Rzeczypospolitej z dnia 29 sierpnia 1930 r. w sprawie rozwiązania Sejmu i Senatu, nadmieniając, że przesyłam równocześnie oryginał orędzia p. marszałkowi Sejmu. Podpis (—) Prezes Rady Ministrów: w z. Beck".

Orędzie p. Prezydenta zaopatrzono dopiskiem następującym:

„Stwierdzam zgodność niniejszego odpisu z oryginałem. Warszawa, dnia 30 sierpnia 1930 r. Szef Biura Prawnego Prezesa Rady Ministrów (—) Piętak.

Marszałek Senatu Szymański bawi obecnie w Morszynie w Małopolsce na kuracji.

W kołach politycznych zarządzenie Prezydenta przyjęto z pełnym spokojem. Rozwiązanie bowiem parlamentu i zarządzenie nowych wyborów było postulatem większości posłów.

Na poniedziałek zostało zwołane poprzednio manifestacyjne posiedzenie posłów i senatorów stronnictw centrolewu w celu zamanifestowania przeciwko rewizjonistycznym tendencjom niemieckim. Wobec zamknięcia Sejmu manifestacja ta została uniemożliwiona. W dniach najbliższych odbędzie się posiedzenie centrolewu, na którem zapadnie uchwała co do taktyki wyborczej. Prawdopodobnie zostanie ogłoszony blok wyborczy centrolewu.

Zdaje się, że w najbliższych dniach zostanie mianowany główny komisarz wyborczy. Najwięcej szans na to stanowisko posiada p. Sieczkowski, wiceminister sprawiedliwości.

Klub „Wyzwolenia" ogłosił rezolucję, w której podkreśla, że od dłuższego czasu domagał sie wyborów, ale żąda, aby wybory nie były zamącone aktami gwałtów, oszustw i nadużyć wyborczych tudzież używaniem pieniędzy publicznych na poparcie prywatnych interesów wyborczych. Rezolucje zaznaczają, że żaden terror nie zmusi niezależnych przedstawicieli narodu do zrzeczenia się prawa kontroli nad wydawanemi przez rząd funduszami państwowemi, na żądanie rachunków z pieniędzy podatkowych i do pociągnięcia do odpowiedzialności za nadużyca. Ostatnia rezolucja wyraża współczucie marsz. Dąbskiemu z powodu napadu, dokonanego wczoraj wieczorem.

„Gazeta Warszawska" w dodatku nadzwyczajnym mówi: „Art. 26 Konstytucji brzmi: „Prezydent Rzeczypospolitej może rozwiązać Sejm i Senat przed upływem czasu, na który zostały wybrane na wniosek Rady ministrów umotywowanem orędziem, jednakże tylko raz jeden z tego samego powodu. Wybory odbędą się w ciągu 90 dni od dnia rozwiązania. Termin ich będzie oznaczony bądź orędziem Prezydenta o rozwiązanie Sejmu i Senatu, bądź w uchwale Sejmu lub Senatu. Jak wynika z zestawienia orędzia z konstytucją, wszystko robiło się zgodnie z przepisami konstytucji. Mamy zarówno wniosek Rady ministrów jak i motywy rozwiązania.

Nowe wybory nie zostały wyznaczone w ciągu dni 90, ale przed ich upływem, mianowicie na 77 dzień od rozwiązania. Należy przypuszczać, że rząd pragnie uzyskać jeszcze budżet na okres 1931-32. Wobec wymienienia w orędziu naprawy ustroju, należy się spodziewać, że rząd w toku kampanji wyborczej ogłosi swój program zmiany konstytucji.

„Stronnictwo Narodowe już oddawna stało na stanowisku, że jedynem wyjściem z obecnej sytuacji jest rozwiązanie Sejmu i nowe wybory. Oczywiście wybory czyste!"

Bądźmy wdzięczni Treviranusowi

„La Revue Hebdomadaire", omawiając wystąpienia p. Treviranusa, stwierdza, że w przeciwieństwie do całej prasy francuskiej jest z nich zadowolona, gdyż przynajmniej minister Rzeszy był szczery i wyjaśnił sytuację.

„Gdy raz przynajmniej Niemiec mówi szczerze — pisze „La Revue" — oddaje nam wielką usługę. Jest rzeczą świetną, gdy minister Rzeszy powraca do starej metody niemieckiej, która polega na uderzeniu pięścią w stół i krzyczeniu że traktaty nie obowiązują. „Dobry" p. Wirth i „dobry" p. Stresemann byli przeciwnikami znacznie niebezpieczniejszymi. Ich słodkie zdania i pozorna rezygnacja usypiały nas. Francuzi z ziem wschodnio - północnych nie dali się tem oszukać. Ale prawie wszyscy inni Francuzi myśleli tak, jak p. Briand, że Niemcy porzuciły nadzieję odwetu i że nadeszła chwila, by zawrzeć z nimi ostateczny pokój. Jeszcze dotychczas trwają w tym błędzie. Ale zaczynają się już niepokoić. Chwała za to Bogu! Cześć p. Treviranusowi!"

Zagraniczne echa

Artykuł „Kurjera Poznańskiego", omawiający konsekwencje, jakie Polska powinna wyciągnąć z mowy Treviranusa, zrobił wielkie wrażenie zagranicą. Prasa niemiecka z rządową „Germanią" na czele zaatakowała z wściekłością nasze pismo — natomiast prasa innych krajów uważa postulaty, sformułowane w wspomnianym artykule, za wyraz zupełnie naturalnej akcji obronnej społeczeństwa polskiego wobec zakusów niemieckich.

M. in. szereg pism włoskich, jak „Corriere della Sera", (Medjolan), „L' Ambrosiano" (Medjolan), „Corriere Padano" (Ferrara), „Giornale di Genova" (Genua) itd. podają pod wielkiemi nagłówkami doniesienia o akcji protestacyjnej w Polsce, zamieszczając obszerne wyjątki z artykułu „Kurjera Poznańskiego" i wyliczając wszystkie zawarte w nim postulaty.

Prasa włoska stwierdza, że front społeczeństwa polskiego wobec ataków niemieckich jest zupełnie jednolity i opisuje manifestacje protestacyjne w Warszawie, Poznaniu i Krakowie.

Po ohydnym napadzie na posła Dąbskiego

Warszawa, 30. 8. (Tel. wł.) — Stanowisko prasy „sanacyjnej" wobec napadu na wicemarszałka posła Dąbskiego jest godne podkreślenia. „Polska Zbrojna" i „Gazeta Polska" nic nie wiedzą o napadzie. B. B. S.-owski „Przedświt" dopatruje się w tem prowokacji „Kurjera Porannego". Wszystko zdaje się być zagadkowe. Prasa podnosi, że w ciągu ostatnich dwóch dni koło gmachu sejmowego wieczorem kręci się zawsze sporo podejrzanych nieumundurowanych jegomościów. (w)

Aresztowanie Ukraińców

Warszawa, 30. 8. (Tel. wł.). W nocy z piątku na sobotę oraz w sobotę do południa odbyły się we Lwowie i Małopolsce Wschodniej liczne aresztowania głównej komendy U. O. W., komendantów okręgowych i powiatowych. Aresztowano przeszło 100 osób. (w)

Zwołanie sejmu śląskiego

Katowice, 30. 7. (Tel. wł.). Prezydent Rzeczypospolitej zwołał sejm śląski na 9 września.

dw 1387

Na usługach propagandy rewizjonistycznej

Książka niemiecka o odniemczeniu Wielkopolski i Pomorza za rządów polskich

Niemiecka propaganda rewizjonistyczna ze szczególnem zamiłowaniem posługuje się kilku argumentami, które mają stanowić „naukową" podstawę dla rewindykacyj terytorjalnych na wschodzie. Najpierw więc — wbrew faktom historycznym — Niemcy utrzymują, że odsetek ludności niemieckiej w b. zaborze pruskim, w szczególności zaś na Pomorzu był w epoce rozbiorów niemniejszy, niż w chwili podpisywania Traktatu Wersalskiego. Przez to nieprawdziwe twierdzenie propaganda niemiecka stara się suggerować opinji świata: 1) że ludność niemiecka na ziemiach b. zaboru pruskiego była w ogromnej większości elementem nie napływowym, lecz zasiedziałym od wieków na tych ziemiach i dzięki swej „wyższości kulturalnej"' mającym większe do nich prawa niż Polacy; 2) że postanowienia Traktatu Wersalskiego, dające Polsce prawo częściowego przynajmniej odrobienia skutków polityki germanizacyjnej (likwidacja mienia niemieckiego, usunięcie optantów, prawo odkupu osad Komisji Kolonizacyjnej) są niesłuszne — gdyż polityka ta widocznie nie była tak „groźna", skoro nie zdołała powiększyć siły liczebnej żywiołu niemieckiego w ciągu całego okresu rządów pruskich.

Uczeni polscy wielokrotnie już w świetle źródeł historycznych wykazywali kłamliwość powyższego „argumentu" niemieckiego, obalając zarazem twierdzenie, jakoby dopiero rządy niemieckie doprowadziły b zabór pruski do rozkwitu we wszystkich dziedzinach i wydobyły go ze stanu „zaniedbania i upadku", w jakim był rzekomo pogrążony za czasów polskich. Ciekawe dane, dotyczące „prawdziwości" obu wspomnianych twierdzeń niemieckich, zawierał m. in. artykuł Polonusa w „Strażnicy Zachodniej", którego streszczenie „Kurjer Poznański" niedawno podał.

Obecnie nauka i publicystyka niemiecka, oddawszy się zupełnie na usługi kampanji rewizjonistycznej, zaczynają operować trzecim „argumentem", mającym niewiększą objektywną wartość, niż oba poprzednie. Niemców niepokoi mianowicie fakt, że pod rządami polskiemi ziemie b. zaboru pruskiego w ciągu bardzo krótkiego czasu odniemczyły się niemal zupełnie, przynajmniej jeśli chodzi o stosunek liczbowy obu narodowości. Zdając sobie sprawę, że katastrofalny spadek odsetka ludności niemieckiej utrudnia bardzo akcję rewindykacyjną na terenie międzynarodowym, Niemcy próbują obecnie wykazywać, że źródłem tego spadku nie była naturalna emigracja ludności napływowej niezwiązanej z krajem węzłami głębszej natury — lecz raczej terror polski i ustawiczne łamanie przez Polskę obowiązujących przepisów prawnych.

Przeprowadzeniu tej dosyć humorystycznej tezy służyć ma wydana niedawno książka p. Hermanna Rauschninga p. t.: „Odniemczenie Prus Zachodnich i Poznańskiego. Dziesięć lat polityki polskiej"*), która obecnie szeroko cytowana jest na łamach prasy niemieckiej. Autor, zamieszkały dawniej na terenie województw zachodnich, obecnie zaś pod Gdańskiem — nie sili się bynajmniej o zachowanie pozorów choćby objektywnego przedstaw enia sprawy. W dziedzinie zagadnień prawnych p. Rauschning powołuje się na różne kruczki prawników niemieckich, w swoisty sposób „interpretując" poszczególne postanowienia Traktatu Wersalskiego i innych umów międzynarodowych — w dziedzinie zaś statystycznej popuszcza już zupełnie wodze swej fantazji i posługuje się cyframi całkiem dowolnemi. Co się zaś tyczy faktów, przytoczonych przez p. Rauschinga, to podobierane są one w sposób wybitnie jednostronny i tendencyjny — nadto w wielu wypadkach przedstawiono je w sposób niezgodny z rzeczywistością.

Cała książka, pisana zresztą stylem ciężkim i zawiłym, podzielona jest na osiem rozdziałów, z których pierwszy poświęcony jest „sprawie polskiej w Traktacie Wersalskim", drugi — „rozwojowi polskiego systemu odniemczania", trzeci — „walce o prawo obywatelstwa", czwarty — „wypieraniu(Niemców) z życia gospodarczego", piąty — „zniszczeniu (?) niemieckiej własności ziemskiej" przez likwidację, anulację, usunięcie dzierżawców i reformę rolną, szósty — „walce o równouprawnienie obywatelskie i wolność osobistą", siódmy — „walce o niemiecką opiekę kulturalną", ósmy — ogólnemu omówieniu rozmiarów i skutków procesu odniemczenia Wielkopolski i Pomorza.

Najciekawszy jest rozdział ostatni, dzięki zawartym w nim zestawieniom statystycznym, dotyczącym obecnej liczby Niemców w obu województwach oraz niemieckiej własności ziemskiej. To też w następnych artykułach cyfrom tym poświęcimy nieco uwagi — wykazując zarazem, na jak kruchych podstawach oparte są końcowe konkluzje p. Rauschninga.

Stefan Wyrzykowski.

*) Hermann Rauschning: „Die Entdeutschung Westpreussen und Posens. Zehn Jahre polnischer Politik." Berlin 1930. Verlag von Reimar Hobbing. — Stron 405.

Błąd „centrolewu"

Nagła rejterada p. Sławka i utworzenie rządu z p. Piłsudskim na czele wywołały pewne zamięszanie w obozie centrolewu. Rozwiązanie Sejmu i nowe wybory nie wszystkim na lewicy i w środku przypadło do gustu, ponieważ naprawdę to ani P. P. S., ani stronnictwa ludowe, ani Ch. D. do wyborów nie wzdychały.

Jednak nie tylko to jest powodem zamięszania w szeregach centrolewu. Przecież i p. Sławek mógł — jak to zapowiadał — rozwiązać Sejm i rozpisać wybory: liczyli się z tem wszyscy, a więc i przywódcy centrolewu. Przyczyna niepokoju leży gdzieindziej.

Centrolew popełnił błąd polityczno-psychologiczny, który może się na nim srogo zemścić. Błędem tym były za długie wakacje, czyli po prostu — próżniactwo. Odbyty dnia 29 czerwca r. b. kongres krakowski wykazał silne nastroje opozycyjne, nawet w tej części Polski, którą „sanacja" miała prawo uważać za swój Piemont, a mianowicie w zachodniej Małopolsce. W Krakowie centrolew zdobył znaczny kapitał zaufania, który trzeba było natychmiast puścić w dalszy ruch. Można było oczekiwać, że zaraz po kongresie będzie wniesione żądanie zwołania Sejmu, poparte analogicznemi do krakowskiego zgromadzeniami w innych większych ośrodkach kraju.

Tego nie uczyniono. Natomiast p Sławek zapowiedział pociągnięcie do odpowiedzialności sądowej aranżerów kongresu, przyczem ogłoszono bardzo charakterystyczny wykaz, obejmujący nazwiska niektórych tylko posłów i senatorów ze stronnictw centrolewu. — Wprawdzie procesu dotąd nie wytoczono, ale właśnie z połączenia tych dwóch faktów, t. j. przerwania akcji przez centrolew i groźby represji, powstało niekorzystne dla przywódców centrolewu podejrzenie o... obawy. Byli nawet i tacy, którzy uważali wakacje centrolewu i wstrzymanie przez rząd procesu za rodzaj cichego zawieszenia broni.

W każdym razie nastroje, wywołane w całym kraju kongresem krakowskim, zostały przeważnie zmarnowane. Równocześnie zaś strona przeciwna nie traciła czasu i potrafiła się wkręcić między radzące bez końca o zjednoczeniu stronnictwa chłopskie. Trudno w tej chwili dokładnie ocenić, jak daleko sięgnęły wpływy „sanacji" w obozie chłopskim, faktem jednak jest, że zasiały one tam ziarno wzajemnej nieufności, co jest pierwszym krokiem do rozbicia wspólnego frontu.

Nie przeceniamy popularności p. Piłsudskiego w masach. Nie można jednak zaprzeczyć, że szersze koła zwolenników lewicy nie przeszły jeszcze tej ewolucji, jaką przeszli ich przywódcy, i że jest w kraju wielu jeszcze socjalistów, wyzwoleńców i dąbszczyków, mianujących się piłsudczykami i konkurujących pod tym względem z neofitami z czwartej, czy dziesiątej brygady. Odnosi się to szczególnie do tych części kraju, gdzie kultura i wyrobienie polityczne stoją na niskim poziomie.

Wiedzieli o tem przywódcy centrolewu i dlatego dążyli do jednej wspólnej listy wyborczej, wykluczającej wszelkie wątpliwości i nieporozumienia. Szczególnie dla stronnictw chłopskich ogromnem uproszczeniem akcji wyborczej byłby wspólny front pod hasłem: chłopi ławą! Wtedy nawet we wschodnich i południowych ziemiach Rzeczypospolitej nie wiele zdziałałaby agitacja i metody wyborcze „sanacji".

Ale w ciągu wakacyj i centrolew i front chłopski doznały poważnego osłabienia. Kto wie, czy hasło zjednoczenia chłopów nie będzie podjęte przez „sanację" i połączone z nazwiskiem obecnego premjera? Tu i ówdzie ciemni chłopi pójdą na to, a w każdym razie taka dywersja wywoła dużo zamięszania i zamąci wodę, w której łatwiej będzie łowić mandaty.

Tak wygląda obecnie sytuacja w centrolewie. Charakteryzuje ją niesmak z powodu zmarnowania owoców kongresu krakowskiego podczas długich wakacyj i wyzyskania tego przez stronę przeciwną.

Niektórzy zwolennicy obozu narodowego, którzy uważali, że powinni byliśmy iść razem z centrolewem, znajdą w powyższych uwagach uzasadnienie, dlaczego tak się nie stało. Z innej gliny jesteśmy ulepieni.

M. K.

OFIARNOŚĆ NA CELE OŚWIATOWE WZMACNIA POTĘGĘ RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ.

Polska na wystawie kolonjalnej w Paryżu

Wspaniała międzynarodowa wystawa kolonjalna, która będzie się mieściła przy lasku de Vincennes, tuż pod Paryżem, będzie również zawierała sekcję polską. Czy to nie paradoks? Polska przecież nie posiada kolonij?

W XIX wieku, gdy wielkie kraje europejskie podzieliły między siebie Afrykę i Azję, Polska skierowała wszystkie wysiłki ku osiągnięciu niezależności państwowej. Nie mogła się więc ubiegać o kolonje zamorskie.

Emigranci polscy wyjeżdżali do obcych krajów, do Stanów Zjednoczonych, Chili, Brazylji. Wszelkie artykuły kolonjalne, dostarczano Polsce za pośrednictwem Niemiec.

Polacy, chcąc zapobiec temu brakowi ich życia gospodarczego postanowili współpracować z Francją, najlepszą ich sojuszniczką, posiadającą bodajże najpiękniejsze i najbogatsze kolonje.

Myśl ta kiełkowała również wśród Francuzów.

Już kilka lat temu stowarzyszenie „Przyjaciół Polski" rzuciło myśl tę środowiskom polskim i francuskim jako materjał dyskusyjny. Dla urzeczywistnienia tej idei „Przyjaciele Polski" dążyli, aby Polska miała swoją własną sekcję na wystawie kolonjalnej. Polska niema kolonij, ma jednak kolonizatorów. Gdyby Polacy, z ich temperamentem, nie musieli lata długie walczyć o wolność, napewno zdobyliby jedno z pierwszorzędnych miejsc dla swej Ojczyzny. Wielu z nich dało tego dowody.

Pierwszym i najsławniejszym był Maurycy Augustyn Beniowski. On też będzie miał swoje miejsce w pawilonie Madagaskaru. Jedno z miejsc będzie również zarezerwowane w „Palais de l'Algérie et du Maroc" dla żołnierzy i oficerów Polaków, którzy brali udział w zdobyciu Afryki północnej.

Podjąwszy tę inicjatywę, weszłam w stały kontakt z zarządem wystawy i z wielkiem zadowoleniem stwierdziłam, że propozycja moja została przyjęta bardzo przychylnie. Teraz pozostaje mi tylko zwrócić się do środowisk polskich z prośbą o nadsyłanie wszelkich materjałów i informacyj dotyczących Polaków w kolonjach francuskich.

Dr. Baret, wybitny współpracownik stowarzyszenia „Les Amis de la Pologne", autor znanego dzieła „Nasza sojuszniczka Polska", zamierza objechać, wraz z żoną, wszystkie wielkie miasta w Polsce i wygłaszać odczyty o kolonjach francuskich, które tak dobrze zna, będąc sam jednym z bohaterów, którzy zdobyli dla Francji kolonje środkowej Afryki.

Mam nadzieję, że publiczność polska gremjalnie uczęszczać będzie na te odczyty i masowo zwiedzać będzie przyszłoroczną wystawę kolonjalną w Paryżu.

Wierzę również, że za parę lat, Gdynia, to arcydzieło polskiej energji, stanie się jednym z największych portów kolonjalnych, które Polska obowiązkowo musi posiadać.

Róża Bailly,
przewodnicząca stow. „Przyjaciół Polski".

Longines

PRECYZYJNY ZEGAREK
światowej marki do nabycia w pierwszorzędnych magazynach zegarmistrzowskich i jubilerskich.
Pw 11 462-70.21

Warszawska Rada miejska a groźby Treviranusa

Skarga przeciw decyzji min. spraw wewnętrznych

Warszawa, 30. 8. (Tel. wł.) Rada miejska w Warszawie odbyła wczoraj pierwsze posiedzenie po wakacjach. Na posiedzeniu tem uchwalono jednomyślnie następującą rezolucję przeciwko akcji Treviranusa:

Napastnicza mowa Treviranusa — to głos oficjalnych Niemiec, udzielających urzędowej sankcji wszystkim niepoczytalnym wystąpieniom awanturniczych bojówek, oraz podżegającym mowom działaczy politycznych, atakującym zachodnie granice Polski.

„Fałszem jest twierdzenie Treviranusa, że Polska zawdzięcza swą niepodległość Niemcom i krwi przez nich przelanej. Nie o wolność Polski wszczęli oni wojnę w 1914 roku, gdy pierwszy swój krok po przejściu granicy na wschodzie zaznaczyli zburzeniem polskiego miasta Kalisza i rzezią jego bezbronnej ludności. Zachowali się oni w Polsce jak rabusie i łupiezcy, obdzierając ją doszczętnie. Przez sto lat naszej niewoli szafowali Niemcy obficie krwią naszych braci w wojnach przez siebie prowadzonych. Dziś nie mogą się oni pogodzić z myślą, że Polacy odzyskali przynależne każdemu wolnemu narodowi prawo walczyć i umierać tylko za własną Ojczyznę.

„Zaledwie 11 lat minęło od podpisania przez Niemców traktatu wersalskiego, cztery lata od przyjęcia do Ligi Narodów, a zdążyli już oni rozwinąć kampanję dla zburzenia dzieła, z którego Liga wzięła początek. Zaledwie ostatni żołnierz francuski opuścił Nadrenję, a już bez ogródek zapowiadają Niemcy energiczną akcję zmierzającą do rewizji zachodniej granicy Polski.

„To też w obecnym groźnym dla naszej Ojczyzny i pokoju całej Europy momencie Rada stoł. miasta Warszawy, jako reprezentantka Stolicy Polski uważa za swój obowiązek odwołać się do ludów zrzeszonych pod hasłem pokoju głosem protestu i przestrogi.

„Niech wszyscy wiedzą, że w razie zamachu na granice Polski cały Naród stanie w ich obronie, że ani skrawek polskiej ziemi nie zostanie oddany bez krwi przelewu, bo nie znajdzie się wśród Polaków taki zdrajca, który ośmieliłby się przehandlować jakąkolwiek cząstkę swej Ojczyzny.

„Warszawa, dnia 28 sierpnia 1930 r."

Następnie rozpoczęła się obszerna dyskusja nad wnioskiem Koła Narodowego, żądającego zaskarżenia do Najwyższego Trybunału Administracyjnego decyzji ministerjum spraw wewnętrznych o przedłużeniu kadencji rady miejskiej.

Po obszernej dyskusji późno nocą przyjęto wniosek Koła Narodowego. Uchwała zapadła jednomyślnie. Jedynie żydowscy socjaliści nie głosowali za tą uchwałą. W trakcie posiedzenia P. P. S.-owcy demonstrowali na placu Teatralnym przeciwko przywódcy B. B. S. Jaworowskiemu i przedłużaniu kadencji rady miejskiej. (w)

Dymisja pułk. Rayskiego

Następstwa fatalnych dla Polski wyników rajdu Małej Ententy

Warszawa, 30. 8. (Tel. wł.) — Sensacją dnia jest złożenie przez pułkownika Rayskiego, szefa departamentu lotnictwa ministerstwa spraw wojskowych, prośby o dymisję. Prośbę swoją złożył p. Rayski na ręce wiceministra gen. Konarzewskiego. (w)

Niemcy a Rosja

Głos „Frankfurter Ztg."

Berlin, 30. 8. (PAT). W ożywionej dyskusji, jaka wywiązała się wokół tragicznej śmierci Amlingerów i stosunku Reichswehry do armji czerwonej, zabiera głos „Frankfurter Zeitung".

Postanowienia traktatów pokojowych wobec państw zwyciężonych w wojnie europejskiej t. j. Niemiec i Rosji — pisze dziennik — przyczyniły się do powstania pewnej solidarności między temi dwoma państwami. Wspólność interesów ujawniła się też w kierunku polityki uprawianej przez pewne nowe państwa, jakie powstały na wschodzie Niemiec... Czy wszystkie te przyczyny wystarczą jednak, aby wytworzyć między Niemcami i Rosją przyjaźń na śmierć i życie — zapytuje dziennik — i czy Niemcy mogą liczyć na to, że polityka sowiecka prowadzona będzie niezmiennie w duchu orjentacji przyjaznej dla nich?

Ktokolwiek przyjrzy się bliżej, przekona się, że dyplomacja sowiecka jest bardziej „skomplikowana", niżby się to mogło wydawać na pierwszy rzut oka. Pomimo tego, że jest dla niej rzeczą niezmiernie cenną tworzenie „wyłomu w państwach kapitalistycznych" przez dobre stosunki z Berlinem, to jednak nie zechce ona postawić wszystkiego na tę jedną kartę.

Pierwszem i decydującem dążeniem Rosji jest absolutna polityka pokojowa. Rosja podjęła się olbrzymiego dzieła „zbudowania organizmu gospodarki socjalistycznej". W tym kierunku pracuje ona z wytężoną energją, dotychczas jednak nie można powiedzieć, żeby pokonała chociażby najgłówniejsze trudności.

Nie ulega zatem wątpliwości — pisze dziennik — że Rosja nie przyszłaby Niemcom z żadną pomocą zbrojną na wypadek wojny między Rzeszą a jej sąsiadem. Wewnętrzne trudności państwa sowieckiego wystarczą, by Rosja powstrzymała się od udziału w wojnie. Do tego dochodzi jeszcze ta okoliczność, że do rozbudowania gospodarki Rosja potrzebuje kapitałów zagranicznych, a warunkiem ich uzyskania jest prowadzenie polityki pokojowej. Trzeba sobie zdawać sprawę z tego, że dyplomacja rosyjska nie rządzi się sentymentalnością, że jest równie trzeźwa jak dyplomacja za czasów carskich, która nie dała się powodować przy zawieraniu przymierz, nawet węzłami krwi domów panujących. W dziedzinie gospodarczej Rosja i Niemcy mogą oddać sobie cenne usługi. Również i w polityce międzynarodowej są zagadnienia, jak np. sprawa rozbrojenia, w której oba kraje mogą iść wspólnemi drogami. Natomiast plany daleko bardziej posunięte grzeszą — zdaniem dziennika — naiwnością.

Min. Pieracki we Lwowie

Warszawa, 30. 8. (Tel. wł.) — Bawił we Lwowie wiceminister Pieracki wraz z naczelnikiem wydziału narodościowego Suchenkiem i razem z wojewodą omawiał sytuację, zwłaszcza co do bezpieczeństwa, wydając szereg odpowiednich instrukcyj. (w)

Zbrodnie hajdamaków

Lwów, 30. 8. (PAT) Nocy wczorajszej nieznani sprawcy podpalili 4 sterty pszenicy na polach Henryka Górskiego w Bakowszczach pow. Bóbrka. Spłonęło około 800 kop pszenicy wartości 29.000 zł. Sprawcy biegli.

Lwów, 30. 8. (PAT) W nocy z 28 na 29 b. m. podpalono na polach spadkobierców Dawida Kuplera w Hrusiatyczach pow. Bóbrka sterty ze zbożem. Spłonęły sterty owsa i wyki wartości przeszło 4.000 zł.

Lwów, 30. 8. (PAT) Ubiegłej nocy nieznani sprawcy podpalili na folwarku Drohomyśl sterty ze zbożem. Ogień wkrótce się rozszerzył, obejmując 6 stert oraz stodołę, które spłonęły doszczętnie. Szkody wynoszą około 100.000 zł. Tej samej nocy na folwarku w Czerniejowie koło Bóbrki wartownicy ujrzeli trzech podejrzanych osobników, zbliżających się do folwarku. Wartownicy dali do nich kilka strzałów, po których osobnicy ci zbiegli.

Komuniści między sobą

Warszawa, 30. 8. (Tel. wł.) — Według doniesień pism emigracyjnych rosyjskich centralna komisja, kontrolująca partji komunistycznej udzieliła nagany poselstwu sowieckiemu w Warszawie z powodu nadmiernego wydatkowania funduszów państwowych i naruszenia „etyki komunistycznej". — 27 urzędników poselstwa sowieckiego w Warszawie odwołano do Moskwy. (w)

Za szpiegostwo

Katowice, 30. 8. (PAT) Wczoraj przed sądem okręgowym w Katowicach odbył się proces przeciwko Wiktorowi Kwiatkowskiemu i Erwinowi Mazgale, którzy w swoim czasie dokonali kradzieży poufnych dokumentów z biura komendanta głównego Związku Oficerów Rezerwy Krawczyka. Dokumenty te oskarżeni usiłowali sprzedać ościennemu państwu. Po przeprowadzeniu rozprawy sąd skazał Kwiatkowskiego na półtora roku więzienia i Mazgałę na jeden rok więzienia, za szpiegostwo, Krawczyka zaś na 3 miesiące więzienia za lekkomyślne przechowywanie dokumentów.

Tragiczny wypadek na Wiśle

Warszawa, 30. 8 (Tel. wł.) — We wsi Wróble w powiecie garwolińskim pod Warszawą wczoraj wieczorem usiłowali przeprawić się na drugi brzeg Wisły w dwóch łodziach 4 wędrowni handlarze z dwoma wołami. Na środku rzeki jeden z wołów uwolnił się z więzów, zaczął się rzucać i w pewnej chwili przewrócił obie łodzie. Trzej kupcy utonęli i utonął jeden wół. (w)

Katastrofa samolotowa

Wilno, 30. 8. (PAT). Wczoraj rano koło wsi Paszki, pow. Lida zdarzył się wypadek samolotowy. Gdy aeroplan wojskowy znajdował się na znacznej wysokości, oderwała się nagle linka sterowa i samolot począł spadać. W ostatniej chwili lotnicy por. Szkunder i Filipowicz wyskoczyli ze spadochronem, unikając w ten sposób poważniejszych obrażeń. Samolot został strzaskany.

Pokąsani przez żmije

Kraków, 30. 8. (PAT). Onegdaj przywieziono do Krakowa z pow. olkuskiego Marję Żak, wyrobnicę i Stanisława Gondka, robotnika, pokąsanych przez żmije w czasie zbierania grzybów w lesie. Lekarz dyżurny zastrzyknął pokąsanym surowicę przeciwko jadowi żmij, poczem Gondka odwieziono do domu.

Porażony prądem elektrycznym

Lwów, 30. 8. (PAT) Z Borysławia donoszą, że ubiegłej nocy notoryczny złodziej Zwarycz wspiął się na słup telegraficzny, chcąc dokonać kradzieży drutu miedzianego. Gdy Zwarycz dotknął ręka przewodu, został porażony prądem i poniósł śmierć na miejscu. Zwarycz kilkakrotnie był już karany za kradzież drutów telefonicznych.

Ciągnienie loterji

Warszawa, 30. 8. (PAT) Generalna Dyrekcja Loterji Państwowej podaje do wiadomości, że ciągnienie V klasy 21 Polskiej Państwowej Loterji Klasowej odbędzie się publicznie w dniach: 9, 10, 11, 12, 13, 15, 16, 17, 18 19, 20, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 29, 30 września, 1, 2, 3, 4, 6, 7, 8, 9, 10, 11 i 14 października 1930 r. o godz. 8 z rana w Warszawie przy ul. Nalewki 2 (biuro Generalnej Dyrekcji Loterji Państwowej) wobec komisji rządowej przy współudziale i pod kontrolą dwóch obywateli miasta przez prezydenta miasta zaproszonych.

Wsypywanie do jednego z kół loteryjnych zwitków z wygranemi oznaczonemi w planie gry 21 Loterji klasowej odbędzie się w poniedziałek dn. 8 września 1930 r. o godz. 9 z rana w lokalu wyżej wymienionym.

Nowa elektrownia w Tczewie

Tczew, 30. 8. (PAT) Odbyło się wczoraj poświęcenie nowowybudowanej elektrowni miejskiej z udziałem burmistrza Wojczyńskiego, ks. proboszcza Kupczyńskiego, radcy Koeniga oraz dyrektora Morawskiego i w. in. Po poświęceniu magistrat ze względu na obecne ciężkie położenie postanowił zamiast przyjęcia uczestników — rozdać 1500 ctr. węgla z zapasów zakładów miejskich na rzecz biednych m. Tczewa.

Nowy zamach w Kalkucie

Kalkuta, 29. 8. (Tel. wł.) Dzisiaj przed południem niewykryci sprawcy dokonali zamachu rewolwerowego na przechodzącego ulicą, w towarzystwie komendanta miejskiej policji, generalnego inspektora korpusu policji w Indjach. Ciężko rannych funkcjonarjuszy odstawiono do szpitala gdzie walczą ze śmiercią.

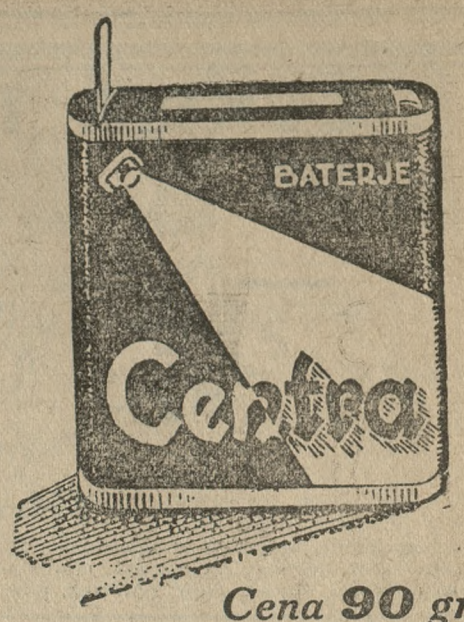

Cena 90 gr
Pw 4092-C 2500

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8.8915 zł; w Gdańsku na Warszawę 8.39 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płacił dziś za 100 mkn. w dewizach 212.40 do 212.70 zł, gotówką 212.00 zł; za 100 guldenów gd. w dewizach 173.20 do 173.46 zł, gotówką 172.86 zł.

Urzędowa ceduła Giełdy Zbożowej i Towarowej w Poznaniu

Poznań, 30. 8. 1930 r.

Warunki: Handel hurtowy, parytet Poznań, ładunki wagonowo dostawa bieżąca za 100 kg.:

Standardy: a) żyta 696 gr. (118,5 f. w h.); b) pszenicy 753 gr (128,0 f. w h.); c) jęczmienia 673 gr (114,1 f. w h.); d) owsa 480,5 gr. (80,1 f. w. h.). Zeszłoroczne.

„Ceny transakcyjne"

Żyto 30 tonn parytet Pozn.	0,00—20,60
Żyto 15 tonn par. Poznań	0,00—20,30

„Ceny orjentacyjne"
parytet Poznań

Żyto	19,80— 20,10
Usposobienie słabe.	
Pszenica	29,75— 31,50
Usposobienie słabe.	
Jęczmień przemiałowy nowy	21,25— 23,75
Jęczmień browarowy	26,00— 28,00
Usposobienie spokojne.	
Owies	17,50— 19,50
Usposobienie słabe.	
Mąka żytnia wł work 65%	31,50
Usposobienie spokojne.	
Mąka pszenna 65% wł work.	50,00— 53,00
Usposobienie spokojne.	
Otręby żytnie	12,50— 13,50
Otręby pszenne	15,50— 16,50
Otręby pszenne (grube)	17,00— 18,00
Rzepak	47,00— 49,00
Groch Victoria	38,00— 43,00

Ogólne usposobienie spokojne.
Sytuacja naogół bez zmiany.

PŁODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1 000 kg. reszta za 100 kg.

Berlin, 30. 8. 1930 r.

Pszenica march. od st. załad. 75—76 kg.	247,00—251,00
Tendencja mocna.	
Żyto march. od stacji załad. 70—71 kg.	0,00—185,00
Tendencja stała.	
Jęczmień march. brow. od st. załadowania	204,00—222,00
Tendencja spokojna.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	183,00—198,00
Tendencja spokojna.	
Owies march od st zał. stary	184,00—194,00
Tendencja stała.	
Owies march od st zał. nowy	158,00—170,00
Tendencja stała.	
Mąka pszenna	29,00—37,00
Tendencja stała.	
Mąka żytnia przemiał do 60%	25,25—27,50
Tendencja nieco mocniejsza.	
Ospa pszenna	9,35 - 9,60
Tendencja mocniejsza.	
Ospa żytnia	8,75— 9,00
Tendencja spokojna.	
Groch Victoria	30,00—34,00
Groch pastewny	19,00—20,00
Peluszka	21,00—22,00
Bób polny	17,00—18,50
Wyka	21,00—23,50
Makuch rzepakowy	10,60—11,60
Makuch lniany	18,20—18,40
Wytłoki suche	7,80— 8,60
Śrót Soya	14,70—15,60

Ogólna tendencja wzmocniona.

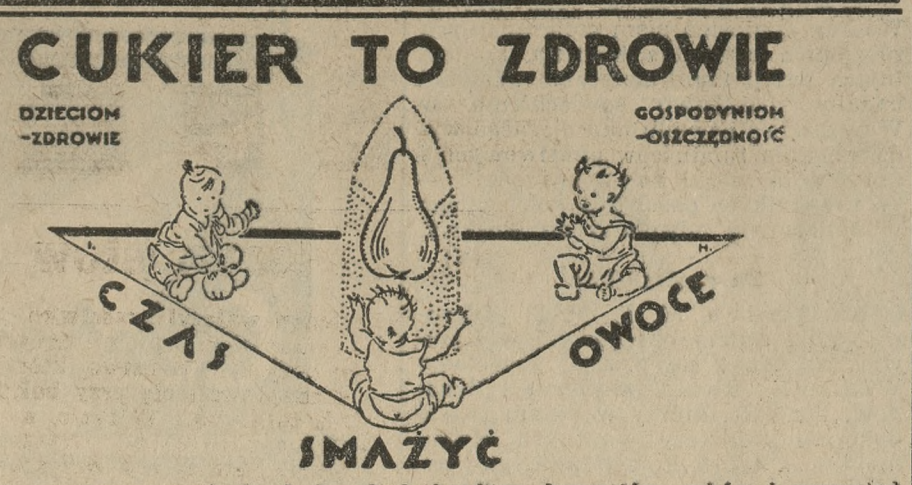

Przypominamy sezon smażenia doskonałych konfitur, kompotów, soków i marmolad z renklodów, mirabeli, brzoskwiń, jabłuszek rajskich, głogu, dereni, jeżyn, jabłek, melonów, arbuzów, śliwek, pigw, borówek, pomidorów, żórawiny, jarzębiny i t. d. nw 3492

W najbardziej doniosłej sprawie

Święto bitwy warszawskiej ochrzczono słusznie świętem żołnierza polskiego. Jest to, obok miana „Cudu Wisły", drugie trafne nazwanie zdarzenia z przed lat dziesięciu. „Święto żołnierza" jest zaś z jednej strony świętem armji jako takiej, z drugiej zaś wspomnieniem przymierza, zawartego między armją a społeczeństwem. Gdy dotąd żołnierz, czy to w Małopolsce, czy na kresach wschodnich walczył bez silniejszego oddźwięku w całej Polsce, to od lipca i sierpnia 1920, poczuł się jednem ciałem i duszą z ogółem Polaków. Silnym wyrazem tego stała się armja ochotnicza stanowiąca pomost, łączący bezpośrednio żołnierza z narodem.

Jest rzeczą niesłychanie ważną, ażeby łączność ta została w Polsce utrzymana na stałe. Polska w swojej sytuacji geograficznej, choćby najbardziej pokojowo uzbrojona, musi być jednym warownym obozem. O wiele bowiem łatwiej przychodzi decyzja napaści na bezbronnego, niż na uzbrojonego. I to nie tylko z punktu widzenia najbliższego napastnika. Dziś świat spleciony jest zbyt silnemi węzłami gospodarczemi, by jedno z większych państw mogło na własną rękę podejmować wojnę na obszarze europejskim. Państwo takie szukać musi wśród innych conajmniej milczącej zgody, lub niepociągającego sankcji protestu. Łatwiej zaś o to przyjdzie, gdy będą szanse, że z przeciwnikiem, rzekomo uniemożliwiającym normalizację stosunków europejskich, dojdzie się do ładu w dwa tygodnie. Dwa tygodnie burzy, konieczne wyładowanie, a potem raj na ziemi, federacja europejska, handel nietamowany i inne dobrodziejstwa z zakresu rogu obfitości życia doczesnego. Zupełnie zaś inaczej, gdy ten rzekomy zaburzyciel pokoju jest silny, gdy jest w świecie świadomość, że kwestja zaprowadzenia „ładu" to kwestja nie dwu tygodni, lecz może długich miesięcy. A wobec tego, że wojnę łatwiej wywołać w ukryciu, niż potem ją uśmierzyć i wobec tego, że z przedłużaniem się wojny rosną szanse komplikacyj i zaburzeń socjalnych — opinja świata i kół gospodarczych wypowie się w takich warunkach przeciw wojnie.

Są inne jeszcze przyczyny. Mimo niewątpliwej skłonności doby współczesnej do nawiązania bliższej współpracy pomiędzy państwami europejskiemi, pola do antagonizmów jeszcze nie brak i z ideą federacji europejskiej poważnie jeszcze współzawodniczy tradycja trójporozumień, czy trójprzymierzy. Konkretnie np. biorąc walczą ze sobą projekt briandowski z poszukiwaną przez Niemcy kooperacją włosko-niemiecką. Silnego sprzymierzeńca każdy chętnie szuka, więc jedna jeszcze racja, by być bardzo silnym; mając zaś sprzymierzeńców, hamuje się równocześnie działanie tych czynników, o których mowa była poprzednio, żeby już specjalnie nie wspominać o oczywistej, konkretnej pomocy w razie zatargu zbrojnego.

W stosunku więc do Polski w pełni stosuje się maksyma rzymska: „si vis pacem para bellum". Będąc najbardziej pokojowym narodem Europy, musimy zarazem stosunkowo najwięcej łożyć na armję i grosza na ten cel nie żałować. A gdy kto zechce robić porównania procentowe, to poprosimy go, by do rachunku wciągnął współczynnik naszego bezpieczeństwa, obliczony na podstawie danych geograficznych.

Siła jednak jest dwojaka: materjalna i psychiczna. Nic nie pomożesz „duchem" przeciw uzbrojonemu w karabin, ale gdy spotkają się dwaj uzbrojeni w karabiny, to obok techniki rozstrzygać będą czynniki psychiczne, znajdujące swój wyraz w wytrzymałości nerwowej. Psychika zaś żołnierza jest częścią psychiki i energji narodowej.

I teraz przychodzimy do sedna rzeczy, do owego przymierza między armją a społeczeństwem, jako koniecznego uzupełnienia siły materjalnej.

Nie można jednak nie zauważyć, że w Polsce w ostatnich latach działy się rzeczy przeciwne idei porozumienia. Wojsko stało się narzędziem walki politycznej. Nie można zaprzeczyć, że w danej chwili jest to narzędzie mocne, że może zapewnić uzyskanie władzy w drodze zbrojnej, może zapewnić utrzymanie się przy władzy przez pewien okres czasu. Ale szkody, wyrządzone całemu państwu przez ten stan rzeczy, dadzą się odczuć dotkliwie również obozowi, który opiera się o wojsko.

Cóż bowiem się dzieje? Gdy wojsko staje się narzędziem pewnego obozu politycznego, nie przestaje być wojskiem w ścisłem tego słowa znaczeniu, jednak ma teraz dwa cele do spełnienia: cel obozu politycznego i cel obrony narodowej. Gdy cel ostatni jest ogólnonarodowy, to pierwszy spotyka się ze znacznym sprzeciwem drugiej części społeczeństwa. Walczą zaś ze sobą obozy nietylko rozumem, ale i uczuciem. Wytwarza się stan wyraźnej niechęci. Powstaje wielkie niebezpieczeństwo, że całe wojsko obciążone zostanie tą dozą żalu i niechęci. Wyraźne ślady takiego stanu rzeczy spotykać było można bezpośrednio po maju 1926 roku.

Na gruncie takich nastrojów, jakżeż używać mogą pacyfizm i tendencje antymilitarystyczne. Tem łatwiej rodzić się one mogą w Polsce, bo Polak bardzo niechętnie poddaje się przymusowi, również wojskowemu. Tradycja „grupy" polskiej — to tradycja szlachty nie żyjącej w zwartej masie społecznej, nie skrępowanej szeregiem norm administracyjnych i politycznych. Zupełnie inaczej np. wychowuje grupa miejska, która u nas jednak nigdy do decydującego głosu nie doszła, a w dobie nowożytnej została zdemoralizowana przez masowy napływ elementu żydowskiego.

Wynikają z tego najfatalniejsze następstwa dla zbrojnego pogotowia państwa i społeczeństwa. Zrywa się przymierze między wojskiem i społeczeństwem. Społeczeństwo ulega rozbrojeniu psychicznemu. Podważa się zasadnicze podstawy istnienia państwa.

Z tego punktu widzenia niepożądane są wszelkie polityczne wystąpienia wojska w rodzaju np publicznego bojkotu pism. Do sankcji takiej powołany jest prokurator, a sprawę niepowołanej lektury można załatwić w drodze rozkazu wewnętrznego bez urządzania manifestacji politycznej, godzącej nie w jeden dziennik, lecz w cały obóz polityczny.

Więc w imię tych najistotniejszych zadań państwowych, w obliczu minionego niedawno święta żołnierza polskiego, niech upowszechni się — zwłaszcza w korpusie oficerskim — hasło odpolitykowania wojska. Niech poświęcona jednemu z najszczytniejszych zadań, obronie narodowej trzyma się armja zdala od zgiełku walk wewnętrznych i niech nie będzie narzędziem żadnego z obozów politycznych polskich, nosząc dumne miano „żołnierza Rzeczypospolitej".

Z. W.

Borki

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego")

Wilno, w sierpniu 1930.

W poprzednim liście zaznajomiliśmy czytelników „Kurjera Poznańskiego" z historją dóbr „Piekieliszki" nabytych w drodze zamiany przez pp. Piłsudskich.

Obecnie parę słów o historji innego majątku, który, jeśli kto woli, możnaby z takiem samem powodzeniem, jak Piekieliszki, nazwać osadą wojskową. Majątek ten należał przed wojną do Rosjanina Szemburga i, jak głoszą dokumenta załączone do księgi hipotecznej N 3859, w roku 1922-im został przejęty na rzecz państwa, ponieważ właściciel od 1916-go roku przebywa poza granicami kraju.

Po przejęciu na rzecz państwa majątek został podzielony na szereg działek, z których jedna, zawierająca ośrodek majątku z ogrodami i zabudowaniami o obszarze 46,61/100 ha została sprzedana majorowi wojsk polskich, p. Aleksandrowi Prystorowi, obecnie pułkownikowi i ministrowi pracy i opieki społecznej.

Działkę tę oszacowano na sumę 37.535.300 marek polskich, przyczem jak opiewa akt kupna — sprzedaży z dn. 31 stycznia 1923-go roku, p. Aleksander Prystor zapłacił z powyższej sumy 300 marek, pozostałe zaś 37.535.000 marek zostały zahipotekowane na majątku w postaci pożyczki płatnej półrocznemi ratami w przeciągu lat 25 (dwudziestu pięciu). Naturalnie wielomiljonowe sumy markowe dają słabe wyobrażenie o istotnej wartości tego objektu ziemskiego.

To też uciekając się do t. zw. ustawy waloryzacyjnej (patrz „Dziennik Ustaw N 30 poz. 213 — z dnia 26 marca 1925 r.) łatwo stwierdzimy, iż wartość ośrodka majątku Borki oszacowano przy tej tranzakcji na dziesięć tysięcy trzysta osiemdziesiąt trzy złotych i trzydzieści dwa groszy (9.383 zł 32 gr), zaś wpłacona na poczet tej należności przez p. A. Prystora 300 (trzysta) marek polskich wynosiłyby siedem i pół (7½) grosza.

W ten sposób wpłacając owe 7½ grosza p. Aleksander Prystor stał się prawnym właścicielem ośrodka majątku Borki, położonego malowniczo nad brzegami wartkiej Wilenki, na terenie gminy Miekuny, o kilka kilometrów od stacji kolejowej Nowo-Wilijka i o kilkanaście od samego Wilna.

Po przewrocie majowym p. Aleksander Prystor zapragnął zaokrąglić granice swej posiadłości przez przyłączenie do niej jednej z sąsiednich działek, przeznaczonych na parcelację pomiędzy ochotników wojsk polskich. Niebawem też działkę taką o obszarze około 6 ha (sześć) nabył na imię żony swej Janiny Prystorowej.

W tymże mniejwięcej czasie (12 lutego 1927) pragnąc widocznie lepiej zagospodarować swą posiadłość ziemską zaciągnął pożyczkę w Banku Rolnym w wysokości 4.000 złotych w złocie (cztery tysiące) zahipotekowane pod N 2 działu IV-go księgi hipotecznej. Jest to pożyczka długoterminowa, bo aż 30letnia płatna ratami półrocznemi. Niestety w księdze hipotecznej nie znaleźliśmy żadnych dowodów, by pożyczka ta, jak również należne państwu 37 miljonów marek były spłacane.

By skończyć z historją Borek odsyłamy ciekawych do artykułu p. n. „Familja", który znajduje się w N 156-ym „Dziennika Wileńskiego" z dnia 17. lipca 1923-go roku, gdzie sprawa ta jest omówiona bardzo wyczerpująco.

Dziś wystarczy jeżeli przypomniemy, iż autor artykułu twierdzi, że z Borek, by przekazać je p. Prystorowi, wyrzucono wieloletniego dzierżawcę, któremu przecież w myśl ustawy o reformie rolnej przysługiwało prawo pierwokupu. Ponadto z tegoż artykułu „Dziennika Wileńskiego" dowiadujemy się, że w czasie zawierania tych wszystkich tranzakcyj naczelnikiem Wydziału urządzeń rolnych, a więc tym, od którego niemal wszystko zależało, był niejaki p. Majewski, szwagier p. J. Piłsudskiego, zaś naczelnikiem urzędu ziemskiego p. L. Borowski, obecnie jeden z główniejszych dyrektorów Państwowego Banku Rolnego.

Tyle co do Borek. W następnym liście omówimy dzieje innych „dóbr rycerskich", których tyle się u nas namnożyło.

P. Kownacki.

Kawa Słodowa Kneippa kosztuje tylko 1/3 swej ceny jeżeli się uwzględni znaczną zawartość składników pożywnych oraz jej **wydajność**, która jest 3 razy większa niż zwykłej kawy jęczmiennej. **Każda kropla Kawy Słodowej Kneippa jest pożywieniem!**

Dziesięciolecie „Cudu Wisły"

Gostyń. Miasto nasze godnie uczciło 10-lecie zwycięstwa narodu nad dziczą bolszewicką. Obchód zorganizował Komitet Zjednoczonych Towarzystw. Od wczesnego rana całe miasto było przybrane chorągwiami. O godz. 9 odbyła się w kościele farnym msza św. dziękczynna, którą odprawił ks. Rossa, a podniosłe i patrjotyczne kazanie wygłosił ks. dziekan Szreybrowski. W nabożeństwie brały udział wszystkie towarzystwa z sztandarami oraz przedstawiciele władz.

Wieczorem obyła się w pięknie udekorowanej sali p. Jezierskiego, wypełnionej do ostatniego miejsca, uroczysta akademja. Władzę powiatową reprezentował p. starosta Korniak, a miejscową p. wiceburmistrz Woziwodzki. Akademję zagaił prezes Komitetu Zjedn. Tow. p. Kazimierz Peisert; podnosząc w krótkich słowach dziejowe znaczenie „Cudu Wisły", uczcił pamięć poległych bohaterów i wyraził wdzięczność dla walecznej armji oraz wzniósł okrzyk na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej i armji. Miejscowe Koło Śpiewackie pod batutą p. Czesława Rybskiego odśpiewało z brawurą „Wisłę" Nowakowskiego i „Marsz Wojenny" Nowowiejskiego. Referat uroczystościowy, obrazujący jasno przebieg wypadków w odwrocie od Kijowa i w zwycięskim pochodzie wygłosił p. Kujawa z Poznania, referent ośw. Związku Powstańców i Wojaków. Pan Czesław Bobczyński w tow. p. Wandy Sawickiej wykonał piękne solo skrzypcowe a okazyjne deklamacje wypowiedzili uczniowie 7 klasy gimnazjalnej p. Wodziński „U stóp Marji" i p. Janke „Żołnierzowi cześć". Na zakończenie akademji wszyscy zebrani odśpiewali „Rotę".

Opalenica. Obchód „Cudu Wisły" wypadł bardzo okazale. Miasto było udekorowane flagami. Uroczyste nabożeństwo odprawił ks. wikary Perski, piękne kazanie wygłosił ks. dziekan Chudziński.

Po nabożeństwie odbyła się akademja, na której przemawiali: ks. dziekan Chudziński i presez komitetu Tow. Kat. Narod. p. K. Primke. Chór Stow. Młodych Polek odśpiewał dwie pieśni, a p. Hildebrandt, członek Stow. Młodz. Pol. - Kat. pięknie deklamował.

Chodzież. W sobotę 16. bm. odbyło się uroczyste zebranie Stronnictwa Narodowego w hotelu Kościuszki z referatem o bitwie pod Warszawą.

Szamocin. Na uroczystość złożyło się nabożeństwo i wieczornica. Przewodniczącym komitetu obchodowego był ks. prob. Filipowski.

Nowy napad na robotników polskich

Berlin, 30. 8. (Tel. wł.). Dzisiejsza prasa podaje, że znowu w miejscowości Burg na wyspie Fehmern na Bałtyku chłopi niemieccy urządzili formalną wyprawę na zatrudnionych tam Polaków. Terenem walki była karczma, która przechodziła z rąk do rąk i ostatecznie została zdemolowana. Policja po zajściach aresztowała 8 Polaków i ani jednego Niemca. (w)

O frymarkę ziemią

P. Kazimierz Degener z Rakoniewic prosi nas w związku z notatką w nrze 346 pisma naszego, podaną za „Orędownikiem na powiat wolsztyński" o zaznaczenie, że sprzedaży odnośnego kawałka ziemi w ręce niemieckie nie on dokonał, tylko ktoś z rodziny. Nie będąc właścicielem, sam nie miał wpływu na dokonanie transakcji i też ręki do tego nie przykładał.

ANTIBI S.Z.O.O. WARSZAWA
HAZ-ELITE
KREM udelikatnia skórę

Wielka manifestacja Poznania przeciw atakom niemieckim

odbędzie się w niedzielę, 7 września, o godz. 12-ej w południe na Placu Wolności

Otrzymaliśmy odezwę treści następującej:

Prowokacyjne wystąpienia niemieckiego ministra Treviranusa, zmierzające do rewizji granic Rzeczypospolitej, zmuszają Naród Polski do jednolitego wystąpienia w obronie całości swych ziem.

Dla wyrażenia gotowści odparcia zakusów niemieckich, przedstawiciele wszystkich ugrupowań politycznych i organizacyj b. wojskowych m. st. Poznania, zaproszeni przez Związek Obrony Kresów Zachodnich, na posiedzeniu w dniu 25. bm., postanowili wezwać całe społeczeństwo na wielką manifestację protestacyjną, która odbędzie się w dniu 7 września o godz. 12-ej w południe na Placu Wolności.

Specjalnie wyłoniony Komitet, w którego skład weszli: z ramienia Bezpartyjnego Bloku Współpracy z Rządem — p. Molikowski, Chrześcijańskich Rolników — dr. Szułdrzyński, Klubu Zachowawczego Pracy Państwowej — prof. dr. Ohanowicz, Narodowej Partji Robotniczej — Jan Wasikowski, Narodowej Partji Robotniczej Lewicy — p. Mróz, Partji Pracy — W. Szklarz, Polskiej Partji Socjalistycznej O. K. R. — J. Kowalewski, Polskiego Stronnictwa Chrześcijańskiej Demokracji — J. Tylczyński, Polskiego Stronnnictwa Ludowego Piast — prof. dr. poseł Michałkiewicz, Stronnictwa Narodowego — dr. Cz. Meissner, Obozu Wielkiej Polski — dr. St. Celichowski, Młodych Obozu Wielkiej Polski — St. Wyrzykowski, Zjednoczenia Pracy Miast i Wsi — dr. J. Machowski, Federacji Polskich Związków Obrońców Ojczyzny — mjr. Kwieciński, Legjonu Wielkopolskiego — L. Rost, Związgu Obrony Kresów Zachodnich — dr. R. Konkiewicz — wyda odezwę do społeczeństwa. Odezwę tę podpiszą wszystkie ugrupowania polityczne, organizacje b. wojskowych oraz związki i stowarzyszenia społeczne i kulturalno-oświatowe, które zgłoszą swój akces.

Zgłoszenia prosimy kierować do dnia 1 września br. włącznie pod adresem Komitetu, mieszczącego się w lokalu Związku Obrony Kresów Zachodnich, ul. Fredry 7, tel. 40 - 56.

Wzywa się wszystkie związki i organizacje do czynnego i tłumnego udziału w manifestacji ze sztandarami i transparentami. Organizacje półwojskowe wystąpią zbiorowo w mundurach.

Jednocześnie uchwalono zorganizowanie w tym samym terminie manifestacyj na terenie całej Polski, a w szczególności na ziemiach zachodnich.

Zarządy Wojewódzkie stronnictw, związków i organizacyj wezwą swoje koła i oddziały prowincjonalne do urządzenia manifestacyj na terenie województwa poznańskiego.

Po klęsce Polski w rajdzie Małej Ententy

„ABC" zajmuje się w dalszym ciągu klęską Polski w rajdzie lotniczym Małej Ententy i pisze m. in.:

„Lot okrężny Małej Ententy i Polski skończył się niebywałą klęską polskiego lotnictwa, wywołując na twarz rumieniec wstydu i bólu. Z sześciu samolotów naszych, które wystartowały do rajdu — cztery uległy po drodze katastrofom lub defektom uniemożliwiającym dalszy lot, dwa przybyły do Warszawy na szarym końcu. Klęska ta nosi w dodatku na sobie piętno tragiczne: w katastrofie samolotu rajdowego pod Krasnobrodem poniósł śmierć ppor. Azarewicz.

„Ten przerażający rachunek rajdu dla Polski, przy równoczesnych lepszych wynikach Jugosłowian, Rumunów i Czechów, nie może być policzony na karb nieszczęśliwego zbiegu okoliczności, ani go można zbyć wygodnem wyrażeniem — „pech nas prześladuje". Musiały tu istnieć — i istnieją — przyczyny głębsze, których wyjaśnienie do dna jest obowiązkiem wobec przyszłości naszego lotnictwa. Tembardziej, że klęskę ponosimy po raz czwarty we wszystkich dotychczasowych lotach Małej Ententy".

W dalszym ciągu „ABC" stwierdza, że w tegorocznym rajdzie mieliśmy większe szanse niż kiedykolwiek.

„Typ płatowca, wybranego na te zawody, a mianowicie „Lublin R. VIII" z fabryki Plage Laśkiewicz konstrukcji inż. Rudlickiego, był wykończony już trzy lata temu, także można było doskonale przeprowadzić z nim próby i zbadać jego własności dla najkorzystniejszego ułożenia warunków rajdu, można było wreszcie na zasadzie doświadczeń płatowiec udoskonalić.

A tymczasem o konieczności przeprowadzenia prób z prototypem samolotu „R. VIII" przypomniano sobie dopiero... na miesiąc przed rajdem. Warunki na zawody ustalone na ślepo, zakomunikowano innym państwom, a gdy stało się to już faktem dokonanym, okazało się po przeprowadzeniu prób z „R. VIII", że są to warunki dla tego właśnie typu — najgorsze. Stało się to wiadomem na tydzień przed rozpoczęciem rajdu, kiedy już o wycofaniu się nie było mowy.

„Próby z nowym typem samolotu „R. VIII", wykończonym już trzy lata temu — pisze dalej „ABC" — przeprowadzone z niewiadomych przyczyn dopiero na miesiąc przed rajdem, dały wyniki zastraszające. Z przygotowanych przez fabrykę do rajdu płatowców — pierwszy, dzięki zapaleniu się w locie silnika, cały spłonął, a załoga cudem uratowała życie. Drugi płatowiec dwa razy zapala się podczas zapuszczania silnika na ziemi, w następnym dwa razy złamała się wskutek złej konstrukcji płoza, trzy razy z rzędu pękał zbiornik i. t. d.

„Wszystko to dowodziło, że wypuszczanie lotników w rajd na takich płatowcach może przynieść poprostu nieobliczalne skutki.

„Ale najgroźniejszym sygnałem ostrzegawczym winien się był stać wypadek, który się wydarzył na dziesięć dni przed zawodami.

„Oto w jednym z płatowców „R. VIII", dostarczonych na rajd, wykryto zbrodniczy dowód sabotażu, dokonanego prawdopodobnie przez robotników fabryki Plage i Laśkiewicz, z poduszczeń chyba komunistycznych. Mianowicie do głównego zbiornika benzyny włożono kilka kilogramów gumy, która, rozpuściwszy się w benzynie, byłaby zupełnie zatkała przewody, tak, że z braku dopływu benzyny do silnika, ten musiałby w locie stanąć.

„Fakt celowego sabotażu nie mógł ulegać wątpliwości. Na tym właśnie zbiorniku zbrodnicza ręka narysowała olbrzymi krzyż z napisem „ś. p." — przeznaczonym na wróżbę dla tego lotnika, który miał się na tym płatowcu zabić...

„Tam, gdzie wykryto jeden akt sabotażu, można się było spodziewać innych. W świetle wyników rajdu i katastrof w drodze aż czterech płatowców — istnienie tych innych aktów sabotażu wydaje się niewątpliwe.

„Ale przed opinją publiczną fakt ten ukryto. Nie chciano „peszyć" przed rajdem — zapewne, można to i tak tłumaczyć. Równocześnie jednak narażano życie lotników nakazem lotu na płatowcach niepewnych, których kontroli nie było czasu przeprowadzić. Bo inne płatowce zostały dostarczone przez fabrykę tak późno, że nawet nie próbowano ich przeglądać. A były one w stanie tak złym, że piloci na pół godziny przed startem nie wiedzieli, czy będą mogli wogóle wylecieć, bo ciągle trzeba było coś poprawiać".

„ABC" stwierdza następnie, że w dodatku piloci nasi, dostawszy płatowce w ostatniej chwili, nie mieli możności odbycia koniecznego treningu i zapoznania się z maszyną. Byli tacy, którzy mieli zaledwie dwie godziny ćwiczebnego lotu na tym nowym zupełnie typie samolotu, podczas gdy lotnicy państw zagranicznych mieli za sobą po 70 godzin lotów ćwiczebnych i to na typach płatowców znanych, istniejących od 5 lat w lotnictwie, a nie tak wziętych prosto z fabryki.

W kokluzji „ABC" żąda ustąpienia szefa dep. lotnictwa, płk. Rayskiego. Jak donoszą depesze, dymisja ta jest już faktem dokonanym.

Podwójna dywersja locarnistów

Paryż, w sierpniu.

Tutejsi locarniści zaczynają zdradzać widoczne zdenerwowanie. W obozie ich nie panuje jeszcze popłoch, ale pewne zaalarmowanie daje się coraz bardziej odczuwać. Jest ono zresztą zrozumiałe. Ze wszechstron są bowiem atakowane dwa bożyszcza: demokratyczne Niemcy oraz p. Briand, ojciec duchowy układów locarneńskich, paktu paryskiego i „Stanów Zjednoczonych Europy".

Wobec jawnego zrzucenia przez Niemcy Hindenburga maski pojednawczej, akcje zbliżenia francusko-niemieckiego stoją nisko. Równocześnie spadają papiery francuskiego ministra spraw zagranicznych. Wobec tego zwolennicy polityki pro-niemieckiej, postanowili chwycić się jedynego środka, jaki im jeszcze pozostawał, a mianowicie podwójnej dywersji.

Ich taktyka polega na tem, by niemieckim planom odwetowym i rewindykacyjnym, przeciwstawić pretensje, wysuwane przez inne państwo; „pacyfistycznemu" zaś stanowisku p. Brianda, przeciwstawić „szkodliwą", z punktu widzenia locarneńskiego, politykę innego ministra.

Trzeba było tylko jeszcze wynaleźć ofiary, na które należało zrzucić odpowiedzialność za obecną sytuację. Ofiarami temi są z jednej strony Włochy, a z drugiej — minister wojny, p. Maginot.

Nienawiść żywiołów międzynarodowych do faszyzmu, który ośmielił się zamknąć loże masońskie, idzie tak daleko, że pcha ich w objęcia pangermanizmu. Żywioły te nie wahają się głosić, że to Włochy stają na czele kampanji, zmierzającej do rewizji traktatów; że bez nich osobistości w rodzaju Treviranusa nie odważyłyby się sformułować aspiracyj niemieckich; że mowy tego, „ministra bez autorytetu" nie można stawiać na tym samym planie, co wystąpienia Mussoliniego; że rewindykacje Berlina, coprawda gwałtowne, ale nie godzące ani w serce Francji, ani w serce Polski, nie można porównać z brutalnemi domaganiami się przez Włochy Nicei, Sabaudji, Korsyki i Tunisu, itd. itd.

Zresztą zwolennicy bloku łacińskiego wykazali znacznie więcej słabości wobec Włoch, aniżeli zwolennicy zbliżenia francusko - niemieckiego wobec Berlina. Główną bowiem siedzibą konspiracji, zagrażającej pokojowi jest, zdaniem locarnistów, Rzym. Tam znajduje się sztab generalny niezadowolonych, zmierzających do obalenia traktatów. Dla tych powodów, pacyfiści opowiadają się bez wahania za Niemcami, przedstawiającemi mniejsze dla Europy niebezpieczeństwo!

Powyższe wywody są tak zadziwiające, tak świadczące o pobłażliwości, okazywanej przez francuskich locarnistów względem brutalnych wystąpień pangermanizmu, że można je tłómaczyć jedynie psychologją tonącego, chwytającego się byle jakiej deski ratunku. Tonącą jest zaś w obecnej chwili polityka „zbliżenia", zainaugurowana przez p. Brianda. Opierała się ona na pojednaniu narodów, z których jeden walczył przeciwko drugiemu w czasie wojny, a usuwała od swojej przyjaźni państwo, którego synowie znajdowali się przy boku francuskich żołnierzy. W życiu, a jeszcze bardziej w polityce za wszystkie błędy trzeba, później czy wcześniej płacić. P. Briand nie przejednał wobec Francji Niemców, a naraził sobie Włochów. Rezultaty podobnej taktyki są dzisiaj jasne: Rzym zbliżył się rzeczywiście do Berlina, ale tylko dlatego, że p. Briand ani jednego kroku nie uczynił, by zacieśnić stosunki francusko-włoskie. Na niego więc spada niezawodnie odpowiedzialność za istniejące obecnie nastroje.

Locarniści chcą naturalnie wszelkiemi sposobami je zamaskować. Dlatego też ostatni wywiad, udzielony przez p. Maginot o obronie granic Francji, uważają niemal za wyzwanie, rzucone Lidze Narodów i paktowi Kellogga. Twierdzą, że podczas, gdy minister spraw zagranicznych pracuje nad wzmocnieniem stanowiska Francji na terenie europejskim, minister wojny nie pokłada wielkiego zaufania w gwarancje międzynarodowe. Czyż bowiem nie oświadczył on, że ponieważ narody nie porozumiały się jeszcze, by zapewnić bezpieczeństwo innemi sposobami, najlepszą gwarancję dla pokoju, stanowi siła francuskiej armji? P. Maginot, mówią pacyfiści, opowiedział się za armją, a zatem za izolowaniem Francji i przeciwko solidarności kontynentalnej. Nie dość na tem: jego słowa przypominają oświadczenia ministrów niemieckich z przed wojny! Jak w tych warunkach dziwić się, że praca p. Brianda jest na każdym kroku utrudnioną? Czyż francuscy nacjonaliści i ich przywódcy nie przyklaskują wyścigowi zbrojeniowemu?

Niemałe niezadowolenie wywołała w obozie locarnistów wiadomość, iż w delegacji francuskiej, udającej się do Genewy, nie będą figurowali dawni współpracownicy p. Brianda, a tylko członkowie rządu. Pomiędzy nimi znajdują się pp. Bérnot, Sérot i François-Poncet, należący do prawicowej Unji republikańsko - narodowej. Oburzenie z powodu podobnie „nacjonalistycznej" delegacji jest wielkie. Niektórzy nawet przebąkują, iż stanowi ona prawdziwą „radę nadzorczą", mającą czuwać nad posunięciami p. Brianda i będącą zasadniczo przeciwną porozumieniom międzynarodwym.

Zwolennicy p. Brianda obawiają się naturalnie, by z powodu załamywania się we Francji jego polityki zbliżenia, nacjonalistyczna delegacja nie przyczyniła się także do osłabienia prestige'u ministra zagranicą. W niektórych kołach wysuwają nawet możliwość rekonstrukcji gabinetu p. Tardieu, spowodowanej faktem, że ostatnie wypadki wykazały jasno, jak błędną była polityka, prowadzona przez p. Brianda. Są to oczywiście tylko pogłoski. Tak czy inaczej, pewnem jest, że sławne skrzypce p. Brianda, na których wygrywał on locarneńskie melodje, stają się coraz bardziej przytłumione a ich muzyka przyciąga coraz mniej admiratorów. Sic transit gloria mundi...

I. Briares.

Uśmiech do obcego towaru

niechaj ci za każdym razem przypomni

łzy głodnego dziecka bezrobotnego robotnika polskiego!

Więc kupuj towar wyrabiany przez polskiego robotnika.

Związek Obrony Przemysłu Polskiego

POZNAŃ ulica Rzeczypospolitej 1.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

Otwarcie nowej pływalni

Uroczystość połączona będzie z interesującemi zawodami pływackiemi

W dniu jutrzejszym świat pływacki Poznania obchodzić będzie uroczystość, coprawda trzecią zrzędu, ale już solidnej, w każdym szczególe przemyślanej pływalni. Zarówno bowiem pierwsza pływalnia zbudowana przez Unję, jak i do dziś istniejąca Pozn. Okr. Związku Pływackiego wobec tej nowej pływalni ustępują znacznie. Pływacy już od kilku lat spodziewali się otrzymać pływalnię od miasta. To czekanie niespodobało się Pozn. Tow. Pływackiemu, które aczkolwiek młode, zespoliło swoje siły, budując własną pływalnią, której otwarcie odbędzie się jutro.

Najciekawszym zaś programem uroczystości będą bezsprzecznie zawody międzyklubowe, w których startować będą wszyscy najlepsi zawodnicy. W setce stylem dowolnym startują najszybsi pływacy z Lisewskim na czele, który w dobrej formie może zaatakować swój rekord okręgowy. Zaciętą walkę stoczą zupełnie równi Grabiec i Lewandowski, dalej Richter, Pietrowiak, Kubiak i Kańciak. W stylu klasycznym stary mistrz Kaniewski będzie musiał poważnie się wysilić, by pobić będącego w doskonałej formie Wesołowskiego, obok których walczyć będą Zawieja, Matecki II i Kubicki. Jeszcze ciekawiej zapowiada się bieg sztafetowy na dystansie 3 × 50 m stylem zmiennym (pierwszy płynie żabką, drugi wznak, trzeci dowolnym), który będzie rewanżem ostatnich mistrzostw okręgowych. Tu walka toczyć się powinna między gospodarzami a Unją, przyczem P. T. P. posiada silniejszego żabkarza (Kaniewski), słabszego zaś od Unji crawlistę (Grabiec), dla której żabą płynie stale poprawiający się Kubicki, a crawlem Lisewski. Rozwiązanie przypuszczalnie zależeć będzie od tych trzecich, płynących na wznak Kurnatowskiego (P. T. P.) i Antoniewicza.

Pierwsze skoki na nowej efektownej skoczni zarówno z trampoliny (1 i 3 m) jak i z wieży (5 i 10 m) wykonają w wyrównanej konkurencji Grabiec, bracia Matuszewscy, Lisewski, Poniecki i inni.

Również wśród pań spotykają się dobrane siły. Startuje zwyciężczyni z tegoroczn. mistrzostw Polski Kretschmanćwna, młoda lecz doskonała Szulcówna i Antoniewiczówna, dalej Walkowiakówna, Karpińska, Urbańska. Wreszcie w sztafecie spotykają się I. S. V. z Unją we walce o prymat.

Ukorowaniem tych zawodów będzie mecz piłki wodnej między P. T. P. a Wartą. Ostatnia, wzmocniona Maślińskim, będzie bardzo groźnym przeciwnikiem dla drużyny gospodarzy, którzy grać będą bez dobrego Gromadzińskiego „bawiącego" na manewrach. Walka więc będzie równa, gra ciekawa.

Otwarcie pływalni odbędzie się o godz. 10,30. Dojazd autobusami P. K. E., które kursują z przed Nowego Ratusza co pół godziny. (wz)

Ossendowski

Okręty zbłąkane

sensacyjna i niezwykle ciekawa powieść ukazywać się będzie w Wielkopolskiej Jlustracji od połowy września.

„Pan Jowialski"

Otwarcie sezonu w Teatrze Polskim

W niedzielę, po dłuższej przerwie, otworzą się znów podwoje Teatru Polskiego, rozpoczynającego swój nowy sezon, pierwszy po odmiastowieniu.

Publiczność poznańska, związana serdecznemi węzłami, zadzierżgniętemi od długiego szeregu lat, w których ten „szary dom" był jedynem schronieniem polskiego słowa i myśli niewątpliwie złoży dowód, że nici tych zerwać nie chce i poprze wysiłki i zamierzenia Teatru, frekwencją swą umożliwiając istnienie tej placówki, związanej z życiem Poznania.

Na inauguracyjnem przedstawieniu ukaże się przepyszna, niegrana od szeregu lat komedja Fredry „Pan Jowialski" w doborowej obsadzie, którą składają pp. Biesiadecka (Helena), Biesiadecki (Ludmir), Godlewski (Janusz) Noskowski (rola tytułowa), Komornicki (Szambelan), Rodziewicz (Wiktor), Sachnowska (Szambelanowa), Wierzejska (Pani Jowialska). Sztukę wyreżyserował troskliwie dyr. Szczurkiewicz.

W poniedziałek pierwsze przedstawienie dla Związków Zawodowych i Pracującej Inteligencji, na którem odegraną będzie po raz drugi fredrowska komedja „Pan Jowialski".

Burze na Pomorzu

Wielkie straty materjalne

Nasz korespondent pomorski (x) donosi:

Podczas ostatniej burzy uderzył grom w stajnię gospodarza Jażdżewskiego w Kliczkowasa pod Brusami. Budynek się spalił a razem z nim kilka tuczników i krowa. Dzięki akcji ratunkowej umiejscowiono pożar.

W Orlu pod Kościerzyną spaliła się wskutek uderzenia gromu wielka stodoła dominjalna. Właściciel Kąkolewski został poszkodowany na około 100 tys. zł.

W Lubawie uderzył piorun podczas odbywających się nieszporów w kościół parafjalny, nie wyrządziwszy poza uszkodzeniem przewodów elektrycznych żadnych większych szkód. Chwilowe zamieszanie wśród wiernych niebawem uspokoiło się.

W Brachlinie pod Świeciem spłonęła wskutek uderzenia gromu stajnia właścicielki Haderichowej; w płomieniach zginęło kilka świń Straty są poważne.

Groźny wypadek

Pociąg najechał na powózkę

Bardzo groźny wypadek zdarzył się 28 b. m. na przejeździe kolejowym na torze Chojnice - Nakło, pod Rumowem Kraińskiem. Tylko cudem nie stało się ofiarą tego wypadku życie ludzkie. Otóż pociąg, jadący od Chojnic, najechał na zaprząg gospodarski z Więcborka, jadący przez Dźwierszno do Runowa. Wóz został zupełnie zdruchotany, koń zabity na miejscu. Woźnica, p. Franciszek Ziółkowski z Więcborka nie odniósł zupełnie obrażeń, wogóle wypadek skończył się dla niego tylko z stratą materjalną. Nie jest ustalone, kto ponosi winę wypadku, czy może woźnica przez brak ostrożności, czy personel kolejowy, jeżeli nie dawał sygnałów. Na przejeździe kolejowym niema zapory. (z)

KALENDARZYK

Sobota, 30 sierpnia 1930.

Słońce: wschód 4,58; — zachód 18,47; — długość dnia 13 godz. 49 min.
Księżyc: wschód 13,30; — zachód 21,41; — pierwsza kwadra.
Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Sobota, godz. 7 rano: Temperatura powietrza + 16 st. C., pochmurno. wiatr południowo-wschodni, ciśnienie atmosferyczne wysokie 766 mm. W ubiegłej dobie temperatura najwyższa + 21 st. C., najniższa + 14 st. C.
Przepowiedna pogody na niedzielę: W dalszym ciągu pogodnie i ciepło.
Kal. rzk.: Feliks M.; jutro Rajmund.
Kal. słow.: Szczęsny Św.; jutro Świętosław.

Nocna służba aptek

Śródmieście: Apteka św. Marcina, ulica Fr. Ratajczaka 12. — Apteka pod Białym Orłem, Stary Rynek 41. — Apteka św. Piotra, ul. Półwiejska 1.
Jeżyce: Apteka Mickiewicza, ulica Mickiewicza 22.
Łazarz: Apteka p. Plucińskiego, ul. Marszałka Focha 72, narożnik ul. Niegolewskich.
Wilda: Apteka „Fortuna", Górna Wilda 96.
W innych dzielnicach pełnią nocną służbę apteki tamtejsze.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— * **Wszechpolski zjazd fotografów zawodowych.** Dnia 1 września br. odbędzie się w Warszawie zjazd fotografów zawodowych z całej Polski. Obrady rozpoczną się o godz. 11 w sali Związku Rzemieślników Chrześcijan przy ul Miodowej 14. — Porządek obrad przewiduje szereg aktualnych tematów, dotyczących spraw fachowych zawodu fotograficznego. Między innemi przewidziane są referaty o organizacji zawodu w myśl obowiązującej ustawy przemysłowej, o fotografji i prawie autorskiem, o stosunku fotografa fachowego do fotografa-amatora, o cechach wojewódzkich i inne. Z Poznania wyjeżdża na zjazd delegacja Stow. Fotografów Wielkopolskich, a ze względu na nader doniosły charakter obrad, pożądany jest jak najliczniejszy udział delegatów uczestników z Wielkopolski, Pomorza i Śląska. (z.)

— * **Stow. Oficerów przeniesionych w stan spoczynku, oddział w Poznaniu,** zwołuje na czwartek, 4 września br. o godz. 18 do Kasyna Oficerskiego D. O. K. VII miesięczne zebranie, na które uprzejmie zaprasza wszystkich pp. oficerów przeniesionych w stan spoczynku, jeszcze niecłonków.

ŻYCIE SOKOLE

— * **„Sokół" Śródmieście.** Zebranie miesięczne z wykładem odbędzie się dnia 3 września br. o godz. 20,15 w salce przy ul. św. Marcina 65.

— * **Sokolice — Łazarz.** Przypomina się o wycieczce do Puszczykowa dnia 31 bm. Wyjazd o godz. 10,15. Zbiórka na dworcu kwadrans przed odjazdem pociągu. Dnia 1 września rozpoczną się ćwiczenia gimnastyczne dla starszych i młodszych druhen w szkole przy ul. Wyspiańskiego.

— * **„Sokół" Poznań XI. Rataje.** Zebranie gniazda żeńskiego odbędzie się dn. 3 września o godz. 19,30 w sokolni.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— * **Gimnazjum św. Jana Kantego** rozpocznie rok szkolny 1930-31 w dniu 2-go września, tj. we wtorek; zbiórka o godz. 7,45 na podwórzu szkoły.

— * **Gimnazjum im. A. Mickiewicza** komunikuje, że rok szkolny rozpoczyna się dnia 2 września. Uczniowie klas gimnazjalnych zbiorą się w dniu tym na dziedzińcu szkolnym o godz. 9, natomiast uczniowie klas wstępnych o godz. 11 (z wyjątkiem klasy pierwszej wstępnej, która przychodzi do szkoły już 1 września o godz. 11).

— * **Koło Śpiew. im. Bol. Dembińskiego.** „Święto Pieśni" odbędzie się w niedzielę, 31 bm. w Puszczykowie w ogrodzie „Silva". Nasz chór bierze udział i wystąpi do koncertu. Obecność członków-śpiewaków obowiązkowa. Odjazd z Poznania (dworzec główny) o godz. 13,30.

— * **Baczność 10-tacy.** Przypomina się o upływie terminu nadsyłania wniosków o odznaki lwowskie i pułkowe. Termin ostateczny w poniedziałek, dnia 1. 9. 30 o godz. 6 wieczorem. Zebranie towarzystwa w piątek, 5. 9. o 7,30 wiecz. na sali p. Jarockiego.

— * **Przypominamy wielką zabawę** w niedzielę, 31 bm. w Szelągu, urządzaną przez Towarzystwo Pomocy Inwalidom Wojennym i Weteranom z 1863 r. w ogrodzie Bractwa Kurkowego. Program bardzo urozmaicony. Początek zabawy o godzinie 20. Wieczorem zabawa taneczna na sali.

— * **Letnisko Czerwonego Krzyża w Puszczykowie,** położone 20 minut od Poznania (koleją lub autobusem) uroczo w lesie, 10 minut od stacji kolejowej, poleca pokoje suche i higjeniczne urządzone. Odżywienie zdrowe i obfite, łazienki, centralne ogrzewanie i natryski. Otwarte do późnej jesieni.

— * **Autobusy Poznańskiej Kolei Elektrycznej** w dniach 31 bm. oraz 7. 14 i 21 września rb. od godz. 14 do 20 nie będą kursowały na dotychczasowym odcinku ul. Polna — pl. Sapieżyński i pl. Wolności — ul. Matejki. Natomiast z powodu wyścigów konnych kursować będą w wyżej wymienionym czasie od końca przystanku Ogrodu Zoologicznego do Ławicy i od Mostu Teatralnego do Ławicy.

— * **Drużynie Błękitnej** przypomina się o zbiórce członków i sympatyków sekcji bokserskiej, która odbędzie się dziś o godzinie 19 w sali na stadjonie wojskowym. W programie odznaczenie niektórych członków i inspekcja komendanta głównego z Warszawy. Kostjumy sportowe zabrać.

Poznańskie Towarzystwo Pływackie T. z.

W niedzielę, dnia 31 sierpnia o godzinie 10,30

uroczyste poświęcenie pływalni w Ratajach

poczem **zawody międzyklubowe** a po południu o godz. 15,30 **zawody wewnętrzne.**

Wieczorem o godz. 20-tej na sali Boulevard (pl. Nowomiejski 5)

rozdawanie nagród i zabawa taneczna

zw 25242

KRONIKA MIEJSCOWA

— * **Ognie bengalskie w Parku Wilsona,** urządzane przez Dyrekcję Ogrodów Miejskich, odbędą się w niedzielę o godz. 20-tej. W koncercie przygrywać będzie orkiestra Bratniej Pomocy Miejskich Zakładów Światła i Wody. Wstęp do parku od godz. 17.

— * **Tania niedziela w Ogrodzie Zoologicznym.** Dyrekcja Ogrodu Zoologicznego, pragnąc uprzystępnić szerokim warstwom społeczeństwa, a także uczącej się młodzieży, zwiedzenie największego w Polsce zwierzyńca, obniża cenę wstępu w niedzielę, 31 bm. do 50 gr od osoby. — Dzieci od 2 do 10 lat i wojskowi bez szarży płacą w tym dniu tylko 25 gr. Ponieważ pogoda zapowiada się korzystna, dlatego niech każdy pospieszy do zwierzyńca, aby poznać ciekawe i rzadkie okazy świata zwierzęcego, których jest tam około 1 000. Ujrzy tam małpy z młodemi, lwy, stare i młode tygrysy, lamparty, pumy, hieny, rysie, niedźwiedzie, wilki, szakale, słonia, jelenie, antylopy, wielbłądy, żubry, bizony, zebu, piękne zebry itd., pozatem niezliczoną ilość rozmaitego ptactwa krajowego i zagranicznego, począwszy od wspaniałych strusi afrykańskich aż do maleńkich poświerek. Do oglądania jest tak dużo, że pół dnia zaledwie na to wystarczy. Po zwiedzeniu Ogrodu Zoologicznego i obejrzeniu jego ciekawych zbiorów oraz nowych urządzeń, przekona się każdy, że nasz Ogród Zoologiczny jest atrakcją miasta.

KRONIKA POLICYJNA

— * **Kradzieże i włamania.** Z strychu domu przy ul. Matejki 57 skradziono p. J. Mecwaldowej różną bieliznę wartości 800 zł. — Tekę skórzaną, zawierającą różne dokumenty, skradziono z samochodu, pozostawionego przy W. Garbarach. Strata wynosi 560 zł. — Z mieszkania p. M. Tyrankiewiczowej (Wały Leszczyńskiego 5) skradziono 1 000 zł gotówki. — Z mieszkania leśnika Hugona Franka w leśniczówce Zdrój pow. grodziskiego skradziono 2 fuzje i jeden sztucer wartości 800 zł. — Uprząż wyjazdową i rower skradziono p. J. Gapińskiemu w Buszewie pow. wągrowieckiego. (z.)

— * **Czyja własność?** W wydziale śledczym P. P. pokój 41 znajduje się bielizna, pochodząca przypuszczalnie z kradzieży; a więc koszule znaczone znakiem „M. B.", obrus z znakiem „M. P.", białe firany względnie story, powłoczki na poduszkę z znakiem „W. N." względnie „N. M.", chusteczki z znakiem „S." w kole, przykrycie haftowane z pluszową wkładką, ręczniki kuchenne z czerwonym brzegiem, halki i koszule damskie, 4 kapelusze męskie itd. W kom. VI znajdują się 2 pary nowych trzewików damskich. W pierwszym wypadku zainteresowani mogą się zgłosić do głównej policji pl. Wolności pokój 41, w drugim do VI komisarjatu. (z.)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— * **Kradzież 4 koni.** W nocy na 28 bm. z niezamkniętej stajni p. Stan. Naglika w Parzynowie p. ostrzeszowskiego uprowadzono 3 konie robocze i jednorocznego źrebaka oraz skradziono 2 pary uprzęży wyjazdowych. Opis koni: 1) Wałach kasztan z łysiną, lat 6, wysoki 1,62 m; 2) klacz, brudna, kasztanka, tylna lewa pęcina biała, kuta na wszystkie nogi, lat 8, 1,62 m wysoka; 3) klacz karo-gniada z łysiną, rasy belgijskiej, lat 10, wysoka 1,65 m., wszystkie nogi podkute; źrebak wysoki 1,40 m maści karej. Ci sami złoczyńcy skradli również wóz roboczy u gospodarza Ant. Kędzi w Ignacowie. (z.)

— * **Wypadki samochodowe.** W Bydgoszczy zderzył się na narożniku pl. Bernardyńskiego samochód osobowy P. Z. 40 377 z tramwajem. Samochód uległ poważnemu uszkodzeniu. — Inny samochód także w Bydgoszczy najechał na robotników Józefa Cieślewicza i Fel. Jankowskiego, raniąc ich dotkliwie. Rannymi zajął się szpital miejski. Samochem P. Z. 11 240 kierował szofer Wład. Galewski z Bydgoszczy. — Na ul. Pomorskiej zderzył się jadący motocyklem Alfons Hor-

man z Bydgoszczy z autobusem, kursującym na linji Wyrzysk — Nakło — Bydgoszcz. Hosman odniósł złamanie prawej nogi i odstawiony został do szpitala. (z.)

— * **Pożary.** W dniu 28 bm. spaliła się stodoła p. Antoniego Żurawskiego w Błotnikach pow. wolsztyńskiego. Ogólna strata wynosi 12 tys. zł. Przyczynę pożaru dotąd nie ustalono. — Stóg słomy spłonął w Kaczkowie w powiecie żnińskim. Właściciel Antoni Musiał ocenia stratę na 800 zł. — Pastwą płomieni stała się stodoła, napełniona zbożem oraz obora, należąca do p. Marji Stawakowej (Bydgoszcz, ul. Łucka). — Stodoła z bydłem spaliła się gospodarzowi Józefowi Skibińskiemu w Modliborzycach (pow. Inowrocław). Poszkodowany ocenia stratę na 5 tys. złotych. (z.)

— * **Chłopiec utonął.** W Brdzie koło Młynów Bydgoskich utonął 27 bm. 6-letni chłopiec Stanisław Piotrowski z Bydgoszczy. Zwłoki wydobyto tego samego dnia, które po oględzinach lekarskich wydano rodzicom. (z.)

— * **Teść zabił zięcia.** W Boruji powiatu wolsztyńskiego powstała 28 bm. kłótnia między rolnikiem Bronisławem Rackowiakiem a jego teściem 57-letnim Marciniem Żakiem. Kłótnia wkrótce zamieniła się w zażartą bójkę, w wyniku której zabity został Rackowiak. Sprawą zajęła się policja. (z.)

— * **Samobójstwo starca.** Dnia 28 bm. powiesił się w Kaszczorze pow. wolsztyńskiego Augustyn Dotr, liczący lat 63. — Przyczyna samobójstwa dotąd nie została ustalona. (z.)

— * **Dziecko pod motocyklem.** Dnia 27 bm. najechał motocyklem Stanisław Hołoga z Gniezna na ul. Dąbrówki na 13-letnią Janinę Gruchociakównę, która odniosła lekkie rany. Nieszczęśliwą odstawiono do szpitala. (z.)

— * **Tragiczny wypadek w Gnieźnie.** Dziś, w sobotę rano o godz. 5 na polach około strzelnicy znaleziono zwłoki starszego mężczyzny. Na miejsce wypadku zjechała się komisja sądowa, która zbadała, że śmierć nastąpiła wskutek uduszenia. W nieboszczyku rozpoznano Jana Czabańskiego (lat 67), zamieszkałego w Gnieźnie przy ul. 3 Maja 60. Zmarły wyszedł wczoraj wieczorem o godz. 8,30 na przechadzkę. Gdy przechodził przez pola w kierunku domu, gdzie były małe zagłębienia, widocznie potknął się i upadł na twarz; w ten sposób można sobie wytłumaczyć uduszenie. Zmarły był dawniej właścicielem ziemskim. (br.)

— * **Napad bandycki.** W Szczuce pod Brodnicą napadli nieznani bandyci dnia 28 bm. około godz. 2 w nocy na plebanję. Dostawszy się do sypialni gospodyni, zamaskowani zbrodniarze pod groźbą rewolwerów zmusili ją, by wskazała im sypialnię ks. proboszcza Kamińskiego. Ks. K. na szczęście przebudził się wczas, a zamknąwszy drzwi na klucz, wszczął alarm, zniewalając bandytów do ucieczki. Przypuszcza się, że to ci sami zbrodniarze, którzy zamordowali w Bobrowie małżonków Borysów. (ski.)

— * **Śmiertelny wypadek.** Robotnik Piotrowski z Cichowa, zajęty przeładowywaniem tomasyny w porcie w Gdyni, zbliżył się wskutek nieuwagi za blisko do pracującej dźwigni, a uderzony w głowę, zmarł krótko po wypadku. (x.)

— * **Wielki pożar.** W Małogoszczu pod Tczewem powstał pożar w majątku właściciela Radzimińskiego. Spaliła się wielka stodoła dominjalna wraz z tegorocznem żniwem i maszynami rolniczemi. Straty wynoszą około 170 tys. złotych, które pokrywa w zupełności ubezpieczenie. (x.)

JARMARKI

— * **Ostrzeszów Wlkp.** Jarmark ogólny odbędzie się w czwartek, 4 września.

Z WIELKOPOLSKI

— * **Szamotuły.** (Igrzyska harcerskie.) Drużyna Harcerska im. Tadeusza Kościuszki urządza dnia 31 bm. w ogrodzie „Strzelnicy" igrzyska harcerskie. W programie ciekawe pokazy z życia naszych sympatycznych harcerzy a wieczorem zabawa taneczna, z której dochód przeznaczono na kolonje harcerskie. (op.)

— * **Międzychód.** (Pielgrzymka do Częstochowy.) Stow. Pań Miłosierdzia św. Wincentego a Paulo urządza dnia 14 września br. pielgrzymkę do Częstochowy. — Pielgrzymka wyjedzie tegoż dnia po mszy św. i wróci dnia 17 września przedpołudniem. Koszty podróży dwudniowego pobytu z pełnem utrzymaniem i noclegami wynoszą od osoby 55 zł. Do pielgrzymki mogą się przyłączyć także osoby do stowarzyszenia nienależące. Zgłoszenia należy uskutecznić do 5 września i uiścić zaliczkę w wysokości 35 zł u p. drowej Skowrońskiej.

— (Osobiste.) Dnia 23 bm. odbył się w kościele parafjalnym w Międzychodzie ślub córki em. nauczyciela Kalety, p. Heleny z kom. straży granicznej p. Borowcem z Wejherowa.

— (Z Rady Miejskiej.) Dnia 22 bm. odbyło się posiedzenie Rady miejskiej. Po przyjęciu do wiadomości protokółów rewizyjnych Głównej Kasy Miejskiej za czerwiec i lipiec, rozpatrywano sprawę sprzedaży parceli budowlanej przedsiębiorcy bud. p. Janowi Bartkowiakowi. Po dłuższej dyskusji zatwierdzono istniejącą w tej sprawie uchwałę Magistratu. Wybór członka do komisji sanitarnej odłożono do następnego zebrania. Dalej uchwaliła Rada miejska zaciągnąć 50 000 zł pożyczki z Zakładu Ubezpieczeń Pracowników Umysłowych w Poznaniu na skanalizowanie pewnej części miasta. Dłuższa dyskusja wywiązała się nad obrachunkiem rocznym Gł. Kasy Miejskiej za rok gospodarczy 1929-30, który w rezultacie zatwierdzono, mimo, że za ten rok wykazano niedobór. Następnie uchwalono wydzierżawić teren miejski, położony nad Wartą towarzystwu wioślarzy pod budowę szałasu. (mr.)

— * **Jutrosin.** (Cud Wisły.) Z inicjatywy miejscowego Tow. Powstańców i Wojaków, którego prezesem jest p. Franciszek Sobański, odbył się w dniu 15 bm. obchód 10-lecia „Cudu Wisły". Dnia 14 bm. wieczorem urządzono w mieście capstrzyk z orkiestrą powstańców na czele. Mimo niepogody udział był bardzo liczny. Następnego dnia wszystkie miejscowe organizacje pomaszerowały ze sztandarami przed ratusz, gdzie zebrali się przedstawiciele władz i obywatelstwo. Po złożeniu raportu delegatowi Związku Tow. Powst. i Wojaków p. Laurentowskiemu przez komendanta p. Lisiaka, udano się w pochodzie do kościoła na nabożeństwo. Bardzo piękne i stosowne kazanie wygłosił ks. proboszcz. Po nabożeństwie odbyła się w sali Strzelnicy dekoracja członków medalami „Polska swemu obrońcy" i odznakami związkowemi, której dokonał p. Laurentowski z Poznania, po stosownem przemówieniu. Następnie przemówił komendant Tow. Powst. i Wojaków p. Lisiak. Ze względu na niepogodę odstąpiono od defilady. Wieczorem w pięknie udekorowanej sali Strzelnicy odbyła się akademja z rozmaitemi popisami. Bardzo piękny referat o „Cudzie nad Wisłą" wygłosił p. Sobański. Uroczystość ta pozostanie długo w pamięci tutejszej ludności.

Wyścigi konne

W niedzielę 31. bm. rozpoczyna Wielkopolskie Towarzystwo Wyścigów Konnych — jesienny sezon wyścigów z totalizatorem, który potrwa przez dni dziesięć. W pierwszym dniu rozegrane zostaną 2 gonitwy z przeszkodami (6 i 9 koni), 2 z płotami (8 i 10 koni) i 3 płaskie (7 i 6 koni); z tych jedna gonitwa włościańska na dystansie około 1.200 metrów. Udział w gonitwie włościańskiej mogą brać konie stanowiące własność włościan przynajmniej 1 rok. Zgłoszenia koni na torze wyścigowym w Ławicy przed gonitwą. Większa część zgłoszonych do wyścigów koni przybyła już na tor, reszta nadejdzie po zakończeniu wyścigów konnych w Piotrkowie (w dniu 31. bm.).

Amatorom totalizatora zwraca się uwagę, aby zakłady czynili zaraz po ogłoszeniu na tablicach wykazu koni biorących udział w gonitwie, ponieważ po dojściu do startu będą zaraz puszczane w dystans.

Wyścigi rozpoczynać się będą o godzinie 15.30 — i to bez względu na pogodę. Komunikacja na tor udogodniona autobusami Poznańskiej Kolei Elektrycznej od Mostu Teatralnego i z końca ulicy Dąbrowskiego, oraz pociągiem kolejowym z głównego dworca o godzinie 15.15. — Ceny wstępu jak w sezonie wiosennym.

RADJO

Programy radjofoniczne

Poniedziałek, dnia 1 września 1930 r.

Poznań (335 godz. **8.00** Gazeta poranna R. P. (życie społeczne — wiadomości z całego świata — kronika bieżąca — literatura — sztuka — wiadomości potoczne — skrzynka listowa etc.; godz. **13.05** koncert gramofonowy; godz. **14.00** notowania giełdy pien. i zboż.-towarowej; godz **18.00** koncert solistów. Wykonawcy: Magdalena Lipkowska (fortepian), Janusz Nowak (śpiew), Mieczysław Mierzejewski (akompanjament); godz. **19.15** dodatek do gazety porannej R. P.; godz. **19.15** opowiadanie hist. dla młodzieży (wygł. p. Marja Mezer); godz. **19.30** gawęda harcerska; godz. **19.45** „Silva rerum"; godz. **20.00** feljeton Stanisława Wasylewskiego; godz. **20.15** koncert wieczorny; godz. **22.00** sygnał czasu, komunikaty PAT, sportowe i policyjne.

Warszawa (1412 m) godz. **12.00** muzyka gramofonowa; godz. **15.15** komunikat gospodarczy; godz. **15.50** odczyt krajoznawczy; godz. **16.15** program dla dzieci; godz **16.45** muzyka gramofonowa; godz. **18.00** muzyka lekka z kawiarni „Gastronomja"; godz. **19.20** pogawędki techniczne — inż. W. Rabęcki; godz. **19.35** płyty gramofonowe; godz. **19.45** „Skrzynka pocztowa rolnicza" — inż. W. Tarkowski. Giełda rolnicza. Sygnał czasu; godz. **20.15** koncert; godzina **22.00** feljeton: „Legenda i prawda o szkołach złodziejskich" — p. J. Misiewicz godz. **23.00** muzyka taneczna i salonowa z Polonja - Palace hotel.

Katowice (409 m) godz. **12.05** koncert gramofonowy; godz. **15.50** odczyt krajoznawczy (P. R. Warszawa); godz. **16.15** program dla dzieci (P. R. Warszawa); godz **17.00** koncert gramofonowy; godz. **18.00** koncert popularny z udziałem Tria Polskiego Radja w Katowicach; godz. **20.15** koncert wieczorny (P. R. Warszawa); godz **22.00** feljeton (P. R. Warszawa); godz. **23.00** muzyka taneczna (P. R. Warszawa).

RUCH W TOWARZYSTWACH

— **Stowarzyszenie Polskiej Młodzieży Katolickiej pod wezw. św. Kazimierza — Poznań-Jeżyce** urządza w dniu 31 bm. wycieczkę autobusową do Czacza. Zbiórka o godz. 5,30 rano na Rynku Jeżyckim.

— **4. Kadra Morska im. Marsz. Focha.** Zebranie odbędzie się dnia 31 bm. o godz 11 w lokalu p. Kasperkowej, ul. Kraszewskiego 16. Przybycie wszystkich kolegów obowiązkowe.

— **Wydział Pomoc. Krawiectwa Damskiego.** Zebranie plenarne odbędzie się w poniedziałek, 1 bm. o godz. 7,30 u p. Jarockiego.

— **Koło Abstynenckie pod wezw. św. Kazimierza.** Zebranie odbędzie się w poniedziałek, dnia 1 września o godz. 20 na sali Księgarni Św. Wojciecha, Aleje Marcinkowskiego 22. Wykład wygłosi generalny sekretarz „Rozwoju" p. Kempiński p. t. „Rola żydów w Polsce w dobie obecnej".

— **Tow. Przem. „Jedność".** Zebranie plenarne odbędzie się we wtorek, dnia 2 września w lokalu posiedzeń, ulica Ślusarska 6. Będzie odczyt.

— **Sodalicja Marjańska Młodzieży i Uczniów Kupieckich.** Zebranie plenarne odbędzie się we wtorek, dnia 2 września br. o godz. 20 na sali sodalicyjnej przy ul. Dominikańskiej 8.

— **Tow. Uczestników Powstania Dzielnicy Jeżyce.** Zebranie plenarne odbędzie się we wtorek, dnia 2 września br. o godzinie 20 w lokalu posiedzeń p. Tomikowskiego, ul. Szamarzewskiego 18. Wykład prezesa Okr. I, p. Stan. Kocha.

— **Tow. Restauratorów na miasto Poznań i okolicę.** Zebranie plenarne odbędzie się dnia 2 września o godz. 16 w lokalu p. Hermanna w Ogrodzie Strzeleckim w Szelągu.

Składki i pokwitowania

Na pomnik Serca Jezusowego: Paula Michałowska 5 zł. — N. N. Poznań, 10 zł. — T. Ch. Starołęka, za otrzymane łaski z prośbą o dalsze, 10 zł. — N. N. 5 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 1 754,05 złotych.

Na Czerwony Krzyż: Od dzieci szkolnych z Trębaczowa 4,50 zł.

Na L. O. P. P.: Od dzieci szkolnych z Trębaczowa 4,50 zł.

Na biedne dzieci miasta Poznania: Dochód z przedstawienia dziecięcego, urządzonego przez dzieci Letniska Kolejowców Bąblin, 28 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanemi 276 zł.

SPORT

Lekka atletyka

Piechocki (AZS), Biniakowski i Heljasz (Warta) otrzymali zaproszenie do udziału w zawodach międzynarodowych, organizowanych przez warszawską „Polonję" z udziałem akademików japońskich. Zawody odbędą się we wtorek 2 września. Udział Heljasza jest jednak wątpliwy, gdyż znajduje się on obecnie na koncentracji artylerji. (ig)

Piłka nożna

„Warta" wystąpi do niedzielnych zawodów z „Ł. T. S. G." w tym samym składzie, w jakim grała na „Cracovię". Miejmy nadzieję, że drużyna „zielonych" zaprezentuje swym licznym zwolennikom piękną grę, że Fontowicz popisze się pięknemi paradami, obrona pokaże nam swą twardość i daleki wykop, pomoc zaś — najważniejsza część drużyny — zademonstruje niezawodnie cały zasób swej bogatej techniki i taktyki, wreszcie atak lotnością i kombinacją postara się o piękne sytuacje pod bramką łodzian. Wszystko wskazuje, że mecz „Warta" — „Ł. T. S. G." będzie bardzo ciekawem spotkaniem i publiczności, która powinna przybyć tłumnie, przyniesie pełne zadowolenie. Początek meczu o godz. 16.30.

Pływanie

Pierwsze biegi zawodów wewnętrznych „P. T. P." dały następujące wyniki: Panowie 1500 m dowolnych „A" 1. Wesołowski 28:44, 2. Kurnatowski 30:35, 3. Czerwiński; klasa B: 1. Kwiatkowski 31:17, 2. Ossig 34:00, 3. Gawroński; 400 m dow. „A" 1. Wesołowski 7:06.2, 2. Matecki II 7:15.6. Na 200 m uzyskał pierwszy czas 3:19, drugi 3:24 osiągając minimum I klasy. Kaniewski wycofał się po 150 m. Klasa B. 1. Kurnatowski 7:39, 2. Kwiatkowski 8:22.5, 3. Matysiak. Panie: 400 m dow. 1. Praissówna 9:26.8, 2. Baszkiewiczówna 10:09.5. Ciąg dalszy zawodów w niedzielę o godz. 15.30. Dojazd na pywalnię autobusami P. K. E. do przystanku „Herolda". (wz)

Mistrz. Europy w piłkę wodną. Niemcy — Belgja 3:1 (1:1), Anglja — Francja 5:2, Węgry — Szwecja 7:3. W tabeli prowadzą Niemcy mając 6 p. 21:1 bramek, 2. Węgry 6 p. 27:9, 3. Belgja 4 p. 10:7, 4. Anglja 2. p. 11:15, 5. Szwecja 0 p. 5:18 i 6. Francja 0 p. 4:16.

TEATRY

— * **Z Teatru Polskiego.** Jutro Teatr Polski otwiera sezon zimowy nieśmiertelną komedją Al. hr. Fredry „Pan Jowialski", którą pieczołowicie przygotowują artyści pod wodzą dyr. Szczurkiewicza. Równocześnie odbywają się próby z doskonałej nowości repertuarowej „Panna młoda w garsonierze", która niebawem wejdzie na repertuar.

— * **Z Teatru Nowego.** Dziś, jutro i w poniedziałek „Tajfun", głośna i grana na wszystkich scenach świata sztuka M. Langyela, w której główną rolę — dr. Tokeramo — kreuje znakomity nasz gość p. Wojciech Brydziński. „Tajfun" cieszy się na scenie Teatru Nowego ogromnem powodzeniem ze względu na swe egzotyczne tło i barwną akcję a przedewszystkiem na mistrzowską kreację Brydzińskiego, która pozostawia głębokie wrażenie u publiczności. Obsadę stanowią pp. Piaskowska, Żeromska, Bystrzyński, Chmurkowski, Mazanek, Przebiński, Płonka - Fiszer, Kitka - Sokołowski, Rolicz i inni. Reżyserja p. W. Brydzińskiego, dekoracje A. Kobrynia.

MARJUSZ MASZYŃSKI, znakomity artysta Teatru Polskiego w Warszawie, bezsprzecznie jeden z najwybitniejszych artystów polskich, **wystąpi jutro, w niedzielę, 31 sierpnia, o 8,30 wiecz. w sali Domu Ewangelickiego** z własnym wieczorem wytwornego humoru pod hasłem **„A także, żeby się uśmiać".**

Marjusz Maszyński znany jest aż nadto dobrze naszej teatralnej publiczności oraz z szeregu kapitalnych postaci filmowych. Zawsze wytworny, pełen humoru i wykwintnego dowcipu — jest ozdobą sceny polskiej. W programie szereg kapitalnych monologów, typów i zdarzeń oraz wyjątków z dzieł Krasickiego, Kotarbińskiego, Mickiewicza, Sienkiewicza, Reymonta, Makuszyńskiego, Tuwima, Boya i innych. Szczegóły w afiszach.

Niewątpliwie jutrzejszy wieczór humoru **Marjusza Maszyńskiego** w najwyższym stopniu zainteresuje cały kulturalny Poznań i zgromadzi tłumy najwykwintniejszej publiczności.

Bilety na ten atrakcyjny występ w cenie od 2—6 zł. są do nabycia w składzie cygar p. Szrejbrowskiego, ul. Gwarna 20. tel. 56-38 i w niedzielę przed przedstawieniem przy kasie Domu Ewangelickiego.

zw 25 239

Teatr Polski

Niedziela, 31. 8. Otwarcie sezonu 1930-31. „Pan Jowialski", komedja w 4 aktach Aleksandra hr. Fredry.
Poniedziałek, 1. 9. „Pan Jowialski".
Wtorek, 2. 9. „Pan Jowialski".
Środa, 3. 9. „Pan Jowialski".
Czwartek, 4. 9. „Pan Jowialski".

Początek o godzinie 8 wieczorem.

Bilety wcześniej do nabycia w kasie Teatru Polskiego, ul. 27 Grudnia.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Tajfun". — Gośc. występ W. Brydzińskiego.
Niedziela, 31. 8. „Tajfun", gościnny występ W. Brydzińskiego.
Poniedziałek, 1. 9. „Tajfun", gościnny występ W. Brydzińskiego.

Początek o godzinie 8 wieczorem.

Bilety poprzednio do nabycia w składzie cygar p. Zygarłowskiego, narożnik ul. Gwarnej i 27 Grudnia.

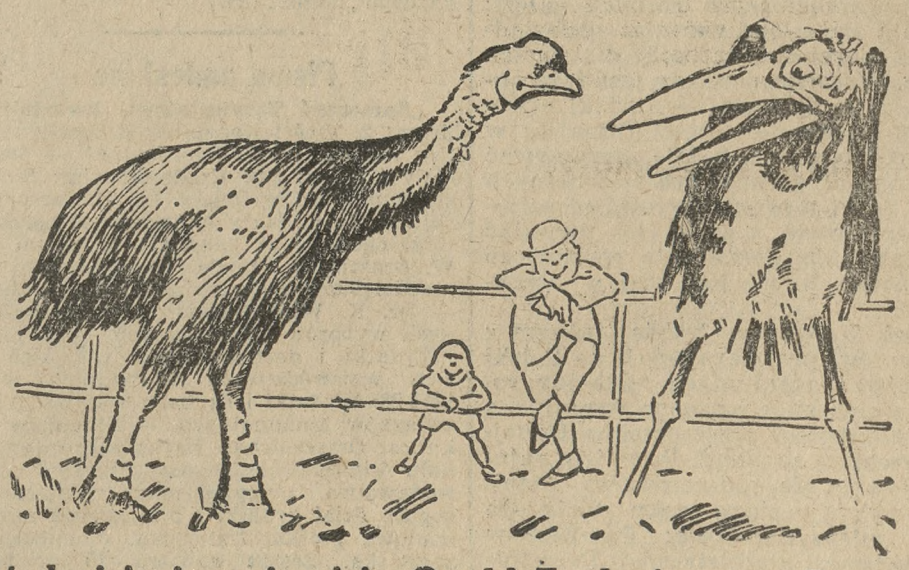

Zwiedzajcie i popierajcie Ogród Zoologiczny w Poznaniu

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

PIENINY STAJĄ SIĘ PARKIEM NARODOWYM

(Co mówi o tem prof. Walery Goetel).

Zakopane, 30 sierpnia.

Jutro w niedzielę, jak już donosiłem, odbędzie się w Szczawnicy uroczyste ogłoszenie Pienin Parkiem Narodowym.

Jest to uroczystość polska, ale nietylko polska. Zjadą się na nią reprezentanci całego szeregu naszych ministerstw, władz samorządowych i wojewódzkich, świata naukowego z przedstawicielami Akademji Umiejętności na czele i organizacyj turystycznych z Polskiem Tow. Tatrzańskiem w pierwszym rzędzie — ale przybędą i z Czechosłowacji delegaci zainteresowanych sfer rządowych oraz kół naukowych i turystycznych. Program, który już szczegółowo podałem przedtem, będzie wypełniony częściowo w Czorsztynie, częściowo w Szczawnicy, gdzie zakończy się uroczystą Akademją.

Referat zasadniczy wygłosił na tej akademji dr. Walery Goetel, profesor Akademji górniczej w Krakowie, delegat Państwowej Rady Ochrony Przyrody do spraw pogranicznych Parków Narodowych, pełnomocnik rządu do umów pogranicznych polsko-czeskich i wiceprezes Polskiego Tow. Tatrzańskiego. Otóż prof. Goetel jest właściwym twórcą Parku Narodowego w Pieninach. Jego staraniom oraz energji należy zawdzięczać w pierwszym rzędzie, że Park ten, dzięki utworzeniu odpowiedniego rezewatu przyrody, zaistniał i że możemy szczycić się jego posiadaniem. Zwróciłem się też do prof. Goetla z prośbą o wyjaśnienie w krótkich słowach, jakie znaczenie posiada jutrzejsza uroczystość i jak doniosłem jest wydarzeniem. Prof. Goetel z całą uprzejmością przedstawił rzecz w następującym kształcie:

Istotą cenności obszaru zajętego przez Podhale — zaczął — są góry, oraz ich swoiste piękno. Na tej niewielkiej przestrzeni są takie klejnoty, jak: najwyższy szczyt Beskidu zachodniego — Babia Góra, pasmo Gorców ze wspaniałym Turbanem, wreszcie majestatyczne Tatry i czarowne Pieniny. Celem utrwalenia piękna tych okolic prowadzi Państwowa Rada Ochrony Przyrody przy poparciu największej organizacji turystycznej, Pol. Tow. Tatrzańskiego, akcję zmierzającą do zamienienia Babiej Góry, Tatr i Pienin na Parki Narodowe, t. j. obszary, na których wszelkie elementy przyrody miałyby zapewnioną całkowitą ochronę.

Prace te zostały obecnie uwieńczone stworzeniem pierwszego takiego parku w Pieninach, a stało się to przedewszystkiem dzięki pełnemu zrozumieniu doniosłości sprawy przez ministerstwo rolnictwa, które zakupiło w ciągu ostatnich lat lasy, porastające brzegi słynnego przełomu Pienin nad Dunajcem na przestrzeni ponad 700 hektarów. Z tego utworzono górski Park Narodowy. Ministerstwo rolnictwa, jako właściciel wspomnianego obszaru, zamierza przeprowadzać na nim prace doświadczalne o wielkiej doniosłości dla spraw lasów górskich.

Rezerwat w Pieninach będzie miał ogromne znaczenie dla turystyki krajowej i zagranicznej, bowiem dzięki ochronie niewysłowionego piękna tych połaci utworzą się wspaniałe tereny turystyczne. Przyczyni się to również siłą rzeczy do podniesienia Szczawnicy, Krościenka, oraz innych uzdrowisk w tych okolicach.

Ogromne znaczenie posiada Park w Pieninach dla nauki, zwłaszcza dla nauk przyrodniczych różnych gałęzi; zyskują one wielki warsztat doświadczalny pierwotnej przyrody dla swoich celów. Wreszcie doniosły jest fakt objęcia ścisłą ochroną — dzięki utworzeniu Parku — części Dunajca; w ten sposób można będzie utrzymywać i rozmnażać gatunki ryb szlachetnych w tej rzece, a przedewszystkiem pstrągi oraz łososie, a przez to utrwalać podstawy dla uprawiania sportowego rybołóstwa, które jest wielką atrakcją.

Park Narodowy będzie jednym z momentów, przyciągających do Polski turystów zagranicznych. Pieniny robią na nich stale ogromne wrażenie, a podróż łodziami przez przełom Dunajca wywołuje zachwyt. Dowodem zainteresowania się cudzoziemców Pieninami były w ciągu roku bieżącego zjazdy międzynarodowe: Pen-Klubów oraz federacji alpinistycznej. Uczestnicy tych zjazdów wyrażali się z entuzjazmem o Pieninach, czemu dali również wyraz w licznych korespondencjach.

Powstanie naszego Parku nabiera specjalnego znaczenia, jeżeli się weźmie pod uwagę, że projektowane jest utworzenie analogicznego Parku po czeskiej stronie przełomu Dunajca, gdzie lasy należą do rządu czeskiego. Akcja ta jest usilnie popierana przez naukowe sfery Czechosłowacji, jej świat turystyczny, oraz władze. Wszystko odbywa się w ścisłem porozumieniu z miarodajnemi czynnikami polskiemi. Z chwilą wejścia do rezerwatu również Pienin czeskich, powstanie górski park międzynarodowy, pierwszy tego rodzaju w Europie. Dotychczas istnieje tylko jeden taki park zwany Glacier, a to w Ameryce pomiędzy Stanami Zjednoczonemi a Kanadą. W Europie projektuje się urządzić podobne rezerwaty w Pirenejach pomiędzy Francją i Hiszpanją, oraz w Alpach pomiędzy Niemcami i Austrją; prace wszakże w tym kierunku są dopiero u wstępu.

Równolegle z akcją założenia międzynarodowego parku w Pieninach prowadzi nasze ministerstwo spraw zagranicznych rokowania z Czechosłowacją, aby ruchowi turystycznemu, ile możności jak najszerzej otworzyć granicę dokoła Parku. Rokowania te są daleko już posunięte, a ukończenia ich należy się spodziewać w ciągu najbliższego roku.

W ten sposób — zakończył prof. Goetel — dla Podhala rozpoczyna się nowy okres rozwojowy o faktycznie pierwszorzędnej doniosłości.

Jerzy Herniczek.

KSIĄŻKA O MUZEACH REGJONALNYCH

Jest to właściwie nie książka, ale zeszyt tyle zasłużonej „Ziemi", ale że poczwórny (15 do 18), mnogiemi a pięknemi ilustracjami ozdobiony i na wybornym papierze wydany, przeto a wyłącznie naszym prowincjonalnym i regjonalnym muzeom poświęcony, czyli spełniający wszystkie zadania istotnej monografji zbiorowej. Zebrała w nim ruchliwa redakcja „Ziemi" zwięzłe a ciekawe wywody fachowych piór takich jak dr. Alfred Lauterbach, Włodzimierz Antoniewicz, Tadeusz Seweryn, Tadeusz Dobrowolski, Jerzy Remer i w. in., tak, że ciekawy czytelnik wszystkiego się dowie, co kulturalny Polak o naszych muzeach regjonalnych wiedzieć powinien. Jest ich, jak wiadomo, duża liczba (podaliśmy ich spis niedawno za ostatnim tomem „Nauki Polskiej") a rozwijają się coraz lepiej.

Dowie się przedewszystkiem, jakie są cele i zakres działania tych ważnych placówek kultury, a nadto pouczy go „Ziemia" o różnych gałęziach tej pracy, więc o współdziałaniu między kołami krajoznawczemi młodzieży szkolnej a muzeami etnograficznemi, o sposobach ratowania zabytków archeologicznych, o stosunku między muzealnictwem i konserwatorstwem itd. Ilustracje są często rewelacyjne. Taka stara barć, mieszcząca się w pniu drzewnym, a ustawiona w Nowogrodzie łomżyńskim, taki wspaniały gmach muzeum P. Tow. Krajoznawczego w Włocławku, taka brama do wspomnianego już muzeum nowogródzkiego, wyglądająca jak ostrokół przy prasłowiańskiem grodziszczu, dają wyobrażenie o pięknie, jakie wnosi ze sobą nasz ruch muzealny także w budownictwo po prowincji. „Ziemia" zdobyła sobie nową zasługę i nowy tytuł do tego, aby na stole kulturalnego Polaka figurowała z daleko mocniejszych uprawnień, niż np. ilustracje zagraniczne, gdyż treścią swoją szerzy znawstwo i zamiłowanie do swojszczyzny, a wyglądem nadaje się do ozdobienia każdego „home". (kw)

Pisma nadesłane

„Samorząd Terytorjalny", kwartalnik. Zeszyt 2. Treść: Konstanty Krzeczkowski: Czy istnieją nauki komunalne? — Materjały i opisy: Jan Czadankiewicz: Statystyka miejska w Polsce. Dr. M. Jaroszyński: Nowe projekty o ustroju samorządu terytorjalnego w państwie pruskiem. — W. Brzeziński: Nowe ustawodawstwo o przedsiębiorstwach gminnych we Francji. — Dr. K. Windakiewicz: System imiennych wyborów stosunkowych. — S. S-ki: Wydatki i dochody gmin wiejskich w 4-ch województwach wschodnich w r. 1927-28. Wydatki i dochody wojewódzkich związków komunalnych. — Stanisław Okulicz: Orzecznictwo Najwyższego Trybunału Administracyjnego. — Przegląd ustawodawstwa, przegląd prasy codziennej, bogaty dział kroniki i bibljografja samorządowa polska, francuska, niemiecka i angielska. Zeszyt zawiera 10 arkuszy druku.

ŻYCIE KULTURALNE

PODRĘCZNIK DO UCZENIA BŁĘDÓW.

Nasze szkoły średnie, w których wprowadzono język francuski, potrzebują wielkich dzieł literatury francuskiej w wydaniach komentowanych; wydania takie istnieją, są redagowane przez wybitnych romanistów i spełniają wybornie swe przeznaczenie. Ale z tem większem zdumieniem musieli znawcy przedmiotu oglądać książeczki, wydawane w tym samym celu przez anonimową firmę warszawską „Retor" a stanowiące w swoim rodzaju curiosum, które nie zasługiwałoby może na wzmiankę, gdyby nie rozpoczynający się rok szkolny, a z nim wzmożone zapotrzebowanie na takie podręczniki. Przed „Retorem" trzeba poprostu przestrzec, a to dla bardzo prostej przyczyny.

Zrozumie ją każdy, kto weźmie w rękę chociażby niedawno wydanego „Cyda" Corneille'a. Mniejsza, że tomik ma wygląd drukarskiej tandety: lichy papier i jeszcze gorszy druk. Ale na pierwszy rzut oka widzi się tyle niedbałości, i niedorzeczeństw, że trudno uwierzyć, aby z czemś podobnem śmiano przystępować do nauczycieli i do młodzieży. Roi się od błędów druku, ba, od błędów ortograficznych. Na jednej np. stronicy (52) zgromadzono troskliwie sześć takich błędów, dodając osobno ośm błędów w interpunkcji, a jest to ni mnie jni więcej tylko fragment słynnego opowiadania Cyda o zwycięstwie nad Maurami! Gdzieindziej znów poopuszczane całe słowa, tak że wiersz niema nie tylko rytmu, ale sensu. Tak zwane komentarze, o ile o nich wogóle można mówić, bywają błahe, albo wprost niedorzeczne, a czasem stanowią same dla siebie osobne błędy gramatyczne! Naturalnie ani śladu jakichkolwiek uwag syntetycznych, rozbioru literackiego itd. bez czego wydania takie nie mają wogóle żadnej wartości pedagogicznej. Wszystko razem stanowi obraz poprostu groteskowy. Oczywiście, wydania szkolne mogą być używane do nauki tylko po zaleceniu przez komisję ministerjalną, więc przypuszczamy, że nie zachodzi obawa, aby taki „Cyd" do szkół państwowych dotarł. Warto jednak zwrócić uwagę na ten typ spekulacji, chociażby tylko „á titre de curiosité". (kz)

NAUKA

Zgon uczonego. Z Krakowa piszą nam: W sile wieku, po ledwie dziesięcioletniej pracy na Uniwersytecie Jagiellońskim zmarł śp. prof. dr. Ernest Maydell, następca śp. Napoleona Cybulskiego, na katedrze fizjologji. Kształcił się był w Kijowie gdzie też pracował jako docent Uniwersytetu przed wojną. Powołany do Krakowa, zastał warsztat pracy warunkami wojennemi zupełnie zdezorganizowany i w odbudowanie go włożył cały swój zapał i talent organizacyjny. Równocześnie pracował jako dyrektor Studjum wychowania fizycznego na naszym Uniwersytecie, a przyłożył też wydatnie ręki do organizacji wydziału lekarskiego na Uniwersytecie Wileńskim. Ciężka to strata dla naszej Wszechnicy, tem bardziej, że śp. prof. Meydell znajdował się w pełni sił, liczył bowiem dopiero lat 52. Cześć Jego pamięci! (kn)

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Budowa Muzeum Narodowego. Z Warszawy donoszą nam: Muzeum Narodowe ma na ukończeniu dwie pierwsze części, które będą gotowe jeszcze w obecnym sezonie budowlanym. Obecnie wykończa się wewnętrzne roboty malarskie, szklarskie i stolarskie fasada jeszcze jest nieukończona. Na jesieni przeniesiony będzie do tych części dział sztuki zdobniczej, oraz pracownie, mieszczące się obecnie przy ulicy Miodowej. (mw)

MUZYKA

„Lwie serca". Ze Lwowa donoszą nam: Zbierając pokłosie ubiegłego sezonu w teatrze, tak zresztą słabiutkie, nie można nie wspomnieć o muzyce do sztuki St. Petry'ego zatytułowanej „Lwie serca" do której zresztą „Kurjer" już był otrzymał w swoim czasie informacje, tyczące się treści, oraz oprawy dekoracyjnej. Tę ostatnią wykonała jak wiadomo p. Janina Przybylska, debiutując w sposób ciekawy i oryginalny zarówno kostjumami, jak obrazami scenicznemi. Co do muzyki, to skomponował ją dyr. dr. Adam Sołtys. Treścią sztuki, jest jak wiadomo oblężenie Lwowa przez Chmielnickiego i Tatarów w wieku XVII. Na tem tle rozwija się mnóstwo scen z życia ludności lwowskiej, która była wtedy tak bardzo różnorodną co do pochodzenia i wyznania. Sztuka ma śpiewy i tańce, zdarzyła się więc sposobność aby „ludowość" wyzyskać do celów artystycznych i dr. Sołtys dokonał tego w sposób mistrzowski. Motywy ludowe są subtelnie wystylizowane co do rytmiki, ich szata harmoniczna brzmi bardzo interesująco, a technika kompozytorska wykazuje świetne opanowanie formy i faktury. Dodać trzeba, że w muzyce do „tańca ukraińskiego" zużytkował młody kompozytor pomysły z opery „Marja", będącej dziełem nieodżałowanej pamięci jego ojca, śp. dra Mieczysława Sołtysa. Był to jakby hołd synowski, pełen subtelnego uczucia. (Dr. St. L.)

LITERATURA

Pisarskie kabotyństwo. Z niesłychaną reklamą wprowadzona w Niemczech opowieść Georga Finka pt. „Jestem głodny", którą spolszczył chciwy aktualności „Rój", ma być ultrarealistycznym „reportażem faktów", osnutym na tle przeżyć wojennych i powojennych berlińskiego dziecka z suteren. Realizm, gdzieniegdzie istotny, niemal fotograficzny, przechodzi od środka mniejwięcej w literaturkę, kapiącą sentymentem jak najściślej żydowskim (bohater jest synem Niemca i żydówki). Środowisko fabryczno-proletarjackie w Berlinie opisywało już wielu znacznie lepiej, chociażby zapomniany dzisiaj Max Kretzer. Literaturka jest ckliwa i pretensjonalna. (ln)

VARIA

1500-lecie św. Augustyna. Rocznicy tej, obchodzonej w tym roku przez świat katolicki, poświęciła „Tęcza" ostatni numer, rozpoczynając go bardzo interesującym artykułem wybitnego naszego hymnologa, ks. dr. Bronisława Gładysza. Wśród ilustracyj wyróżniają się wspaniałe odbicia fresków z kościoła św Augustyna w San Gimignano koło Sieny, przedstawiających sceny z życia wielkiego Świętego. (kz)

Z historji galwanoplastyki. Oto treść ciekawego artykułu w ostatnim zeszycie (4) „Techniki Graficznej", organu Polskiego Tow. Graficznego w Poznaniu. Autor artykułu, Józef Galewski, wydał własnym nakładem już dwa podręczniki z dziedziny drukarstwa, a wymieniony artykulik jest wyjątkiem z trzeciej pracy tegoż autora, która się wkrótce ukaże p. t. „Stereotypja". — Z dalszych ważniejszych artykułów należy wymienić: „Od miedziorytu do rotograwury", „Drukarstwo w Grecji", „Porzucanie liter gotyckich", „Style światowe i historja sztuki" (styl toskański czyli etruski i styl rzymski), „Oryginalne nagrobki angielskich drukarzy" itd. Dowiadujemy się również o założeniu sekcji fotograficznej przy Polskiem Tow. Graficznem, która to sekcja rozwija się pomyślnie. — Do zeszytu dołączona jest piękna wkładka firmy „Atra", fabryki farb drukarskich Toruń-Mokre Stwierdzić trzeba znaczny postęp w naszym przemyśle chemicznym gdyż druk wkładki, dzięki zaletom farby t. zw. autochromowej, wykonany jest wzorowo. Całość zeszytu również wykonana jest starannie; jedyną słabą stroną „Techniki Graficznej" jest jej nieregularne ukazywanie się. (ks)

LWÓW ZACZYNA SEZON.

Ze Lwowa donoszą nam:

Trochę zmienił się porządek rozpoczęcia sezonu w teatrach miejskich, kierowanych obecnie przez Stanisława Czapelskiego i Zygmunta Zaleskiego. Pierwsze przedstawienie odbędzie się nie 31 sierpnia w niedzielę, ale w poniedziałek 1 września. A że teatrów jest trzy: Wielki, Mały i nowo otwierający się „Rozmaitości" w Domu Narodnym, przeto uroczyste otwarcie sezonu musi rozpaść się na trzy osobne wieczory.

Pierwszy otwiera się teatr Rozmaitości, jakby na znak, jaką wagę zamierza nowa dyrekcja przywiązywać do dramatu, którego reżyserem naczelnym jest jak wiadomo L. S. Schiller, b. dyrektor teatru Bogusławskiego w Warszawie i były inscenizator Reduty w jej najświetniejszych czasach. Zainscenizował on i ujął w 22 obrazy „Zwycięstwo", słynną powieść Konrada Korzeniowskiego. „Zwycięstwo" będzie właśnie pierwszą premjerą i pierwszem przedstawieniem wogóle lwowskich teatrów miejskich w ich nowej erze. Odbędzie się to przedstawienie dnia 1. września.

Nazajutrz we wtorek 2 września otworzy się teatr Wielki: opera. Na inauguracyjne przedstawienie obrano „Halkę", inscenizowaną na nowo przez Zygmunta Zaleskiego, z zupełnie nowemi dekoracjami Stanisława Jarockiego. Jontka odtworzy znakomity śpiewak warszawski Gruszczyński.

Ostatni będzie otwarty teatr Mały, poświęcony komedji i krotochwili. Pod reżyserją Juljana Dobrzańskiego wystawia on krotochwilę Carpentera „Papa kawaler".

Wczoraj kancelarja Teatrów Miejskich rozesłała zaproszenia do przedstawicieli władz i sfer kulturalnych. Spodziewane jest także przybycie ludzi interesujących się teatrem z innych ośrodków kultury. Nie trzeba dodawać, jakie zainteresowanie towarzyszy otwarciu nowego sezonu. Po raz pierwszy Lwowianie spodziewają się rzeczy zupełnie nowych, odmiennych od tego szablonu, jaki od wielu lat w teatrach miejskich panował. (tl)

Książki nadesłane

J. Racine: „Anthalie". Annotation d'Edmond Semil, prof. au Lycée de Krzemieniec. Poznań 1930. Ed. „Eos".

Ks. prof. St. Szydelski: „Idea odrodzenia w misterjach hellenistycznych, a u św. Pawła". Sprawy biblijne, zeszyt XIV XV. Nakład księgarni św. Wojciecha. Poznań.

Pomnik wdzięczności w Poznaniu

Rozważaliśmy w poprzednich artykułach postawę i ruch postaci Zbawiciela. Zastanówmy się dziś nad najtrudniejszem zagadnieniem dla artysty: nad wyrazem twarzy. — Gdzie szukać wzoru dla tych rysów? Jak opromienić bóstwem twarz człowieka, aby w widzu budziła lęk święty i nastrajała go uroczyście, aby przez pomnik podniosło się nabożeństwo w całym kraju?

„Kto bada tajemnicę Najwyższego, ten ogromem jego chwały przytłoczonym będzie", mówi Pismo Św. A przecież mimo tej przestrogi, musimy się zaciekać w przenajświętszem obliczu Zbawiciela, choćby dla tego, aby nam się cała nasza nieudolność, nieporadność i niemoc uświadomiła. — Opowiadają, że pewien artysta na klęczkach restaurował cudowny obraz Matki Boskiej. — I my dziś przybierzmy tę samą pozycję. — Uklęknijmy! Obudźmy w sobie czystą treść człowieka, porzućmy wszystkie mamidła światowe! Wszak ten, którego twarz z wdzięczności wyobrazić pragniemy, nazywał sam siebie Synem Człowieczym, czyli naszym bratem, ukrywał na ziemi bóstwo swoje, jak i gdzie tylko mógł, a przed śmiercią ukrył się najgłębiej w Najśw. Sakramencie. Nie chciał nas onieśmielać swoim majestatem, pragnął nam dodać otuchy. Nie drżących ze strachu niewolników ale swobodne dzieci Boże chciał z nas wychować.

Istotnie, gdyby wcielenie Syna Bożego było samym cudem, byłaby twarz Zbawiciela nie podatną do wyrażenia dłutem lub pędzlem artysty. Ale Bóg w cudzie wcielenia uszanował pod pewnym względem prawa natury i człowieka, którego stworzył na obraz i podobieństwo swoje. Zstępując na ziemię, aby odnowić w nas skalany przez grzech obraz Boży, przybrał naturę ludzką i poddał się dobrowolnie jej prawom.

Rysy Zbawiciela to nietylko rysy Syna Bożego, ale zarazem sharminizowane i do najwyższego nadprzyrodzonego wyrazu podniesione rysy jego praojców. — Każde z tych 42 pokoleń, które wymienia św. Mateusz na początku swej Ewangelji, rzeźbiło rysy twarzy Chrystusowej, dopisywało swój udział w tym cudownym hieroglifie, w którym zaklęte być miało artystyczne piękno oblicza Bożego na ziemi:

I sprawiedliwość Abrahama i cicha ofiarność Izaaka i cierpienia ojcowskie Jakóba i miłosierdzie dla braci Józefa i prawość Dawida i mądrość Salomona, a wreszcie cnoty, przywileje i łaski Najświętszej Dziewicy i sprawiedliwość jako pełnia wszystkich cnót św. Józefa, tego, jak mówi staropolska pieśń „prymasa i księcia patrjarchów", w którego twarz przez lat 30 Pan Jezus się wpatrywał — wszystkie ich cnoty, tęsknoty i wniebogłosy rzeźbiły rysy twarzy Zbawiciela.

Pomyślmy tylko: cztery tysiące lat pracy ducha, upadków i wzlotów całego rodzaju ludzkiego reprezentowanego w narodzie izraelskim.

W tę pracę wieków wczuć się musi artysta, aby w sobie wygasić wszystkie światła fałszywe, aby w sobie wyniszczyć wszystkie żądze ziemskie, aby w sobie obudzić to łaknienie bóstwa owych pokoleń, którym dane było pracować na ziemskie rysy twarzy Zbawicielowej.

A wszystkie te rysy, chociaż rzeźbione przez naród żydowski, nie układały się w typ żydowski tylko ogólno-ludzki. Sam Pan Jezus nazywa siebie: „Synem człowieczym". Typ był tak idealnie piękny, że Leonardo da Vinci posunął się do twierdzenia, iż tylko Żydzi, naród pozbawiony poczucia piękna, mógł ukrzyżować arcywzór piękna artystycznego.

* * *

Twarze Zbawiciela w sztuce dadzą się pod względem wartości artystycznej określić czterema pojęciami: przyrodzony, moralny, duchowy i boski. — Te cztery pojęcia to cztery stacje pochodu człowieka ku Bogu. Na jakiej stacji w drodze ku wyzwoleniu człowiek rzeźbi lub maluje postać Zbawiciela, według tego ustala się jego ranga w sztuce religijnej Albowiem jak Bóg stworzył człowieka na obraz i podobieństwo swoje, tak człowiek może odtwarzać Boga tylko według już odrestaurowanego w sobie podobieństwa do Stwórcy. „Ażali może który z was dodać jeden cal do wzrostu swego", pyta Pan Jezus. „Alboż może złe drzewo dobre owoce rodzić".

Widno z tego, jak wielką doniosłość ma moralny nastrój społeczeństwa w wydaniu wielkiego dzieła sztuki religijnej. Artysta uniesiony potężnym prądem religijnym pokolenia, które jego obrało za wyraziciela swoich uczuć, nie może stworzyć rzeczy marnej. Pod wpływem wysokiego napięcia ducha w otoczeniu otworzą się w nim źródła wysokiego natchnienia. — Gdyby nie niski nastrój moralny w emigracji paryskiej, byłbym był Pana Tadeusza podniósł do wyższego tonu, żali się Adam Miękiewicz.

Jakże płocho, jakże bezmyślnie gadali ci, którzy rozdzielali sztukę od moralności, zasypując krynicę natchnień chrześcijańskich! Niechże nam wytłumaczą, dlaczego cudowne obrazy po kościołach są zwykle bardzo nieudałe pod względem sztuki, a artystycznie pięknych często wcale w świątyni zawiesić nie można. Lud przechodzi koło nich obojętnie, bo żadnych wyższych uczuć nie budzą, a umieścić je można tylko w galerjach dla smakoszów estetycznych.

Artysta żyjący tylko życiem przyrodzonem może klasycznie wydać zmysłowe piękno postaci, ale nie stworzy dzieła sztuki religijnej. Zatem cielesna piękność grecka, która w sztuce odrodzenia, zbogacając technikę, wypaczyła czyste natchnienia prerafaelitów, nie może być ideałem posągu Zbawiciela. Zrozumiał to posępny genjusz Michała Anioła w ostatniej fazie twórczości, kiedy zaczął przyodziewać swoje postacie.

Ale i na stopniu moralności nie powstanie nic przydatnego w sztuce religijnej. Dusza, która dopiero wypala w sobie cielesne i światowe pożądliwości, nie może być ideałem religijnym artysty. Mówimy: dusze w czyśćcu, odróżniając je od duchów niebieskich. Modlimy się za pierwsze, a wzywamy pomocy drugich. — Dusza omroczona jeszcze swemi cierpieniami, przyodziana w te zwierzęce skórki, którèmi nagość jej przykrył miłosierny Bóg po upadku w raju, może być przedmiotem ale nie ideałem sztuki religijnej.

Właściwa sztuka religijna poczyna się w sferze duchowości. Tę sferę natchnień chrześcijańskich dla artysty określa sam Chrystus Pan, kiedy mówi: „Ale ja prawdę wam powiadam: pożyteczno wam, abym ja odszedł. Bo jeśli nie odejdę, pocieszyciel (Duch św.) nie przyjdzie do was: a jeśli odejdę, poślę go do was". — Jan 16, 7. —

To znaczy: służba zależna od ciała musi się skończyć, aby się mogła zacząć służba zależna tylko od ducha. Kto pragnie głębiej wniknąć w różnicę moralności i duchowości, niech rozważy w rozdziale trzecim Ewangelji św. Jana rozmowę nocną Pana Jezusa z Nikodemem. — Zbawiciel usiłuje Nikodema przeprowadzić przez granicę moralności w sferę ducha, a Nikodem ustawicznie opiera się, czepia materji i pyta: Jakoż to być może? Boi się zbliżyć do punktu krytycznego, aż Zbawiciel poruszony tym oporem starozakonnym, woła: „Tyś jest Nauczycielem w Izraelu, a tego nie wiesz?" nie wiesz, co to jest duch?

Na stopniu duchowości wystawia rzeźba i malarstwo ciało ludzkie, jakie wziął na siebie duch wyzwolony tak jak urzędnik bierze na siebie mundur. aby wykonać czynność urzędową.

Tak wziął na siebie ciało ludzkie Zbawiciel świata, aby wykonać swoją misję mesjaniczną i takim go powinniśmy wyobrazić w pomniku wdzięczności. Zadanie niesłychanie trudne zwłaszcza dla rzeźby! — Natchnienie, które wzbić się zdolne do tych wyżyn, może łatwiej przemówić językiem barw malarskich lub wypowiedzieć się witrażem, który promienie słońca wziąwszy, do pomocy, wyczaruje nam w kolorach całą potęgę uroku artystycznego.

Co do czwartego stopnia: natchnienia boskiego, to uklęknijmy i módlmy się na intencję artysty, bo to jest tajemnica jego osobistego stosunku do N Serca Jezusowego. Ci, którzy w ciszach pańskich doznali nawiedzeń Bożych, chowają je w ukryciu, albo mówią z posłuszeństwa o cudownych przemianach. jakie w ich duszy sprawiły. Twarzy Zbawiciela zazwyczaj lękają się opisywać pomni na przestrogę samego Pana, który mówi: „Odwróć oczy twoje ode mnie, albowiem one to sprawiły, żem odleciał"

To znaczy: nie próbuj uświadamiać sobie rozumem nawiedzeń pańskich, zostań pod urokiem piękna majestatu Bożego, bo rozum jest lichym sprzymierzeńcem w tej uroczystości. Gdy tego ziemskiego i marnego pomocnika obudzisz, to ja w jego towarzystwie znajdować się nie mogę.

Z Najśw. Sercem Jezusowem obcuj sercem nie rozumem! Ono nas wszystkich pragnie nauczyć boskiej sztuki kochania, nie ludzkiej sztuki rozumowania. Toć dla tego stawiamy pomnik Sercu na miejscu, gdzie stał pomnik ogromnej głowy! My nie chcemy zachodzić w głowę i nienawidzieć jak nasi sąsiedzi, ale chcemy czuć i kochać jak Polacy. Tę miłość pragniemy szerzyć po świecie. Tak czynili nasi praojcowie, tak my czynić chcemy w ojczyźnie wskrzeszonej.

Błogosławiony będzie artysta, który ten nasz serdeczny afekt wyrazi i zaklnie mistrzowskiem dłutem w posąg nieśmiertelnej boskiej piękności.

Ludwik Posadzy.

Męczennicy

Obrazek powyższy przedstawia biednego Ukraińca, męczonego przez Polaków Palące się stogi, bańka z naftą, wykrzyczy i rewolwer, to symbole wielkiej idei.

Z Kongresu Ogrodniczego w Londynie

(Od własnego korespondenta)

Londyn, w sierpniu.

W dniach od 7 do 15 sierpnia, odbył się w Londynie, w siedzibie tamtejszego, Królewskiego Towarzystwa Ogrodniczego, IX Międzynarodowy Kongres Ogrodniczy. Od roku 1864 do 1885, odbywały się takie kongresy wspólnie z botanicznemi, a dopiero od roku 1889, już tylko wyłącznie jako ogrodnicze. Poprzedni kongres odbył się we Wiedniu w roku 1927, a następny odbędzie się w Paryżu w 1932 r.

W kongresie londyńskim wzięło udział przeszło 500 delegatów, jako przedstawicieli 49 państw z całego świata, nawet z najdalszych zakątków globu, jak Japonji, Australji, Nowej Zelandji itp. Z Polski brało udział 9 osób, a mianowicie: L. Danilewicz, dyrektor plantacyj miejskich z Warszawy, p. Hoser, profesor Szkoły Głów. Gosp. Wiejskiego, dr. Wł. Filewicz, właściciel dużych sadów w Siedleckiem, dr. M. Skalińska z Warszawy, A. Wróblewski, dyrektor ogrodów Fundacji Kórnickiej z Kórnika, K. Janusz, kierownik sadów w Przeworsku i Wilanowie i inni. Obrady kongresu odbywały się w trzech językach, w specjalnych sekcjach, jak owocarskiej, w której został wygłoszony referat p. dr. Wł. Filewicza, na temat „Szkody w sadach wyrządzone mrozami zimy 1928/29", doświadczalnictwa, ogrodów botanicznych, wymiany międzynarodowej nasion i roślin, nomenklatury roślinnej i innych. Referaty były wygłaszane równocześnie w trzech salach. Poświęcono im trzy dni. Ogółem wygłoszono 43 referaty, z zakresu mnożenia roślin, pomologji i ogrodnictwa tropikalnego i przytropikalnego. Trzy dni poświęcono wycieczkom do najważniejszych ogrodów, zakładów ogrodniczych, stacyj doświadczalnych i zakładów naukowych. Odbyło się 17 wycieczek, w których zwiedzono 25 różnych zakładów i ogrodów.

Na zakończene kongresu, została urządzona przez Królewskie Tow. Ogrodnicze wspaniała wystawa kwiatów, owoców i drzewek. Wystawione eksponaty wzbudzały zachwyty nadzwyczajną różnorodnością gatunków i odmian, doborem piękności, umiejętną hodowlą a przedewszystkiem estetycznem i harmonijnem ugrupowaniem, wystawionych roślin. Zarówno wystawa jak i licznie zwiedzane ogrody i zakłady ogrodnicze, świadczą dostatecznie o ogromnie rozwiniętem zamiłowaniu Anglików do ogrodnictwa i podniesieniu przez nich tej umiejętności do nieznanego u nas poziomu. Naturalnie, że trzeba brać pod uwagę niezmiernie sprzyjające czynniki klimatyczne, jak dużą ilość opadów, łagodniejsze zimy, doskonałą glebę, a także bogactwo kulturalno-materjalne, czerpiące środki z ogromnych dominjów i kolonij.

Mimo tych sprzyjających warunków, widzi się też na każdym niemal kroku, potężne wysiłki intelektualne, czynników ogrodniczych, w kierunku naukowego rozwoju ogrodnictwa angielskiego. Przebiegając Anglję w wspaniałych i wygodnych, olbrzymich autobusach Cook'a, po doskonałych asfaltowych drogach, biegnących prawie wyłącznie w linjach krętych łukowych, odnosi się wrażenie, że cały ten kraj jest jednym wspaniałym parkiem, w którym bogactwo form drzew i krzewów, ich bujność wzrostowa, idą w zawody z rozmiarami powierzchni przez nie zajętemi. Nie mniej w miastach i na przedmieściach, nawet przy najmniejszych i najuboższych domkach istnieją ogrody lub ogródki, urządzone i utrzymane z ogromnem zamiłowaniem i pietyzmem, a przedewszystkiem gustownie. Spotykaliśmy tu drogi wysadzane na przestrzeni wielu kilometrów, drzewami egzotycznemi, jakie u nas w Polsce jedynie w ogrodach botanicznych lub magnackich w szklarniach widzieć możemy. A więc setki gatunków różaneczników (Rhododendron), duże drzewa igławy (Araucaria imbricata), kalifornijskie, drzewo mamutowe, (Wellingtonia gigantea), różne dęby zimozielone i wiele różnych ciekawych osobliwości świata roślinnego. Patrząc na to bogactwo ogrodowe angielskie, nasuwają się smutne refleksje, jak mało w Polsce dział ten ma miłośników, jak niski poziom rozwoju i jak wiele byłoby możliwości do wyzyskania.

Antoni Wróblewski.

Wrażenia z przedstawień pasyjnych w Oberammergau

Oberammergau to mała wioska górska, rozłożona wzdłuż Amery, u stóp stromo ściętej, ponurej ściany Koffla, wśród łąk i torfowisk. Dominuje biały kościółek z ciemną, cebulkowatą wieżyczką: znajomy pejzaż Alp bawarskich; zato obco uderza wzrok budynek teatru, czyniący nazewnątrz wrażenie halli dworcowej. W całej miejscowości, ścieśnionej i poprzecinanej licznemi uliczkami, we wszystkich kierunkach panuje w sezonie obecnym ruch ogromny pieszych i jadących, (szczególniej w godzinach kończenia lub rozpoczynania przedstawień), turystów i turystek w tyrolskich kostjumach, z plecakami, gromady, raczej stada wyokularzonych „Anglo - Sasów i Sasek „poganianych" przez Cooke'a, czerwone „kape", czyli autobusy pocztowe z sąsiednich miejscowości, napchane do ostatniego miejsca, taksówki, bryczki jedno- i dwukonne, piękne limuzyny prywatne, motocykle, rowery.

Oberammergau w pięknem otoczeniu gór.

Wśród tego całego „trublu" uwijają się, robiąc groteskowe wrażenie, mężczyźni i chłopcy, w długich, najczęściej ondulowanych włosach. Tragarze, woźnice, właściciele składów i zajazdów, starzy i młodzi, chłopaszki niedorosłe — to wszystko Anasze, Kajfasze i t. d. czyli uczestnicy czynni przedstawień pasyjnych w Oberammergau.

Komiczne wrażenie sprawiają i rozentuzjazmowane Amerykanki szukające z kodakiem wśród gór „mister Lang'a", — zamiast w własnej jego willi w środku wsi. Lang bowiem, to najważniejsza postać z przedstawień pasyjnych, a zarazem potentat w Oberammergau. Egzotycznie i romantycznie wyglądają malowidła religijne na domach prywatnych, hotelach, restauracjach. Szybko jednak trzeźwieje się i chłodnie, gdy trzeba po raz pierwszy portfel wyciągnąć. Wówczas dopiero występuje w całej okazałości neoromantyzm czyli merkantylizm Oberammergauczyków, zwanych przez przyjaciół z innych wiosek także „Oberammergauner".

Jednakże przyjezdni, którzy jeszcze nie widziele przedstawienia, i ci, którzy z niego wracają — są naogół wszyscy przejęci i skupieni. Zazwyczaj zamawia się pokój na dwie noce z utrzymaniem od wieczora pierwszego dnia do rana trzeciego dnia, przyczem gospodarz ma obowiązek wystarania się o bilet do teatru. Na tem tle zachodzą naturalnie przeróżne nieporozumienia, ponieważ dewizą tutejszych obywateli jest — rezerwowanie wszystkiego, co najlepsze dla Anglo - Sasów, stąd, nietylko że zajmują oni najlepsze miejsca w teatrze, ale co zabawniejsze, że w jadłodajniach Niemcy potulnie siedzą przy „drugim stole", pozwolą się nawet translokować z domu do domu, jeżeli przedstawiciel Cook'a upodobał sobie właśnie pokoje zajęte już i zgóry opłacone przez nich. Nie jest także niczem nadzwyczajnem widok kelnerki w karczmie przydrożnej w dużych, angielskich okularach, zagadującej z góry po angielsku do nie — po niemiecku wyglądających gości. Po angielsku mówią pokojówki wszystkich hoteli i zajazdów, angielskiemi napisami zdobi się sklepy, niekiedy widać napis hiszpański, ze względu na przybywających z Ameryki południowej Hiszpanów.

Najfatalniejszym momentem tegorocznych przedstawień pasyjnych jest ciągły deszcz i zimno, i choć ponad widownią wznosi się sklepienie żelazobetonowe — od sceny częściowo odkrytej i bezustannie zraszanej deszczem wieje przejmujący, wilgotny chłód.

Należy podkreślić z uznaniem, że dobrze rozwiązany jest problem architektoniczny sceny, która nie może być ruchoma, ani zmienna, musi odpowiadać warunkom dziennego oświetlenia i przewiduje równoczesne opanowanie kilku grup różnoplanowych. Nasuwa się tylko pytanie, dlaczego za tło plenerowe nie wybrano innej, bardziej efektownej partji gór; odpowiedź mieści się prawdopodobnie w tem, że zależało na wydobyciu oświetlenia zachodniego dla scen kalwaryjnych.

Stronie dekoratywnej sylwetki architektonicznej przyświecały reminiscencje klasyczne, mimo to jednak na ozdobach plastycznych widać wpływy sztuki wschodu. Nie można stwierdzić aby reżyserja wykorzystała miejscowe możliwości techniczne, gdyż np. przy scentralizowaniu akcji głównej na scenie można było równocześnie dla akcji pobocznej, uzupełniającej, puścić w ruch jakieś cztery do sześciu grup na proscenium, mającem z każdej strony po dwa naturalne wyjścia: w ulice jerozolimskie i do gmachów miejskich. Tymczasem błędy główne reżyserji polegają na wadliwem rozmieszczeniu grup, na braku koordynacji między sceną a proscenium, na braku kinetyczności. Postaci drugorzędne zasłaniają najczęściej grupę, na której koncentruje się całe zainteresowanie; żywe obrazy nie wypływają organicznie z toku akcji, tożsamość i monotonja ruchu niektórych grup, np. chóru, wytwarzają martwotę, a zarazem rozrywają ciągłość akcji, dając zamiast zamierzonej, realistycznej żywości sztucznie uszeregowane, nieskoordynowane ze sobą wykrawki. A przecież kardynalnem zadaniem widowiska plenerowego jest umiejętne operowanie masami i kinetyczność, co obowiązuje również Oberammergau, choć jestto przedstawienie tylko pół-plenerowe, gdyż posiada jeden tylko front, a nie kilka, jak np. arena, a także normalne nawet dobre, akustyczne warunki!

Prócz architektonicznego ujęcia sceny i proscenium, drugim momentem charakterystycznym dla widowiska pasyjnego w Oberammergau jest — brak kulis i dekoracyj. Niestety, czystość linji nie została konsekwentnie zachowana, a reżyserja, zamiast wzorem architekta szukać przykładów w klasyczności — zwróciła się o pomoc do współczesnego teatru. — Budzi się zatem sceptyczna uwaga, dlaczego ci ludzie mokną do ostatniej nitki i chorują na anginę, jak Alojzy Lang, kiedy na scenie posługują się równocześnie płóciennemi skałami i drzewkami, w tym kraju autentycznych skał inie-zrównanych pejzaży górskich!

Chcąc oddać sprawiedliwość, przyznać trzeba, że obrazy żywe są skończenie piękne. — Natomiast miarę krytyczną należy zastosować do gry aktorów. Reżyserja obraca się najczęściej między dwoma ekstremami: między sztywnością lub gwałtownością ruchów, kaznodziejskim patosem, krzykliwością w głosie. Brak zróżnicowania postawy, gestu i tonacji między poszczególnymi aktorami. Warunki zewnętrzne głównych postaci nie są szczęśliwe. Barczysta, energiczna postać Alojzego Langa, kreującego Chrystusa, o szorstkich ruchach i zachrypniętym głosie „święty Jan", czyli inny Lang, nieodróżniający się głosem od Judasza, niewiasty ewangeliczne, pełne afektacji — to postaci zbyt codzienne, zbyt ludzkie do wielkich ról, jakie im wyznaczono. W ten sposób możnaby oddać jakąś baśń, ale postać Zbawiciela wymaga nimbu, dystansu, wymaga innego poziomu!

W tem miejscu nasuwa się zagadnienie najważniejsze, istotne: cui bono?

Z daleka, z reklamy, wydawało się, że mamy w Oberammergau rezerwat prymitywizmu, że można dokonać tutaj naukowego studjum teatru średniowiecznego, że zachowało się w jakiejś cichej wioszczynie górskiej coś, czego niema już nigdzie w świecie; tymczasem rzecz przedstawia się najzupełniej inaczej. Oberammergau to ani prymityw ani Bayreuth, to teatr amatorski, mający do dyspozycji wspaniałą reklamę.

Do widowiska pasyjnego w Oberammergau nie można przykładać miary ani artystycznej, ani naukowej, nie uchodzi też gród sensacji, który przypędza tudotąd wojażerów z dalekich zakątków świata. Jedyna postawa wewnętrzna, która posiada uzasadnienie to nastrój religijny. Przeżycia religijne są jednakże sprawą tak indywidualną, że rozwodzić się nad niemi nie można. Można natomiast wspomnieć, że najpiękniejszemi momentami misterjum w Oberammergau to Ostatnia Wieczerza, oddana z pełnym pietyzmem religijnym.

Pozatem, jeżeli się nie chce błądzić ani nieuzasadnionym entuzjazmem, ani zbytnim sceptycyzmem — trzeba stosować zarówno do asystującej na widowiskach pasyjnych publiczności, jak i do aktorów — autochtonów zasadą uznania dobrej woli i czystej intencji.

Dr. Bożena Stelmachowska.

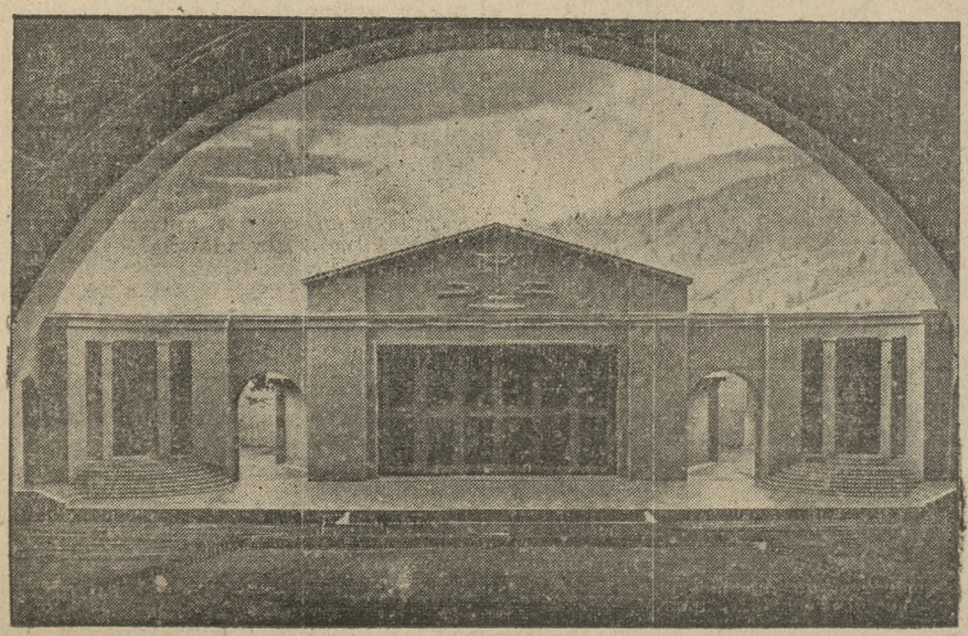

Scena teatralna, na której odbywają się przedstawienia pasyjne.

Wizytacja biskupia w Szubinie

Szubin, 26. sierpnia.

Wub. czwartek o godz. 3 po poł. zawitał do Szubina dostojny gość, ks. biskup Laubitz, który odbywa właśnie wizytację arcypasterską w diecezji. Pobyt ks. biskupa obliczony aż do niedzieli włącznie.

Celem godnego przyjęcia księcia Kościoła zawiązał się komitet uroczystościowy, z burmistrzem miasta p. Sylwestrem Grusem na czele. Ustalono wielce urozmaicony program. Miasto wystąpiło z całym przepychem. Główne ulice były wysadzone gęsto drzewkami, wystawiono 22 bramy triumfalne, udekorowano okna, a domy przybrano flagami o barwach państwowych i papieskich. Tak bogatej, pomysłowej i kosztownej szaty odświętnej Szubin jeszcze nie miał.

Na powitanie ks. biskupa, który jechał samochodem z Chotętowa, wyruszyła banderja konna, złożona z 40 jeźdźców na dobranych koniach, prezentująca się niezwykle okazale. Drugą kolumnę stanowili sokoli-cykliści w liczbie 20 na udekorowanych rowerach. Bardzo ładnie prezentowała się również policja porządkowa na koniach.

Na krańcu miasta, w chwili, gdy ks. biskup przesiadał do powozu zaprzężonego czwórką pięknych koni z majątku p. Załuskiego z Pinska, powitał go udatnym wierszykiem i kwiatami mały Władzio, synek burmistrza, któremu ks. biskup wręczył pamiątkowy obrazek.

Na rynku zebrały się wszystkie towarzystwa ze sztandarami oraz wierni, którzy stawili się bardzo tłumnie. Dostojnego gościa powitał chlebem i solą burmistrz miasta p. Grus, następnie córeczka inspektora pocztowego p. Kowalczyka wygłosiła wierszyk powitalny, i wręczyła ks. biskupowi bukiet kwiatów.

Mowa ojca miasta zrobiła na wszystkich duże wrażenie, szczególnie, gdy składał publicznie wyznanie wiary w imieniu wszystkich katolików miasta Szubina. Był to niezwykle uroczysty i podniosły moment. W odpowiedzi na to powitanie ks. biskup uścisnął serdecznie burmistrza.

Następnie pod baldachimem przy śpiewie „Kto się w opiekę" wprowadzono w uroczystym pochodzie ks. biskupa do kościoła, gdzie zasiadł na tronie po prawej stronie wielkiego ołtarza; chór kościelny powitał go śpiewem „Ecce sacerdos magnus". Od stóp ołtarza powitał ks. biskupa w pięknych słowach nowy duszpasterz parafji ks. proboszcz Klemens Zieliński. Odpowiedział mu ks. biskup, dziękując wiernym za tak wspaniałe przyjęcie burmistrzowi za piękne przemówienie, zaś proboszczowi Zielińskiemu oświadczył swą gotowość poparcia jego zamierzeń przy rozbudowie kościoła. Apelem do wytrwania w wierze i w gorącem umiłowaniu Kościoła zakończył ks. biskup swe przemówienie, wzywając również wiernych, aby byli pomocni we wszystkiem swemu proboszczowi. Po odprawieniu żałobnych modłów za zmarłych, ks. biskup błogosławił zebranym w czasie wystawienia Najśw. Sakramentu. Do bierzmowania przystąpiło około 1000 osób.

W drugim dniu ks. biskup wizytował kościół, probostwo, ochronkę miejską, zakład wychowawczy, oraz szpital powiatowy. O godzinie 5-ej po poł. zaś wyjechał do majątku Pińsko, gdzie go podejmował patron parafji p. Załuski.

W sobotę rano odprawił ks. biskup mszę św., poczem zwiedził probostwo, cmentarz i kościół św. Małgorzaty oraz odbył wspólne posiedzenie z radą parafjalną w sprawie rozbudowy kościoła. Wieczorem odbyła się publiczna manifestacja przed plebanją gdzie chór męski odśpiewał kilka pieśni pod batutą p. Perla. Ks. biskup dziękował wszystkim za miłe przyjęcie w Szubinie i przywiązanie do Kościoła katolickiego.

Uformował się z wszystkich towarzystw pochód, ks. biskup zaś zasiadł do powozu w towarzystwie p. starosty, ks. proboszcza Zielińskiego i p. burmistrza Grusa, poczem w pochodzie przejechał przez miasto pięknie iluminowane.

W ostatnią niedzielę odbyło się wprowadzenie nowego duszpasterza parafji na plebanję i oddanie mu kluczy kościelnych, poczem odbyła się suma pontyfikalna z kazaniem. O godz. 2. opuścił ks. biskup miasto nasze, żegnany przez zebraną publiczność. (mw)

Katolickie Tow. Rzemieślników Polskich w Poznaniu

Zebranie plenarne odbyło się dnia 25 sierpnia rb. pod przewodnictwem p. prezesa Kasztelana. Po wstępie p. Kępiński ze Związku Samoobrony Społecznej „Rozwój" wygłosił referat na temat „Wróg na Zachodzie". W gorących słowach zobrazował obecne wysiłki Niemiec w kierunku odebrania Polsce Pomorza i wybrzeża, przeciwko czemu zebrani jednomyślnie podnieśli protest. Po dłuższej dyskusji, w której przemawiali pp. Sobierała, Kostka, Mokarski, Minicki i in., rezolucję przyjęto jednogłośnie wśród hucznych oklasków.

Na 60-letni jubileusz Tow. Przem. w Śmiglu wysłało Tow. delegację w osobach pp. Mokarskiego i Sobierałę. Ostatni zdał relację z odbytego jubileuszu. W sprawie korzystania z bibljoteki przez rodziny po zmarłych członkach, zarząd zgadza się na to jedynie w wypadku, gdy żona zmarłego należy do Kasy Pogrzebowej. Przyjęto również propozycję p. Malińskiego dotyczącą zastrzeżenia pisemnego co do potrącenia z składek pośmiertnych odnośnej rodzinie wartość w wypadku zagubienia wzgl. zniszczenia książek. Zebrania plenarne odbywać się będą odtąd znów regularnie co dwa tygodnie a najbliższe 8 września.

Wystawa sztuki kościelnej w Loreto

(KAP) Z okazji narodowego Kongresu Eucharystycznego, który we wrześniu odbędzie się w Loreto, otwarto wystawę bogatych zbiorów sztuki kościelnej, znajdujących się w Palazzo Apostolico. Pomiędzy okazami zwraca uwagę wspaniały baldachim, wykonany z jedwabnej tkanej złotem materji, zdobytej przez Jana Sobieskiego pod Parkanami na Turkach. którą do świątyni Loretańskiej w darze osobiście przywiozła córka króla, Klementyna.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Komisje cennikowe

Wbrew opinji sfer gospodarczych, mimo wniesionych swego czasu memorjałów „Lewjatana", stołecznej Izby przemysłowo - handlowej, Związku przemysłu młynarskiego i innych organizacyj, wypowiadających się kategorycznie za zniesieniem komisyj cennikowych — zostały one jednak nadal utrzymane. Rozporządzenie z dnia 29 października 1929 r., które wygasało z końcem b. m. zostało podtrzymane, a ważność jego przedłużono o jeden rok. Temsamem komisje cennikowe nadal istnieją, mimo, że są nieracjonalnym przeżytkiem. Wszelkie ograniczenia produkcji i obrotu, które mogły mieć rację w dobie inflacji, czy niedostatecznej podaży dóbr tracą ją zupełnie obecnie przy nadprodukcji dóbr i zniżkowej tendencji cen.

Niedosyć na tem. Komisje cennikowe są niebezpieczną bronią w rękach niektórych nieodpowiednich czynników urzędowych, które nazbyt często ostatniemi czasy używały prawa do reglamentowania cen jako środka do demagogji społecznej. P. minister spraw wewnętrznych już wiosną r. b. stwierdził w okólniku, wystosowanym do wojewodów, że

„dochodzą do niego coraz częściej zażalenia sfer kupieckich i rzemieślniczych na działalność komisyj do wyznaczania cen. W szczególności podkreślają sfery zainteresowane: 1) nieliczenie się komisyj z gospodarczo uzasadnionemi kosztami produkcji i wymiany; 2) nieliczenie się władz powołanych do wyznaczania cen z opinjami komisyj; 3) wreszcie zwlekanie ze zwołaniem komisyj w wypadkach spodziewanej zmiany cen. Ze względu na to, że ministerstwo spraw wewnętrznych stwierdziło wielokrotnie słuszność takich zarzutów — zechcą Panowie Wojewodowie zwrócić baczniejszą uwagę na działalność komisyj — zwłaszcza w tych miejscowościach, gdzie obowiązek wyznaczania cen przekazano samorządom".

W dalszym ciągu minister spraw wewnętrznych podkreśla w cytowanym okólniku, że podstawą do wyznaczania cen muszą być tylko gospodarczo uzasadnione koszty produkcji i wymiany; zaś władze upoważnione do wyznaczania cen powinny z całą objektywnością i poczuciem odpowiedzialności rozpatrzeć każdorazową opinję komisyj cennikowych, a następnie ceny ustalić z tą świadomością, że są powołane do zrównoważenia interesów producentów i konsumentów.

Od daty wydania tego roztropnego okólnika minęły cztery miesiące, w ciągu których nie zamilkły skargi zainteresowanych kół gospodarczych na bolączki wywołane nieodpowiedniem wykonywaniem przepisów cennikowych. Tak n. p. dochodzą nas wieści, że p. starosta powiatu wągrówieckiego naznacza ceny na mięso bez brania pod uwagę opinji komisji cennikowej.

Ale najbardziej typowym, jako przykład nieracjonalnej działalności komisyj cennikowych, jest fakt, że prowincjonalne komisje cennikowe w poznańskiem automatycznie utrzymują cenniki na poziomie o 10 proc. niższym od „taryfy", obowiązującej w m. Poznaniu! Gdzie tu zdrowy rozsądek?!

Do czasu skasowania komisyj jednego przynajmniej wolno chyba się domagać: ulepszenia, zracjonalizowania (o ile możności) działalności owych nieszczęsnych ciał doradczych i działalności pp. naczelników władz powiatowych.

Krótkie informacje gospodarcze

— Bułgarski min. rolnictwa Wasiljew, biorący udział w międzynarodowej konferencji rolniczej, zapowiedział swe przybycie na otwarcie Targów Wschodnich.

— Rumuńskie ministerstwo rolnictwa wyasygnowało sumę 30 milj. lei celem ułatwienia rolnictwu nabywania maszyn rolniczych.

—Bank Finlandzki obniżył dyskonto do 6 proc.

— Ostatni wykaz Banku Narodowego Czechosłowacji podaje, że zapas walut i dewiz wzrósł o 54,7 milj. ks., portfel weksli zmniejszył się o 28 milj. i obieg banknotów o 168 milj.

— Departament rolnictwa Stanów Zjedn ogłasza, że farmerzy zamierzają podczas nadchodzącej kampanji siewnej oddać pod pszenicę o 4 do 5 proc. ziemi mniej niż w roku ub.

Głód prawdziwy i nędza pozorna

Kraj sprzeczności, kraj Arakczejewych i Pugaczowów, kraj o tradycji Sybirów mroźnych i Iwanów Groźnych, przedstawiał dla mentalności europejskiej pojęcie mgliste. Rosja carska, to samodzierżawje, samowar, kawior i kozacy; Rosja współczesna, to rewolucja, czerezwyczajka wywłaszczenia i nędza, głód, kartki żywnościowe i — piateletka.

Tym terminem, ujął dyktator Rosji, krwawy gruzin - Stalin, — okres przeobrażenia gospodarczego Rosji. Nie trzeba bowiem się łudzić, aby rezydenci Kremla nie dostrzegali bankructwa czystej idei komunistycznej. Przesunięcie ideologji bolszewickiej zapoczątkowanej niszczeniem własności prywatnej poszło w kierunku bezwzględnej etatyzacji warsztatów wytwórczych zarówno rolnych, jak i przemysłowych, których tempo pracy regulowane jest na rozkaz z góry.

Okres piatiletki — pięcioletniej organizacji — przeznaczony został na zdwojenie produkcji. Okres ten dobiega końca za dwa lata, i wcale nie wykazuje rezultatów negatywnych, jakie można dostrzegać przez pryzmat głodu i kartek żywnościowych obowiązujących w Rosji. Jeżeli bowiem produkcja podwaja się, a konsumcja katastrofalnie spada, to znaczy niezbicie, że producent, w tym wypadku rząd sowiecki, nadwyżkę nieskonsumowanej produkcji bądź wywozi, bądź magazynuje.

Że produkcja w Rosji bynajmniej nie spada, że w niektórych przypadkach przekracza nawet produkcję przedwojenną, dowodzą tego dane statystyczne. W chwili obecnej plan zasiewów Rosji, rzucony przed dwoma i pół laty z Kremla, został wykonany w 95 proc. Ten sukces, jest wynikiem tego, że cały obszar państwa czerwonych carów rządzony jest jak jeden folwark. Po zbiorach tegorocznych Sowiety nietylko nie będą musiały sprowadzać zboża, lecz będą mogły przeznaczyć sporą jego ilość na eksport.

Ale nietylko zboża. Wszystko, co dotyczy przemysłu rolnego i hodowli, jeżeli nie w tym roku, to w następnym, napewno znajdzie się na rynkach europejskich, przedewszystkiem zaś na polskich. Skutek nie trudno przewidzieć. Jeżeli już dziś gospodarka rolna przy cenach bieżących jest słabo rentowna, to przy zalaniu rynku naszego towarem tańszym z racji specyficznych właściwości produkcji, efekt będzie nierównie bardziej druzgocący.

Trzeba bowiem zerwać z utartym i jałowym szablonem, jakoby bolszewizm był synonimem anarchji. Tak jak jest dziś, bolszewizm jest bezwątpienia anarchją w dziedzinie obyczajowo - moralnej, ale nie jest nią ani w dziedzinie polityczno - militarnej, ani tembardziej — gospodarczej. Trzeba pamiętać, że w porównaniu z czasami przedwojennemi jedna Rosja potrafiła wykonać skok 23 proc. przyrostu produkcji zboża. Nawet Kanada wykazuje tylko 16⅔ proc., Stany Zjednoczone słabą podwyżkę 6 proc., Indje Brytyjskie zaś, Australja i w Europie Rumunja i Polska wykazują daleko idącą zniżkę. Jeżeli tego samego ruchu zwyżkowego nie widać w pszenicy, to trzeba dodać, że również i Polska stoi pod tym względem w miejscu. Stany Zjedn. zaś wyraźnie zniszkowały (mniejwięcej o 30 proc.). Pokaźny zato spadek okazuje Rosja w burakach cukrowych, który jest o 11 proc. głębszy od analogicznego spadku wszechświatowego i polskiego. Lecz wobec tego, że konsumcja cukru w Rosji jest minimalna, a cukier eksportowy przynosi straty, ten spadek plantacyj buraczanych należy zapisać raczej na dobro polityki gospodarczej Rosji.

Natomiast w dziedzinie hodowlanej, odnosi się wrażenie, że jesteśmy bici przez Rosję na całej linji. Oto krótki przyczynek. Posiada każdy 1.000 mieszkańców koni — w Polsce 138.4 sztuk, w Rosji 212,6; bydła rogatego 288,5 i 461,4 szt.; trzody chlewnej 212,4 i 136 szt.; owiec 64,3 i 817,9 szt. Z wyjątkiem zatem trzody, wszędzie po stronie Rosji dwukrotna przewaga, a w hodowli owiec nawet 12-stokrotna.

Produkcja wszechświatowa węgla kamiennego utrzymuje się mniejwięcej na poziomie z 1913. Europa, głównie zaś Anglja, wykazuje spadek, Polska stoi w miejscu, lecz Rosja podnosi produkcję z 29 milj. do 34,8, to jest około 23 proc. Coś podobnego dzieje się z naftą. Cały świat wziął rozpęd niesłychany; produkcja światowa z 55 milj. skacze do 188, Stany Zjedn. z 35½ do 128½, Rosja z 9¼ milj. tonn do 12, my zaś spadamy katastrofalnie z miljona na trzy ćwierci. Gdy nasz wschodni sąsiad zyskuje 33 procent, my tracimy 25, w rezultacie wytwarza się różnica dynamiki a o to głównie chodzi, blisko 60 procent.

Jak już podkreślono na początku, zrealizowanie tak niesamowitego planu zgromadzenia rezerw kosztem głodu obywateli, może się odbyć tylko dzięki scentralizowaniu aparatu rozdzielczego żywności. Ten to aparat, ujęty w formę spółdzielni spożywców, pełni rolę hamulca na zupełnie usprawiedliwione i zupełnie normalne apetyty obywateli Rosji. Ustrój i znaczenie tych spółdzielni, ze względu na przymus należenia do nich pewnej, szerokiej zresztą, kategorji ludności, różni je od pozornie analogicznych instytucyj w Europie zachodniej, niemniej rola ich, właśnie dzięki centralizacji, i uzgodnienia konsumcji z produkcją, czego rezultatem jest zdwojenie plonów przy równoczesnym okrojeniu spożycia, jest nietylko olbrzymia, lecz i podstawowa w strukturze piatiletki.

Jednak pod względem obrotów Rosja jest bezkonkurencyjna. Spółdzielnie rosyjskie wykazały obrotu za jeden rok 41 miljardów zł. (W. Brytanja 8½ miljarda, Polska 285 miljonów). Ta wysoka suma uzyskana jest oczywiście dzięki temu, że przez spółdzielnie rosyjskie przechodzi absolutnie wszystko, co ludności jest do egzystencji niezbędnie potrzebne.

Nie należy więc się łudzić, jakoby Rosja była wykreślona z pośród konsumentów handlowych. Skoro krucjata polityczna nie dała pożądanych rezultatów, ruchliwi władcy 140 miljonowego narodu postanowili rozpocząć krucjatę gospodarczą. Piatiletka jest jej wyrazem.

Powalony wichrem wojny i rewolucji niedźwiedź rosyjski znów się szykuje do zabójczego skoku. K.

Władze skarbowe a księgi handlowe

Wielokrotnie było podnoszone, że stosunek władz skarbowych do ksiąg handlowych płatników, nie sprzyja rozpowszechnianiu się książkowości. Jednym z przykładów w tej dziedzinie jest ustalanie dochodu osób prawnych na podstawie materjału jakim władza rozporządza z pominięciem ksiąg handlowych w wypadku, gdy płatnik nie złożył zeznania lub złożył je po terminie; postępowanie to ma jakoby wynikać z postanowień art. 50 ust. 5 ustawy. Interpretacja ta jest niesłuszna. Postanowienie ustawy, że gdy zeznania nie złożono lub złożono je po terminie, wymiar podatku będzie uskuteczniony na podstawie materjału jakim władza rozporządza, może być rozumiane w związku z art. 21, nakazującym ustalanie zysku bilansowego dla przedsiębiorstw prowadzących książki handlowe, w ten tylko sposób, że płatnik, który nie złożył zeznania stracił prawo do zastrzeżonego mu w art. 58, 60 i 63 ustawy o podatku dochodowym współudziału przy ustalaniu dochodu t. j. niema prawa do otrzymania wątpliwości i składania na nie wyjaśnień, powoływania biegłych itp. Lecz skutek ten nie może iść tak daleko, aby upoważniał władzę skarbową do pomijania ksiąg handlowych, prowadzonych przez osoby prawne, gdyż równałoby się to przekreśleniu postanowień wspomnianego art. 21 ustawy, który ustala, że podstawą opodatkowania osób prawnych jest zysk bilansowy wykazany w zatwierdzonem zamknięciu rachunkowem. Ponieważ jednak wykazany zysk nie pokrywa się z dochodem podatkowym, albowiem art. 6, 7. 8 i 10 ustawy określają specjalnie dla celów podatkowych pojęcie przychodu i kosztów oraz innych pozycyj, przeto konieczne uzgodnienie wyników bilansowych z postanowieniami ustawy, jest tym właśnie współudziałem płatnika z władzami, który w wypadku niezłożenia zeznania lub złożenia go po termrinie, płatnik traci. Wówczas władza skarbowa obowiązana przepisami art. 21 do oparcia się na książkach handlowych, o ile nie zostały one uznane za nieprawidłowe, może dokonywać wymaganych przez ustawę zmian w bilansie handlowym bez współudziału płatnika.

Wobec istnienia w praktyce innej a krzywdzącej płatników interpretacji, organizacje gospodarcze zwróciły się do ministerstwa skarbu o polecenie władzom skarbowym stosowania zasady prawnej ustalonej przez Najwyższy Trybunał Administracyjny w wyroku z 6 listopada ub. r. L. rej. 4589/27, która głosi, że mimo zaoczności dochód płatnika, prowadzącego prawidłowe księgi handlowe winien być ustalony na podstawie ksiąg, o ile nie zostały one uznane za nieprawidłowo prowadzone.

PRZED TARGAMI WSCHODNIEMI

(t) **Na otwarcie Targów Wschodnich.** W poniedziałek udaje się pociągiem wieczornym do Lwowa, na otwarcie jubileuszowych X Międzynarodowych Targów Wschodnich, p. minister przemysłu i handlu, inż. E. Kwiatkowski. Wraz z p. ministrem udają się do Lwowa pp. Virgil Potarga, rumuński wiceminister rolnictwa z małżonką, oraz p. Balacesco, radca handlowy poselstwa rumuńskiego w Warszawie. Również udaje się na otwarcie Targów w imieniu ministra skarbu p. wiceminister St. Starzyński. W dniu 3 września p. minister weźmie udział w kongresie Izb handlowo--przemysłowych we Lwowie.

(t) **Min. Madgearu obejmie protektorat nad „Dniem rumuńskim" na Targach Wschodnich.** Rumuński minister przemysłu i handlu Madgearu objął protektorat nad „Dniem rumuńskim", który z okazji bardzo licznego udziału Rumunji w Targach Wschodnich oraz kongresu polskich i rumuńskich Izb przemysłowo-handlowych odbędzie się w czasie trwania Targów Wschodnich we Lwowie. Referaty gospodarcze, oraz odczyty z dziedziny kulturalnej, które już zapowiedziano, gwarantują zebraniom i obradom bardzo wysoki poziom.

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) **Doniosłe wydarzenie w dziedzinie transportów.** Z dniem 1 września br. firma C. Hartwig S. A. łączy swoje oddziały w Gdyni i Gdańsku z placówkami wielkiej firmy norweskiej „Bergenske Dampskibselskab" w Bergen. Jest to dla organizacji polskich transportów morskich wydarzenie bardzo doniosłe z uwagi na jego wartość racjonalizacyjną, mianowicie wspomniana firma norweska, pracująca kapitałem kilkodziesięcio - miljonowym, posiada około 20 własnych linij okrętowych, utrzymujących komunikację z portami Bałtyku, Holandją, Francją, Anglją i Południową Ameryką. B. — N Line utrzymuje szereg odziałów zagranicznych, dzięki którym zapewnia całkowitą sprawność transportom jej powierzonym. Oddziały w Gdyni i Gdańsku prowadzone będą pod firmą C. Hartwig S. A.

(k) **Stan żniw na Pomorzu.** W południowych powiatach Pomorza zdołano wszystkie zboża zimowe i latowe sprzątnąć, przy na ogół dobrem powietrzu. Na północnem Pomorzu, z wyjątkiem okolic o glebie lekkiej, gdzie zboża wskutek tegorocznej suszy szybko dojrzały, jest jeszcze sporo pszenicy i owsa w polu, których sprzęt wskutek ciągłych opadów jest utrudniony; miejscami zboże porosło. Najgorzej pod tym względem wygląda na Żuławach Gdańskich, gdzie prócz żyta i jęczmienia tylko część zbóż zdołano usunąć z pól; skoszone zboże jare i pszenica od tygodni stoją w mędelach i butwieją, gdyż mokrych niepodobno sprzątać. Rolnicy skarżą się pominąwszy straty powstałe przez wyrośnięcie ziarna, że zabraknie paszy, ponieważ słoma ucierpiała wskutek nieustannych deszczów. Podczas żniwowania dużo ziarna się wysypało i pozostało na ściernisku.

Z ZAGRANICY

(z) **Zapas złota na świecie.** Zapas złota na świecie zwiększył się — według obliczeń niemieckich — z 55.43 na 56.47 miljardów rm. w ciągu 1-go kwartału r. b., z czego 7,22 miljardów przypada na skarb indyjski. Europa i Stany Zjedn zwiększyły swój zapas prawie o 1 miljard. inne kraje zamorskie straciły 1.20 miljarda. W Europie najwięcej złota zdobyła Francja — 400 milj. rm., potem Niemcy — 335 milj., Anglja — 240 milj. Największy ubytek złota miała Japonja — z 2.32 miljarda na 1.85 miljardów. rm.

(z) **Stany Zjednoczone przed deficytem budżetowym.** W amerykańskich sferach miarodajnych liczą się w bież. roku fiskalnym z deficytem budżetowym 200 miljonów dolarów wobec nadwyżki budżetowej 210 milj. dol. w ostatnim roku finansowym. Deficyt ten spowodowany został zwiększeniem wydatków na aparat rządowy, zmniejszeniem się dochodów, nadzwyczajnym spadkiem przywozu, a tem samem dochodów celnych, jakoteż nadzwyczajnemi wydatkami, spowodowanemi przez katastrofy elementarne.

„Seans żałobny“

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego“)

Londyn, 28 sierpnia.

Coraz częściej zdarza się spotykać ze zdaniem, że nasze czasy podobne są do czasów cesarstwa rzymskiego. Jak wiadomo, jednym z rysów owej epoki było, że nie wierzono w bogów, ale wierzono w czary. Horacy perswadaje pięknej Leukonoi, aby nie pytała o przyszłość „babilońskich liczb“; noszono amulety; obawiano się uroków; rozmaici filozofowie z pod ciemnej gwiazdy głosili mistyczne doktryny i popierali je czarodziejskiemi eksperymentami.

Trzeba przyznać, że pod tym względem analogja z wiekiem dwudziestym jest rzeczywiście wyraźna. Potworne zaiste zmaterjalizowanie pojęć bynajmniej nie zapobiega szerzeniu się groteskowych zabobonów. Nielogiczność tego wszystkiego jest zadziwiająca. Ludzie, którzy z politowaniem patrzą na chodzących do kościoła, ludzie, którzy daliby porąbać się w kawałki za teorję Darwina, wierzą święcie w obcowanie z duchami i namiętnie urządzają seanse.

Wodzem i człowiekiem sztandarowym spirytyzmu był przez ostatnich lat dziesięć swego życia Sir Artur Conan Doyle, którego na starość opuściła szerlokowska ścisłość myślenia. To też po jego śmierci nastąpiły prawdziwe orgje niedorzeczności. Adepci wiedzy tajemnej urządzili rodzaj wyścigu. Szło o to, kto pierwszy nawiąże kontakt ze zmarłym. Zaczęła Ameryka. Jedna z tamtejszych spirytystek ogłosiła już dzień po pogrzebie wieść z tamtego świata: przybył wielki duch, zgotowano mu entuzjastyczne przyjęcie, ale musi odpocząć i rozejrzeć się, wobec tego przez jakiś czas będzie milczał. Jakaś konkurencyjna firma była mniej umiarkowana, bo otrzymała wiadomości od samego Doyle'a. Podobno mówił o różach i czemś tam jeszcze.

Ale trzeba przyznać, że palmę pierwszeństwa w tym konkursie głupoty i łatwowierności zdobył Londyn. W Albert Hall odbył się rodzaj nabożeństwa żałobnego, czy żałobnego seansu. Obecnych było, jak doniosły gazety, dziewięć tysięcy żywych ludzi i niezliczony zastęp duchów, które podobno skorzystały ze sposobności, aby nawiązać kontakt z krewnymi i przyjaciółmi.

Że znalazło się dziesięć tysięcy naiwnych, to w ośmiomiljonowym mieście, przepełnionem nadto obecnie gośćmi z całego świata, nic dziwnego. Zdziwić natomiast musi stanowisko prasy, która te rzeczy traktuje na serjo i poświęca im obszerne sprawozdania, pozbawione nawet cienia ironji. Ale zdziwić musi tylko tego, kto nie zna zachodniej prasy codziennej. Demokratyzacja, szerzenie się kręgu czytających i traktowanie wszystkiego z punktu widzenia interesu niesłychanie obniżyły jej poziom. Jeżeli brednie są poczytne, to trzeba ludziom dawać brednie. Wystarczyło więc, że w Albert Hall było dziesięć tysięcy adeptów wiedzy tajemnej. Takiego licznego zebrania nie można przemilczeć, bagatelizować, ani — Boże broń — ośmieszać zwłaszcza, że miało zapaszek sensacji zdolnej przyczynić się do zwiększenia zbytu. Dziesięć tysięcy pensów jest siedmdziesiąt funtów...

Biedny Sir Artur został spirytystą, straciwszy na wojnie ukochanego syna, z którym koniecznie zapragnął się porozumieć. Seanse stały się dla starca rzetelną pociechę. Doszedł do tego, że codziennie czy parę razy na dzień obcował ze zmarłym. Niech odpoczywa w pokoju. Ale trudno nie wstrzymać się od powtórzenia słów, wypowiedzianych z powodu „nabożeństwa“ w Albert Hall i sprawozdań z niego w prasie codziennej przez G. K.' Weckly:

„W jakkolwiek złym stylu mogą być wedle ludzkiego sądu nasze ataki osobiste, nie mamy zwyczaju próbować robić durnia z człowieka, który zmarł przed tygodniem. Oby ci, co opłakują Sir Artura Conan Doyle'a, byli uznali za możliwe zachować podobną wstrzemięźliwość“

Surowo, ale sprawiedliwie powiedziane.

Dr. Władysław Tarnawski.

Walka z dziwoludem

Wyspa złych duchów. — Toru-ga, postrach Eskimosów. — Człowiek czy zwierz?

O niezwykłem przeżyciu opowiada w duńskiej gazecie „Dageblaten“ kapitan Henry Munn, którego pewna wielka firma londyńska wysłała ekspedycję do stref arktycznych, dla przeprowadzenia geologicznych badań w obszarach podbiegunowych pomiędzy Ziemią ks Walji i przylądkiem Baffina, na północ od Kanady.

Po przebyciu około 600 mil ang., wyprawa dotarła do miejsca przeznaczenia. Tam w rozmowach z ludnością tubylczą kapitan Munn dowiedział się o istnieniu jakiejś tajemniczej „Wyspy złych duchów“, o której krajowcy wspominali zawsze z niesamowitą trwogą. Żadnych bliższych szczegółów nie było można od nich wydostać; powtarzali wciąż tylko, że wyspa jest siedliskiem nieczystej siły „Toru-ga“, która im już dużo przyczyniła złego.

Kapitan przyzwyczajony do zabobonów ludzi pierwotnych, do opowiadań tych nie przywiązywał wielkiej wagi. Atoli po pewnym czasie, jęły się dziać „niewyraźne“ rzeczy. Oto poczęły w zagadkowy sposób znikać psy pociągowe; potem pewnego dnia przepadł bez śladu młody Eskimos, należący do ekspedycji, a i jeden z przewodników, Akko - Molle, który udał się był na polowanie na foki, już więcej do obozowiska nie wrócił. Wówczas kierownik wyprawy postanowił zagadkowe te zdarzenia wyjaśnić. Wiedząc w jakich stronach Akko - Molle zwykł był polować, kapitan Munn wyruszył na poszukiwania za zaginionym.

Pomimo skrupulatnego przeszukania wszystkich mogących wchodzić w rachubę gór i pól lodowych — opowiada kapitan — nic dostrzec nie zdołałem. Po pewnym jednak czasie ujrzałem ślady, biegnące w kierunku wody i opodal leżącą rękawicę, która mogła jedynie należeć do członka mojej wyprawy. Uszedłszy kilkadziesiąt kroków dalej, natknąłem się na trupa Akko-Mollego. Leżał twarzą zwrócony do ziemi; w tylnej części głowy widniała głęboka rana. Najwidoczniej biedak, czatując u jamy foki, napadnięty został z tyłu. Zauważyłem również, że prawy rękaw był rozdarty i jedna z głównych arteryj płucnych rozszarpana; jednakże nie znalazłem najmniejszych śladów krwi na śniegu. Ogarnęło mnie przerażenie, na myśl bowiem przyszło mi straszne przypuszczenie: potworny morderca musiał najoczywiściej żywą krew wyssać z ciała swej ofiary!...

W tem, w oddaleniu kilkudziesięciu metrów dostrzegłem człowieka, albo raczej dwunożną postać kształtu ludzkiego, która stojąc nad brzegiem wody, przypatrywała się uważnie leżącej przed nią na lodzie foce. Kiedy po chwili zagadkowa istota pochwyciła zabite zwierzę i przerzuciwszy je bez najmniejszego wysiłku przez ramię, zamierzała się oddalić, wówczas wyskoczyłem z za zwału lodowego. Zoczywszy mnie, dziwolud bez chwili namysłu rzucił fokę na ziemię i dzierżąc w prawej ręce krótką dzidę, począł biec szybko w moim kierunku. Nie spiesząc się, przyłożyłem strzelbę i pociągnąłem za cyngiel — lecz nabój spalił na panewce. Nabiwszy broń ponownie, wziąłem przeciwnika poraz drugi na cel. Nie zdołałem jeszcze wypalić, kiedy mój kaptur silnem uderzeniem dzidy zerwany mi został z głowy. Teraz dałem ognia i kula ugodziła mego napastnika w lewe ramię. Ale ów nie dał się tem bynajmniej powstrzymać. Dopadłszy mnie jedną ręką pochwycił lufę strzelby, drugą zaś chwycił za moje lewe ramię z taką siłą, że pomimo grubej odzieży, uczułem jego paznogcie czy pazury wpijające się głęboko w ciało. Rozpoczęło się rozpaczliwe szamotanie. W pewnej chwili przeciwnik popuścił nieco rękę, zamierzając widocznie chwycić mnie za gardło. Uprzedzając wszakże ten zamiar, odepchnąłem go gwałtownie i odskoczyłem kilka kroków w tył. Ale straszny wróg nie dawał za wygraną. Miękkiemi ruchami, jak kot dziki, zbliżał się znów do mnie. Wszelako tym razem nie dałem się już zaskoczyć i dopuściwszy go na właściwą odległość, potężnem uderzeniem pięści w podbródek zwaliłem potwora z nóg. Pochwyciwszy następnie oburącz dzidę, silnem pchnięciem wbiłem mu ją w piersi. Dziwolud runął martwy, brocząc obficie krwią.

Siadłszy na zrębie lodowca, pozostawałem czas jakiś w stanie zupełnego odrętwienia. Śmiertelną walką z zagadkową istotą byłem całkowicie wyczerpany; ohydny wygląd „tworu“, wstrętna woń jego oddechu, gwałtowność ataku, aczkolwiek był raniony, wszystko to podziałało na mnie piorunująco. Po pewnym czasie wstałem i zbliżyłem się do leżącego opodal „djabła“. Toru-ga, bo najprawdopodobniej był to jeden z mieszkańców „Wyspy złych duchów“, o której wspominali tuziemcy, był trochę ponad pięć stóp wysoki i całe ciało za wyjątkiem dłoni oraz stóp, miał pokryte delikatnem fokowem owłosieniem. Pod krzaczastemi brwiami znajdowały się ogromne rybie oczy. Biodra miał silnie rozwinięte i nieproporcjonalnie długie nogi. Palce u stóp były połączone pletwami i zakończone grubemi paznogciami w rodzaju pazurów. Śliskość i krągłość ciała mogły tylko jednego dowodzić — i przypuszczenie moje sprawdziło się, gdy naciąłem ciało w okolicy biodra — pod skórą ukazała się warstwa tranu grubości jednego cala.

Działając impulsywnie, pochwyciłem straszydło i wrzuciłem do wody. Trup popłynął, unosząc się czas pewien na powierzchni, aż szarpnięty jakąś niewidzialną siłą, zanurzył się w głębię. Kr.

Zapowiedź odwetu na współczesnych monetach niemieckich. Przedstawiona na ilustracji 3-markówka nosi napis: „Der Rhein Deutschlands Strom — nicht Deutschlands Grenze“. (Ren jest rzeką w Niemczech, a nie granicą).

Próżność tygrysicy

— „gwiazdy filmowej“.

Liczni eksperci zoologji odbywali w tych dniach długie narady w Central Park Zoo“ Nowego Jorku, celem ustalenia, jak donosi paryskie wydanie „New Jork Herald“ — metody leczenia pięknej i młodej tygrysicy, która od kilku już dni odmawia przyjęcia wszelkiego pokarmu Tygrysicę, upolowaną niedawno temu w Afryce, odstąpiono pewnej wytwórni filmowej, która się nią posługiwała do nakręcania kilku egzotyczno - myśliwskich filmów. Po ukończeniu „występów“ tygrysicę oddano ponownie Ogrodowi Zoologicznemuw Nowym Jorku. Gdy się tygrysica ujrzała uwięzioną w klatce, rozpoczęła głodówkę, przybierając nawet groźną postawę wobec dozorców, którzy chcąc ją zmusić do jedzenia, podawali jej młode króliki i świeże gołąbki. Narada ekspertów nie dała wprawdzie konkretnych wyników, gdyż dyrektor Zoologu był zdania, iż tygrysica cierpi na chorobę wolności, inni zaś twierdzili, że zwierzę, któremu widocznie przewróciło się wprost w głowie z powodu odegranych ról w filmach, pod lśniącem światłem reflektorów i rozkazami reżyserów, nie może przyzwyczaić się do „prywatnego życia“. Ustawiono zatem w klatce tygrysicy wielką jej fotografję filmową i kinematograficzny aparat do nakręcania, zostawiając dniem i nocą zapalone potężne reflektory elektryczne. Kuracja poskutkowała, gdyż od paru dni tygrysica w mniemaniu, że powróciła do życia filmowego, pojednała się z losem i zaprzestała głodówki, ku wielkiej radości dyrekcji ogrodu zoologicznego. S. F.

Pieniądze zbyt prędko wydane

W pewnej fabryce w Ameryce, uległo swego czasu zatruciu radem pięć zatrudnionych tam dziewcząt. Nieszczęście to wywołało wówczas ogólne współczucie w całych Stanach Zjednoczonych, a na skutek wniesionej przez poszkodowane skargi, zostało każdej z nich przyznane odszkodowanie w wysokości 10.000 dolarów. Najcięższe obrażenia odniosła jednak z pracownic, Katarzyna Schaub, do tego stopnia, że lekarze dawali jej najwyżej jeszcze jeden rok życia. Słysząc wyrok śmierci, dziewczyna postanowiła przez ten rok brać od życia, co się tylko da — i poczęła żyć szeroko, jakby chcąc się oszołomić i zapomnieć o tak bliskim już końcu. Środki materjalne wyczerpały się jednak prędzej, aniżeli skończyło się życie — i oto po upływie roku Katarzyna Schaub bez grosza przy duszy zgosiła się ponownie u tego samego lekarza. Ten polecił umieścić ją w jednym ze szpitali, gdzie Katarzyna Schaub oczekuje z filozoficznym spokojem śmierci.

Plac sportowy pod osłoną rowów strzeleckich

Jakkolwiek i u nas nie brak gorącego entuzjazmu podczas walk na stadjonie sportowym, — entuzjazm, który od czasu do czasu przeradza się w niemiłe sceny i awantury, to jednak nie doroślismy na szczęście jeszcze do stosunków, panujących pod tym względem w Urugway'u. Wkraczanie publiczności na plac sportowy podczas gry i zawzięta walka zwolenników poszczególnych partyj jest tam na porządku dziennym, jak również interwencja konnej policji, która zmuszona jest szarżować na walczących z sobą przeciwników. Ażeby tego rodzaju wypadkom zapobiec, podczas odbytych ostatnio oficjalnych turniejów sportowych, otoczono plac nietylko osłoną z drutu kolczastego, ale prócz tego rowem strzeleckim z okopaną w nim załogą, wskutek czego wypady publiczności na boisko zostały tym razem naprawdę udaremnione.

Nie znachor lekarzem, lecz lekarz znachorem

Jak donoszą pisma siedmiogrodzkie, osiedlił się niedawno w miasteczku Hatczeg młody szewc, który zasłynął wkrótce w całej okolicy ze swych „cudownych“ kuracyj. Rozgłos i powodzenie młodego znachora rosły z każdym dniem z niemałym uszczerbkiem dla lekarzy, praktykujących w miasteczku, którzy zwrócili się wreszcie o pomoc do władz policyjnych. Jakież było jednak ogólne zdziwienie, gdy „znachor“ przedłożył jak najprawdziwsze dokumenty, stwierdzające, że ukończył wydział lekarski na jednym z uniwersytetów i posiada wszelkie prawa prowadzenia prywatnej praktyki lekarskiej. Znachora zaś udawał, gdyż znając przesądy ludzkie, spodziewał się, że na tej drodze prędzej zdobędzie pieniądze.

Z życia S. M. P.

Zebranie głównego zarządu okręgowego po miesięcznej przerwie, spowodowanej wyjazdem członków zarządu do obozu letniego na Wołyń, odbędzie się we wtorek, 2 września o godz. 19,30 w sekretarjacie.

Zebranie zarządów stowarzyszeń okręgu poznańskiego odbędzie się we wtorek, 9 września br. o godz. 19,30 w ognisku okręgowem, plac Nowomiejski 5. Z uwagi na ważność aktualnych spraw, obecność wszystkich członków zarządów jest konieczna.

Po 4-tygodniowym pobycie w obozie na Wołyniu, powrócili druhowie 28 bm., witani przez licznie zebranych sympatyków, zalegających dworzec. Po przywitaniu kursistów przez przedstawicieli okręgu drh. sekr. Karpińskiego Zdzisława oraz Jurdzińskiego Benona, obecni obsypali oddział kwiatami, a komendant obozu drh. Goćwiński Edmund krótkiem, żołnierskiem przemówieniem zakończył obóz hasłem organizacyjnem „Gotów!“

Rok jubileuszowy, 25-lecia pracy społecznej, obchodzi Stowarzyszenie przy parafji Bożego Ciała. Dniem uroczystości i sprawozdań z bogatego plonu będzie 5-ty października. Ruchliwy komitet obchodu złożony z b. członków, patronatu i zarządu, pod kier. patrona stow. ks. Koszewskiego i członka honorowego drh. Goćwińskiego Ed., nie szczędzi wysiłków w kierunku uświetnienia tego wielkiego święta organizacyjnego.

Pięknie ilustrowana jednodniówka, malująca dzieje stowarzyszenia od czasów zaborczych aż do dzisiejszych oraz artystycznie wykonana odznaka jubileuszowa, winna się znaleźć w dniu obchodu w rękach każdego członka S. M. P.

Zbiórkę stowarzyszenia, celem wykonania wspólnej fotografji do jednodniówki, która ukaże się z racji 25-lecia stowarzyszenia, naznacza się na niedzielę, dnia 31 bm. o godz. 15 przed ogniskiem.

Stow. Młodzieży Polskiej Poznań - Fara urządza w niedzielę 31 b. m. w parku „Narodowem“ na Malcie wielką zabawę familijną. W programie moc niespodzianek.

Ruch sportowy w poznańskim okręgu jest obecnie bardzo żywy. Niema bowiem niedzieli, w której drużyna lekkoatletyczna nie byłaby zaangażowana. Po ostatnich sukcesach zawodników poznańskich na zawodach wszechpolskich, odbył się w niedzielę 24. bm. mecz lekkoatl. z K. S. „Dyskobolja“ w Grodzisku. Mecz ten dał znowu dowód, że w biegach zawodnicy nasi konkurować mogą śmiało z zawodnikami tut. klubów sportowych. Czas osiągnięty przez Łaszyka 11,4 oraz wynik Porzyńskiego w skoku w wyż 1.66 m. (nowy rekord Związku) same mówią za siebie. Wprawdzie zawody w Grodzisku przyniosły porażkę z różnicą 2 pkt. co przypisać należy jedynie słabym rzutom, w których niestety zawodnicy S. M. P. zabierali ostatnie miejsca. Świetną formę wykazuje nadal drh. Kluge, który oprócz udziału w innych biegach w ramach zawodów, brał również udział w biegu na przełaj na dystansie około 4000 mtr. zwyciężając zawodników tej miary co Nogaj (Warta). Druh Kluge zdobył równocześnie nagrodę wędrowną, którą poprzednio dwukrotnie zdobył Nogaj. W nadchodzącą niedzielę 31. bm. rozgrywa drużyna pozn. okr. mecz z drugą drużyną „Warty“. Zawody te będą swego rodzaju eliminacją przed zawodami międzyokręgowemi Żnin—Poznań w Żninie, o nagrodę wędrowną okręgu żnińskiego, którą w roku ubiegłym po raz pierwszy zdobyła drużyna poznańska. Do zawodów tych przygotowuje się okręg poznański z całą skrupulatnością, gdyż jak wykazały ostatnio mistrzostwa Związku, prowincja a zwłaszcza okręg żniński, poczynił od ub. r. szczególnie w rzutach, słabej stronie zawodników poznańskich — olbrzymi krok naprzód. Biorąc pod uwagę, że w programie wymienionego spotkania zachodzi mało biegów, — specjalność drużyny poznańskiej — już teraz sądzić należy, że walka toczyć się będzie zawzięcie niemal o każdy punkt, zaś wynik w chwili obecnej nie da się jeszcze nawet w przybliżeniu określić. Jak z powyższego wynika, praca w wychowaniu fizycznem stale kroczy naprzód, co należy przypisać ruchliwemu kierownictwu z drh. Benonem Jurdzińskim na czele. Jedyną rzeczą, która tamuje dalszy rozwój lekkiej atl. w miejscowym okręgu, jest brak odpowiedniego boiska, dla przeprowadzania regularnych ćwiczeń, co w szczególności daje się zauważyć w rzutach, dla których potrzebny jest stały i systematyczny trening.

I tutaj na szczególne uznanie zasługuje wytrwałość zawodników, którzy mimo braku boiska, w pracy swej nie ustawają, a przeciwnie, owiani niegasnącym zapałem, ćwiczą „gdzie kto może“, by godnie reprezentować barwy swej organizacji.

S. M. P. Górczyn po przejściu pewnego zastoju, wykazuje coraz większą ruchliwość. Ostatnio zespół Górczyna pokonał w Mazenie zespół Łazarza w stosunku 14:11.

RUCH KOBIECY

pod redakcją: dr. Bożeny Stelmachowskiej

Słowiańska akcja zjednoczenia Polek w Krakowie i Zakopanem

(Korespondencja własna)

Dwa świeżo, bo w tym roku, powstałe Koła Zjedn. Kobiet Słowiańskich w Krakowie i Zakopanem usiłowały w myśl zapadłych uchwał na Wszechsłowiańskim Zjeździe w Pradze b. r. czynić kroki jakieś w celu szerzenia idei słowiańskiej w Polsce i zrozumienia wagi jej wśród społeczeństwa polskiego. Ruch słowiański, zapoczątkowany w r. b. przez powstanie Kół Kobiecych, przyniósł też radość wielką, gdyż jednocześnie nastąpiła odnowa Tow. Słow. w Krakowie, które przed wojną wpisało tak cenną kartę do działalności u nas słowiańskiej, podjętej tam przez wybitne siły profesorskie Uniwersytetu Jagiellońskiego. Otóż nastąpiło zorganizowanie ponowne tak zasłużonego Tow. i jednocześnie z tem, na skutek starań naszego Stow. Koła Kobiecego w Krakowie dostaliśmy na Zakopane dar kilku odczytów słowiańskich z ramienia Tow. Słow. w Krakowie za staraniem dzielnej wiceprezeski Koła krakowskiego p. Marji Siedleckiej. W dniach więc 18 i 20 b. m. przypadły na Zakopane dwa występy słowiańskie; pierwszy wygłoszony odczyt był na temat: „Myśl słowiańska w Polsce doby obecnej — przez dr. Lehr-Spławińskiego, profesora Uniw. Jagiellońskiego z przemówieniem wstępnem St. Laudyn - Chrzanowskiej. Sala ofiarowana przez hotel Bristol, była — pomimo ciężkiej frekwencji odczytów w tym czasie — pełna, pocieszającym był zwłaszcza duży udział młodzieży żeńskiej wśród licznej publiczności. Ciekawy, pełen ścisłych danych, odczyt szan. prelegenta był żywo oklaskiwany i przyjęty. Dnia 20 b. m. nastąpiło w salach Bristolu powitanie tak miłych nam gości z Czechosłowacji przewodniczącej „Jednoty Słowiańskich Zew" w Pradze — p. Smolarzowej - Capkowej, znanej działaczki i organizatorki kobiet w Słowiańszczyźnie, oraz pisarki i poetki czeskiej p. Irakowej, konsulowej czeskiej ze Lwowa.

Zagajenie wstępne wypowiedziała p. St. Laudyn - Chrzanowska na temat: „Dyplomacja, demokracja, kobieta" następnie gorąco witana przez pełną salę mówiła p. Smolarzowa długo i pięknie na temat: „Organizowanie i współpraca kobiet słowiańskich". Pomimo, że odczyt wygłoszony był po czesku, doskonała dykcja, piękna wymowa i jasne ujęcie rzeczy uczyniło go zrozumiałem dla wszystkich i nagrodzono burzą oklasków, oraz piękną więzią kwiatów przy okrzykach serdecznych: „Cześć". Niech żyje. Na zdar. Zkolei przed publicznością stanęła natchniona, pełna uroku, poetka czeska, entuzjastka Polski i Słowiańszczyzny, która z zapałem wypowiedziała dwa utwory swe: „Na przeniesienie zwłok Sienkiewicza", któremu towarzyszyły wioski i miasta czeskie, oraz wiersz drugi, prześliczny, pod tytułem: „Polska". Wzruszona publiczność dziękowała gorąco i owacyjnie, poddając się w ciągu dalszym pod urok pięknej, pełnej artyzmu deklamacji i towarzyszącej jej muzyce Szopena, którą obdarzyły nas tak łaskawie panie: drowa Grossowa i p. Zajączkowska w pięknym zespole swych artystycznych sił.

Końcowa muzyka czeska Dworzaka wykonana pięknie na zaproszenie przez łaskawy występ artystycznej p. Kopeckowej — zakończył ten urozmaicony bogato wieczór, łącząc serdecznie Czeszki i Polki we wspólnem zrozumieniu i ciepłem odczuciu wzajemnem.

Słowiańska gościna w Zakopanem była nietylko świętem letniem, uroczem wśród piękna natury i podniebnych szczytów Tatr, ale też była pracą usilną i wytrwałą na dobro przyszłości zjednoczenia kobiet Słowianek. Przez parę dni poświęcałyśmy większość czasu obradom i pracy nad programem kongresu Wszechsłowiańskiego Kobiet, który w roku 1931 odbędzie się w drugiej połowie maja, z otwarciem w Warszawie i zakończeniem obrad w Krakowie. Dużo przygotowań i prac musi być wykonanych do czasu tego, a wierzyć trzeba, że staniemy pod rosnącym szybko sztandarem, wolnej, wielkiej Słowiańszczyzny w liczbie czynnych członkiń conajmniej zdwojonych w Polsce i kładących swój znany entuzjazm ideowy, oraz niezłomną twardość woli w to budownictwo potężne, obudzonej i wyzwolonej Słowiańszczyzny młodej. Zjazd tak szczęśliwy w Zakopanem dowiódł też rosnącej gorącości, nastroju i przejęcia naszego wielką tą sprawą dziejową już tem samem, iż niespodzianie przybyły do Zakopanego przedstawicielki zgrupowań naszych słowiańskich z Warszawy i Krakowa. Więc przedstawicielka Związku Pracy Obywatelskiej Kobiet z Warszawy — pani Grudzińska, która w dalszym ciągu wydelegowana jest przez swe zrzeszenie do objazdu Bułgarji, Serbji, Macedonji, może i Jugosławji, przybyły też z Krakowa, darząc obrady nasze swą tak pożądaną obecnością — naczelniczka harcerek w Krakowie p. Braunowa, oraz prezeska Nar. Org. Kobiet z Krakowa.

W obradach łaskawą współpracę zawdzięczamy też szan. prof. p. Lehr-Spławińskiemu, a całość obrad wspólnych złożyła się na to, że mamy w głównych zarysach programowy zarys kongresu Kobiet Słowiańskich, postawiony już w linjach zasadniczych.

Do dzieła więc, do pracy i akcji energicznej bierzmy się zgodnie i z zapałem wszystkie, gdyż czas leci szybko, a Polska dotrzymać kroku musi swym, dzielnym siostrom - Słowiankom.

Laudyn-Chrzanowska.

Zakopane.

Etyka życia towarzyskiego

Życie towarzyskie w swojej pozornej beztrosce i radości, w swojej barwie i świetle zdaje się wytwarzać samo dobro tylko, zdaje się być obce zupełnie wszystkiemu, co złe i niskie. — Z tej przyczyny trudno może zrozumieć bez głębszego zastanowienia się co wspólnego ma etyka z życiem towarzyskiem.

A tymczasem... Salon to miejsce w którem grzeszy się najciężej przeciw miłości. Salon to plac kaźni, na którym krzyżuje się niewinnych i biczuje bezbronnych, gdzie okrada się poczciwego wędrowca z płaszcza jego dobrej opinji, a zranionego strzałami ostrych, bezlitosnych słów pozostawia się na łasce Samarytanina, który najczęściej zapomina przechodzić tędy.

Czy jest aż tak źle? Czy nie tkwi w tem wszystkiem szczypta przesady? Przecież w salonie nie morduje się nikogo. Czasem tylko osoby obecne mówią o nieobecnych, a że się przytem trochę doda a trochę ujmie, ostatecznie o nas samych mówi się podobnie w sąsiednim salonie. — Czasem nie wie się dokładnie co w danej chwili porabia nasza przyjaciółka, więc mówi się na hybił trafił cokolwiek, choć właściwie nic się nie wie, ktoś drugi przyjmuje to za pewnik, ktoś trzeci dorzuca komentarz, a reszta wynosi z salonu gotową, opracowaną w szczegółach nowinę. Bo przecież trzeba coś powiedzieć, a nieprzyjemnie przyznać, że się nic nie wie. W tem wszystkiem niema grzechu, niema niczego złego, wszystkie panie gawędzące w ten sposób w salonie pójdą sobie jutro rano spokojnie do kościoła i ani im przez myśl nie przejdzie, że mają na sumieniu niejedną ludzką krzywdę.

Motyle salonowe mają ostre żądła!

Zazwyczaj tematem rozmowy u pani X jest poprzednie przyjęcie u pani Y. Osoby krytykujące wykazują spryt i dowcip, a te, które chwalą, albo są za poczciwe, albo też związane jakimś interesem z panią Y.

Ogółem naturalnie wszystkie te przyjemne rozmówki są w pierwszym rzędzie wynikiem lekkomyślności, czy bezmyślności, braku sądu i ślepego naśladownictwa, czasem jednak wśród grona dobrych, lecz nieostrożnych kobiet znajdzie się jedna i druga, która teren życia towarzyskiego zużywa świadomie dla przeprowadzenia pewnych planów i zamiarów.

Jeśli do jednej posady aspiruje kilka osób, jednostka intrygująca puszcza w kurs różne plotki wśród sfer, które decydują o udzieleniu posady. Choćby się nawet później okazało, że wiadomość była zmyślona, w danej chwili mogła ona już zrobić swoje. Niekiedy dla wykonania pewnych planów nie mówi się nawet nic złego o swojej konkurentce, przeciwnie można w przemówieniu naszpilkowanem serdecznościami i przyjaźnią wsunąć tylko drobną uwagę. Takie „życzliwe" uwagi mogą kogoś pozbawić zarobku, zwichnąć mu karjerę na całe życie.

I znowu wyda się niejednej kobiecie, że to wszystko niemożliwe, że nikt umyślnie nie potrafi być podłym. A przecież... są jednostki, które obchodzą po kolei wszystkie przyjęcia towarzyskie i knują swoją intrygę. Jednakże na to jest bardzo łatwy sposób, prosta rada! Nie trzeba przyjmować u siebie, ani też bywać u notorycznych intrygantek, u osób o brzydkim charakterze, gdź z dobremi ludźmi zawsze jakoś dojdzie się do pomyślnego końca. W naszem życiu towarzyskiem, jeśli ma ono rzeczywiście przynosić radość i odpoczynek, urozmaicenie i wesele, trzeba sumiennie przestrzegać miłosierdzia chrześcijańskiego, dobrej woli, prawdy. Obok estetyki musi i etyka królować w salonie.

Największe obowiązki i przywileje z których powinna korzystać, ma tu bezwzględnie pani domu. Ona to może skierować rozmowę na inny temat, może złagodzić pewne określenia, może poddać w wątpliwość jakiś fakt przykry, może narzucić dobrą o kimś opinję. Wreszcie, w razie sytuacji zaostrzonej ma prawo przerwać rozmowę, uciąć dyskusję, choćby w niej nawet udział brali poważni mężowie. Pani domu przysługuje prawo oświadczenia gościom, że w jej domu nie obmawia się bliźnich, a tymmniej takich, którzy w domu tym bywają jako goście.

Podobnie zresztą każda kobieta, choćby najmłodsza może wystąpić z prośbą, ażeby zaprzestano rozmowy w której szarpie się czyjąś dobrą sławę. Prócz takich wypadków poważnych trzeba naturalnie stosować dobrą wolę, miłosierdzie i prawdomówność także w najdrobniejszych szczegółach rozmowy salonowej, gdyż nigdy nie wiadomo, w jaki sposób ktoś trzeci zrozumie nasze słowa i je powtórzy.

Podniesienie etyki życia towarzyskiego stanie się podwyższeniem stanowiska kobiety w tem życiu, gdyż dobro, które wyświadczymy innym, wróci się nam w sąsiednim salonie.

Pel. Mel.

Słoneczne drogi

Na słoneczne drogi i w bezgrzeszne lata wprowadził kiedyś literaturę polską Prus — potem szedł nią Makuszyński i inni, — Bandrowscy — wreszcie ostatnio Zegadłowicz uszeregował się na tym szlaku ze swemi srebrem pisanemi wspominkami. Książki takie są dziś aktualne w świecie całym i można za ich odpowiednik uznać zarówno ponurą, krwią i błotem miasta pisaną opowieść Finka „Jestem głodny", — jak i słodką — pachnącą kwieciem oleandra i migdałów historję Marina Marinetti „Moja Matka". — Ostatnio literatura polska wzbogaciła się o nową rzecz w tym rodzaju, a jednak bardzo odrębną i w typie swoim oryginalną, mianowicie znanej publicystki warszawskiej Zofji Zaleskiej: „Słoneczne Drogi".*)

Opowieść ta, mimo, że tematem jej są osobiste wspomnienia rodzinne nie należy przecież do rzędu utworów egocentrycznych. Jestto pierwsza cecha odróżniająca ją od wszystkich dotychczasowych, podobnych książek, a druga odrębność i nowość polega na tem, że książkę pisała kobieta-matka, a jednak opowieść nie posiada ani krzty „kobiecości" w ujemnem słowa tego znaczeniu. — Matka tu nie jest „babą" jak to najlepiej określa sam mały bohater opowieści, przeciwnie autorka mimo woli swej i wiedzy demaskuje bezosobistą i bezinteresowną do wyżyn wzniosłości podniesioną ofiarną miłość dla syna, występuje, jako kobieta w najpiękniejszem słowa tego znaczeniu.

Chcąc się niejako wytłumaczyć ze swego serdecznego wyczynu, z tego, że wszem i wobec opowiada cudowną historję 10-letniej peregrynacji swego synka Krzysia, Zaleska opatruje książkę wstępem i zamknięciem w którem w mądrych, a prostych słowach stara się wypowiedzieć tę śliczną intencję: Widzicie! W ten a ten sposób wychowałam sobie mojego chłopaka, róbcie tak samo, a będziecie, jak ja szczęśliwe! — I tu znów w tych krótkich radach i małej rozprawce o „przyjacielskiem" wychowaniu przejawia się po raz drugi dobroć kobiety, która na swojej stojąc drodze słonecznej pragnie rzucać garściami promienie przechodzącym mimo, smutnym przechodniom.

Jeżeliby kto sądził, że książka ta, należąca bezwzględnie do najlepszych podręczników pedagogicznych i przeznaczona z tej racji do każdej bibljoteki nauczycielskiej i rodzicielskiej, że więc taki podręcznik jest suchy, nudny, pedantyczny, lub ckliwy, niech posłucha pierwszego zdania:

— Nie ulega wątpliwości, że mały Krzyś — zwany też przez matkę poprostu „chłopcem" w swym wieku lat 9-ciu o wiele więcej posiada wiadomości geograficznych i przyrodniczych, niż jego matka, gdy była w tym samym wieku. Inna kwestja, że lepiej się też zna na markach samochodowych, konstrukcji samolotów, łodzi i okrętów, niż ona w swym wieku... obecnym". itd. itd. — Że książka ma mieć jakąkolwiek tendencję, że może czegokolwiek nauczyć, o tem zapomina się całkowicie i pochłania się jednym haustem tę stustronną książeczkę, na to, żeby zacząć z powrotem od nowa. I potem... dzieje się coś dziwnego... Z pomiędzy kartek książki w bajeczny, czarodziejski sposób wyrasta i wykwita, wydzwania się i pachnie i złoci się i barwi własny nasz Kraj lat dziecinnych .W mgłach i oparach zatulone drzemią torfniki i oparzeliska, pełne pokrzyku wodnego ptactwa, kumkania żab i woni łąk wilgotnych pokrytych olbrzymiemi białemi margerytami. Wznoszą się na widnokręgu okrągłe pagórki po których z góry na dół falami spływa błękitnozłote kłosite zboże. Gdzieś za górką utajone leży małe, groźne jeziórko „Piekiełko", a tuż za aleją świerkową ciągnie się, tak samo jak u Zaleskiej w słońce prowadząca, Trzemeszyńska szosa! — I dzikie, szalone zjazdy na nartach w Zakopanem i zadumy bezkresne nad Bałtykiem, wszystko to falą powrotną pod wpływem magicznym historji Krzysia wraca, żyje, upaja od nowa i zatraca! — Jeżeli więc miarą wartości artystycznej jakiegoś dzieła jest, — wzorem klasycznym — wywołana przez nie katharsis, w takim razie miara ta została wypełniona po brzegi przez Zaleską. Nie można jej książki przeczytać obojętnie i na zimno!

Jedną jeszcze cechę warto uwydatnić ze stanowiska czysto literackiego. Otóż w opowieściach prawdziwych, nie mających równoważnika i kontroli w stosowanej w takiej czy innej mierze fikcji, trudno utrzymać miarę. Przecież z powodzi wspomnień i zdarzeń trzeba wybrać niektóre i uszeregować je w pewien sposób konstruktywny dookoła jakiegoś centrum. Jeżeli jedynym bodźcem jest uczucie, a centrem nasze własne „ja" wówczas łatwo zamiast rzeczy pięknej powstaje niesmaczna, a czytelnik biorący rzecz do ręki nie może wyzbyć się pewnego zażenowania i niesmaku. Jestto niebezpieczeństwo, które grozi każdej książce, zawierającej wspomnienia osobiste. Otóż tej rafy podwodnej uniknęła w swej cudownej podróży autorka najzupełniej i bez reszty. Książka odznacza się wytrawną kulturą i wysokim umiarem artystycznym.

Książka jest nieduża, tania, łatwa do nabycia, jednem słowem niby nic, a jednak możnaby o niej pisać bez końca, jak o jakiemś tysiącstronnem dziele, a to z tego powodu, że się tak podoba i oderwać się nie można. Jedną z jej licznych atrakcyj jest bardzo ciekawie skombinowana, — nie we fikcji literackiej — ale w rzeczywistem prawdziwem życiu matki i syna starosławna, głęboko w psychice obojga tkwiąca tradycja religijno-narodowa, rycerska połączona z żywiołową współczesnością przejawiającą się w tem, że oboje, Zaleska z synkiem, jak dwu dobrych kolegów uganiają na rowerach, ścigają się na nartach, saneczkują, wiosłują, jeżdżą konno, mimo, że... matka codzienną, wyczerpującą pracą umysłową pracuje na utrzymanie Krzysia i własne.

Słoneczne drogi to poemat życia, to Prawda ujęta w formę Piękna i podana bliźnim z najbardziej promiennym uśmiechem.

Dr. Bożena Stelmachowska.

*) Zofja Zaleska: „Słoneczne Drogi" — Bibljoteka Rodziny Polskiej — Skład główny: Księgarnia Przeglądu Katolickiego. — Warszawa, Krakowskie Przedmieście 71 — r. 1930.

ŻYCIE SOKOLE

Z obozu w Skrzynkach

Ofiarni przyjaciele obozu

Druga część dzielnicowego kursu obozowego w Skrzynkach dobiega końca. Druhowie, którzy zajęli miejsce druhen, ćwiczą się pilnie, słuchają uważnie wykładów, wygłaszanych przez odwiedzających obóz prelegentów (dh. prez. Wolski, dh. wiceprez. Z. Pluciński, dh. Powidzki, ks. prałat Prądzyński, dh. dr. Spychała), kąpią się ochoczo w jeziorze góreckiem, są weseli i zdrowi i mają dobry apetyt. Wszakże ten dobry apetyt — którego brakiem nie grzeszyły również i druhny — bynajmniej nie przeraża gospodarzy obozu, ponieważ obóz nasz pochwalić się może całym szeregiem zacnych, ofiarnych przyjaciół, którzy datkami swemi w naturaljach i gotówce umożliwili dostateczne i zdrowe wyżywienie 87 kursistek i kursistów przez okres czterotygodniowy. Pragniemy tutaj wymienić ich wszystkich, aby wyrazić im serdeczną wdzięczność i podziękę za tę ofiarną pomoc, udzieloną Sokolstwu w przeprowadzeniu kursu.

Ofiarowali na rzecz obozu: dhna prezydentowa Żychlińska: 2 skopy, 1 tucznika oraz zboże do zamiany na chleb i bułki, dhna drowa Rozmiarkowa jarzyny; p. Glabiszowa ze Szreniawy 10 ctr. ziemniaków; p. Witold Pluciński z Trzebawia 20 litrów mleka codziennie; dh. Zygmunt Pluciński z Lusówka jarzyny; p. Radomski z Poznania 1 skopa; pp. Dawidowscy z Poznania 30 funtów mięsa; p. Adam Wujec ul. Kraszewskiego kilkanaście funtów wyrobów mięsnych; p. Gramlewicz, ul. 3 Maja 2 serwelatki; p. Sierszeński ul. Wrocławska 5 puszek konserw rybnych; „Rolnik" w Poznaniu 1 ctr. grochu; p. W. Broekere, św. Marcin 16/17, 1 ctr. grochu; p. W. Gromadziński, ul. Wenecjańska 1 ctr. grochu; pp. Cygański & Semma, ul. Wielka, 55 f. kawy i ryżu. — Specjalnemi względami cieszył się oczywiście obóz druhen otrzymując dodatkowo liczne i obfite dary w słodyczach. I tak ofiarowali: firma „Venetia" za pośrednictwem dha dyr. Ryby ogromne pudło cukrów; p. W. Kurczewski („Wuka") 25 p. biszkoptów; p. St. Józefiak, Stary Rynek, paczkę cukrów; p. Maćkiewicz, ul. Wrocławska 5 litrów soku; p. Radomscy, dh. G. Lewandowski, dhna Rozmiarkowa ciastka itp. smakołyki. — Również do zaopatrzenia obozu w różne sprzęty itp. przyczynili się życzliwi ofiarodawcy: Składnica Wyrobów Stalowych siekierę i sprzęty kuchenne; p. J. Zimny, St. Rynek 1 koc; p. M. Drygas 400 cegieł na wybudowanie pieca polowego; dh Kinkel różny materjał drzewny.

Gotówkę złożyli: Ks. Czartoryska z Konarzewa na masło 220 zł; p. radca Czapski z Modrza 100 zł; dhna Hedingerowa 100 zł; p. Klara Paczkowska 10 zł; fa Karge & Pertek, Stary Rynek 25 zł; J. Czepczyński, St. Rynek 25 zł; p. Pokora, współwłaściciel firmy Pokora i Pukacki, Grobla 25 zł; Ed. K. 25 zł.

Wreszcie z wdzięcznością wspomnieć należy jeszcze o komunikacyjnych przyjaciołach obozu, którzy zawsze chętnie oddawali do dyspozycji swe samochody do przewożenia sprzętów, prowiantu czy ludzi, a mianowicie: firma Roman May za pośrednictwem p. Dr. Rozmiarka, p. sen. Hedinger, p. inż. Maćkowiak, p. Radomski, firma Karge i Pertek, dh Kinkel, dh prezes Kapela.

Tym wszystkim ofiarnym przyjaciołom obozu, jako wyraz serdecznej podzięki — gromkie, sokole „czołem!"

Zlot Okręgu Grodziskiego

W niedzielę, 24 sierpnia odbył się zlot Okręgu Grodziskiego w Granowie na obszernem, oparkanionem boisku, oddanem przed kilku laty do dyspozycji miejscowemu Sokołowi przez dyrektora majętności granowskiej p. Gutschego, który stale udziela Sokołowi życzliwej pomocy, co także okazało się z okazji niedzielnego zlotu. Poza dominjum, będącem własnością księcia Czartoryskiego, jest Granowo dużą wsią gospodarską, liczącą około tysiąca mieszkańców.

W zlocie uczestniczyło 9 gniazd na ogólną liczbę 14 należących do Okręgu. Przewodnictwo dzielnicy reprezentowali dh. dh. prezes Wolski i wiceprezes Z. Pluciński.

Uroczystości zlotowe rozpoczęły się udziałem drużyn sokolich w nabożeństwie w miejscowym kościele parafjalnym, dokąd udano się w pochodzie przy dźwiękach orkiestry sokolej z Opalenicy. Mszą św. odprawił ks. wik. Góra, który w kazaniu zwrócił się w serdecznych słowach do zgromadzonych Sokołów wzywając ich do gorliwego wypełniania obowiązków wobec Boga i Ojczyzny. Po powrocie z kościoła odbyło się na boisku otwarcie zlotu, którego dokonał prezes okręgowy dh. Pospieszny z Grodziska, poczem prezes dzielnicy wygłosił gorące przemówienie o zadaniach Sokolstwa wobec Narodu i Państwa, zakończone okrzykiem na cześć Najjaśniejszej Rzeczypospolitej. Następnie odbyła się próba ćwiczeń zlotowych pod kierownictwem naczelnika okr. dha Wojciechowskiego.

Po południu o godz. 4 rozpoczęły się ćwiczenia publiczne, i to zawodami okręgowemi, obejmującemi bieg na przełaj (3000 m) oraz pięciobój, bieg 100 m., rzut granatem ręcznym, pchnięcie kulą, skok w dal i ćwiczenia wolne). Do zawodów stanęli druhowie z Wielichowa, Opalenicy i Januszewic. Po zawodach odbyły się wspólne ćwiczenia wolne przy bardzo małej liczbie ćwiczących, ćwiczenia jednego zastępu na prężniku oraz efektowne i sprawnie wykonane ćwiczenia kosami drużyny opalenickiej. Do urozmaicenia programu przyczynił się znakomicie występ kilkudziesięciu miejscowych dziewczynek szkolnych, które w krakowskich strojach wykonały pod kierownictwem p. nauczyciela Fajfera i p. Kowalczykównej bardzo udatne ćwiczenia rytmiczne oraz milutko zatańczyły ładnego poloneza, zdobywając zasłużony poklask licznie zebranej publiczności. Po ukończeniu ćwiczeń nastąpiło rozdanie nagród zwycięskim zawodnikom przez prezesa dzielnicy oraz zamknięcie zlotu.

Wobec całego szeregu wprost świetnych zlotów okręgowych, które dotąd się odbyły, niedzielny zlot w Granowie wypadł bardzo słabo i nie przyniósł chluby Okręgowi Grodziskiemu i tym jego, niestety licznym gniazdom, które nie spełniły należycie swego obowiązku. Należy to stwierdzić w tym celu, aby „ospałych i gnuśnych" pobudzić do żywszej pracy, a niewątpliwie Okręg Grodziski znów stanie w szeregach organizacji na pokaźnem miejscu, jakie przez długi szereg lat zajmował oraz zajmować powinien i może. (aw)

Lekkoatleci Sokoła Bydgoszczy i Poznania

Witając zawodników, wyraził przedstawiciel Poznania drh. prezes Jęczkowiak niekłamaną radość z powodu dojścia do skutku niedzielnego meczu pomiędzy druhami Bydgoszczy i Poznania, dlatego, że w gronie bydgoszczan znajdowali się Majtkowski Stefan i Lesicki, którzy chlubnie zapisali swoje imię nietylko w kraju, ale i zagranicą jako reprezentanci sportu polskiego. Mówca wskazał na ogromne trudności natury finansowej, przeszkadzające wcześniejszemu spotkaniu obu zespołów. Wiadomo, iż częste tylko walki słabszego z silniejszym przeciwnikiem pobudzają w chęci zwycięstwa do wytężenia wszystkich sił uśpionych poniekąd w organiźmie napozór słabego zawodnika. W tej też myśli wezwał do rozpoczęcia szlachetnej walki, a że słowa mówcy trafiły do przekonania zawodników, świadczą wyniki, które po krótce zilustruję:

100 mtr. Po 2 falst. usunął starter Poczekaja (B). Po 3-cim strzale wychodzą zrazu na czoło Bzdawski (B) i Sobala (P), walcząc pierś w pierś. Dzięki zrywowi na ostatnim metrze wyszedł zwycięsko B. w czasie 11,7 sek., bijąc o pierś ambitnego S. Młody zawodnik Adamkiewicz (P) zajął trzecie miejsce. 110 mtr. płotki: Gancarz St. (P) potwierdził swoją klasę. Zimowa zaprawa pod okiem Klumberga nie poszła w las. G., pracując intensywnie nad sobą, poprawia wyniki z meczu na mecz. Czas 17 sek. stanowi nowy rekord Pozla, nietknięty od lat sześciu. Zawodnikowi temu wróżymy, po wydoskonaleniu się w sprincie, dalszą poprawę. R. Majtkowski (B) i Kozłowski (P) mimo energicznych wysiłków musieli jemu ulec. 400 mtr. przebiegł Lesicki (B) w nie złym czasie 53,6 sek., Kupś (P) nie mógł zwycięscy wprawdzie dorównać, lecz jego siła woli zostawiła w pobitem polu młodego Kruszonę (B) i niedysponowanego Holasza (P). Trasa 400 mtr. nie jest specjalnością L. Dopiero w biegu na 1500 mtr. wykazał L. swoje umiejętności; czas 4,17 sek. jest najlepszym tego dowodem. Nieprzeciętni na tutejszym terenie Jakubowski i Janowski zajęli 2 wzgl. 3 miejsca. Obu poznańczykom, biegnącym stylowo niemal wzorowo, nie pozwalają na rozwinięcie większej szybkości pierwszemu tusza, drugiemu ciężka praca zawodowa. 5 klm. były zdobyczą Miałkasa w czasie 16 : 26,4 min. Dobrze nam znany M. zadziwił swoją ofiarnością w chwili, gdy inny do tego biegu wyznaczony zawodnik (Jakubowski) nie stawił się na starcie i podkreślić należy, że M. już przedpoł. przebiegł w Stęszewie 3,5 klm., zdobywając po raz trzeci i na własność puhar K. S. Lipno. Jako drugi na 5 klm. przybył Waszkiewicz (B), trzecim był Tobolewski (B) finiszujący w tempie stumetrówki, przed niedoświadczonym jeszcze Skoblewskim (P). Stafety 4 × 100 mtr. w czasie 45,9 sek. — nowy rekord Pomzla — oraz olimpijska, stały się zdobyczą Bydgoszczy, w których biegał Lesicki, udowodniając w olimpijskiej dobrą swoją formę biegiem 800 mtr. w czasie 2 minuty.

Rzuty dały pierwszeństwo Poznaniowi. Tilgner pobił w kuli rekord sokoli wynikiem 12.66,5 mtr. Tem samem wysunął się do czołowej grupy polskich miotaczy. Także w dysku 33,27 mtr. był T. pierwszym; poza konkursem rzucił 35 mtr. Najsłabiej wypadł oszczep 37,91 mtr. Brak naszym oszczepnikom wykorzystania żywiołowego rozbiegu. Obecność Mikrutów wiele dopomogłaby do poprawienia stylu. W rzutach podzielili się dalszemi miejscami Pawlewski (B) i R. Majtkowski (obaj liczący ponad lat 30) oraz wielobojowiec Kupś.

Skok w wyż znalazł swego zwycięscę w St. Majtkowskim — 1,60 mtr., poznańczycy Zawal 1,55 i Ratajczak 1,51 mtr. obaj posiadający walory na świetnych skoczków, poprawić mogą wyniki jedynie po zmianie stylu. W tyczce był bezkonkurencyjnym Stefan Majtkowski — 3,50 mtr. — choć niezagojona jeszcze rana nogi mu dokuczała. Kubiakowi 2,90 mtr. i Orłowskiemu 2,80 mtr. rokujemy skoki ponad 3 mtr. po systematycznej zaprawie. Skok w dal był bodaj najlepszą częścią zawodów, bo 4 startujących przekroczyło 6 mtr. Poczekaj zapewnił sobie pierwsze miejsce 6,33 mtr., Kupś — nie pierwszej młodości zawodnik — osiągnął 6,25 mtr. (nowy rekord sokoła Pozn.), Bzdawski 6,25 i Zawal 6,08 mtr. Bydgoszczanie zwyciężyli jak wiadomo w stosunku 71½ : 61½ pkt. Reasumując powyższe, organizatorzy dumni być mogą z wyników. Nie są one wprawdzie pierwszorzędne, lecz ostatecznie nie Sokoła zadaniem jest bicie rekordów. Wyłącznie wszechstronnie wydoskonalony sportowiec może dać zdrowego obywatela.

Organizacja zawodów, spoczywająca w rękach niestrudzonego dh Weselika Telesfora, była bez zarzutu. Nie chciałbym pominąć, że z wyznaczonych przez Pozla 13 sędziów stawiło się tylko 7. Estewu.

Podchody pod Stęszewem

Wycieczka z podchodami gniazd poznańskiego okręgu zapowiedziana na sobotę 17, z powodu ulewnego deszczu została przełożona na dzień 23 sierpnia. Program jak i zadania zbiórki podano gniazdom do wiadomości rozkazem z 28 lipca.

Partja niebieskich, pod kierownictwem pierwszego zastępcy naczelnika dh. Wasilewskiego, dh. dh. Weyhana i Hęcki — obejmująca gniazda Chomęcice, Gołuski, Komorniki, Kotowo, Sady, Żabikowo, Luboń, Puszczykowo, Mosina, Stęszew, Słupia, Jeziorki, Dobieżyn, Piekary — zajęła Stęszew. Dowiedziawszy się o wyjściu silnych oddziałów z Poznania na odsiecz Stęszewa zajmuje stanowisko pod Rosnówkiem, na drodze prowadzącej do Walerjanowa oczekując na tej pozycji nieprzyjaciela. Partja białych pod kierownictwem drugiego zast. naczelnika dh. Grząślewicza, dh. dh. Frydrycha, Falkiewicza, Nowaka i Szmidta, składająca się z gniazd: Kostrzyn, Zalesewo, Czerwonak, Wierzenica, Kiciń, Swarzędz oraz z gniazd poznańskich, zebrała się w Śreniawie. Przed rozpoczęciem akcji zaprowiantowano obydwa oddziały z kuchni polowej.

Początek podchodów wyznaczono na godzinę 4,30 rano. Na dany znak wystrzałem rakiety z grona sędziów, które tworzyli dh. dh. wiceprezes okręgu Bytter, nacz. okr. Rutkowski, Lewandowski, Ciastowski i Wawrzyńszak rozpoczęto akcję.

Partja niebieskich opuściwszy swe stanowiska starała się uprzedzić białych, rozpoczynając ostrzeliwać czujki białych z karabinu maszynowego z jednoczesnem wysuwaniem swego lewego skrzydła.

Partja białych w celu zamaskowania swej właściwej akcji, wysłała ze Śreniawy część swych oddziałów szosą, odwracając uwagę nieprzyjaciela od swego prawego skrzydła, które wykonało ruch oskrzydlający na lewe skrzydło niebieskich. To jej się częściowo udało. Partja niebieskich utrzymała coprawda swe stanowisko przy szosie, jednakże pod naporem prawego skrzydła białych, które ich zawzięcie atakowało wycofała się do Rosnówka, gdzie nastąpiło zakończenie działalności, połączone z rzeczową krytyką całej akcji.

O godzinie 6 nastąpił wymarsz do Stęszewa, gdzie po nabożeństwie spożyto obiad przygotowany w własnej kuchni polowej.

Obserwując rozwijanie się działalności poszczególnych grup, stwierdzić należy znaczną poprawę tak poszczególnych oddziałów jak i jednostek. Na wyróżnienie zasługują kierownicy prawego skrzydła białych oraz kierownicy lewego skrzydła niebieskich, którzy dobrze wykorzystali teren. Pomimo wątpliwej pogody należy uważać imprezę za udaną. Za wyjątkiem gniazd poznańskich, które wykazały pewną zniewieściałość, inne gniazda zareagowały odpowiednio na rozkaz naczelnictwa. W podchodach brało udział przeszło 300 druhów. (R)

Poświęcenie sztandaru gniazda gdyńskiego

W Gdyni odbył się 17 bm. z okazji 5-lecia i poświęcenia sztandaru miejscowego gniazda wspaniały zlot i uroczystości sokole, w których wzięło udział około 300 druhów i druhen nie tylko z Gdyni i bliższej okolicy, ale także z Gdańska i Sopot a nawet z Poznania i Warszawy. Uroczystość rozpoczęła się nabożeństwem w nowym kościele. Mszę św. odprawił i sztandar poświęcił, wygłosiwszy piękne kazanie ks. Kuszyński. Tow. Śpiewu „Dzwon Bałtycki" wykonało nastrojowe śpiewy mszalne.

Po nabożeństwie i po złożeniu ślubów sokolich przez prezesa dr. Skowrońskiego wyruszono przed gmach pocztowy, gdzie przed starostą Pożerskim odbyła się defilada, poczem przy dźwiękach orkiestry sokolej z Czerska udano się w pięknym pochodzie do Domu Zdrojowego, gdzie prezes dr. Skowroński przywitał uczestników, poczem odbyło się wbijanie gwoździ pamiątkowych wraz z składaniem życzeń. Piękne przemówienia wygłosili przy tej okazji oprócz prez. Skowrońskiego drh. drh. Gruetzmacher, prezes Sokoła gdańskiego, Bukowski, prezes Sokoła Warszawa III, Libera w im. Dzielnicy Wielkopolskiej, Samoliński jako prezes Dzielnicy Pomorskiej, Latosiński im. okręgu X. Im. starostwa grodzkiego przemówił starosta Pożerski.

Telegramy nadesłali m. in. gen. Haller, prezes Związku hr. Zamo ski, hallerczycy bydgoscy itp. Po południu odbył się pochód na boisko, gdzie odbyły się popisy i zawody sokole.

Przed zlotem w Tarnowie

Odjazd drużyn poznańskich jutro o godzinie 8,15 autobusami P. K. E. z Mostu Teatralnego. W programie zlotu: msza św. w Tarnowie, poczem przemarsz przez wioskę do sali Czerwonego Krzyża gdzie odbędzie się uroczyste posiedzenie z okazji 5-cio lecia gniazd Jankowice i Lusówko; popoł. występy.

SKRZYNKA DO LISTÓW

— **„Beka“.** „Kurjer Poznański“, Poznański“, Poznań, św. Marcin 70. (K.)

— **P. P. Mrocki.** Adresów tych nie znamy. (K.)

— **E. S. 36.** Oprócz odsetek 23,76 zł. (K.)

— **P. W. Poplewski.** „Sport Wodny“, Warszawa, ul. Senatorska 29. (K.)

— **Buk 19.** Złożyć wniosek do sądu o wyznaczenie terminu działowego. (aK.)

— **M. K., Gostyń.** Zależy od tego, w jakim stopniu spokrewniona jest rodzina, o której Pani wspomina. Czy wydano poświadczenie dziedziczenia? Ew. możnaby złożyć wniosek do sądu o wyznaczenie terminu działowego. (aK.)

— **M. S., Leszno.** Sprawa ta jest bardzo niepewna. Przedewszystkiem adwokat nie ma wpływu na to, czy świadek spokrewniony zostanie zaprzysiężony, lub nie, ew. czy sąd nałoży przysięgę na stronę. Z tego względu regresu do adwokata być nie może. Ponadto uważamy, iż nawet w wypadku wygranej zyskałaby Pani tylko bardzo minimalnie (około 78 zł), a koszta sądowe wyniosłyby znacznie więcej. Odradzamy od wnoszenia apelacji, radzimy, o ile to będzie możliwe, zakończyć ugodą sądową, także co do kosztów postępowania. (aK.)

— **Sarnowa.** Urzędować może, o ile został zatwierdzony. Nie powinien jednak był uzyskać zatwierdzenia, gdyż osoba karana nie jest zdolna do piastowania tego stanowiska. Decyduje Urząd Wojewódzki. (aK.)

— **P. Wagner, Poznań.** Niech Pan z tą sprawą uda się bezwzględnie do adwokata. Jest rzeczą jasną, że przeciwnik Pański postępuje nielojalnie, gdyż wie, że dla wpisu hipoteki potrzebna jest przedewszystkiem notarjalna zgoda właściciela. Mając tytuł egzekucyjny w ręku, niech Pan wdroży egzekucję. Nie musi to być koniecznie subhasta, jakkolwiek o wypełnieniu pewnych formalności mógłby Pan ją prowadzić. Koszta jednak są dość znaczne. (aK.)

— **P. P. N.** Nie rozumiemy, o co chodzi. Czy Pan skarży lokatora o eksmisję, czy też jest Pan pozwanym? W każdym razie służy Panu zażalenie do sądu wyższego, które wnosi się bez żadnego terminu do sądu, który odmówił wnioskowi. (aK.)

— **M. S. G.** Nie możemy zgodzić się z Pańskiem stanowiskiem prawnem. Polecenie wykonywania pracy poza termin wypowiedzenia bynajmniej nie może być uważane za bezterminowe przedłużenie umowy, o ile z formy i sposobu udzielenia polecenia nie wynika zamiar angażowania na stałe. W ten sposób i wypowiedzenie mieszkania służbowego należałoby uznać za skuteczne w pierwszym terminie. Ustawy takiej nie znamy, w prawie powszechnem jej w każdym razie niema. (aK.)

— **P. J. Chodzież.** Nie uważamy, by warto było prowadzić proces. Podany przez firmę kurs giełdowy odpowiadał mniejwięcej rzeczywistości, a p. 8. warunków obligacyj wyraźnie potrącenie szkody przewiduje. Obligację zwracamy osobno. (aK.)

— **S. K.** Jest ważne. Może być zwolniony. (aK.)

— **A. A. 1 000.** Należy wytoczyć dwie skargi, o każdą pozycję z osobna. Jedną przeciw „Wydziałowi Powiatowemu, zastąpionemu przez Starostę“, drugą przeciw Skarbowi Państwa (Starostwo w...), zastąpionemu przez Prokuratorję Generalną, oddział w Poznaniu. Tamtej sprawy nie ruszać. Jeżeli przeciwnik zgłosił sprzeciw od wyroku zaocznego, to i tak odbędzie się jeszcze rozprawa, na której prawdopodobnie skarga zostanie odrzucona ze względów formalnych. Koszta poniesie prawodopodobnie Pan sam. (aK.)

— **J. P. 47.** 1) Na wniosek. Jest jednak różnica, czy wspólność majątkowa była kontynuowana, czy też skończyła się ze śmiercią jednej ze stron. 2) Sąd w Bydgoszczy rozpatruje zażalenie, wniesione przez bratową. Decyzji tego sądu trzeba odczekać w każdym razie. Potem można w razie unieważnienia testamentu przystąpić do działów spadkowych. Naszem zdaniem jednak ostatnią wolę zmarłego należy szanować, choćby nawet testament ze względów formalnych był nieważny. (aK.)

— **Ostrowianin.** Niestety adresu nie znamy. Może Kurja Prymasowska będzie Pana mogła poinformować? (aK.)

Gdy nerwy odmówią posłuszeństwa Meridiol ulży natychmiast

Pw 4039-76,711

P. P. Myśliwi

żądajcie we wszystkich składach broni, krajowego, bezdymnego prochu **„SOKÓŁ“**, Państwowej Wytworni Prochu w Zagożdżonie, nieustępującego najlepszym prochom zagranicznym, oraz znakomitych naboi śrutowych **„SOKOŁ“**,

Warszawskiej Spółki Myśliwskiej albo zw 25 218 **Warszawskiej Fabryki Amunicji.**

Pogrzeb, ś. p.

Mieczysława Szreybrowskiego

kpt. rez., powstaniec W. P. i G. Śl.

odbędzie się w niedzielę, 31 b. m., o **godzinie 18** z kaplicy wojskowej przy Wałach Jana III. zw 25243

Wszystkim Znajomym, którzy przesłali mi do zakładu chorych w Pucku i Wejherowie słowa współczucia z powodu ciężkiego wypadku autowego, składam szczere

podziękowanie

Władysław Smyczyński.

Poznań. zw 25156

Wróciłem

Dr. med. Alex Peiser

Poznań, Aleje Marcinkowskiego 27, tel. 38-96 lub 32-17 od 12—13,30 i od 19—20

Naczelny lekarz szpitala Rohr'a

Poznań, Wały Wazów 4/5. zw 25288

Przeniosłam praktykę

na Fr. Ratajczaka 29, parter.

A. Małaczyńska

lekarz dentysta

zw 25 228

Dr. med. Marjan Szenic

Specjalista chorób dziecięcych

powrócił

ul. Działyńskich 9. zw 25126 *Tel. 29-82*

Dr. Henryk Cetkowski

Specjalista w chirurgji ortopedycznej

powrócił zw 25215

i przyjmuje od 11-1 i od 4-6.

Telefon 24-21 ambulatorjum — Klinika prywatna 37-11.

Wróciłem

Dr med. L. Podkomorski

Lekarz specj. chor. skóry i moczopłciowych

ul. Ratajczaka 40 (przy Placu Wolności) 10—12,30 i 4—6,30.

Pw 441[illegible]-36,259

Dr. med. Marjan Płocki

specjalista chorób wewnętrznych

powrócił

Fredry 2. zw 11333 *Tel. 18-13.*

Salon Mód

„PANI HANKI“

Gwarna 11, telefon 59-24.

Jako nowość zaprowadziłam:

Kapelusze damskie

na sezon jesienny.

*Piękne filce w wszystkich odcieniach już od zł **15,—***

Pierwszorzędna

pracownia krawiecka

Suknie — Płaszcze — Kostjumy

angielskie i sportowe.

Wytworny krój — Precyzyjne wykonanie w nowoczesnej pracowni. — Krawiec i kuśnierz na miejscu.

Wszystkie panie, interesujące się nowemi prądami w modzie, zapraszam uprzejmie na bezinteresowną wizytę i pogawędkę w moim Salonie.

Hw 37

Marya Szrajberówna

z dniem 1 września, rozpoczyna z uczniami

lekcje artystycznej gry skrzypcowej

nowozgłaszający się we wtorki, 12—2.

Poznań, Pocztowa 12.

zw 25166

Udzielam lekcyj nowoczesną metodą

Helena Zellnerówna

pianistka i dypl. nauczycielka muzyki

plac Wolności 18 — 10—12 i 3—6

Pw 4 540-35,120

Zofja Żmigród Fedyczkowska

Primadonna Opery Poznańskiej udziela

lekcyj śpiewu

oraz wyucza partje i pieśni. — Zgł. od godz. 13—17.

Stary Rynek 75. zw 25234 **Tel. 54-45.**

Puszczykowo pensjonat „Silva“

na wrzesień pokoje umeblowane 40 zł, utrzymanie 7 zł dziennie, kuchnia pierwszorzędna. Codziennie od 5 po południu czynny. zw 25212

Armatury

do

pary, wody i gazu

kurki,
zawory,
zasuwy,
hydranty,
manometry

poleca

ST. DUCHOWSKI

Biuro Inżynierskie

Poznań

Al. Marcinkowskiego 1

Dom Król. Jadwigi.

Pw 4 464-35,21

PIEGI

żółte plamy, opaleniznę usuwa, bieli skórę pod gwarancją aptekarza **Jana Gadebuscha**

„Axela“-Krem

1/2 słoika 2,50 zł, 1/1 słoika 4,50 zł, do tego **mydło „Axela“** 1 kaw. 1,25 zł. Do nabycia w drogerjach, składach aptecznych, perfumerjach i aptekach lub wprost w firmie **J. GADEBUSCH, Poznań, ul. Nowa nr. 1.**

Doskonale utrzymane

Samochody

używane

w olbrzymim wyborze

a szczególnie

Fiat 509	4/20	KM z kar.	4-osob.	otwarty
Fiat 509	4/20	„ „	2- „	sportowy
Fiat 509	4/20	„ „	4- „	Landaulet
Fiat 503	6/30	„ „	4-6 „	Cabriolet
Fiat 503	[illegible]/30	„ „	4-6 „	Coupe
Fiat 503	6/30	„ „	4 „	otwarty
Fiat 505	9/31	„ „	6 „	otwarty
Fiat 505	9/31	„ „	6 „	Coupe
Fiat 507	9/31	„ „	6 „	otwarty
Fiat 520	9/45	„ „	4 „	otwarty
Fiat 520	9/45	„ „	4 „	kryty
Fiat 519	19/75	„ „	6 „	Cabriolet
Minerva	13/55	„ „	6 „	Cabriolet
Minerva	8/40	„ „	4 „	kryty
Celrano	6/25	„ „	4 „	otwarty
Opel	4/16	„ „	4 „	kryty
Opel	12/50	„ „	6 „	kryty
Chenard Walcker	6/30	„	6 „	otwarty
Austro Daimler	17/60	„	6 „	otwarty
Studebacker typ Director			4 „	kryty
Studebacker 6 cyl.			4 „	kryty
BKW			2-3 „	Cabriolet
Chrysler 52			4 „	kryty

i wiele innych polecamy na warunkach najkorzystniejszych

Brzeskiauto

Sp. Akc. zw 3518

Poznań, ul. Dąbrowskiego 29

Telefon 63-23, 63-65.

Żywa reklama!

niezawodny środek. Na P.W.K. w Poznaniu demonstrował się ten chłopiec u którego pół twarzy w piegach, wągrach i t. p. zaś druga połowa **odświeżona kremem „Halina“ i zupełnie czysta.** Żądać w aptekach i drogerjach perf. W razie braku **„Pharmachemia“, Bydgoszcz,** wskaże adres lub wyśle pocztą zł 2 50, próbny 1 00 złoty.

Pw 13 080-63.389

Polonista-romanista

em. profesor, lat 53, z pełną akad. kwalifikacją, **szuka posady** w gimnazjum pryw. lub samorządowem. Oferty do Kurjera Poznańskiego pod **zw 25 148**

Uważnie przejrzyj poniższe ceny —
Gdybym miał taniej sprzedawać, musiałbym rozdawać za darmo.
Obojętnie, czy Łaskawa Pani miała czy też nie miała zamiaru kupna — z tej sprzedaży trzeba koniecznie skorzystać.

WYPRZEDAŻ INWENTUROWĄ

urządzam **z dniem 1-go września** po inwenturze przejęcia firmy „Marjan Dobrowolski i S-ka" na własny rachunek.

Kilka przykładów:

Pończochy zł

Dla niemowląt czysto wełn.	para	0,35
Dziecięce, baw. wielk. 1, 2, 3, 4 i 5	„	0,75
Dziecięce czysto wełn. wielk. 1, 4, 5, 6, 7 i 8	„	1,05
Dziecięce wełn. grube wielk. 1, 2, 3	„	2,50
Dziecięce wełn. grube wielk. 4, 5, 6	„	2,75
Dziecięce wełn. grube wielk. 7, 8, 9	„	3,50
Dziecięce jedwabny flor	„	1,95
Dziecięce mercer. wielk. 1, 2, 3, 7	„	1,25
Damskie flor	„	0,48
Damskie grube, tylko bronz.	„	0,65
Damskie „macco", tylko czarne	„	1,35
Damskie jedwabny flor	„	1,95
Damskie gazowe	„	1,95
Damskie ażurowe	„	1,95
Damskie jedw. tylko czarne i br.	„	1,75

Kilka przykładów:

Skarpety zł

Dziecięce w różnych wielkośc.	para	0,45
Dziecięce merceryzowane małe	„	1,25
Dziecięce merceryzowane, duże	„	1,95
Męskie jedw., tylko bronzowe	„	0,48
Męskie zimowe, grube	„	0,59
Męskie modny deseń	„	0,79

Rękawiczki

Piąstki dziecięce czysto wełn.	para	0,48
Dziecięce czysto wełniane, białe	„	1,25
Dziecięce niciane I-a gatunek	„	1,95
Dziecięce długie, białe	„	2,95
Damskie bez palcy	„	0,25
Damskie i męskie trykotowe	„	0,48
Damskie partja	„	1,25
Damskie i męskie partja	„	1,95
Damskie i męskie z ciepl. futerk.	„	1,45
Damskie i męskie skórkowe	„	1,95

Kilka przykładów:

Trykoty zł

Garnit. dziec. półw. 45 i 50 cm.	para	1,50
Garnit. dziec. półw. 55—65 cm.	„	1,95
Garnit. dziec. półw. 70—75 cm.	„	2,95
Garnit. dziec. półw. 80—100 cm.	„	3,95
Majtki damskie z ciepł. futerk.	„	3,95
Garnitury męskie kolor.	garnitur	4,95
Koszule męskie z gorsem		2,95

Wyroby dziane, wełniane

Swetry chłopięce wełniane	partja	1,95
Swetry dziecięce wełniane	„	2,95
Kamizelki dziecięce wełniane	„	1,95
Kamizelki damskie wełniane	„	3,95
Sukienki dla dziewcząt wełn.	„	5,75
Żempry dziecięce wełniane	„	6,50
Ubranka chłopięce wełniane	„	7,50
Pullowery dziecięce wełniane	„	9,50
Swetry damskie wełniane	„	9,75

Kilka przykładów:

Fartuchy zł

Fartuchy damskie na szelkach	1,95
Fartuchy dziecięce od 60—70 cm.	1,95
Fartuchy dziecięce 75—90 cm.	2,95
Fartuchy damskie na szelkach	2,95
Fartuchy dziecięce białe	2,95
Fartuchy damskie alpacca	5,95

Różne towary

Kaftaniki dziecięce włóczkowe	0,48
Czapki damskie i dziecięce wełn.	1,95
Getry damskie I-a gatunek	3,95
Spodenki dziecięce do zabawy	1,25
Szale wełniane	2,95
Kabatki dziecięce wełniane	4,95
Kitelki dziecięce	1,95
Garnitury wełniane (szal i czapka)	3,25
Chustki żenilkowe	6,95
Chustki kazimierowe	9,75

Nadmieniam, że powyższe towary są objęte częściowo zniżką do 1/10 części wartości normalnej.
Poza tem zwracam specjalną uwagę na moje okna wystawowe. Takiej sprzedaży dotąd jeszcze nie było — proszę się przekonać.

MARJAN DOBROWOLSKI i S-KA

(właśc. Marjan Dobrowolski)

Telefon 1694 **Poznań, POCZTOWA 4.** **Telefon 1694**

dw 1402

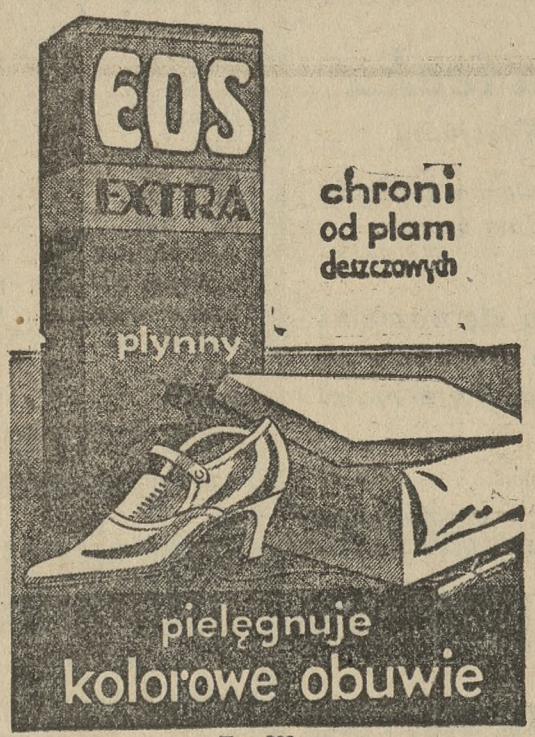

Tw 292

PIECE stałe i przenośne oraz **KUCHNIE z KAFLI STALOWYCH**

pokrytych majoliką znane na rynku pod nazwą „Patent Szrajber" dla ogrzewania mieszkań, biur, szkół, koszar itp. odznaczają się:

1) mocną i stałą konstrukcją,
2) niezmienną hermetycznością,
3) 50% oszczędnością opału w porównaniu do wszystkich innych pieców kaflowych,
4) zbędnością corocznych remontów,
5) estetyką i taniością

Udzielamy nasze gwarancje za dobre i bezzarzutowe funkcjonowanie.

Nagrodzone medalami złotemi i srebrnemi, wynalazek polski, wyrób krajowy — przeszło 10.000 szt. w użyciu.

Polecane przez wszystkie Ministerstwa i Urzędy sprzedaje i ustawia

Wyłączne Przedstawicielstwo na Ziemie Zachodnie

„MATERJAŁ BUDOWLANY"

Centrala w Poznaniu, ul. Sew. Mielżyńskiego 23, telef. 29-76, 38-74, 59-76.

Oferty i porady bezpłatnie na żądanie.

Pw 4040-88,56

Ważne dla wracających z Ameryki!

W dużem mieście powiatowem Wielkop. korzystnie do sprzedania z wolnej ręki masywny dwupiętrowy **dom o 33 ubikacjach,** z wolnem mieszkaniem i ogrodem owocowym. Dom nadaje się na przedsiębiorstwo. Wiadomości udziela **Ostapowicz, Leszno, 17 Stycznia 4.** zw 25 095

Ważne dla PP. właścicieli

SAMOCHODÓW!

Po zainstalowaniu najnowszego urządzenia wulkanizacyjnego, pierwszego i jedynego w Polsce, **nakładamy na zupełnie zjeżdżone opony**

protektory,

nie różniące się po wykonaniu zupełnie od nowych opon. Za nałożone protektory udzielamy gwarancji 15.000 kilometrów. — **Zarazem polecamy nasz wielki asortyment**

opon samochodowych i ciężarowych

litylko pierwszorzędnych fabrykatów oraz wszelkie ***akcesorja*** we wielkim wyborze.

WUL-GUM

właśc. A. Kwiatkowski — Poznań, Wielkie Garbary 8. Tel. 1864.

Opony — Akcesorja — Smary — Benzyna — Zakład Wulkanizacyjny. Pw 4529-35,101

MEBLE

w olbrzymim wyborze po cenach zniżonych poleca

A. BARANOWSKI, POZNAŃ,

ulica Podgórna 13. Pw 4037-34,48

Nie reklama, a rzeczywistość!

Każdy czytelnik „Kurjera Poznańskiego" otrzyma **zupełnie bezpłatnie** najnow. udoskon. konstruk. Trzylampowy Radjoodbiornik typu R. U. 3 (Autod. zmodyfik.), który **odbiera wszystkie stacje europejskie na głośnik,** zbud. z pierwszorzęd. części w eleganck. mahoniowej skrzynce. Pw 3898-72,107

Ilość aparatów ograniczona. Należy we własnym interesie podać swój szczegółowy adres nieobowiązujący do niczego.

Adresować: **Zakłady Radjotechniczne „UNIWERSAL", Lwów, ul. Jagiellońska 1, 20/I.** II.

TYLKO
Lakiery Emalje Farby
marki
„SMOK"

są najlepsze i najtrwalsze.
Kto „Smokiem" maluje,
Nigdy nie żałuje.
zw 2.29

Wdowiec

przystojny, lat 44, z dwojgiem dzieci, właściciel dobrze prosperującego przedsiębiorstwa, nieruchomości bez długu, i 40 000 zł gotówki, szuka na tej drodze stosownej żony, najchętniej właścicielki nieruchomości w Poznaniu. Panny lub bezdzietne wdówki od lat 35 do 40 zechcą się zgłosić z całem zaufaniem do Kurjera Pozn. pod zw 25 186. Dyskrecja zapewniona. Rzecz traktuje się poważnie. Agenci wykluczeni, natomiast pośrednictwo rodziny mile widziane.

Kupno okazyjne!

Limuzyna Studebaker - Erskine

mało używana, nie odróżniająca się od nowej, korzystnie na sprzedaż. Tak samo mało używany, dobrze utrzymany

samochód Salmson, otwarty

Oferty:

F-a „Amola", Sp. z o. o.

Poznań, ul. Bukowska 11/13
Telefon 71-71
nw 3378

SKŁAD

bławatów, konfekcji damskiej, męskiej bielizny i t. d., istniejący od lat 40, lokal bardzo obszerny, jasny, bez wszelkich towarów, o dużych oknach wystawowych, z kompletnem urządzeniem oraz 3 pokojowem mieszkaniem i kuchnią, w najlepszym położeniu, przy rynku w mieście powiatowem, gdzie gimnazjum, seminarjum nauczycielskie i t. p., poza tem miasto wysoce uprzemysłowione wydzierżawię od 1 października rb. na korzystnych warunkach. Ze względu na bardzo dobre położenie nadaje się również na każdą inną branżę. Zgłoszenia skierować:
A. Dobrowolski, Czarnków n/Notecią, Rynek 12.
zw 25 152

Persil

w odpowiedniej ilości!

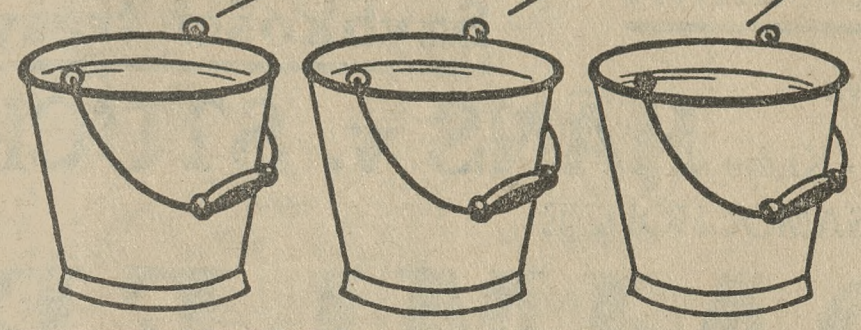

Na 2½ do 3 wiader wody 1 paczka Persilu. Prosimy zawsze zważać na to przy praniu!

Persil rozpuścić w zimnej wodzie!

Co Persil to Persil

Tylko w oryginalnem opakowaniu — nigdy na wagę.

Pw 4514/P 2868

PRZESYŁKI DO WYBORU ZA REFERENCJAMI

B. SCHULTZ

TELEFON 1513 **POZNAŃ** GWARNA 16

ROK ZAŁOŻ. 1840

NAJWIEKSZY SPECJALNY DOM PIERWSZORZĘDNYCH

TOWARÓW FUTRZANYCH

WYKONANIE PODŁUG MIARY WE WŁASNYCH PRACOWNIACH

Zakup towarów futrzanych jest rzeczą zaufania. Mój od przeszło 85 lat istniejący specjalny interes daje gwarancje za fachowe, solidne wykonanie i nieskazitelny zdrowy materjał.

MODERNIZACJE NA ŻYCZENIE.

Oszczędności przez ogrzewanie parą odlotową.

Wiele mniejszych i średnich zakładów z większem zapotrzebowaniem ciepła w przemyśle tekstylnym, papierniczym, ceramicznym, drzewnym itp. wytwarzają dzisiaj jeszcze z niestosunkowo wielkim nakładem kosztów osobno siłę i ciepło. — Przy zastosowaniu ogrzewania za pomocą pary odlotowej, można jednakże uzyskać siłę prawie bezpłatnie, jako produkt poboczny. Wspaniale wprost do tego nadające się maszyny są **WOLF'a STACJONOWANE LOKOMOBILE,** proste i niewymagające, które nierzadko już się w 2-3 latach wypłacają. Nawet przy mniejszem lub zmiennem zapotrzebowaniu ciepła do ogrzewania, okazują się oszczędności przy zużyciu pary odlotowej, często bardzo pokaźne. Wszystkie nasze lokomobile są zastosowane do wykorzystania pary odlotowej na cele ogrzewawcze lub suszące i odpowiadają wszelkiem wymaganiom ruchu w jaknajkorzystniejszy sposób.

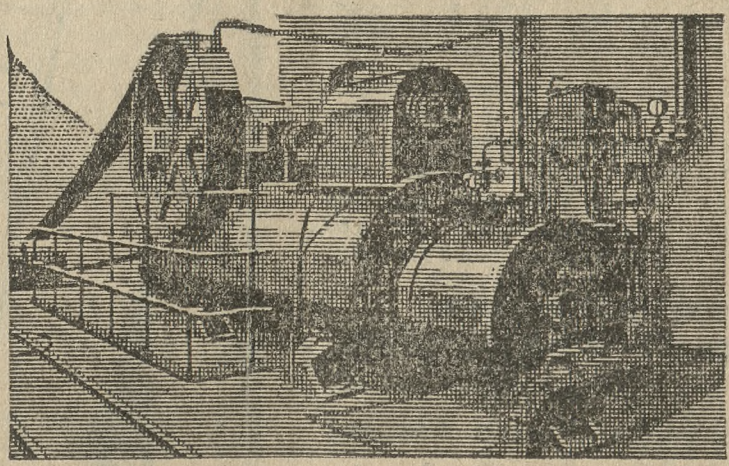

Prosimy zażądać przybycia naszego inżyniera specjalisty.

FABRYKA MASZYN BUCKAU R. WOLF, SP. AKC., MAGDEBURG

***Biuro na Poznańskie i Pomorze:* Inż. M. ROWECKI**

Poznań, Plac Wolności 3, II. — Telefon 53-71.

Tw 187

Samochody używane

osobowe i ciężarowe: **Minerwa** karetka, **2 Fiaty, Protos** torpedo, **Oldsmobile** karetka, **Berliet** torpedo, **Aga** karetka, **Bergmann** 4-tonnowy można nabyć najkorzystniej i najpewniej w firmie

„ELIBOR"

Sp. Akc Handlowo-Przemysłowa „Ł. J. Borkowski". Salon samochodowy, św. Marcin 50, tel. 14-66

zw 25277

Nerwowi, neurastenicy

cierpiący na drażliwość, słabość woli, braku energji, melancholję, przesyt życia, bezsenność, ból głowy, wrażliwość nerwów, śledzionnicę, nerwowe zaburzenia serca i żołądka otrzymają bezpłatnie broszurę dr. Weisego Słabość nerwów.

Dr. GEBHARD i S-ka — GDAŃSK. Nr. 85.

Pw 4059-34,68

Do sprzedania

mało używane **szlifierki** narzędziowe, universalne i do płaszczyzn, **Shapping wiertarki** poziome i kolumnowe, **rewolwerówka** półautomat. Oferty do **„Par"**, Aleje Marcinkowskiego 11 pod **nr. 35,47**

Pw 4483-35,47

Majętność Pamiątkowo, powiat poznański

poleca do siewów jesiennych

ZYTO ROGALIŃSKIE

rożnych odsiewów

PSZENICĘ „HERTA", P. S. G.

II. odsiew w każdej ilości.

zw 25185

MŁODSZY EKSPEDJENT

najchętniej z branży firan i dywanów poszukiwany od zaraz. Oferty wraz z fotografją i odpisami świadectw do **„Par" Al. Marcinkowskiego 11 pod nr. 35,105.**

Pw 4528-35,105

Cegłę

dachówkę (karpiówkę), sufitówkę, dziurawkę i dreny od 1½ do 8 cm. średnicy, towar z tonówki, do każdej stacji kolejowej po cenach przystępnych poleca

Władysław Lompa, Srem, parowa cegielnia.

zw 25143

AUSTRO-DAIMLER

Po zwycięstwach:

w wyścigu w Łodzi,

w Raidzie Międzynarodowym A. P.,

w wyścigu w Katowicach,

obecnie znów

ZWYCIĘŻA

w Międzynarodowym Wyścigu Gorskim w Zakopanem o Mistrzostwo Europy i Polski.

REKORD **Szybkości dnia!** **Szybkości trasy!**

zdobywa

Fenomenalny Sportsman, Członek Austrjackiego Automobil-Klubu **HANS v. STUCK**

na swym NIEZAWODNYM SAMOCHODZIE

AUSTRO-DAIMLER

Nagroda P. Prezydenta Rz. P. — Wielka Nagroda Tatr i wiele innych.

Towarzystwo Budowy i Sprzedaży Samochodów S. A.

dawniej Austro-Daimler

Pw 4539-35,123

Własne warsztaty i garaże. **Oddział w Poznaniu, ul. Dąbrowskiego 7.** **Tel. 76-65 i 75-58**

Salon Mód

„MIRA"

ul. Marszałka Focha 36.

Dzięki długoletniej czynności mojej, jako b. kierowniczki i dyrektryzy w pierwszorzędnych salonach w większych środowiskach Polski, oraz głębokiej wiedzy fachowej, daje mi możność zagwarantowania za solidne i gustowne wykonanie.

Pierwszorzędna pracownia krawiecka.

Prace ang. wykonuję siłami męskiemi.

Już przyjmuję na sezon jesienny

Płaszcze-Suknie

oraz

Kostjumy sport. i ang.

Stała prenumerata żurnali modelowych.

Ceny przystępne.

Wykwintny krój.

zw 25228

Pw 4537-35.114

Kocioł wulkanizacyjny

kompletny odda tanio

WUL-GUM, Wielkie Garbary 8.

Pw 4582-35.94

PIERZE PUCH POŚCIELE

Parowa czyszczalnia pierza i puchu

W. ŻAK, Poznań

WRONIECKA 24 — TEL. 37-71

Pw 4553-35,137

***Białe ząbki daje* KALIKLORA**

Pw 4345-34.14

KTO sieje na wiosnę TEN jesienią zbiera!

Praca rolnika wydaje plony! W jesieni może on z tej pracy skorzystać i zakupić to, CZEGO potrzebuje!

Na powitanie SEZONU

jesiennego zapraszamy WSZYSTKICH do naszych znanych magazynów **konfekcji męskiej i chłopięcej!** Polecamy po cenach najniższych: **PALTA, ULSTRY, RAGLANY, w najmodn. kolorach, UBRANIA** spacerowe, sportowe i wizytowe, pierwszorzędnie wykonane. — **KURTKI** skórzane, **FUTRA,** bryczesy do konnej jazdy. — **MATERJAŁY** z metra **najtaniej.**

DLA MŁODZIEŻY szkolnej UBIORY i PALETKA

DZIAŁ MIAROWY jest tak wyposażony, że może zadowolić najwybredniejsze wymagania. Siły przykrawaczy są pierwszorzędne, dają pełną gwarancję za beznaganne WYKONANIE. — Materjały w najlepszych gatunkach czołowych FABRYK KRAJOWYCH!

Dla PP. Urzędników zrzeszonych w Tow. „Kredyt" za przedstawieniem asygnaty, wydajemy towary bez wpłaty!

EDMUND RYCHTER, 1) Ratajczaka 2 2) Wrocławska 14 3) Wrocławska 15

Skład kolonjalno-delikatesowy win i wódek

od 20 lat zaprowadzony w dużem mieście powiatowem (gdzie szkoły wyższe i wojsko) w centrum miasta zaraz na sprzedaż. Potrzebna wpłata 5000 zł resztę dogodne warunki.

Zgłoszenia pism. do Kurjera Pozn. pod zw 25241.

Godne uwagi

Zadziwiająco dobrze szyjące i bardzo trwałe **maszyny do szycia** z najstarszej fabryki niemieckiej, przewyższające pod gwarancją „Singera", o których publiczność nie wie, **oddaje tanio T. KONIKIEWICZ, Poznań, plac Nowomiejski 1-a.** Części na składzie i do „Singera". Reparacje wszelkich systemów. Pw 4021/2-31,62/3

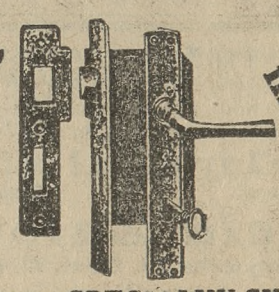

OKUCIA budowlane **OKUCIA meblowe**

najkorzystniej poleca **SPECJALNY SKŁAD OKUC**

Stanisław Wewior,

Poznań, św. Marcin 34 — Telef. 34-31. dw 1297/8

Nie należy zapominać

że kupno samochodu jest dopiero początkiem stosunku handlowego między klientem a dostawcą

zapewnienie

Sprawnej obsługi technicznej i natychmiastowej dostawy części zamiennych

to najważniejsze dla każdego kupującego.

Posiadamy najobszerniejsze, nowocześnie urządzone warsztaty, najliczniejszy zastęp wykwalifikowanych mechaników-specjalistów i bezsprzecznie najlepiej **zaopatrzone magazyny w części zamienne do samochodów przez nas reprezentowanych.**

FIAT-MINERVA

dajemy przeto jedynie realną rękojmię najlepszej obsługi. Prosimy przed kupnem samochodu odwiedzić nasze przedsiębiorstwo, aby się przekonać o wygodzie, jaką zapewniamy naszym klientom.

BRZESKIAUTO Sp. Akc. Poznań

zał. 1894 r. ul. Dąbrowskiego 29, tel. 63-23. 63-65. zał. 1894 r.

Największe i najstarsze przedsiębiorstwo załatwiające wszelkie transakcje wchodzące w zakres branży samochodowej. Oddział II. ul. Jakóba Wu ka 8, tel. 70-60. Garaże, koncesjonowane kursy kierowców. Dział sprzedaży Chevroletów. nw 3512

Kurtki i płaszcze skórzane szoferskie i lotnicze czyści chemicznie i farbuje

„BARWA"

wł. S. Kałamajski

Poznań: pl. Wolności 6; Wielka 18, naroż. W. Garbar; Marszałka Focha 49; Wierzbięcice 49; Rynek Jeżycki 1, nar. ul. Kraszewskiego. **Toruń:** Szeroka 21. **Ostrów:** Rynek 28. **Leszno:** Rynek 25. **Mosina:** ul. Farbiarska.

Pw 4515/6-88 98/4

Kierownika biura

poszukuje większe przedsiębiorstwo przemysłowe branży spożywczej.

Reflektuje się na siłę w wieku od 25—30 lat, władającą po polsku i niemiecku w słowie i piśmie, z wykształceniem ekonomicznem i kilkoletnią praktyką w przedsiębiorstwie przemysłowo-handlowem. Zgłoszenia z odpisami świadectw i podaniem referencyj, oraz szczegółowego curriculum vitae oraz z fotografją, którą się zwraca, jak również z wyszczególnieniem warunków, nadesłać pod „Zdolny" do **Biura Ogłoszeń „Par"** w Poznaniu, Aleje Marcinkowskiego 11, pod nr. **63,564.** Pw 4 473-63,564

Patent

lub licencję na wyrób okazyjnie sprzedam. Maszyny takie są niezbędne w każdym folwarku wzgl. gospodarstwie Zgłoszenia Kurjer zw 25 219

Śruby i nity	Łóżka żelazne
Gwoździe i łańcuchy	Kuchnie westfalskie
Drut do prasowania słomy	Maszynki do mięsa
Blachy żelazne i ocynkowane	Żelazka do prasowania
Blachy mosiężne i miedziane	Wagi kuchenne
Żelazo i dźwigary	Wanny do prania i kąpania
Okucia budowlane	Szatkownice do kapusty
Okucia do drzwi i okien	Karnisze do okien
Podkowy i podkowce	Garnki emaljowane
Lemiesze i odkładnie	Noże i widelce
Narzędzia rzemieślnicze	Łyżki i łyżeczki

poleca korzystnie Pw 4557-35,185

JAN DEIERLING, skład żelaza

Poznań — Szkolna 3. Tel. 35-18, 35-43.

Czy słyszałeś już coś podobnego?

Elegancki płaszcz gabardynowy — fason „Berberry" za **65 zł**

oraz **oryginalny „Trench - Coat"**, nieprzemakalny za **28 zł**

Poza tem olbrzymi wybór — najniższe ceny.

Płaszcze te muszą być sprzedane jeszcze w przyszłym tygodniu, gdyż codziennie nadchodzą towary zimowe, które muszą być ulokowane. Nie wszyscy uwierzą, — lecz wszyscy mogą się przekonać zwiedzając nasz magazyn. **Zatem choć z niewielką sumą w kieszeni — do firmy**

dw 1423

TANIE ŹRÓDŁO

Edward Michaelis

POZNAŃ UL WROCŁAWSKA 22 TEL 22-14

Prosimy dokładnie zważać na wejście do naszego magazynu — drugi skład od narożnika, idąc z placu św. Krzyskiego, po lewej.

Z miejscowości kuracyjnej na wypoczynek do

Letniska Czerwonego Krzyża w Puszczykowie

Ceny zniżone!

Letnisko położone 20 minut od Poznania koleją lub autobusem, urocze, w lesie, 10 minut od stacji kolejowej, **poleca pokoje** suche i higjenicznie urządzone. Odżywienie zdrowe i obfite, łazienki, centralne ogrzewanie i natryski. Otwarte do późnej jesieni. Cena pokoju z całodziennem utrzymaniem 7 złotych dziennie. Zgłoszenia: Puszczykowo tel. 9. zw 25 191

Pw 4550-35,132

Pierwszorzędna pracownia futer

wykonuje futra podł. miary, także przefasonowuje stare według najnowszych paryskich, wiedeńskich modeli

Specjalny dział miarowy.

Praca fachowa. **Ceny przystępne.**

Witold Zalewski

Fr. Ratajczaka 32, front, II. p. lewo.

Były długoteni kierownik pierwszorzędnych firm w kraju i zagranicą zw 25230

OPONY

samochodowe najsławniejszych fabrykatów **Goodyear, Dunlop i Goodrich,** we wszystkich rozmiarach do natychmiastowej dostawy **polecamy po cenach konkurencyjnych.**

BRZESKIAUTO Sp. Akc.

Poznań, Dąbrowskiego 29, tel. 63-23 i 63-65.

zw 3504

IDEALIZM w życiu jest **KONIECZNY**, jednak **MATERJALIZM** rządzi światem!

RODZICE muszą wiedzieć bo są za to odpowiedzialni, ***KIM*** jest i ***KIM*** może być starający się **MŁODY CZŁOWIEK!**

Biżuterja u mężczyzny świadczy o jego oszczędności! Kupuj co miesiąc coś z biżuterji w firmie **„W. Meyer"** wł. L. Nalaskowski, ul. Nowa 11. zw 25226

DZIŚ

OTWARCIE MAGAZYNU KONFEKCJI DAMSKIEJ Specj.: PŁASZCZE DAMSKIE

pod firmą:

PE. DE. O.

Pw 4547-56,811

POZNAŃSKI DOM ODZIEŻY

Stary Rynek 46|47 I. piętro nad Spółką Stolarską!

Niebywała okazja!
Sprzedaż detaliczna płaszczy damskich po cenach fabrycznych.

Zawiadamiam moje Szanowne Klientki i Panie miasta i okolicy Poznania, że otwieram mój

SALON MÓD „JEANETTE"

PRZY ULICY NOWEJ 4
wejście z ulicy Sierocej nr. 8-9

Opierając się o wyższe wykształcenie zawodowe oraz o odpowiednią praktykę daję WPaniom rękojmię, że powierzone mi prace wykonam starannie i wytwornie, zadawalając nawet najwybredniejsze wymagania.

Ceny moje są niskie!

Zapraszając WPanie do obejrzenia najnowszych żurnali mód (nawet bezinteresownie), polecam się łask. względom i kreślę się z poważaniem

SALON MÓD „JEANETTE"
Joanna Filcek — ulica Nowa 4
wejście z ulicy Sierocej nr. 8/9.

TELEFON 3530

SUKNIE — PŁASZCZE — KOSTJUMY ANG. I SPORT.

Pw4549-35,188

Lekarz na zastępstwo

na czas od 8 do 27 września na prowincję potrzebny. Łaskawe zgłoszenia Kurjer **zw 25214**

Jeśli dużo tanich książek chcesz,
Do księgarni Braci Niteckich spiesz.
Są tam książki nowe i używane,
Za dopłatą i na zamianę.

Ślusarska 7, nar. Wodnej.

zw 25240

Olbrzymia zniżka cen do 50%

Proszę przekonać się bez przymusu kupna.

Zygmunt Wiza,

Poznań, ul. 27 Grudnia 5.

Pw 4552-56,820

Książki

encyklopedje, nauka, sztuka, historja, literatura, beletrystyka itd. **korzystnie sprzeda** Zaremba, Mickiewicza 3. I p. (Tel. 6106). Od godz. 1—4 lub w innym czasie za telef. porozumieniem. Pw 4544-35,128

Maszyna do pisania

fabrykatu **Smith Premier** nowszego systemu **tanio do oddania.** Zgłoszenia

WUL-GUM

Wielkie Garbary 8.

Pw 4 531-35.95

BUCHALTERYJNE

„Współczesne Wykłady" Palliera gwarantują wielodziedzinową samodzielność. r 1643

Warszawa, Nowogrodzka 48c

Zamiejscowi listownie.

KIEROWNIKA

dzieln. fach. z 10-15000 zł **najpóźniej 1. X. poszukuje** przedsięb. przem. (młyn i tartak). Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod **zw 25 173**

Skrzypek z najnowszym repertuarem

Jazzbandzista do winiarni i dancingu

potrzebni.

Panie do towarzystwa gości poszukiwane od zaraz.

Adres wskaże Kurjer Poznański **zw 25 231**

Administrację domów

przyjmie solidny pan, właśc. realności, z najlepszemi poleceniami, pod każdym względem pewny. Łaskawe zgłoszenia upraszam do Kurjera Pozn. pod **zw 25 225**

Lokal

przeszło 100² mtr. hurtownia, lub fabryka **zaraz do wynajęcia. Wielka 27-29.**

Pw 4518/35,41

Wyścigi konne

z totalizatorem urządzane przez **Wielkopolskie Towarzystwo Wyścigów Konnych** odbędą się **w dniach 31 sierpnia, 3, 6, 7, 10, 13, 14, 17, 20 i 21 września 1930 r. na torze wyścigowym w Ławicy pod Poznaniem. Początek gonitw o godz. 15,30.** Dojazd autobusami Kolei Elektrycznych od Mostu Teatralnego i z końca ul. Dąbrowskiego. Pociągiem kolejowym **o godz. 15,15. Bilety wstępu na trybunę zł 2,—, boczna trybuna i miejsce stojące zł 1,—.** Wcześniejsza sprzedaż biletów i programów: **F-a Zygarłowski,** narożnik Gwarnej.

Pw 4374-33 144

Czysta garderoba chlubą każdego!

w 8 dniach chemicznie czyści ubrania męskie i damskie, zwracając jak nowe

FR. MUSIAŁ, POZNAŃ, GROBLA 27a I p.

Specjalność: Prasowanie futer.

zw 25 237-8

Na nowy rok szkolny

polecamy w olbrzymim wyborze:

Ubranka i paltociki dla chłopców

Mundurki i płaszczyki dla dziewcząt

Przyjmujemy asygnaty Tow. „Kredyt"

Kiciński & Kolany

Specjalny Magazyn Konfekcji Damskiej i Męskiej

Poznań, Stary Rynek 10.

Pw 4 536-35,116

Pw 3098-15,126

Gramofony

płyty, membrany, sprężyny, igły

hurtownie i detal. po cenach najniższych poleca

„KASTOR"

Gramofony — Rowery

Poznań, św. Marcin 55.

zw 25285

2 pomocników krawieckich

na pracę miarową

duże sztuki, tylko siły pierwszorzędne do nowoczesnego warsztatu **przyjmiemy zaraz** na stałą pracę. Płaca według I. taryfy. Zgłoszenia skierować należy **Dom Konfekcyjny, Krotoszyn, Rynek 30.** nw 3516

Do kina

„KAPITOL"

potrzebni: **dobrze zgrani muzycy**, trio lub kwartet, **zdolny operator, dwóch bileterów,** mogących się wykazać praktyka, **kasjerka,** posady są zaraz lub później do objęcia. Zgłoszenia przyjmuje dyrekcja „Kapitolu", ul. Półwiejska 2.

zw 25229

Lokale

na biura albo magazyny, drukarnię i t. p. ca 300 mtr. kw. w centrum na parterze odl. 10. **do wydzierżawienia** na korzystnych warunkach. Zgłoszenia pod **nr. 35,138** do „Par" Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11.

Pw 45,188-35,188

Z powodu przebudowy mego magazynu

WYSPRZEDAJĘ

pończochy — trykotaże — bieliznę —

po bardzo niskich cenach jest to niebywała okazja taniego zakupu.

Bolesław Górski

Poznań, Plac Wolności 3.

dw 1397

Restauracja „VARSOVIE"

dawniej Splendid

ul. 27. Grudnia 10

Na sezon zimowy od 1 września

DANCING Pw 4554-56,319

przy doborowej orkiestrze i umiarkowanych cenach.

Kto ma używać mleczno słodkie płatki EXTRA

Każdy kto chce długo żyć Każdy

pracujący ciężko, umysłowo lub fizycznie, pragnący przytem pozostać świeży. **Każdy** nerwowo osłabiony, chory na żołądek, kiszki, płuca, oraz blade młode dziewczęta i chorobliwie osłabione kobiety. **Każda** kobieta, chcąca pozostać młodą i piękną, gdyż **„EXTRA"** płatki owsiane zawierają dużo **witamin,** które przeciwdziałają wczesnemu starzeniu się. **Ktoby** o tem powątpiewał, — niech zapyta swego lekarza.

Fabryka Płatków Owsianych Krotoszyn

Pw 4691-33,135

W kolonji budowlano - ogrodniczej

„KOMORNIKI"

pod Poznaniem, są do nabycia

parcele od 0,25.00 ha

Spłata na raty!

Warunki i informacje: **Poznań, Al. Marcinkowskiego nr. 13. Biura St. Jurackiego.**

Pw 4030-32,46

Kierownik

potrzebny

do przedsiębiorstwa techniczno-handlowego

Reflektanci posiadający odpowiednie kwalifikacje **w branży obrabiarek, narzędzi, artykułów technicznych,** ze znajomością języków polskiego, niemieckiego, możliwie i francuskiego, buchalterji i kalkulacji, zechcą złożyć swe oferty ze szczegółowem podaniem dotychczasowej praktyki i życiorysem do Kurjera Poznańskiego pod zw 25 169

Uczciwy i zdolny

kierownik handlowy

Wielkopolanin, rutynowany bilansista-książkowy, obeznany ze sprawami bankowemi, — **poszukuje posady zaraz.** Łaskawe zgłoszenia upraszam do Kurjera pod zwp 25 220

Jedna z najpoważniejszych firm **branży gumowo-chirurgicznej poszukuje** rutynowanego

przedstawiciela

na Województwo Poznańskie z siedzibą w Poznaniu. Gwarancja wymagana. Oferty sub: **„Guma"** do **Tow. Rekl. Międz. g. r. Rudolf Mosse,** Warszawa, Marszałkowska 124. Tw 297

Parcele

budowlane każdej wielkości

dogodnie położone, t. j. przy ul. Głównej, Rzecznej i t. d. **korzystnie do nabycia.** Zgłoszenia przyjmuje **M. Gajewski, Poznań - Główna, ul. Wiejska 8.** zw 25 211

Stenotypistka

stenografująca po polsku i po niemiecku

i pisząca biegle na maszynie **poszukiwana zaraz do większego przedsiębiorstwa handl.** Oferty z podaniem pensji do Kurjera zw 25 224

Ubikacje fabryczne

w nowocześnie zbudowanym gmachu od 500 do 2000 mtr. kw. w Poznaniu **do wynajęcia.** Oferty do „Par", Al. Marcinkowskiego 11, pod nr. **35,46** Pw 4512-35,46

8 ubikacyj (obok poczty)

na wysokim parterze na biura **zaraz do wynajęcia.** Można je podzielić ewtl. na 3 części, ponieważ są 3 osobne wejścia z sieni. Bliższych informacyj udzieli **Cz. Lausch, Pocztowa 22.**

Pw 4546-56,309

Kompletna fabryka cegły

wapienno-piaskowej do sprzedania. System „Komnicka". Do kompletu należą: kocioł do hartowania (5 000 szt. cegły), kocioł parowy, maszyna parowa, prasa, silo i potrzebny do tego tabor. Oferty prosimy złożyć do Kurjera Poznańskiego pod zw 25 221

Teren w Poznaniu

w dobrem położeniu, przy linji tramwajowej i kolejowej, za wpłatą 10—30 000 zł, tanio z niemieckich rąk do nabycia. Zgłoszenia tylko od reflektantów wprost pod dw 1424 do Kurjera Poznańskiego.

Dobrze prowadzona książkowość

to: dokładny obraz stanu przedsiębiorstwa, zabezpieczenie przed stratami, ochrona przed nadmiernemi a niesłusznemi obciążeniami podatkowemi, drogowskaz wzkazujący właściwy — kierunek rozwoju —

Wszystko to w sumie zwiększenie dochodowości przedsiębiorstwa.

Dobrze prowadzona książkowość wymaga

dobrych ksiąg handlowych

które wykonuje znana z solidności swych wyrobów wytwórnia

Drukarnia Polska

Sp. Akc. w Poznaniu, Oddział Bydgoszcz

ul. Marszałka Focha 10 - Tel. 352

Wierzycieli

firmy Antoni Cieślak, Restauracja Dworcowa

prosimy o przybycie na zebranie dnia 2. 9. 1930 r. o godz. 15-ej na salce Cukierni „Warszawianka" przy Alejach Marcinkowskiego, celem wspólnego porozumienia.

OCHRONA KREDYTU W HANDLU I PRZEM. Tow. zap. Poznań, ulica Długa 4. Tel. 59-42.

Pw 4543-35,129

KONKURS

W Miejskiem Gimnazjum Żeńskiem im. Marji Konopnickiej w Lesznie (Woj. Pozn.) wakuje posada

nauczycielki (la) języka łacińskiego.

Reflektuje się tylko na panie względnie panów conajmniej z egzaminem naukowym.

Warunki ol wiązujące dla nauczycieli państwowych szkół średnich plus 15%-owy dodatek komunalny.

Zgłoszenie z dołączeniem odpisów świadectw i curriculum vitae przyjmuje

dw 1402 **Magistrat miasta Leszna (woj. Pozn.).**

Lucyna Wojciechowska w Poznaniu, ul. Poplińskich nr. 8-a, wniosła o wywołanie **zaginionej książeczki oszczędnościowej nr. 3461 III-a 106,** wystawionej na jej nazwisko przez Bank Miasta Poznania (dawn. Miejska Kasa Oszczędności) Oddział przy ul. 27 Grudnia, opiewającej na kwotę 700 zł. Wzywa się posiadacza książeczki oszczędnościowej, aby się zgłosił w tutejszym Sądzie, pokój 69, najpóźniej w terminie wywoławczym w dniu 17 grudnia 1930 r. i okazał książeczkę, gdyż w przeciwnym razie książeczkę pozbawi się mocy prawnej. Poznań, dnia 25 sierpnia 1930 r. **Sąd Powiatowy.** nw 3437

Jedwabie i towary bławatne pozostałe z licytacji wyprzedaję w dalszym ciągu na Giełdzie Handlowej, Poznań, ul. Stawna 13, przy ul. Wronieckiej, od 9 rano do 6 wieczorem.

Crepe de chine gładkie od 7,00 zł, **Crepe de chine w deseń** od 13,00 zł, **Crepe Meteor** od 15,00 zł, **Crepe Georgette** od 13,00 zł, **Japon** od 6,00 zł, **Popeliny** czysto wełniane od 3,50 zł, **Aksamity** od 8,00 zł, — prócz tego **Euliena, Tafty, Duchesse, Crepe Satin, Satyny** i wiele innych towarów bławatnych.

Resztki i towary latowe za bezcen. Pw 4556-56,312

Władysław Wojciechowski

uprawn. licytator i taksator, Poznań, Stawna 13, tel. 28-08.

L. cz. 2. Na. 48/30. **POSTĘPOWANIE UPADŁOŚCIOWE. Co do majątku Kina Stylowego Sp. z ogr. odp. w Poznaniu** Marszałka Focha 4, wdraża się z dniem dzisiejszym, t. j. z dniem 19 sierpnia 1930 r., o godz. 10,30 przed południem, postępowanie upadłościowe. Zarządcą masy upadłościowej mianuje się p. Andrzeja Thiela w Poznaniu, Sew. Mielżyńskiego 1. Wierzytelności należy zgłaszać w Sądzie najpóźniej do dnia 30. X. 1930 r. Do powzięcia uchwały, czy mianowany zarządca masy ma pozostać, ewentualnie celem wyboru nowego zarządcy, dalej celem ustanowienia wydziału wierzycieli, a także celem powzięcia uchwały co do kwestyj, wymienionych w § 172 ustawy o upadłościach, wyznacza się w niżej wymienionym Sądzie, pokój 93, termin na dzień 17 września 1930 r. o godz. 11 przed południ., zaś celem zbadania zgłoszonych wierzytelności termin na dzień 14 listopada 1930 r. o godz. 11 przed poł. Wszystkim, którzy posiadają jakiekolwiek rzeczy, należące do masy upadłościowej, lub którzy tej masie są cokolwiek dłużni, zakazuje się owe rzeczy wydawać dłużnikowi upadłemu względnie uiszczać się z długu, a nadto poleca się im, aby najpóźniej do dnia 2 września 1930 r. donieśli zarządcy masy o posiadaniu takich rzeczy i o tem, czy przysługują im jakie wierzytelności, z powodu których mieliby prawo żądać odrębnego zaspokojenia z owych rzeczy. **Sąd Powiatowy w Poznaniu** (—) Dr. Sawicki. nw 3440

PRZETARG PRZYMUSOWY

We wtorek, dnia 2 września r. b., o godz. 15-ej przy ul. Wielkiej 9, sprzedawać będę najwięcej dającemu za gotówkę: nw 3540

maszynę torebkarską.

Daroszewski, kom. sąd., Poznań, ul. Szamarzewskiego 36.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W środę, 3. 9. 1930 r. o godz. 12, ul. Dąbrowskiego 33, w podwórzu garażu, sprzedam publicznie najwięcej dającemu za gotówkę: nw 3441

samochód ciężarowy „Unic"

W. Trzeciak, komornik sądowy w Poznaniu, tel. 51-18.

PRZETARG PRZYMUSOWY

W środę, 3. 9. 1930 r. o godz. 3, Św. Marcin 39, III p. sprzedam publicznie najwięcej dającemu: nw 3442

fortepian Noeskego, bufet, kredens, stół, 12 krzeseł, kanapę i lustro.

W. Trzeciak, komornik sądowy w Poznaniu, tel. 51-18.

PRZETARG PUBLICZNY

Rozpisujemy niniejszem przetarg publiczny na dostawę

posadzki klepkowej

dla hali gimnastycznej przy nowej szkole powszechnej w Szamotułach. Ślepe kosztorysy otrzymać można za opłatą 5,— zł w Ratuszu w Szamotułach w sekretarjacie miejskim pokój 4-ty.

Oferty zalakowane z napisem: Oferta na dostawę posadzki dla hali gimnastycznej przy szkole powszechnej w Szamotułach, składać należy w biurze p. Burmistrza najpóźniej **w piątek, dnia 5 września 1930 r. w południe o godz. 12-tej.**

Szamotuły, dnia 29 sierpnia 1930 r.

dw 1401 **Magistrat.**

LICYTACJA DOBROWOLNA

W poniedziałek, 1-go, oraz we wtorek, 2-go września, od godz. 11-ej do godz. 17-ej sprzedawać będę przy ulicy Dominikańskiej 3, z polecenia i na odpowiedzialność interesowanych, najwięcej dającemu za gotówkę:

większą partję materjału (kamgarn) na garnitury i płaszcze damskie i męskie oraz około 300 par pierwszorzędnego obuwia. Pw 4548-35,130

Obejrzeć można 15 minut przed przetargiem.

Brunon Trzeczak, zaprzysiężony i ustanowiony aukcjonator oraz zaprzysiężony rzeczoznawca urządzeń domowych, pokojowych, gospodarczych na obwód Sądu Apelac. w Poznaniu, ul. Dominikańska 3. Tel 21-26.

Wyprzedaje się na Giełdzie Handlowej

ul. Stawna 13

przy ul. Wronieckiej, z wolnej ręki, codziennie od godz. 9 rano do 6 wieczorem, pozostałości z licytacji, jak:

zegarki złote i srebrne damskie i męskie, łańcuszek złoty do zegarka, branzoletę złotą, papierośnice srebrne, pierścionki, obrączki, ubrania smokingowe, ubrania frakowe, płaszcze męskie letnie i zimowe, futra męskie, obuwie, 4 p. skrzypiec, mandolinę, harmonijkę. 2 aparaty detektorowe ze słuchawkami, 2 pudełka z cyrklami, aparat kąpielowy „Helios", sztucer, film Powszechna Wystawa Krajowa, aparat do suszenia włosów, motor elektryczny do wentylatora, 2 aparaty fotograficzne, odkurzacz „Ehomo" duży, 2 piecyki gazowe, sortyment ciężarków, 2 aparaty do lepienia, reflektor światło dzienne, żardynierę, wazon kryształowy, amortyzator i korba do Forda, 2 akumulatory do samochodów 12 woltowe, płyty do akumulatorów, 2 trąbki sygnałowe, klakson 6 woltowy, latarki tylko do samochodów, jadalnia jasno-dębowa z zegarem, zegar stojący, stolik z metalową płytą, lampy elektryczne i gazowe, rozmaite obrazy, samochód Fiat 501 i wiele innych przedmiotów. Pw 4555-56,313

GIEŁDA HANDLOWA - Lombard, ul. Stawna 13, tel. 28-08.

Napisowe słowo (tłusto) 30 groszy, każde dalsze słowo 20 groszy, 5 liczb = jedno słowo i, w, z, a = każde stanowi 1 słowo. Jedno ogłoszenie nie może przekraczać 50 słów.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych: **1-łamowy milimetr 60 groszy**

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1 790 i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10

---

1 SPRZEDAŻE

Młyn
pierwszorzędny przy stacji, przemiat 200 ctr. bez konkurencji,— wpłaty 80—100000 sprzedam Józef Staszewski, Pobiedziska, Kazimierzowska 9. zdw 84 213

Domek
2 pokoje, kuchnia, przybudówka, ogród, przy dworcu Ławica sprzedam tanio. Zgłoszenia zdw 84 226

Fryzjerski
zakład 4 obsługi, pokój odstąpię korzystnie. Św. Jerzego 1. zdw 84 246

Maszyny
do prania i prasowania korzystnie sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 84 245

Sprzedam
restaurację z zabudowaniami w wiosce kościelnej, kolej w miejscu lub zamienię na dzierżawę majątku. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 243

Pończochy
piękne dobre tanie A Szymański, Poznań św Marcin 1 specjalny skład pończoch Pw 4 046 7-33 104/5

Maszynę
damską za 70 zł sprzedam. Rybaki 9, skład. zdw 84 336/7

Wózki
dziecięce odnawia, budki pociąga ceratą, gumy, kółka na składzie Siodlarnia, Szewska 11. zdw 84 492/3

Leżanki
kanapy, materace, łóżka rozkładane, łóżka metalowe najtaniej za gotówkę, raty. Strzelecka 31. zdw 84 461/2

Pierze
świeże darte niedarte, puch poleca Stanisław Dyczkowski, Poznań, Wierzbięcice 13. zdw 84 209-10

Używane
meble tanio. Kozłowski, Szewska 15. zdw 84 567-8

Zamiana
folwark 400 mórg w dobrej okolicy, zamienię na mniejszy dom w Poznaniu lub w Bydgoszczy z dopłatą 50 000 zł. Kupno okazyjne. Zgłoszenia Centrala Handlowa w Poznaniu, ul. 27. Grudnia 5, telefon 37-20. zdw 84 528

Skład
kolonjalny, delikatesów, dobra dzielnica, narożnikowy, 2 pokoje mieszkalne z towarem, objęcie 12 500. Adres wskaże Kurjer zdw 84 064

Wilczki
młode, rasowe tanio sprzedam. — Żydowska 30, Gruszczyński. rw 11 372

Kuchnie
westfalskie sprzedam. Wojciechowski, Poznań, Woźna 16. rw 11 371

Meble
jadalnie, sypialnie, kuchnie sprzeda tanio Stolarnia, Urbański, Śródka, Ostrówek 6. rw 11 354

Korzystnie
do nabycia kompletny pokój jadalny w nowoczesnem wykonaniu, dużo rzeźby i sypialnia dębowa. St. Sławiński, Rynek Śródecki 15. kr 141

3 heki
kanarków harceńskich z klatkami także dla młodych tanio sprzedam. Zgł. Kurjer zdw 84 736

Kajak
2 osobowy sprzedam. Taczała, Cailiera 2. u Owieśniak. zdw 84 912

Płyty
kotłowe 350×140×15 tanio na sprzedaż Stanisławski, Marszałka Focha 225. zdw 84 911

Ford
nowoczesny sprzedam z powodu wyjazdu. Adres Kurjer zdw 84 884

Resztówka
130 mórg pszenno-buraczanej ziemi, dużym ogrodem warzywnym stawem rybnym, ślicznym zajazdem sprzedam, inwentarz żywy i martwy I. klasy. Do miasta i kolei 2½ kilometra. Cena podług ugody. Zgoszenia Kurjer rw 11 352

Zakład fotograficzny
na prowincji, dobrze zaprowadzony wolnem mieszkaniem sprzedam bardzo korzystnie. Oferty Kurjer rw 11 338

Trykotaże miarowe
kostjumy sportowe, garsonki, swetry, poluwery, sukienki ubranka, kombinacje itp. korzystnie. „Tricot". Romana Szymańskiego 10. III. przy Świętokrzyskim. Pw 4692-35,120

Skład
nadający się na każdą branżę (pracownię koszykarską) z powodu choroby tanio oddam. Bukowska 11-13 cukiernia. zdw 84 740

Rower
sprzedam. Śródka, Ostrówek 15. IV. ptr., prawo. zdw 84 263

Otomanę
materacową ze skrzynią do pościeli nową sprzedam okazyjnie. Mickiewicza 20, I. piętro, lewo. zdw 84 297

Większa
ilość skrzyń na sprzedaż. Frankowski, Bytyń, pow. Szamotulski zdw 84 292

Rower
półwyścigówka okazyjnie sprzedam. Wybickiego 2, II. lewo. St. Nowakowski. zdw 84 282

Mająteczek
prywatny 260 mórg ziemi buraczanej okolicy Gniezna, pięknemi zabudowaniami, elektrycznem oświetleniem, wodociągami sprzedam, cena 165.000 zł, wpłaty 70 tys. Oferty Kurjer zdw 84 272

Rower
mało używany i C. klarnet na sprzedaż. Zgłoszenia: Szymański, Kościelna 27. zdw 84 269

Sprzedam
zaraz 200 centr. kapusty w główkach. Zieliński. Poznań, Dębiecka 33. zdw 84 216

Fortepian
tylko do ćwiczeń sprzedam bardzo tanio. Kręta 4, III. piętro, — prawe drzwi. zdw 83 816

Maszynę
z granitowemi walcami 600×300 do mielenia marcepanu i czekolady tanio sprzedam. Kręta 4, III. piętro, prawe drzwi. zdw 83 815

Rosada truskawek
Laxtons Noble pikowane silne 1.000 sztuk 45.— zł 100 sztuk 5.— zł, silne niepikowane 1.000 sztuk 25.— zł. Wysyła pocztą lub koleją za zaliczeniem Maj. Morasko, p. Biedrusko, powiat Poznań zdw 83 268

Underwood
maszynę do pisania jak nową tanio sprzedam Kurjer zdw 84 264

Samochód
Fiat 501 jako rzeźnicki i osobowy okazyjnie na sprzedaż. Malcherek Górna Wilda 116, IV zdw 84 366

Maszynę
do szycia jak nową tanio sprzedam. Patr. Jackowskiego 31, parter, lewo. zdw 84 200

Wózek
dziecięcy sprzedam. Mylna 13, parter, lewo. zdw 84 169

Pszczoły
ule używane kompletne sprzedam korzystnie. Oferty Kurjer zdw 84 166

Okazja
sprzedam korzystnie warsztat mechaniczny w centrum większego miasta powiatowego za 2.000 zł. Zgłoszenia do Kurjera zdw 84 158

Zakopane
biuro J. Kubińskiego sprzeda w najpiękniejszej dzielnicy willowej — do Białego — parcelę budowlaną 2,100 mkw. zdw 84 156

Parcele
13 500 m² w Kórniku sprzedam częściowo lub w całości. Oferty Kurjer zdw 83 175

Narzędzia kowalskie
tanio sprzeda Przewodnik, św. Marcin 30. zdw 82 984

Drut kolczasty
ocynkowany, używany rozsprzedaje „Przewodnik", św. Marcin 30. zdw 82 574

Pończochy jedwabne tanio
po cenach fabrycznych. Bielizna damska męska i dziecięca wielki wybór. Firma Jan Lewandowski. Poznań Dąbrowskiego 54 zdw 81 202

Nieruchomość
w dużej wsi kościelnej szosa, poczta i kolej na miejscu na pograniczu polsko-niemieckiem w wybitnie zdrowej okolicy; restauracja, handel kolonjalny, sala do zabaw, wszystko w pełnym biegu i bardzo dobrze utrzymane z powodu choroby właściciela do sprzedania Cena ostateczna 70 tys. zł. Wiadomość: Łajp. Chwaliszewo 9. zdw 82 526

Kartofle
jadalne wyborowe w każdej ilości począwszy od centnara dostarcza franko dom Maj Zieliniec, telefon 30-49. Również przyjmuje zamówienia na kartofle zimowe. zdw 82 361

Samochód Fiat 501
prawie nowy mogę sumiennie polecić Giełda Handlowa, ulica Stawna 13, Telefon 28-08 zdw 82 179

Interes
3 pokoje z kuchnią powiatowe miasto do wynajęcia. Oferty Kurjer zdw 82 064

Sypialnie — Jadalnie Gabinety — Salony
po cenach hurtowych. Juljan Węcławski, Fabryka mebli, ul. św. Rocha 3. zdwp 84 159

250 zł
sypialnia biała. Adres wskaże Kurjer zdw 84 835

Dom
z ogrodem Jeżyce, Dębiec, Główna, Staroleka, kupię. Oferty Kurjer zdw 84 130

Kilkaset
worków od kawy korzystnie na sprzedaż. St. Milachowski, Poznań, Fr. Ratajczaka 40. zdw 84 229

Sprzedam
pianino Carl Ecke, Mylna 18, II. 4—6. zdw 84 325

Na sezon szkolny
ubranka do gimnastyki, artykuły sportowe poleca najtaniej Dom Sportowy, św. Marcin 14, telefon 5571 w pobliżu kościoła św. Marcina. zdw 84 526

Rower
i wózek dziecięcy korzystnie na sprzedaż. Ul. Gen. Umińskiego 14 zdw 83 582

Brylanty okazyjne
zegarki, obrączki ślubne. Najtańsze źródło zakupu Zygmunt Kutzner, św. Marcin 50, (narożni dom ul. Kantaka). zdw 84 647

Wytwórnię
wód mineralnych, rozlewnię piw z powodu choroby sprzedam natychmiast. Kurjer zdw 84 853

Perskie
prawdziwe dywany ca 5½×3½ za 2.000, 3×4 za 1500 sprzedam. Oferty Kurjer Pozn. zdw 84 819

Futra
wielki wybór futer, karakuły, elki, piżmowce, popielice, sealowe, żrebaki, w różnych kolorach najwyższych jakościach, bardzo niskich. Poznań, Fredry 1. Łojewski. zdw 84 828

Skład
kolonjalno-delikat. duży z mieszkaniem. Łazarz. sprzedam. Oferty Kurjer zdw 84 840

„Piast"
majątki, gospodarstwa, młyny, restauracje, mieszkania polecam Marcin, 47. zdw 84 705

Tanio
sprzedam futro karakułowe. Zgoszenia Kurjer zdw 84 762

Bandonja
104 mało używana 290 zł. Rower 180 zł, Jasiak, Nowy Rynek 4. zdw 84 324

Okazja
„Ford", torpedo dobrym stanie powodu likwidacji sprzedam, cena 1.200. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 320

Skład
papieru w śródmieściu bez mieszkania. Adres wskaże Kurjer zdw 84 309

Pierze puch
pościele, poduszki, dekoracyjne po cenach konkurencyjnych poleca Józefa Dziamska, Poznań, Wodna 3, podw. ptr. zdw 84 306

„Ina"
Poznań, Mickiewicza 15, tel. 7660 i 5352 poleca pat. materace, które są najtańsze, najlepsze i najwygodniejsze. Każdy kupujący powinien żądać tylko materac „Ina". Pw 4 038-56,153

Fortepian
sprzedam tanio. Ślusarska 2, — powórze, I. lewo. zdw 84 359

Domek
2 pokoje kuchnia, ogród, plac budowlany przy dworcu, od Poznania 10 minut jazdy koleją sprzedam. Oferty Kurjer zdw 84 381

Parcela
ul. Palacza 1110 m. kw., 4,60 zł sprzedam zaraz. Oferty Kurjer zdw 84 384

Skład
kolonjalny, mieszkaniem, towarem, maglem sprzedam. Adres Kurjer zdw 84 409

Sprzedam
łóżka, szafę, umywalkę, stoły, krzesełka, lustro, regulator, pierzynę i różną biżuterję. Adres w Kurjerze zdw 84 401

Parcele
w Puszczykówku korzystnie sprzedam. Grodzki. Puszczykówko. rw 11 161

Antyki
meble, obrazy sztychy numizmaty autografy ekslibrisy Pałac Sztuki Stary Rynek 78 piętro. rw 11 244

Dwa Fordy
nowoczesne, ciężarowe, dwutonnowe sprzeda Dąbrowskiego 33, lakiernia. zdw 84 470

Wprost
od właściciela kilka parcel jest do sprzedania w Debcu przy ul. Świerczewskiej Zgłoszenia Jezuicka 6 Pukacki. zdw 84 682

Akcje
Zagroda sprzedam. Adres wskaże Kurjer zdw 84 613

Rower
męski „Weltadler" mało używany korzystnie sprzedam. Piórkowska, Niegolewskich 1. zdw 84 510

Lustro
duże, szafa kuchenna, stoły stoliki nocne na sprzedaż. Szamarzewskiego 2, I., prawo. zdw 84 533

Gramofony, płyty
reparacje najtaniej St. Jarosz, ul. 27. Grudnia 3. zdw 84 525

Rolwaga
do mleka, ogrodnicze, gospodarskie. Bartkowiak, Piaskowa 6-7. zdw 84 548

Platforma
na 70 ctr. Bartkowiak, Piaskowa 6-7. zdw 84 546

Wózki
2 i 4 kołowe. Bartkowiak, Piaskowa 6-7. zdw 84 547

Materace
sprężynowe, nakadki, leżanki, kanapy, najlepsze tylko w pracowni Wielkie Garbary 9 zdw 84 536-7

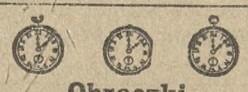

Obrączki
zegarki od 7.50. Naprawy rok gwarancji. Benenowski, Chwaliszewo 76, przy aptece. zdw 84 522-3

Sypialnie
okazyjnie sprzedam Stolarnia, Rybaki 15. Kurczewski. zdw 84 689/90

Kamienicę
ogród, skład mieszkanie wolne, najgłówniejszej ulicy Bydgoszczy (Gdańskiej) sprzedam. Wpłaty 30—40.000. Kolecki, Bydgoszcz, Gdańska 41. zdw 83 959

Tanio
się ubierzesz, umeblujesz w Domu Komisowym, św Marcin 78a Pw 10 348

Wyprzedaję
meble po zniżonych cenach tylko krótki czas Szorvngacz ul. Wielka 13 Pw 3107/08

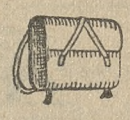

Torby szkolne
teki, piórniki, najtaniej sprzedaje W. Czysz. Szkolna 11. Własna pracownia. Pw 4042-33,60

Samochód
ciężarowy „Horch" 3 tonnowy, w dobrym stanie okazyjnie na sprzedaż. „Autopol". Poznań, ul. Sew. Mielżyńskiego 21, (Hotel Monopol). Pw 4 524-35,93

Samochód
półciężarowy (reklamówka) prawie nowa, marki „Rugby" okazyjnie na sprzedaż. Autopol Poznań, ul. Sew. Mielżyńskiego 21, (Hotel Monopol). Pw 4 521-35,92

Łóżka metalowe
dla dorosłych dzieci stoliki nocne biało lakierowane ramy sprężynowe, materace wyściełane własnej fabrykacji poleca po znanych niskich cenach Specjalny magazyn K Walkowski Strzelecka 32. dw 1 383

Cukiernię
dobrze zaprowadzona przy ruchliwej ulicy w Poznaniu sprzedam z całem urządzeniem i pracownią cukiernicza Oferty Kurjer zdw 83 628

Pierze i puch
hig. czyste wyroby pościelowe — kołdry puchowe — poduszki dekoracyjne najtaniej! EMKAP Poznań ul. Wrocławska 30, tel. 58-03 Pw 4051-33,137

Skład
kolonjalny w pełnym biegu z dużem zapasem towaru i mieszkaniem sprzedam Adres wskaże Kurjer zdw 83 758

Doberman
tresowany lub wilczycę ostrą i młode wilczki na sprzedaż. Łagowski. Plac Sapieżyński 7. zdw 83 782

Meble
wszelkiego rodzaju nowe i używane Najdogodniejsze warunki spłaty Stefan Pahl ul Marszałka Focha 29, magazyn mebli, telefon 64-25 Pw 11 223-18,129

Samochody
Okazyjna sprzedaż nowych i używanych samochodów czterodrzwiowych karetek Forda nowego typu A Miejsce szofera oddzielone oszklona przegródka Dogodne warunki „Autoruch" Sp. z ograniczoną odpowiedzialnością w Poznaniu fabryka karoseryj autobusowych ciężarowych ambulansowych i t. d. Specjalność warsztatów Naprawa Fordów. Ul Marsz Focha narożnik ul. Palacza telefon 77-75 Pw 4 033-32,79

Skład
w centrum, nadający się na każdą branżę, bardzo tanio z urządzeniem sprzedam Fr. Fiebe, Strzelecka 2, w podwórzu. zdw 83 921

Hotel
restauracja 6 pokoi noclegowych sprzedam. Miejscowość kuracyjna, cena 8 tysięcy. Osiński. Inowrocław. Dworcowa 40. nw 3500

Wózek
sportowy na sprzedaż Brodny Wały Królowej Jadwigi 4. zdw 83 806

Motor
do roweru na przednie koło mało używany sprzedam. Szymandera, Pocztowa 4. zdw 84 145

Torby i Teki
szkolne, skórzane, płócienne i inne wykonania własnej fabrykacji Poleca po znanych niskich cenach hurtownie i detalicznie. Firma W Stefański Poznań Stary Rynek 53/54 telefon 56-82 Pw 4127-31.136

Skład
masła przy Rynku Wildeckim, dobrze zaprowadzony sprzedam. Jankowski, Wierzbięcice 46 zdw 83 604

2
pokoje centrum na biura zaraz wolne z telefonem, światło elektryczne, tamże urządzenie biurowe tanio na sprzedaż. Oferty Kurjer zdw 84 799

Maszyna
do pisania Adler 7 250 zł. „Perfumerja", Marcinkowskiego 19. zdw 84 790

Dereń
do smażenia pięciokilowe opakowania franco zaliczką wysyła S. Hoorwitz. Zaleszczyki. zdw 84 943

Wyprzedaż
całkowita fartuchów szkolnych, swetrów, pulowerów garsonek, parasoli i zabawek. Warszawski Skład Fabryczny Jadwiga Podbielska, Poznań, Wielkie Garbary 40, narożnik Wodnej. zdw 84 809

Bemberga
pończochy 3,90, prima Bemberga 7,50, jedwabne do prania 1,60, 2,25, Fildecose 3,25, prima fildecose 3,80, Warszawski skład fabryczny Jadwiga Podbielska, Poznań, Wielkie Garbary 40, narożnik Wodnej. zdw 84 812

Futra
skóry, lisy nikt niekupił tak tanio jak obecnie sprzedaje Dobrowolski, Marcina 1. zdw 84 117

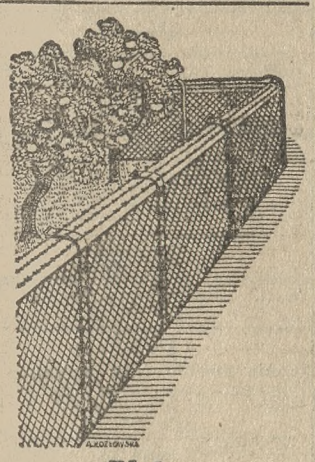

Płoty
druciane kompletnie z ustawieniem lub bez dostarcza bezkonkurencyjnie a solidnie firma „Drutownia — Poznań" Fabryka siatek i najstarsza (zal. 1906) specjalna fabryka płotów Poznań, ul. św. Marcin 45 a. Pw 4058-34,89

Skład
spożywczy z mieszkaniem oraz ubikacja fabryczna z kotłownią nadająca się na fabrykę soków, cukierków, marmelady lub t. p. w powiatowem mieście do objęcia 2.000 zł. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 83 503

Wyszynk
wódek, mieszkanie w śródmieściu zaraz sprzedam. Oferty Kurjer zdw 84652

350
mórg, 2 mile od Poznania sprzedam. Oferty Kurjer zdw 82 996

Skład
kolonjalny 2 pokoje i kuchnia w pełnym biegu, dobrze zaprowadzone, z urządzeniem i towarem. Sprzedaż z powodu objęcia większego interesu, cena 4.000, miasto powiatowe. Adres Kurjer zdw 83 952

Kamienicę
1914 budowaną, 2 składy, 4 mieszkania wolne wyjeżdżając sprzedam bardzo tanio. Stefan Kolecki Wronki. zdw 83 958

Wózek
dziecięcy, dobrze utrzymany, biały, nikl. sprzedam, marki Phönix Niegolewskich 6, lewo I. piętro. zdw 84 620

Dryl
jak nowy 2 mtr. szeroki, tanio sprzedam Pajzderski. Poznań, ul. Główna 113. dw 1 398/9

Willa
nowa, dobre położenie wprost od właściciela Cena podług ugody. Konstanty Sikorski. Mosina. Szosa Poznańska 2. nw 3501

Dlaczego
przepłacać, jeżeli udowodnione jest, że Serwisy obiadowe, kawowe, szklanki, sloje, alpakę kupuje się najtaniej i najkorzystniej w Hurtowni Porcelany Wroniecka 24. Proszę przybyć. zdw 84 677

Parcele
Łazarzu, Górczynie, Jeżycach, Ławicy, Sołaczu, Winiarach, Urbanowie, Szelągu, Miasteczku, Komandorji, Ratajach, Wildzie, Dębcu i śródmieściu, dowolnej wielkości, dogodnych warunkach sprzedam. Zgłoszenia Hodowaniak, Biuro Techniczno-Agrarne, Plac Wolności 9. zdw 84 665

Szafa
żelazna w dobrym stanie 200 zł. Adres Kurjer zdw 84 313

Kolonjalka
zaprowadzona magiem, dwa pokoje za sześć tysięcy. Piotrowski, Szamarzewskiego 1. zdw 84 603

Zakład dentystyczny
w Poznańskiem bardzo dobrze prosperujący, bardzo dobra praktyka prywatna, dwie Kasy chorych z dniem 15 października na dogodnych warunkach do sprzedania ewentualnie do wydzierżawienia. Zgłoszenia skierować proszę pod zdw 84 936

Skład kolonjalny
z 1 pokojem, kuchnią i 2 sklepami, w większem mieście pow. (Pozn.) dobrze zaprowadzony w centrum miasta wraz z towarem i urządzeniem sprzedam zaraz przy gotówce za cenę ca 11 000 zł. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 84 918

Bernardyny
6 tygodniowe czysta rasa natychmiast na sprzedaż. Zgłoszenia Michalak, Leszno Komeniusza 45. nw 3535

Skład
cukierków stosowny na każdą branżę, centrum Gniezna. 4 pokojowem mieszkaniem sprzedam. — Oferty Agencja Kurjera Poznańskiego Gniezno 359. nw 3532

Sprzedam
okazyjne sklep spożywczy dobrze prosperujący na dogodnych warunkach w centrum Zakopanego, z powodu wyjazdu. Zgłoszenia Zakopane, Kościeliska 9. zdw 84 927

Pokój
umebl. światło elektr. panu. — Słowackiego 62, III., lewo. jw 4541

Zaręczynowe
pierścionki, obrączki ślubne, podarki stosowne od 16 do 100 zł poleca Chwilkowski, Św. Marcin 40 zdw 84 778

Antyki
meble, obrazy, świeczniki, zegary, stara porcelana na sprzedaż. — Skarbowa 4, ptr., lewo. zdw 84 815

5 KUPNA

Parownik
mało używany, na 3—4 ctr. w dobrym stanie kupię. Zgłoszenia z podaniem ceny do Kurjera zdw 83 902

Kupię
używany mały rower dla dziewczynki. Małeckiego 23, Radzimirski. zdw 83 908

Kupię teren
w Poznaniu ewentl na przedmieściu Poznania ca. 2 000 kw. m. Agenci wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 087

Brylanty
złoto, srebro itd kupuje F Tarkowska Poznań Plac Wolności 11 Pw 11 956

Futro
aparat fotograficzny kupię. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 83 635

Kupię
skład w Poznaniu. Oferty cena Kurjer zdw 84 203

Kupię
dom na prowincji. Zgłoszenia cena Kurjer zdw 84 202

Dom
kupię możliwie z mieszkaniem. Oferty z ceną Kurjer zdw 84 201

Chcę
kupić pianino. Zgłoszenia do Kurjera zdw 84 191

Psa
ostrego, dużego kupię. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 186

Dubeltówkę
dobrze bijącą, w bardzo dobrym stanie z ejektorami kupię. Oferty zdw 84 168

Maszynę
do pisania używaną z podaniem ceny. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 463

Gabinet męski
kupię. Oferty wraz z ceną do Kurjera Poznańskiego zdw 84 505

Kupuję
za gotówkę meble wszelkiego rodzaju rzeczy . Dom Komisowy Podgórna 2. Pw 10 350

Kupię
biurko, dwa fotele, gitarę. Cena Kurjer rw 11 361

Kupię
samochód limuzynę na dorożkę, cena, warunki. Kurjer zdw 84 660

Gospodarstwo
kupię przy wpłacie 17 000 zł — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 84 933

Złoto, srebro, brylanty
kupuje stale. Zygmunt Kutzner, Św. Marcin 50. zdw 84 648

Kupię
motor używany ½ lub¾ koni, Wytwórnia parasoli Wielka 27. zdw 84 780

Znaczki
lepsze i masowe kupię. Szczegółowe oferty Kurjer zdw 84 859

6 KAMIENICE

Dom
przynoszący 3.000 zł, Górczyn, 2 pokoje wolne. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 233

Kamienica
(Jeżyce) duży kompleks, 4 ptr., mieszkanie większe komfortowe, dochód roczny 16 000 zł, przy wpłacie 100 000 zł. Kupno okazyjne, sprzeda Centrala Handlowa w Poznaniu, ul. 27. Grudnia 5, telefon 37-20. zdw 84 529

Administracji
jednej lub dwóch kamienic, obejmie pani za 3 pokojowe mieszkanie. Oferty Kurjer zdw 84 725

Kamienicę
kupię przy wpłacie 17.000 zł. — Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 84 932

7 PIENIĄDZ

10 — 15 000 zł
na I. hipotekę pożyczy dzielny kupiec za dobrze płatną posadę na odpowiedniem stanowisku. — Oferty Kurjer dw 1 379

Listy
hipoteczne kupuje. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 096

Wspólnika lub wspólniczki
1 000—2 000 zł do wytwórni poszukuję. Kurjer zdw 84 033

Pożyczki
600 złotych poszukuje. Zabezpieczenie, dobry procent. Oferty Kurjer zdw 83 729

1.500 dol.
korzystnie pożyczę na I. hipotekę Warunek udzielenie 3 pokojowego mieszkania Oferty Kurjer zdw 84 268

Administracja
majątku 1.800 pszennej gleby poznańskiej, jest zaraz pod bardzo korzystnemi warunkami do objęcia, za wyłożeniem 100.000 zł, które będą hipotecznie z pupilarną pewnością zabezpieczone. Oferty do Kurjera Poznańskiego zdw 84 212

Wypożyczę
4.000 złotych na pierwszą hipotekę, 15%. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 204

3.000 zł
pożyczki poszukuje właściciel domu na pół roku. Oferty Kurjer zdw 84 328

Wynalazek
opatentowany. Szukam wspólnika 5 000 lub sprzedam. Zastosowanie w restauracjach, browarach na całą Europę. Modele gotowe. Oferty Kurjer zdw 84 339

Zł 150
poszukuję na 1 miesiąc. Oddam 200.— Oferty Kurjer zdw 84 447

Kierownika
z pożyczką 10 000 natychmiast poszukuje przedsiębiorstwo. Oferty Kurjer zdw 84 883

Za
pożyczkę 6—10.000 zł którą zabezpieczę dam stałą dobrą posadę. Oferty Kurjer zdw 84 886

25,000
na hipotekę wypożyczę. Oferty Kurjer zdw 84 718

3—5 tysięcy zł
poszukuję pożyczki pod zastaw oprocentowanie 8% miesięcznie. Oferty Kurjer zdw 84 804

Kto
wypożyczy 1.000 zł na pokupny artykuł, dam 25 proc. rocznie, pewną gwarancję. Oferty Kurjer zdw 84 688

8 DO WYNAJĘCIA

Z powodu
wyjazdu za granicę w okolicy Poznania (godzina jazdy pociągiem autobusem) ładne mieszkanie do wynajęcia willa parter. 5 pokoi, kuchnia wanna gaz centralne ogrzewanie Warunki korzystne. Adres Kurjer zdw 82 870

Mieszkanie
3—4 pokojowe z kuchnią i łazienką wprost od gospodarza wynajmę Zgłoszenia Kawiarnia Rzymska, ul. Matejki 56 zdw 83 653

Wynajmę
dwa pokoje z kuchnią Wiadomość S. Gross, Poznań Pocztowa 13, od godz. 2—3 zdw 83 781

Mieszkanie
1 2, 3, 4 pokojowe do wynajęcia w Mosinie blisko dworca, czynsz 1 rok zgóry. Zgłoszenia przyjmuje Szczepaniak, ul. Taczanowskich. zdw 83 835

Skład
dwa pokoje, kuchnia nadający na każde przedsiębiorstwo najlepsze położenie, rynku, powiatowe miasto gimnazjum zaraz wynajmę. Oferty Kurjer Poznański zdw 84 929

Umeblowane
komfortowo willa, Luboń pod Poznaniem, ul. Piłsudskiego 25 (przy dworcu), 5 pokoi, sprzęt kuchenny, przynależytościami, garaż, centralne ogrzewanie, elektryka, wodociąg, dwumorgowy ogród, zaraz. Szczegóły na miejscu. zdw 83 862

Skład
kolonjalny, sprzęty kuchenne, restauracja przy głównej ulicy, wraz z prywatnem mieszkaniem, obszernem podwórzem i ogrodem wprost od właściciela od 1. 10. w małem mieście do wydzierżawienia. Zgłoszenia Kurjer zdwp 84 025

Mieszkania
nowy dom, ogród, park, najpiękniejsza okolica Poznania, komfortowe urządzenia, 4 pokojowe 4.200 zł 3 pokojowe 2.400 zł, 1 pokojowe 1.000 zł od listopada odda gospodarz Czynsz płatny 3 mies naprzód. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 248

Pokój
i kuchnię zaraz wynajmę. Adres wskaże Kurjer zdw 84 260

Mieszkanie
w Dębcu nowy budynek na I. piętrze dwa pokoje i duża kuchnia wolne zaraz. Czynsz za dwa lata zgóry 3.000 zł. Zgłoszenia: ul. Dębiecka 33 lub na piśmie do Adm. Majchrzak, ul. Marsz. Focha 41. zdw 84 301

3
pokoje, kuchnie, łazienkę, pokój dla służącej, ogród, światło elektryczne, wodociąg, 2 minuty od dworca w Luboniu zaraz wynajmę. Zgłoszenia: Szkoła, Luboń. zdw 84 267

Dwa
pokoje, kuchnia Junikowie przy stacji wynajmę. Czynsz rok zgóry. Wiadomość Polna 38, składnica drzewa. zdw 84 161

4
pokojowe komfort Łazarz za 3.800. Dzierżawa 100. Adres Kurjer zdw 84 127

Mieszkanie
3 i 2 pokojowe z balkonem i przynależytościami i ogródkami w willi przy tramwaju ul. Marszałka Focha za dzierżawę 2 lata zgóry 230 i 150 zł miesięcznie, później taniej wynajmie właściciel. Zgłoszenia do Kurjera zdw 84 321

Pokój
i kuchnia do wynajęcia. Oferty Kurjer zdw 84 444

W Puszczykówku
5 pokojowe mieszkanie i 2 pokojowe do wynajęcia na stałe. — I Stęszewski, Poznań, św. Marcin 4. zdw 84 531

Skład
2 pokoje z kuchnią zaraz do wynajęcia. Górna Wilda 106. rw 11 370

Do wynajęcia
sześć pokoi, centrum Poznania, na biura lub handlowe wprost od gospodarza bez odstępnego. Zgłoszenia Kurjer rw 11 376

Pokój
duży z meblami tanio odstąpię. Adres wskaże Kurjer zdw 84 674

Pokój
kuchnia, antre z meblami odstąpię zaraz. Gen. Umińskiego 13, II. prawo. zdw 84 661

Do wynajęcia
wprost od właściciela 2 mieszkania, duży pokój kuchnia, oraz 2 pokoje balkonem i kuchnią w nowym domu 4 km. od Poznania dogodna komunikacja autobusowa. Dzierżawa 2 lata zgóry. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 643

Mieszkania
pokój kuchnia 1 000 rok dzierżawa; pokój włącznie kuchnia 500 centrum wskaże Szczepański, ul. Kantaka 5. I. zdw 84 767

Mieszkanie
na stałe do wynajęcia. Puszczykówko, Kucharska. zdw 84 771

Mieszkania
każdej wielkości poleca Informacja św. Marcin 15, I., front. zdw 84 640

Za bezcen
odstąpię 6 pokojowe mieszkanie z umeblowaniem, wszelkie wygody, słoneczne, przy przystanku tramwajowym, dzielnica Matejki, czynsz płatny miesięcznie Adres wskaże Kurjer zdw 84 629

9 SZUKA MIESZK.

1 — 2 pokojowego
mieszkania z kuchnią poszukuję wprost od gospodarza, czynsz zgóry. Kurjer zdw 83 491

Młode
małżeństwo przyjmie portjerstwo z kaucją od 1 9. 30. lub od 15. 9. Oferty Kurjer zdw 83 690

Pokoju
z kuchnią poszukuje spokojny lokator. Czynsz zapłacę zgóry. Oferty Kurjer zdw 81 770

5—6
pokojowego mieszkania poszukuję najchętniej okolicy Poznania. Zgłoszenia pod S. Willa Truda, Puszczykowo. zdw 82 908

Mieszkania słonecznego
2, 3 lub 4 pokojowego z wszelkiemi przynależytościami w nowszym budynku poszukuje się od października, listopada lub zaraz. Zgłoszenia z dokładnym opisem i ceną dzierżawną, najchętniej wprost od gospodarza zdw 84 171

Poszukuję
2 pokoi z kuchnią wprost od gospodarza. (Śródmieście). Czynsz zgóry. Oferty Kurjer zdw 83 517

Mieszkanie
2—4 pokojowego za dzierżawę miesięczną okolica obojętna poszukuję natychmiast. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 84 223

Młode
małżeństwo szuka mieszkania 2 pokojowego z kuchnią. Oferty Kurjer zdw 84 256

3 pokoi
z kuchnią, łazienką szukam wprost od gospodarza. Dam zgóry, ewtl. odstępne. Oferty Kurjer zdw 84 184

Mieszkania
4—5 pokojowego wszelkim komfortem w dobrej okolicy poszukuje poważny reflektant wprost od gospodarza. Czynsz zgóry. Oferty Kurjer zdw 84 135

Mieszkania
4 pokojowego poszukuję. Płacę dzierżawę zgóry. Oferty Kurjer zdw 84 458

Poszukuję
2 pokojowego mieszkania z kuchnią możliwie z łazienką bez mebli, wprost od gospodarza. — czynsz zgóry, okolica Parku Wilsina, ul. Focha Matejki 54. Otto u pp. Supińskich. zdw 83 213

Mieszkanie
3—4 pokojowe z kuchnią i łazienką wprost od gospodarza wynajmę. Zgłoszenia Kawiarnia Rzymska, ul. Matejki 56. zdw 83 653

2 pokoje
z kuchnią pierwsze drugie piętro poszukuje inżynier, centrum miasta niedaleko dworca. Zapłaci dzierżawę za rok zgóry lub da odstępne. Oferty Kurjer dw 1396

3—5
pokojowego mieszkania z meblami lub bez poszukuję. Oferty Kurjer zdw 84 717

Mieszkanie
2 lub 3 pokojowego z kuchnią poszukuję wprost od gospodarza czynsz zgóry. Oferty Kurjer zdw 84 763

Mieszkania
1—2 z kuchnią od gospodarza poszukuję, czynsz zgóry. Oferty Kurjer zdw 84 810

Szukam mieszkania
3—4 pokojowego w centrum miasta wprost od gospodarza. — Oferty Kurjer zdw 84 907

Mieszkania
4 pokojowego, komfortowego najchętniej wprost od gospodarza poszukuję. Płacę czynsz za dłuższy czas zgóry. Oferty Kurjer zdw 84 624

Poszukuję
3 lub 4 pokojowego mieszkania I. lub II. piętro, za kilkoletnim czynszem zgóry, wprost od gospodarza. Oferty Kurjer zdw 84 622

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Mieszkanie
(większe stróżostwo, centralne ogrzewanie) zamienię na mieszkanie 1 lub 2 pokojowe z kuchnią. Oferty Kurjer zdw 84 445

Zamienię
pokój z kuchnią na większe — śródmieście — Łazarz. Oferty Kurjer zdw 84 845

Zamienię
mieszkanie dwupokojowe, frontowe, przynależytościami przy rynku Jeżyckim na takie same w podwórzu z dopłatą. Oferty Kurjer jw 4544

11 POKOJE UMEBL.

Mniejszy
pokój umeblowany zaraz do wynajęcia. Ul. Stefana Czarnieckiego 14, III. piętro, lewo, dawniej Strumykowa 7. zdw 83 966

Pokój
1—2 panom 1. lub 15. 9. Wierzbięcice 26, IV. zdw 83 910

Eleganckie
dwa przyległe pokoje ewentualnie z używaniem kuchni łazienka telefon, trzeci mniejszy wolne. — Matejki 61 parter prawo. zdw 82 805

Pokój
panu. Senko, Wierzbięcice 43, I. piętro, w podwórzu zdw 81 631

Wykwintny pokój
dwuosobowy z dobrem pianinem odnajmie samotny pan absolutne nieskrępowanie Cena sto zł miesięcznie. Słowackiego 37 Dzwonić: strona prawa pierwszy dzwonek od góry między 3—6 po południu. zdw 83 612

Elegancki
męski pokój dla 1—2 panów elektryczność Ul Kraszewskiego 16 I prawo, front zdw 83 762

Uczniów
szkolnych przyjmę na stancje. — Troskliwa opieka i pomoc naukowa w domu Dobrogowski, Szamarzewskiego 8, III zdw 83 658

Pokój
frontowy dla dwóch osób do wynajęcia. Kanałowa 7, I. prawo. zdw 83 652

Pokój
umeblowany, elektryczność, łazienka, wynajmę. Spokojna 1. II piętro, lewo. zdw 83 735

Pokój
frontowy, czysty osobne, wejście 1—2 panom. Wierzbięcice 10, I. zdw 84 062

Elegancki
pokój, centr. ogrzewanie, elektr., tylko z całem utrzymaniem. Przecznica 3, I., lewo, 5—7. zdw 84 046

Gimnazjastów
przyjmę, zapewniając dobre utrzymanie, najtroskliwszą opiekę. W pobliżu gimnazjum Paderewskiego, Mickiewicza, Matejki 44, II., prawo. zdw 84 014

Słoneczny
duży pokój na 2 osoby elektryczność, centralne ogrzewanie, Śniadeckich 30, II., prawo. zdw 83 986

Pokój
ładny, słoneczny elektryczność, utrzymanie ewentualnie bez — Wały Królowej Jadwigi 3 a. Kunce. zdw 84 016

Pokój
ewentualnie małżeństwu Niegolewskich 4, tylny dom, II. zdw 84 098

Pokój
duży słoneczny dla 1 lub 2 osób do wynajęcia Janczewska Wielkie Garbary 34 III. ptr prawo. zdw 81 655

Pokój
frontowy, elektryczność dla 1—2 osób. Spokojna 21, wysoki parter, prawo. zdw 84 300

Pokój
umeblowany słoneczny, elektryczność, łazienka, panu bez pościeli wynajmę. St. Stolarz. Kochanowskiego 8, III. zdw 84 296

Pokój
1—2 panom zaraz wynajmę, elektryczność. Koschel, Marszałka Focha 47, parter. zdw 84 294

Pokój
2 osobom dobrze umeblowany, słoneczny, elektryczność używaniem kuchni wynajmę zaraz. Maleckiego 5, II. małe wejście. Kokotkiewicz zdw 84 291

Dla rodziców!
W domu profesora gimnazjalnego, w najlepszych warunkach, znajdzie pomieszczenie młodszy gimnazjasta z dobrego domu Informacyj udzieli ul. Zielona 7 I. lewo, telefon 22-02. zdw 84 288

Pokój
wynajmę 2 panom lub panienkom Pankowska, Niegolewskich 4. zdw 84 286

Pokój
centralne ogrzewanie dla 2—3 inteligentnych osób Jeżycka 45, II. lewo, narożnik Mickiewicza. zdw 84 285

Pokój
ładny 1 lub 2 osobowy. Kraszewskiego 19, III prawo. zdw 84 283

Dwuosobowy
(pianino). Spokojna 25, III. zdw 84 277

Pokój
elektryczność na 1—2 osoby. Ul. Skryta 14, III prawo. zdw 84 276

Pokój
umeblowany wynajmę Schmidt, Piekary 8 a. zdw 84 115

Pokój
umeblowany wynajmę. — Łąkowa 17, III., prawo front. zdw 83 086

Elegancki
duży słoneczny pokój dla 2 osób z inteligencji z utrzymaniem lub bez do wynajęcia Matejki 44 II., prawo. zdw 84 015

Gimnazjastów
przyjmę na stancję. Dobre odżywianie i opieka Wielkie Garbary 18, wejście Woźna II. prawo. zdwp 84 357

Elegancki
pokój z balkonem od 1 9 do wynajęcia. Cieszkowskiego 1 III. piętro. zdw 83 671

Pokój
czysty dwom panom utrzymaniem dobrem wydzierżawię. Wielkie Garbary 18, wejście Woźna II. prawo. zdpw 84 358

Pokój
umeblowany wynajmę solidnej osobie. Jackowskiego 39, II. zdw 83 163

Pokój
1. 9. Spokojna 25, dom ogrodowy lewo. I. lewo. zdw 84 275

Pokój
1—2 panów wolny. Kasperska, św. Wojciech 7. zdw 84 274

Wspólny
pokój panu. Rybaki 4. II Plewczyńska. zdw 84 271

Pokój
umeblowany 1—2 osobom Szewska 12, III zdw 84 270

Ładny
pokój umeblowany (świeżo tapetowany) wynajmę inteligentnemu panu. Dąbrowskiego 69, I., prawo. jw 4 508

Pokój
frontowy dla jednego lub dwóch panów wynajmę. Dąbrowskiego 26, I. prawo zdw 84 265

Pokój
dla 1—2 panów, elektryczność, centralne ogrzewanie łazienka. Szumigałowa, Słowackiego 21. zdw 84 334

Pokój
panu wynajme Dąbrowskiego 27 m. 12. zdw 84 266

Przyjmę
jeszcze kilka kształcących się panienek do mego pensjonatu przy Skarbowej 9. II. zdw 83 246

Jeden
lub dwa pokoje panom. elektryczność, centralne ogrzewanie. Mylna 18. jw 4 533

Pokój
umeblowany wynajme. Staszica 5 2 wejście. II. Kulczak zdw 83 258

Panu
pokój balkonowy, słoneczny wynajmę od 1. 9. Mieckiewicza 7, III., lewo. zdw 79 638

Pokój
panienkom, gimnazjastom. Niegolewskich 12, III. zdw 83 792

Frontowy
pokój wolny dla pana. Rybaki 22 parter prawo. zdw 83 747

Pokój
umeblowany, frontowy na parterze wynajmę dwom panom lub małżeństwu bezdzietnemu. Szamarzewskiego 13/15, parter. zdw 84 132

Pokój
umeblowany, ładny, wynajmę. — Szwajcarska 15a, III., prawo (Wilda). zdw 84 131

Pokój
solidnemu panu oddam Za Groblą 2, I., lewo. zdw 84 128

Pokój
z centralnem ogrzewaniem, elektrycznością wynajmę. Ul. Słowackiego 42, II., lewo. zdw 84 236

Pokój
osobne wejście. Św. Wojciech 7, III., lewo, II. wchód. zdw 84 235

Pokój
umeblowany 1—2 panom wynajmę. Grobla 1b, III. prawo, narożnik Wielkich Garbar. zdw 84 414

Pokój
wynajmę. Romana Szymańskiego 3, III., lewo. zdw 84 228

Frontowy
czysty spokojny, śródmieście. — Plac Karmelicki 1 a. lewo. zdw 84 332

Pokoje
większy i mniejszy od 1. 9. wynajmę, elektryczność, łazienka. Śniadeckich 9. parter, lewo zdw 84 330

Pokój
umeblowany osobne wejście. Ul. Strzelecka 31. dom ogrodowy. III. lewo. zdw 84 329

Panią
na pokój. Garncarska 1, II. front. zdw 84 376

Pokój
dla małżeństwa z używaniem kuchni. Rynek Łazarski 8, podwórze I. zdw 84 375

Panienka
I., II. klasy gimnazjum znajdzie utrzymanie ul. Rybaki 18, mieszkanie 11. zdw 84 373

Gimnazjastki
na stancję z utrzymaniem. Małeckiego 10. I. lewo. zdw 84 372

Pokój
dobrze umebl. solidnemu panu wynajmę. Ogrodowa 19, parter, drugie drzwi lewo. zdw 84 323

Pokój
frontowy, słoneczny, umeblowany zaraz lub później. Oddzielne wejście, centralne ogrzewanie, łazienka. Park Wilsona. Cena przystępna. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 84 319

Pokój
frontowy umeblowany na 2 lub 3 osoby do wynajęcia. Aleje Marcinkowskiego 3 b, III., lewo. zdw 84 317

Oddam
pokój gimnazjastce z VII. lub VIII. klasy za udzielenie korepetycji. Adres wskaże Kurjer zdw 84 316

Młodszemu
panu wspólny pokój. Świętokrzyski 3, III., prawo. zdw 84 315

Pokój
umeblowany. Kliks, Ratajczaka 7, front III. zdw 84 312

Pokój
dla dwóch solidnych panów. — Adres Kurjer zdw 84 308

Pokój
wspólny utrzymaniem lub bez wynajmę. Górna Wilda 32 I. p. zdw 84 355

Inteligentnym
paniom lub panom pokój z utrzymaniem. Wielka 15, wysoki parter, prawo. zdw 84 354

Gimnazjastom
dwom wspólny pokój ze szóstoklasistą. Wielka 15, wysoki parter, Wiewiórowska. zdw 84 353

Gimnazjastów
przyjmę na stancję, zapewniając opiekę, pomoc w nauce, oraz dobre odżywienie. Pianino w domu. Tucholski, Poznań, Marsz. Focha 82, wysoki parter w pobliżu gimnazjum Paderewskiego i Mickiewicza. zdw 84 351

Ładny
pokój zaraz. Rybaki 30, II., front, prawo. zdw 84 250

Pokój
1 września 30 zł. Kolejowa 38. Kaźmierczakowa. zdw 83 708

Pokój
niekrępujący, używanie kuchni. Kretowiczowa. Poznańska 53. zdw 83 650

Pokój
lepszemu panu Szamarzewskiego 23, III. prawo zdw 83 645

Czysty
duży dwuosobowy pokój, elektryczność. Małeckiego 26, II. zdw 82 422

Czysty
słoneczny pokój dla 2 panów, elektryczność. Różana 21, III., prawo. zdw 83 923

Słoneczny
balkonowy paniom. Wierzbięcice 39 a, dom ogrodowy, I. lewo. zdw 84 095

Pokój
Grottgera 2, IV. zdw 84 086

Duży
elegancko umeblowany pokój frontowy na wysokim parterze dla 3—4 osób w pobliżu Parku Wilsona zaraz do wynajęcia. — Adres Kurjer zdw 83 940

Umeblowany
pokój do wynajęcia. Prądzyńskiego 56, III. lewo. zdw 84 109

Pokój
umeblowany wynajmę Przemysłowa 30, II. lewo. zdw 84 084

Pokój
frontowy, Grobla 6, I. lewo. zdw 84 103

Pokój
panom, elektryczność. Szamarzewskiego 11, III. front. jw 4534

2—3
panienki na pokój z utrzymaniem lub bez. Dąbrowskiego 33, III., lewo. rw 11 319

Dwuosobowy
wynajmę. Szymański. Wielkie Garbary 29. zdw 84 222

Skromny
pokój dwom. Auer, Półwiejska 26a. zdw 84 616

Śródmieście
pokój elegancko umeblowany, — światło elektryczne na parterze, niekrępujący Adres wskaże Kurjer zdw 84 126

Pokój
wynajmę. Kilińskiego 4, II. lewo. zdw 84 123

Jeżycka 41
parter, lewo. Odnajmę pokój umeblowany. zdw 84 240

Pokoik
studentowi. Śniadeckich 9. parter, prosto. zdw 84 237

Pokój
dla 2 panów. Zwierzyniecka 22, III. prawo, z bramy. zdw 84 253

Wdowa
przyjmie dwie inteligentne panienki opieka zapewniona. Ulica Małeckiego 22, I. prawo. zdw 84 250

Pokój
ogrzewanie. Śniadeckich 16. parter, prawo. zdw 84 249

Pokój
wspólny panu. Długa 16. II. Juchacz. zdw 84 259

Słoneczny
czysty, dobrem utrzymaniem. Patrona Jackowskiego 21. III. lewo zdw 84 258

Czysty
frontowy panom. Małeckiego 17. I. lewo. zdw 84 257

Pokój
frontowy panu. Lipczyński, ul. Wielka 16 (skład). rw 11 337

Słoneczny
pokój umeblowany wynajmę. — Grunwaldzka 5, front, parter. zdw 84 304

Pokój
dwuosobowy frontowy, elektr., utrzymaniem lub bez. Mickiewicza 7, parter, prawo. zdw 84 303

Pokój
umeblowany z elektrycznością wynajmę. Chudzinka Górna Wilda 71. zdw 84 299

Pokój
umeblowany z wygodami. Spokojna 25 a, II. prawo. zdw 84 298

Pokój
1—2 osobom wynajmie. Małeckiego 21, frontowy, I. prawo. zdw 84 410

Gimnazjastę
niższych klas przyjmę. Pomoc w naukach, dobre odżywianie. — Paszkowska, Św. Marcin 9/10, II. zdw 84 408

Pana
na wspólny pokój przyjmę. Rybaki 8, II., prawo. (front). zdw 84 406

Jednemu
lub dwom lepszym utrzymanie. — Łąkowa 16, I., prawo. zdw 84 404

Umeblowany
słoneczny pokój. Mostowa 16, III. lewo. zdw 84 403

Pani
pokój zaraz 25 zł miesięcznie. — Kowalczyk, Karwowskiego 24. (Łazarz). zdw 84 227

Pokój
dla 2 panów lub pań. Sew. Mielżyńskiego 5 III. podwórze. zdw 84 371

Centrum
pokój frontowy 2 panom wynajmę Mielżyńskiego 22, I. zdw 84 369

Pokój
dwuosobowy lub bezdzietnemu małżeństwu. Mostowa 15, III. Pikelowa. zdw 84 368

Pokój
wynajmę. Śniadeckich 22. parter. zdw 84 365

Pokój
umeblowany frontowy osobnem wejściem. Dąbrowskiego 70, 2 wejście II. prawo. zdw 84 364

Pokój
dla 1 lub 2 osób. Marszałka Focha 70, wysoki parter, prawo. zdw 84 363

Gimnazjastów
przyjmuję, pierwszorzędna opieka, Kraszewskiego 11, Niecieńgiewicz. zdw 84 214

Pokój
czysty 27. Grudnia 19, Strzelecka. zdw 84 197

Pokój
frontowy z balkonem wynajmę utrzymaniem lub bez. Małeckiego 27, III., lewo. zdw 84 195

Pokój
elegancki lub dwa razem wynajmę. Matejki 57, parter, lewo. zdw 84 185

Pokój
frontowy, czysty solidnemu panu. Działyńskich 2, II. prawo. zdw 84 182

Pokój
umeblowany wszelkim komfortem. Hauffe, Dąbrowskiego 36, front. zdw 84 180

Pokój
frontowy, słoneczny dla 1 lub 2 osób z niekrępującem wejściem, łazienką, telefonem. Łazarz, blisko dworca od zaraz do wynajęcia — na życzenie z pełnym utrzymaniem i korzystaniem z pianina. Informacje telefonicznie 61-58. zdw 84 179

Pokój
1—2 panom. Wierzbięcice 46, III. lewo. (Rynek Wildecki). zdw 84 133

Pokój
umeblowany do wynajęcia zaraz. Kanałowa 9, I. prawo. zdw 84 177

Frontowy
pokój, elektryczność wynajmę panom. Półwiejska 25, dom ogrodowy. zdw 84 175

Pokój
duży dwuosobowy z opałem i światłem za 100 zł wynajmę. — Grottgera 4, II., lewo. zdw 84 174

Pokój
wynajmę. Poznańska 27 a, II., lewo. zdw 84 173

Pokój
umeblowany. Szwajcarska 16, II., lewo. zdw 84 172

Pokój
dobrem utrzymanie kształcącym panienkom lub panu. Słowackiego 35, II., prawo. zdw 84 167

Elegancki pokój
wynajmę intelig. panu. Dąbrowskiego 33, III., lewo. zdw 84 234

Próżne
1, 2 pokoje, używalność kuchni, łazienki wynajmę. Szczepana 14, willa, wysoki parter, Dębiec. zdw 84 154

Pokój
dla pana Wały Jagiełły 18, III., prawo. zdw 84 152

Słowackiego 18
Lewandowska pokój ładny, elektryczne światło, łazienka. zdw 84 151

Niekrępujący
frontowy, elektryka dwom utrzymaniem wynajmę. Focha 47 a, II., lewo. zdw 84 148

Gabinet
elegancki, elektryczność, telefon. Kręta 7, III., prawo. zdw 84 147

Balkonowy
pokój umeblowany, elektryczność wynajmę panu. Strusia 3, II. lewo. zdw 84 146

Pokój
słoneczny Matejki 5, ogród lewo I. ptr. zdw 84 144

Pokój
wynajmę światło, elektryczność. Wierzbięcice 37 a, IV, front prawo. zdw 84 143

Pokój
umeblowany dwom osobom obiadami. Kanałowa 15, parter, Janiszewska. zdw 84 141

Pokój
słoneczny panu. Poplińskich 3, parter. zdw 84 140

Pokój
dla 2 inteligentnych panów z utrzymaniem lub bez do wynajęcia zaraz na Sołaczu. Zgłoszenia B. Kapela, Sołacz, ul. Sołacka nar. Wołyńskiej. rw 3 597

Pokój
wynajmę. Półwiejska 17, podwórze II., prawo. zdw 84 137

Pokój
umeblowany wynajmę. Gołębia 4, I., front, Szatkowski. zdw 84 136

Pokój
dla pana do wynajęcia. Wodna 26, II. zdw 84 134

Pokój
czysty, elektryczność dwom panom inteligentnym, solidnym. — Romana Szymańskiego 8. III., lewo. zdw 84 511

Słoneczny
frontowy pokój solidnemu panu. Działyńskich 2, Schaefer. zdw 84 350

Dwuosobowy
natychmiast. Wały Zygmunta Augusta 10a, III., prawo. zdw 84 349

Pokój
umeblowany, słoneczny, niekrępujący, 2 osobom. Wrocławska 5-6, IV., prawo. zdw 84 348

Gimnazjastów
przyjmę na stancję. Długa 4. III. prawo. zdw 84 347

Pokój
1—2 osobom 1. 9. wynajmę. Żupańskiego 22, II., prawo. zdw 84 346

Pokój
z elektrycz. do wynajęcia. Śniadeckich 6, II. prawo przy schodach. zdw 84 344

Frontowy
słoneczny, czysty. Poplińskich 1a, III., Drygalska. zdw 84 343

Pokój
wynajmę. Małeckiego 15, I., lewo. zdw 84 342

Pokoik
tanio wynajmę. Kantaka 5, II., prawo. zdw 84 341

Dwuosobowy
umebl., komf. Śniadeckich 21, II., lewo. zdw 84 340

Pokoje
z utrzymaniem lub bez wolne. — Kopernika 5, III., lewo. zdw 84 335

Pokój
umeblowany, frontowy, osobne wejście, solidnemu panu wynajmę. Wroniecka 16, II., lewo. zdw 84 333

Pokój
ładny jednej. dwom osobom wynajmę. Seweryna Mielżyńskiego 1, III. zdw 84 379

Dwuosobowy
pięknej okolicy. Libelta 3, II., lewo. zdw 84 380

Wspólny
pokój dla lepszej panienki od zaraz wynajmę. Ogrodowa 19, parter, lewo. zdw 84 400

Pokój
bez pościeli inteligentnym. Zielona 3, II., prawo. zdw 84 399

Pokój
do wynajęcia dla 2 panów z niekrępującem wejściem. Długa 4, parter, prawo podwórze. zdw 84 398

Pokój
wynajmę. Kopernika 8, I., prawo. zdw 84 396

Pokój
wolny w centrum. Sew. Mielżyńskiego 22, Frankowska. zdw 84 395

Pokój frontowy
wynajmę samootnym panom. — Półwiejska 13, II., prawo. zdw 84 393

Przyjmę
dwóch panów na stancję. Tomczak, Pocztowa 33. zdw 84 391

Pokój
2 solidnym panom wynajmie starsza pani. Małeckiego 37, III. prawo. zdw 84 388

Pokój
odnajmę. Prusa 17, I., prawo. zdw 84 387

Pokój
umeblowany dla studentów. — Ul. Kopernika 7, parter. zdw 84 386

Pokój
wynajmę. Mostowa 26, IV. wchód, III. p. prawo. zdw 84 402

Pokój
umeblowany oddam małżeństwu. Kanałowa 5, parter, lewo. zdw 84 407

Wydzierżawię
bardzo czysty pokój solidnemu panu. Poznańska 58, wysoki parter, lewo, narożnik Mickiewicza. zdw 84 482

Pokój
na 2 osoby św. Marcin 46, I. piętro w podwórzu, lewo. zdw 83 763

Wspólny
pokój panienkom. Śniadeckich 4, IV., prawo. zdw 84 443

Działyńskich 3
I. piętro, lewo frontowy, słoneczny pokój wynajmę, solidnemu panu. zdw 84 448

2 — 3 osobom
wynajmę ciepły pokój tanio! — Poznańska 27, podw., prosto, II. piętro, Pancewicz. zdw 84 446

Pokój
wynajmę umeblowany. Matejki 57, parter, prawo. zdw 84 178

Pokój
słoneczny, elektryczność, łazienka. Reja 2, wysoki parter, prawo, front. zdw 84 484

Pokój
frontowy z osobnem wejściem dla dwóch panów do wynajęcia. Grobla 5, II., prawo. zdw 84 485

Pokoik
elektr., obiady dla pana. Czesława 15, II., prawo. zdw 84 486

Pokój
frontowy odnajmę zaraz. Lisiecka, Łąkowa 13. I. zdw 84 487

Pokój
solidnemu panu. Wały Królowej Jadwigi 5, II., prawo. zdw 84 489

Lepszemu
spokojnemu panu, pani pokój wynajmę. Piekary 10, parter, lewo. zdw 84 490

Przyjmę
pana na wspólny pokój. Piekary 19, podwórze, III., lewo. zdw 84 491

Dwie
panienki na skromny pokój. — Wielkie Garbary 35, II., front. zdw 84 496

Pokój
na 1 i 2 osoby. Św. Józefa 6, III., lewo. zdw 84 495

Pokój
panom. Wierzbięcice 19, II. ptr. wprost. zdw 84 498

2
pokoje umeblowane, elektr. wynajmę. Skryta 9, I., lewo. zdw 84 385

Stancja
utrzymaniem dla kształcących panienek. Ratajczaka 10, I. zdw 84 425

Panienkom
pokój. Kwiatowa 9, III., zdw 84 420

Pokój
umeblowany od 1. 9. (pościel pożądana). Fr. Ratajczaka 13, III. zdw 84 419

Pokój
słoneczny, wejście z klatki schodowej wolny. Patrona Jackowskiego 19, IV., prawo. zdw 84 418

Gwarna 19, III.
lepszy dwuosobowy pokój z klatki schodowej. Winiewicz. zdw 84 413

Pokoik
umeblowany wynajmę. Poznańska 27 a, I., prawo zdw 84 449

Pokój
wynajmę panom. Zamkowa 5., IV., prawo. zdw 84 454

1 — 3
pokoje umeblowane dla rodzeństwa szkolnego, wszelkie wygody Śniadeckich 6, III., drzwi środkowe. zdw 84 453

Pokój
umeblowany 1—2 panom intel. — Śniadeckich 6, III., drzwi środkowe. zdw 84 452

Pokój
dwom panom. Żupańskiego 3 a, III., prawo. zdw 84 451

Pokoje
wynajmę, stołowaniem lub bez. — Elektryczność Józefa 6, II., lewo. zdw 84 459

Niekrępujący
pokój. Kanałowa 7, IV. piętro. zdw 84 441

Pokój
umeblowany. Piasek. Wielkie Garbary 1. zdw 84 438

Dwuosobowy
frontowy, Śniadeckich 9, II. zdw 84 437

Pokoje
jedno- dwuosobowe, elektryczność bez pościeli. Mickiewicz 7, III., prawo. zdw 84 436

Pokój
dobrze umeblowany, niekrępujący Nowak, Młyńska 3, IV. zdw 84 435

Panna
inteligentna na wspólny pokój. — Marciniak, Chwaliszewo 49. zdw 84 421

2 frontowe
3 łóżka razem — oddzielnie do wynajęcia. Ratajczaka 9, II., lewo. zdw 84 597

Ładny
pokój frontowy dla dwóch panów lub pań tanio oddam. Rybaki 9, III., lewo. zdw 84 440

Umeblowany
pokój dla 2 uczennic wynajmę zaraz lub później. Tischler, św. Marcin 66-67. zdw 84 480

Dla
dwóch osób słoneczny pokój bez pościeli z używaniem kuchni. — Mostowa 32, I., prawo. zdw 84 481

Pokój
frontowy, czysty wynajmę. Opończewska, Kanałowa 15. zdw 84 477

Pokój
wynajmę paniom lub panom. — Wrocławska 19, I. p., lewo. zdw 84 475

Dwóch
panów lub panie na pokój z niekrępującem wejściem zaraz. — Wiśniewski, Żydowska 28. zdw 84 499

Dobrze
umeblowany pokój do wynajęcia. Pocztowa 27, II., prawo. zdw 84 474

Pokój
do wynajęcia. Piszcz, św. Marcin 64. zdw 84 473

Słoneczny
pokój, biurko korzystnie. Matejki 1, III. zdw 84 471

Pokój
wynajmę zaraz. Łąkowa 17, II., lewo, front. zdw 84 469

Dąbrowskiego
23, III., prawo, dobrze umeblowany, utrzymaniem wynajmę zaraz. zdw 84 467

Panienkę
na wspólny pokój. Tomaszewski, Wenecjańska 7. zdw 84 466

Uczniom
szkół średnich utrzymanie, opieka, pianino. Goderska. Półwiejska 2. zdw 84 465

Pokój
wynajmę. Wierzbięcice 11, dom ogrodowy, I. ptr., lewo. zdw 84 464

Wynajmę
pokój solidnej osobie. Skarbowa 8, parter, prawo. zdw 84 520

Pokój
ładny. Wrocławska 38, I., Orwat. zdw 84 519

Wspólnika
na pokój umeblowany. Mostowa 5, Lindenberg. zdw 84 517

Pokój
wynajmę. Podgórna 4, Szubert. zdw 84 516

Elegancki
balkonowy pokój inteligentnemu panu wynajmę. Pocztowa 21. I., prawo. zdw 84 513

Pokój
dla pani. Zielona 2, dom ogrodowy, III. p., prawo. zdw 84 512

Pokój
wynajmę. Poznańska 59, II., narożnik Jasnej. zdw 84 509

Pokój
dla pana. Przemysłowa 41, Sokołowska. zdw 84 508

Pokój
umeblowany. Lewandowska, Rzeczypospolitej 9. zdw 84 507

Pokój
umeblowany. Romana Szymańskiego 3, I., lewo. zdw 84 506

Gimnazjastki (tom)
opieka utrzymanie. Orzeszkowej 16, II. zdw 84 502

Klatka
schodowa, frontowy utrzymanie (bez). Orzeszkowej 16, II. zdw 84 501

Pokój
ładnie umeblowany wynajmę solidnemu panu zaraz telefon. łazienka. Mickiewicza 15, I. ptr. zdw 84 500

Pokój
dla małżeństwa. Blicharski, Półwiejska 26. zdw 84 544

Centrum
pokój umebl., elektryczność. — Zamkowa 3, nar. Pocztowej, lewo. zdw 84 541

Panienki
szkolne przyjmę. Okrasśówna, Kanałowa 4, (Łazarz). zdw 84 535

Pokój
kulturalnym osobom. Kanałowa 4, I., lewo, (Łazarz). zdw 84 534

Pokój
światło elektryczne zaraz do wynajęcia. Szamarzewskiego 2, I., prawo. zdw 84 532

Pokój
dwuosobowy. Masłowska, Wrocławska 30. zdw 84 530

Ładny
pokój. Ogrodowa 2, III., lewo. zdw 84 527

Pokój
dla pana od 1. 9. Chwaliszewo 69, II., prawo, od 5 do 9. zdw 84 524

Pokój
wygodny, niekrępujący, z elektrycznością i używaniem telefonu, solidnemu panu wynajmę. — Skarbowa 4, III., prawo. zdw 84 521

Pana
solidnego wspólny pokój. Zielona 3, dom ogrodowy, II., prawo. zdw 84 560

Wspólny
pokój panu. Św. Marcin 56, podwórze lewo, II. wchód. zdw 84 558

Centrum
pokój niekrępujący dla pana wygody, telefon zaraz. Góra Przemysława 4, I. zdw 84 557

Wielka 17
1 lub 2 eleganckie pokoje utrzymaniem lub bez do dyspozycji. — II., prawo. zdw 84 553

Pokój
Strzałowa 3, parter, lewo. zdw 84 550

Pokoik
bardzo skromnie umeblowany bez pościeli, osobne wejście tylko panu tanio wynajmę. Matejki 38, wys. parter, lewo zdw 84 237

Pokój
wynajmę zaraz. Krasińskiego 14. III., prawo. zdw 84 696

Pokój
do wynajęcia Drożdżewska Plac Nowomiejski 9 zdw 84 692

Pokój
wynajmie ewentualnie 2 osobom Rzeczypospolitej 9, dom ogrodowy. III., prawo zdw 84 686

Pokój
niekrępujący utrzymaniem 170 lub bez. Żupańskiego 13. I., lewo. zdw 84 684

Pana
na wspólny pokój przyjmę. Piekary 25. parter. prawo. zdw 84 683

Pokój
frontowy słoneczny. Półwiejska 33, II., prawo zdw 84 681

Pokój
1—2 osobom z utrzymaniem lub bez i skromny pokoik. Michalak. Wały Królowej Jadwigi 2. wysoki parter. zdw 84 703

Pokój
balokonowy jednej, dwom osobom małżeństwu wynajmę. Małeckiego 35, II., lewo. zdw 84 423

Pokój
umeblowany do wynajęcia. — Górna Wilda 49, I., prawo. zdw 84 426

Pokój frontowy
dobrze umeblowany, elektryczność, łazienka wynajmę, solidnemu panu. św. Marcin 5. II. piętro, prawo. zdw 84 424

Pokój
wynajmę. Szamarzewskiego 23. I., prawo. zdw 84 430

Skarbowa 5
parter, prawo, pokój frontowy, — ładny, dwom osobom, osobne wejście. zdw 84 431

Dwu
lub jednoosobowy wszelkie wygody. Łazarz, Kosaka 21, III., narożnik Wyspiańskiego. zdw 84 433

Czysty
pokoik do wynajęcia. Poplińskich 9, parter, prawo. zdw 84 593

Dwie
uczennice szkół średnich znajdą pomieszczenie z utrzymaniem. — Opieka pomoc w naukach. Matejki 47, III., lewo. zdw 84 592

Pokój
czysty, elektryczność, lepszym panom. Małeckiego 31, III. zdw 84 591

Pokój
wynajmę Grobla 19, front, III., prawo. zdw 84 590

Mickiewicza 19
blisko Mostu Teatralnego, pokój umeblowany, duży, frontowy, elektryczność, usługa, dwom osobom zaraz wynajmę. Wysoki parter, prawo, właściciel. zdw 84 581

Pokój
elegancki, frontowy, elektryczność, telefon, ewentl. całodziennem utrzymaniem. Aleje Marcinkowskiego 17 a, III., prawo. zdw 84 599

Elegancki
pokój wolny, światło elektryczne. Św. Marcin 47, III., Pilarski. zdw 84 598

Pokój
dla dwóch panów, zaraz. Strzelecka 20, III., prawo. zdw 84 545

Pokój
duży, słoneczny panu wydzierżawię. Małeckiego 3, I., prawo. zdw 84 538

Lepszy
pokój dla dwóch osób. Aleje Marcinkowskiego 1, II., prawo. zdw 84 478

Pokój
zaraz wynajmę. Spokojna 29. 2 wchód, II. zdw 84 578

Pokój
na 2 osoby wynajmę. Fredry 4. III. zdw 84 577

Pokój
umeblowany, pianino, elektryczne światło do wynajęcia. Jeżycka 35, I., lewo. zdw 84 576

Pokój
panu lub dwom, elektryczność, łazienka, fortepian. Ratajczaka 11a, wejście 5, parter prawo. zżdw 84 574

Pokój
z klatki schodowej z utrzymaniem dla 2 panienek lub panów najchętniej szkolne. Szulc, Pocztowa 12. zdw 84 566

Dwuosobowy
bez pościeli. Wierzbięcice 40. III., lewo. zdw 84 563

Dwuosobowy
Romana Szymańskiego 7, I. zdw 84 562

Wspólny
pani. Woźna 14b. III., Hojnacka zdw 84 561

Pokój
dobrze umeblowany wynajmę J. Stempniewicz, ul. Spokojna 29, 2 wejście, III. p., front. zdw 84 580

Pokój
dla 2 chłopców lub młodych panów z utrzymaniem. Św. Marcin 4, I., lewo. zdw 84 579

2 uczni
gimnazjalnych młodszych lub uczennice przyjmę. Troskliwa opieka dobre odżywienie ewentualnie pomoc naukowa języki fortepian. elektryczność Cena przystępna. Liskowa. Przemysłowa 27 a. zdw 83 668

Pokój
umeblowany panom wynajmę. — Poznańska 38. III., lewo, front. zdw 84 569-70

Pokój
umeblowany z osobnem wejściem wynajmę. Łąkowa 18. Nowacki. zdw 84 571

Pannę
na pokój. Grobla 7. III., prawo. zdw 84 596

Pokój
balokonowy umeblowany z całodziennem utrzymaniem lub bez, telefon, łazienka do wynajęcia. Szkolna 3, II. ptr., prawo. zdw 84 848

Pokój
dobrze umeblowany dla 1 lub 2 panów. Kelmowa, Dąbrowskiego 15. II. rw 11 366

Pokój
umeblowany dla panów. Wielka 18. IV., lewo. rw 11 367

2 gimnazjastów
z całem utrzymaniem przyjmę na stancję. Sobkowiak, W. Garbary 49. rw 11 364

Duży
pokój zaraz wynajmę. Nowak, Wielkie Garbary 21. IV., prawo. rw 11 363

Gimnazjastom
lub solidnemu panu wynajmę pokój. Wielkie Garbary 41, wysoki parter, prawo. rw 11 360

Pokój
dwom panom. Białecka, Szkolna 9 rw 11 359

Lepszy
pokój zaraz do wynajęcia. Ul. Wielka 28. skład papieru. rw 11 357

Pokój
frontowy lepszemu panu wynajmę. Łąkowa 4b, I., lewo. rw 11 347

Elegancki
pokój centr. ogrzewanie, elektr. inteligentnej solidnej osobie. Dąbrowskiego 23 II. prawo. zdw 84739

Kulturalny
Szwajcarska 20, III. lewo. zdw 84 737

Pokój
umeblowany dwom osobom, lub małżeństwu. Wrocławska 30 II. dom tylny Jasińska. zdw 84 735

Pokoik
skromny z obiadami i bez. Matejki 68, wysoki parter lewo. zdw 84 734

Pokój
ładny czysty z obiadami. (pianino). Matejki 68, wysoki parter lewo. zdw 84 733

Gimnazjastom
pokój przy gimn., dobre odżywianie, troskliwa opieka i pomoc w naukach w domu. Oferty Kurjer zdw 84 910

Z telefonem
frontowy, słoneczny pokój na I. piętrze do wynajęcia. Oferty Kurjer zdw 84 909

Pokój
wynajmę. Chwaliszewo 15. I. prawo. zdw 84 913

Przy Moście Teatralnym
pokoik I. ptr. słoneczny z światłem elektr., bez pościeli solidnemu panu zaraz wydzierżawię. — Adres wskaże Kurjer zdw 84 872

Pokój
umeblowany dla 2 panów. Jeszke, św. Marcin 56, front. zdw 84 023

Dwuosobowy
elektryczność ewentl. pianino. obiady, blisko Zamku. Składowa 1 wejście 3, parter, prawo. zdw 84 796

Pokój
wynajmę. Śniadeckich 4. wysoki parter, lewo. zdw 84 881

Pokój
dwuosobowy z utrzymaniem lub bez natychmiast. Grobla 1 a. II. piętro. zdw 84 887

Pokój
wynajmę Poznańska 21, II., lewo. jw 4545

Pokój
umebl. 1—2 osobom. Staszica 26, II., lewo. jw 4546

Pokój
wolny. Polna 16, II., prawo, narożnik Patrona Jackowskiego. jw 4547

Pokój
umeblowany elektryczność zaraz wynajmę. Gwarna 8, III., lewo. zdw 84 817

Pokój
umeblowany dla dwóch panów wynajmę. Światło elektryczne. — Kozia 23, II. zdw 84 816

2 gimnazjastów
lub uczennice z dobrego domu przyjmę na stancję i opiekę, ul. Ogrodowa. Adres wskaże Kurjer zdw 84 818

Pokój
Grobla 9, I., prawo. rw 11 373

Pokój
umeblowany, słoneczny blisko Zamku, inteligentnej pani wynajmę. Adres Kurjer zdw 84 893

Pokój
Czartorja 6. parter. lewo. zdw 84 888

Działyńskich 2
wysoki parter, prawo pokój inteligentnej pani zdw 84 891

Pokój
umeblowany pani wynajmę — Wszystkich Świętych 3. III. lewo rw 11 379

Pokój
do wynajęcia zaraz Małe Garbary 14. parter rw 11 378

Wspólny
pokój. Rybaki 23. parter lewo. rw 11 377

Dla pań
pokój z balkonem od 1. 9. Adres wskaże Kurjer zdw 84 699

Pokój
słoneczny dla 2 solidnych panów Pawłowska. W. Garbary 37. zdw 84 679

Elegancki
pokój lepszemu panu dobrem utrzymaniem i bez. Różana 4a, II. lewo. zdw 84 675

Pokój
umeblowany, balkon, elektryczność. Wierzbięcice 39 a, parter, prawo. zdw 84 801

Pokój
panom, lub gimnazjastom z utrzymaniem. Kwiatowa 13, III., prawo. zdw 84 858

Pokój
elegancki, pokoik Cieszkowskiego 8, III., prawo. zdw 84 857

Młodzież
szkół średnich z dobrem utrzymaniem i pomocą przyjmę Staszica 8, II., prawo. zdw 84 856

Skromny
pokoik i drugi wspólny dla panienek. Zielona 7, parter, w podwórzu. zdw 84 806

Pokój
umeblowany. Marcin 13, IV., front. zdw 84 805

Pokój
elektrycznością wolny. Ogrodowa 2, I., lewo, Sarnowska. zdw 84 564

Pokój
osobne wejście od 1. Polna 4. parter. jw 4557

Pokój
1—2 osobowy, elektryczność, Matejki 4, II., lewo. jw 4556

Pokój
dobrze umeblowany 1—2 panom, pościel pożądana. Tomczak, Kochanowskiego 1. jw 4553

Jedno
dwuosobowy, małżeństwu. Poznańska 27, mieszkanie 4. jw 4552

Pokój
umeblowany wynajmę zaraz. Bukowska 23, II., lewo. jw 4548

Pokój
wolny zaraz. Wały Królowej Jadwigi 4. front. IV. zdw 84 761

Pokój
do wynajęcia. Szafrański, Małeckiego 5, podw. lewo. zdw 84744

Pokój
wspólny dla 2 panów wolny. Kwiatowa 14. II pr. 6—8. zdw 84 742

Pokój
do wynajęcia dla uczni. Staranna opieka. Wyspiańskiego 11, parter prawo. zdw 84 666

Pokój
dla panienki od zaraz do wynajęcia. Adres wskaże Kurjer zdw 84 693

Pokój
umeblowany. Sulewska, Mostowa 5, I. zdw 84 701

Pokój
dwom osobom. Kochanowskiego 23. II lewo. zdw 84 716

Pokój
słoneczny, frontowy, elektryczność Przecznica 4, II lewo. zdw 84 710

Pokój
ładny dla 1—2 inteligentnych osób. Fr. Ratajczaka 11a, 7 wejście parter lewo. zdw 84 726

2 inteligentnym
panom pokój z wygodami. Śniadeckich 7 II. lewo. zdw 84 658

Pokój
panom. Grobla 19, III lewo. zdw 84 741

Pokój
frontowy. Dąbrowskiego. 44, IV. zdw 84 756

Pokój
panience odnajmę. Ogrodowa 12. III. prawo. zdw 84 755

Niekrępujący
słoneczny wynajmie. Kwiatowa 4. III lewo. zdw 84754

Słowackiego
34 I lewo pokój pani. zdw 84 753

Małżeństwu
pokój wynajmę. Mostowa 4. I. lewo. zdw 84 751

Słoneczny
ewtl. fortepianem. Za Grobią 2. I. zdw 84 747

Pokój
umeblowany. Poplińskich 12a. II prawo. zdw 84 706

Elegancki
pokój na 2 osoby wynajmę; telefon w domu. Ogrodowa 11. I. I lewo. zdw 84680

Pokój
front do wynajęcia. Wielkie Garbary 23, III. p. prawo. zdw 84 662

Pokoju
skromnego bez pościeli możliwie z garażem w podwórzu. Oferty Kurjer zdw 84 659

Pokoje
dla 1 i 2 osób inteligentnych. — Poplińskich 8 m. 8. zdw 84 655

1 — 2
frontowy, umeblowany, elektryczność. Pawlicka, Strzelecka 18 II z Łąkowej. zdw 84 651

Ciepły
wygodny pokój jednemu, ewentualnie dwom solidnym panom. Młyńska 2, IV., lewo. zdw 84 650

Strzelecka
25. III. prawo, pokój utrzymaniem bez. zdw 84 649

Frontowy
pokój dla panów. Długa 4, parter, lewo. zdw 84 642

Pokój
Szamarzewskiego 20 22. III., lewo. zdw 84 842

Pokój
1—2 osobom Kręta 6, wys. parter prawo. zdw 84 876

Pokój
umebl. front. panom wynajmę. Poznańska 21. III lewo. zdw 84775

Pokój
jedno lub dwuosobowe zaraz. Bocarski. Prusa 2. zdw 84 765

Niekrępujące
panom. Ogrodowa 2. II. prawo. zdw 84 764

Pokój
do wynajęcia. Kopernika 10. skład. zdw 84 777

Gimnazjastów
dobre utrzymanie, troskliwa opieka, światło elektryczne. Poddanowa. Szamarzewskiego 34. zdw 84 774

Pokój
utrzymanie dla panienek. Drowa Korbińska, Pocztowa 28. zdw 84 770

Pokoje
duży i wspólny. Gwarna 8. III., prawo. zdw 84 721

Pokój
wynajmie. Słodowa, Wierzbięcice 49. zdw 84 719

Pokój
wynajmę. Thiess, Rybaki 16. zdw 84 852

Pokój
wynajmę 2 panom inteligentnym, ul. Długa 4, dom boczny, prawo I. p. zdw 84 851

Panią
poszukuję na wspólny frontowy, urzędniczka 30 zł. Jackowskiego 25. parter, prawo. zdw 84 854

Pokój
frontowy dla 2 osób wynajmę. Wierzbięcice 13, parter lewo. zdw 84 820

Pokój
umeblowany, elektryczność. Szamarzewskiego 8, III p. prawo. zdw 84 824

Pokój
frontowy niekrępujący. Wielkie Garbary 40, IV prawo. zdw 84827

Pokój
wynajmę. Pers, Pamiątkowa 13. zdw 84 825

Pokój
dwuosobowy frontowy z balkonem z utrzymaniem lub bez wynajmie Bazyli Marsz. Focha 64. IV p. zdw 84 830

Pokój
umeblowany Pocztowa 15, III., prawo. zdw 84 600

Pokój
wynajmę Patrona Jackowskiego 13. parter, lewo zdw 84 711

Pokój
umeblowany. Wały Jana III. 11, podwórze, lewo I. zdw 84 907

Gimnazjastę
na wspólny, opieka fortepian, utrzymaniem. Strzelecka 3 a. I. prawo. zdw 84 906

Pokój
umeblowany do wynajęcia. Górna Wilda 45, I., lewo. zdw 84 609

Pokój
elegancki, śródmieście, niekrępujący wynajmę. Skarbowa 20, 3 piętro. zdw 84 602

Pokój
z klatki schodowej, Grobla 19. I., prawo. zdw 84 608

Panienkę
na wspólny pokój. Półwiejska 35, I. zdw 84 607

Przyjmę
pana na pokój. Św. Czesława 11. zdw 84 605

Eleganckie
pokoje, utrzymanie lub bez wynajmę. Jackowskiego 9. III., prawo. zdw 84 714

Pokój
inteligentom wynajmę. Jackowskiego 9, wysoki parter prawo. zdw 84 829

Pokój
eleg. 1 lub 2 osobom od 1. Jankowska. Strzelecka 31. zdw 84 836

Pokój
panom wynajmie. Różana 16. III prawo. zdw 84 551

Umeblowany
pokój wynajmie bezdzietnemu małżeństwu A. Skrzypczakowa, Górna Wilda 52, III, zdw 84 504

Pokój
panu, słoneczny, elektryczność, zaraz lub 15. 9. Dąbrowskiego 34. III. prawo. zdw 84 928

Pokój
Łąkowa 15. III. prawo. zdw 84 704

Pokój
umeblowany na 1 lub 2 osoby do wynajęcia. Działyńskich 8. part. lewo. zdw 84 700

Pokój
słoneczny, elektryczność, wynajme dwom studentom utrzymaniem lub bez, blisko Szkoły Maszyn. Górna Wilda 42. parter. lewo. zdw 84 843

Pokój
trzem panom. Półwiejska 31. I. lewo. zdw 84 768

Pokój
czysty słoneczny wynajmę Półwiejska 32. I. prawo. zdw 84 795

Dobrze
umeblowany pokój dla 1 lub 2 osób. Szamarzewskiego 27 II. prawo. zdw 84 792

Pokój
umeblowany dla 1 osoby do wynajęcia. Plac Działowy 10. II. zdw 84 789

2
gimnazjastów na stancje 90 zł miesięcznie Wielkie Garbary 16. III. front. zdw 84 787

Biały
pokój, telefon, fortepian. Młyńska 2. I prawo. zdw 84 786

Wspólny
pokój panu Długa 8, I. wprost. zdw 84 784

Pokoik
czysty panu Kanałowa 4. II. zdw 84 783

Dwie
gimnazjastki z udzieleniem lekcji przyjmę od 1. na pokój. Adres wskaże Kurjer zdw 84 782

2 pokoje
umeblowane połączone. Młyńska 9. I. prawo. zdw 84 781

Pokój
umeblowany zaraz wolny, pościel pożądana. Strzelecka 24, I. p. zdw 84 641

Pokój
dwom studentom zaraz. Kaczmarek, Piotra Wawrzyniaka 32, I. zdw 84 639

Pokój
elegancki do wynajęcia. Piekary 24, III. ptr. zdw 84 625

Pokój
wynajmę dwom osobom. Śniadeckich 17, III., lewo. zdw 84 623

Pokój
wolny. Św. Marcin 54, podwórze, I. piętro, I. wchód. zdw 84 672

Pokój
dla 1 lub 2 Pflaum, M. Focha 47a podwórze, prawo, I. piętro. zdw 84 612

Śródmieście
pokój umeblowany, elektryczność, wynajmę. Klapczyńska, Wały Zygmunta Augusta 1. zdw 84 606

Pokój
elegancki, słoneczny, restaurowany, elektryczność wynajmę Plac Nowomiejski 5, III, wejście w ogrodzie, II., lewo. Gardzielewska. zdw 84 601

Śródmieście
pokój wynajmę Chudzicka, Rzeczypospolitej 2. zdw 84 588

Pokój
dwom osobom i wspólny męski. — Strzelecka 5, III., lewo. zdw 84 636

Pokój
do wynajęcia od 1. 9. Focha 39, front, II. piętro, prawo. zdw 84 635

Pokój
panom Osińska, Łąkowa 7 a. zdw 84 633

Pokój
balkonowy 2 panom Wielkie Garbary 44, III., lewo. zdw 84 632

Pokój
panu, pani. Przemysłowa 34. III., prawo. zdw 84 668

Pokój
z wejściem niekrępującem dla pana lub małżeństwa. Parzysz, Jackowskiego 27, w podwórzu, parter, lewo. zdw 84 617

Pokój
dla 2 panów z utrzymaniem. — Mickiewicza 15, 3 piętro, prawo. zdw 84 615

Gimnazjastów
lub gimnazjastki na wspólny pokój, śródmieście. Adres Kurjer zdw 84 621

Pokój
dla 2 panów, elektryczność. — Mickiewicza 15, 3 piętro, lewo. zdw 84 614

Pokój
frontowy szkolnym chłopcom z utrzymaniem. Strzelecka 6, III., lewo. zdw 84 611

Śródmieście
lepszy pokój wynajmę, lepszemu panu Nowa 1, III., lewo. zdw 84 610

Pokój
umeblowany z klatki schodowej elektryka dwom panom wynajmę. Szwajcarska 20. III ptr., prawo zdw 84 894

Pokój
umeblowany dwom osobom wynajmę. Marsz. Focha 35, II. zdw 84 916

Pokój
wspólny pianinem dla panienki. Młyńska 3, III. lewo zdw 84 915

2 uczni
gimnazjalnych młodszych lub uczennice przyjmę. Troskliwa opieka. dobre odżywienie ewentualnie pomoc naukowa. języki fortepian. elektryczność. Cena przystępna. Liskowa. Przemysłowa 27 a. zdw 83 668

Pokój
umebl. z światł. elektr. i osobnem wejściem solidnemu panu do wynajęcia. Masztalarska 8 a. III. lewo. zdw 84 667

Pokój
elektryka 1—2 osób ewentl. utrzymanie. Matejki 67. parter. zdw 84 841

Przyjmę
panienkę na wspólny pokój. Stary Rynek 10. wchód Kurzanoga. zdw 84 878

Eleganckie
jeden względnie dwa przyległe pokoje frontowe. niekrępujące. Wskaże Kurjer zdw 84 880

Pokój
dla panienek do wynajęcia. Kopernika 8. ptr lewo zdw 84 863

Pokój
elektryczność, z utrzymaniem zaraz wynajmę. Dąbrowskiego 36, parter, front, prawo. zdw 84 864

Przyjmę
pannę na stancję. Woźna 5. III. zdw 84 866

Wynajmię
pokój 2 inteligentnym panom. — Szewska 14 II prawo. zdw 84 862

Słoneczny
ładnie umeblowany pokój wynajmę Lipczyńska. Wielka 9. III. piętro. zdw 84 867

Wspólny
panu. Łąkowa 16. III. prawo. zdw 84 873

Pokój
Marszałka Focha 49. III. lewo. zdw 84 869

Pokój
niekrępujący, elektryczność centralne ogrzewanie. 2 osoby zaraz Wyspiańskiego 12 IV. zdw 84 844

Pokój
elektrycznością inteligentnemu panu wynajmę. Żupańskiego 8, parter, lewo. zdw 84 895

12 SZUKA POKOJU

Poszukuję
przy inteligentnej rodzinie pokoju z życiem i opieką dla ucznia szkoły budowlanej Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 83 196

Pan
poszukuje skromnie umeblowanego pokoiku ewentl. całem utrzymaniem. Oferty Kurjer zdw 76 600

Panna
pracująca w domu szuka skromnego pokoiku lub wspólnego. Pościel własna Oferty Kurjer zdw 84 075

Pokoju
umeblowanego z elektr oświetleniem poszukuje od 1 września. — Zgłoszenia do Kurjera jw 4540

Poszukuję
pokoju niekrępującego, zupełny spokój. światło elektryczne możliwie śródmieściu Cena Kurjer zdw 84 224

Pokoju
z kuchnią lub pokoju dużego poszukuje małżeństwo bezdzietne wprost od gospodarza. Dzierżawa roczna. Łaskawe oferty z podaniem warunków do Kurjera Poznańskiego zdw 84 124

Pokój próżny
wejście z klatki schodowej nie wyżej pierwszego piętra do celów handlowych, możliwie od gospodarza ewentl. 1 próżny, 1 pokój umeblowany w okolicy St. Rynku. Łaskawe oferty Kurjer zdw 84 207

Prokurent
żonaty, 1 dziecko, były oficer austrjacki, poszukuje dużego pokoju umeblowanego z używaniem kuchni u przyzwoitych ludzi. — Własna pościel. Możliwie z używaniem łazienki. Oferty z podaniem cen upraszam do ekspedycji Kurjera Poznańskiego zdw 84 196

2
pokoi umeblowanych poszukuje 15. 9. w okolicach od Jakóba Wujka do Rynku Wildeckiego. Zgłoszenia do ekspedycji zdw 84 281

Nauczycielka
poszukuje pokoju. Oferty Kurjer zdw 84 188

2 panienki
poszukują zaraz umeblowanego pokoju w centrum, niedrogiego. Oferty Kurjer zdw 84 142

Bezdzietne
małżeństwo szuka pokoju umeblowanego z kuchnią. Czynsz za rok zgóry. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 307

Pan
poszukuje pokoju do 35.— Od 1 do 10. Oferty Kurjer zdw 84 412

Pokoju
skromnego, czystego ewentl. wspólnego, śródmieściu poszukuje panienka zaraz. Oferty cena Kurjer rw 11 353

Pokoju
u samotnej skromnego poszukuje młody inteligent. Zgłoszenia zdw 84 791

Umeblowanego
z używaniem fortepianu w okolicy Mickiewicza poszukuje nauczycielka gimnazjalna. Oferty z ceną Kurjer zdw 84 950

Pan
poszukuje pokoju w okolicy Jasnej. Oferty z ceną zdw 84 949

Poszukuję
pokoju dwuosobowego, centrum chętnie pianino. Oferty Kurjer zdw 84 759

Poszukuję
pokoju z komfortem, kuchnia półparska. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 942

14 DZIERŻAWY

Skład
dwa okna wystawowe, oświetlenie elektryczne, centralne ogrzewanie, z kuchnią i 3 pokoje lub bez przy ruchliwej ulicy przy kościele, w mieście powiatowem gdzie wyższe szkoły, nadający się prócz bławatów na każdą branżę, zaraz wprost od gospodarza do wynajęcia. Zgłoszenia Agentura Kurjera Pozn. Kadziński, Wolsztyn (Wlkp.) nw 3 371

Plac
z szopami wydzierżawię. Deierling, Górna Wilda 160, I. zdw 83 832

Garaże
przy dawniejsze Bramie Wildeckiej. Zgłoszenia telefon 36-06. zdw 78 702

Zakopane
biuro J. Kubińskiego ma do wydzierżawienia pensjonaty na sezon zimowy i rok cały. zdw 84 155

Wydzierżawię
36 mórg jeziora zarybionego, 10 mórg dwukośnej łąki, 12 mórg roli, ładne zabudowania, wtem skład spożywczy. Oferty Kurjer zdw 84 394

Skład
trzy pokoje, kuchnia zaraz do wydzierżawienia St. Kabat Środa Dąbrowskiego 11. rw 11 314

Wytwornia
cukierków z kompletnem urządzeniem zaraz do wydzierżawienia. Drukarnia Wielkie Garbary 39. zdw 84 702

Restaurację
lub gościniec wydzierżawi inwalida wprost od gospodarza. Agenci wykluczeni. Zgłoszenia Styla, Mosina, rynek nw 3 510/11

Młyna
parowego lub wodnego celem dzierżawy poszukuję. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 750

Lokal fryzjerski
z oknem wystawowem przyległem pokojem, w bardzo dogodnem miejscu, nadający się na inne przedsiębiorstwo jako filja zaraz do wydzierżawienia. Zgłoszenia Krause, Wolsztyn, ul. Kościelna 2. zdw 84 923

13 LOKALE

3 lokale handlowe w Gdyni
w dobrym punkcie (dom narożnikowy, przy ul. Świętojańskiej i Lipowej) zaraz do wynajęcia. — Reflektanci zwrócą się do Kurjera Poznańskiego pod zdw 83 897

Ubikacje handlowe
66 m², centralne ogrzewanie, elektryka, wodociąg przy ul. Masztalarskiej na biura względnie magazyn od gospodarza do wynajęcia. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 045

Ubikacje
250 m² parter, I. ptr. przy ruchliwej ulicy, nadające się na fabrykę lub hurtownię do wydzierżawienia. Oferty Kurjer zdw 83 538

Sklepu w suterenach
na składnice poszukuje wprost od gospodarza. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 83 502

Ubikacje
w śródmieściu do wynajęcia. — Stosowne na każdą branżę, obszerne, słoneczne, suche, elektr. światło i prąd, wodociąg. Zgłoszenia decydujących się reflektantów. Ul. Woźna 13b, parter, prawo. rw 11 355

Na biura
2 dużych lub 3 pokoi poszukuje przy Starym Rynku, Szkolnej, Św. Marcinie, Podgórnej, Nowej. Oferty z podaniem położenia i ceny Kurjer zdw 84 678

3 parterowe pokoje na biura
w górnej części św. Marcina od gospodarza do wynajęcia Oferty zdw 84 892

Biurowy
lokal przyzwoicie umeblowany, biuro, gabinet, telefon, centrum poszukiwany dla poważnej instytucji. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 84 252

15 LETNISKA

Krynica
Pensjonat „Reduta", Krynica Zdrój Heleny Nowackiej z Poznania poleca na wrzesień, październik pokoje z wykwintnem utrzymaniem od 10 do 14 zł. Własny samochód do dyspozycji. dw 1294

Zakopane
Zajedź do „Sasa" Chramcówki Wrócisz do domu zadowolony. Ogród, niedrogo zdw 80 195

Zakopane - „Januszek"
ulica Chałubińskiego, pensjonat Wandy Rychlickiej z Poznania. Kuchnia wykwintna. Duży piękny park. Wrzesień 8 lub 8.50. zdw 81 347

Letnisko
urocze przy Poznaniu 5 zł dziennie. Mechowo, stacja Kobylnica zdw 83 207

Rabka
Zdrój. Willę w cenie 20 30, 40, 60, 90, 100 156, 200 300 tysięcy złotych, parcele od 1 do 27 zł za 1 m² i gospodarstwa rolne sprzeda biuro inż. Lisowskiego (biuro informacyjne „Orbis"), Rabka, naprzeciw dworca telefon 36. nw 3 336

6,50 zł
dziennie kosztuje pobyt na spokojnem, uroczo położonem letnisku Morminówko wśród lasów i jeziora. Stacja, poczta, telefon Ostroróg 5. zdw 82 886

Krynica
Pensjonat „Rzymianka" poleca słoneczne pokoje i dobrą kuchnię. Ceny bardzo umiarkowane. dw 1391

Puszczykówko
pokój zaraz do wynajęcia, blisko lasu. Zgłoszenia Nowakowski, Puszczykówko (koło sołtysa). zdw 84 715

16 OSOBISTE

Samochód
Pz. 44 819. Prosi o spotkanie „zainteresowana" zd 83 745

Gobelina 3,— Dreliszki 1,80 Artykuły tapicerskie
szpagaty, płótna, gurty, watę, po cenie fabrycznej sprzedaje St. Giergowicz, Małe Garbary 9. zdw 84 803

W najbliższym
czasie wyjeżdżam zupełnie proszę odebrać pończochy oddane mi do naprawy. Szafrańska, Skarbowa 8, I prawo. zdw 84 826

Krawcowa
wykonuje szybko suknie od 10—15 zł. Głowacka, Rom. Szymańskiego 5. zdw 84 807

K. Z.
wtorek godz. 9 na m. k. zdw 84 565

Wacław Żuchowski
obrońca prywatny poszukiwany jest przez Fr. Kujawę, Międzychód, za wynagrodzeniem. zdw 84 921

21 ZGUBY

Zgubioną
książeczkę wojskową unieważniam. Adam Szyndler zdw 83 641

Wojskową
książeczkę zgubiłem. Kucik, Plac Nowomiejski 10 b. zdw 82 716

Zgubiono
29 sierpnia oprawkę ze szkłem od zegarka na rękę. Uprasza się zwrócić za wynagrodzeniem. — Kniatkowski, św. Marcin 20. zdw 84 722

22 ROZMAITE

Akuszerka
Kleinwächterowa w Poznaniu centrum miasta ulica Romana Szymańskiego 2 pierwsze piętro lewo drugi dom od Placu Świętokrzyskiego zdw 71 660/1

Kołdry
materace najtaniej. Używane przerabiam z greplowaniem — Gnoińska. Plac Świętokrzyski 1. zdwp 82 800

Nowa budowlana pożyczka premjowa!
Agenci losowi otrzymają informacje i najlepsze warunki Zgłoszenia pisemne pod „Pierwszorzędna stara instytucja" do „Par" Lwów Akademicka 14. Pw 13 089-72.93

Podręczniki
nowe i używane Zakup sprzedaż, zamiana Ścisła desynfekcja. Ceny znacznie zniżone Woźna 12 „Książka Antykwarjat". zdw 83 445

Futra
Własny interes kupującego wymaga ażeby się już przed sezonem zaopatrzyć w futra i skóry Zima tanio — teraz jeszcze taniej — w firmie Królikiewicz Magazyn Futer ul. Podgórna 6 Pw 3547-30.64

6.90 złotych
fartuch biały z rękawami Płaszcz damski biały od 8.50 zł płaszcz męski biały od 12 zł sprzedaje Fabr. Bielizny J. Schubert Poznań, ul. Wrocławska 3. Pw 4 032-32.6

Kapelusze fasonuje
Bandel, Piekary 1, skład. Pw 4 048-33,129

Abażury
wykonuje Piekary 1, skład kapeluszy. Pw 4 049 33.132

Higjeniczne czyszczenie
pierza i puchu uskuteczniamy solidnie i tanio (na życzenie odbiór i dostawa w dom). EMKAP Poznań, ul. Wrocławska 30, tel. 58-03. Pw 4050-33,136

Złotniczo - jubilerskie
wszelkie prace wykonuje szybko i solidnie M. Mikołajewski mistrz złotniczy Wielkie Garbary 4 III piętro, prawo zdw 75 832

Portrety
fotografje artystycznie wykonują Bracia Pęcherscy Al. Marcinkowskiego 8, tel. 3955. dw 5 255

Obrazy oprawia
najgustowniej i najtaniej — Witold Leworski, Wrocławska 36, skład obrazów. Pw 4067-34,142

Pluskwy
z zarodkami wytępiam radykalnie wydymieniem, gazami trującemi, tępie szczury itd Amicus, Małeckiego 15. II. zdw 80 945

Prywatne
obiady na czystem maśle urozmaicone wydaje „Ipsiana" Młyńska 4, I. zdw 82 893

Akuszerka
Kleinwächterowa w Poznaniu centrum miasta, ulica Romana Szymańskiego 2, pierwsze piętro lewo, drugi dom od Placu Świętokrzyskiego. zdw 71 660/1

Chiromantka zagraniczna
przepowiada z kart i rąk, przeszłość i przyszłość. Wiele podziękowań. Górna Wilda 51, III, prawo. zdw 83 985

Kołnierzyki
damskie. Wielki wybór. Tanio. Wdowicki, św. Marcin 20. zdw 83 719

Chiromantka
przepowiada przeszłość, teraźniejszość i przyszłość z rąk, fizjognomji, grafologji, fotografji i kart. Przyjmuje od 10—1 i 3—8 wiecz. Łazarz, Marcelego Mottego 2, I. piętro, front, drzwi środkowe. zdw 84 251

Korzystajcie z okazji
Chiromantka przyjezdna która przepowiada przeszłość, teraźniejszość, przyszłość, fotografji, daty urodzenia oraz wszelkie porady. Przyjmuje: Półwiejska 8, II. piętro. zdw 84 287

Obiady
kresowe smaczne. Kantaka 8/9, brama, prawo zdpw 84 273

Suknie w 24 godzinach
płaszcze, kostjumy w 3 dniach wykonuje Salon Mód „Zofja", Bukowska 3, II. zdw 84 213

Gimnazjastów
2 przyjmę. Opieka, pomoc w naukach, dobre odżywianie. Bliskość gimnazjów Mickiewicza i Paderewskiego. Czarnecka, Rzepeckiego 21. zdw 84 211

Gabinet Kosmetyczny „Halina"
Systemem amerykańsko - francuskim. Siemiradzkiego 11, telefon 72-78. Wróciłam z wakacji. zdw 84 231

Smaczne
obiady. Murna 3, I., prawo. zdw 84 377

Dziecko
na wychowanie, lepszego pochodzenia przyjmę. Oferty Kurjer zdw 84 390

Kosmetyka lecznicza
przeniesiona Działyńskich 3, II., telefon 5404. Zawiadamia PP. Publiczność, że otwarcie nastąpi 2. 9. 30. Będą wykonywane najnowsze zabiegi kultu i piękna, zabiegi nowoczesnej kosmetyki Paryskiej, dużo nowości kosmetycznych, ceny b. przystępne. zdw 84 483

Futra
damskie, różne polecam tanio, również przerabiam i modernizuję szybko i tanio. E. Pałkowska, Masztalarska 7, I. zdw 84 494

Na obiady
małopolskie przyjmie się jeszcze kilka osób z inteligencji od 1 września. Romana Szymańskiego 1, parter lewy. zdw 84 549

Akuszerka
Krajewska, Poznań-Wilda, Wybickiego 15, przyjmuje panie, udziela porady i pomocy położniczej. zdw 84 709

Obiady
z 4 dań a 80 gr. smaczne. Pokój umebl. z utrzymaniem 2 panom. św. Marcin 53-53. zdw 84 809

Kapelusze
przerabia i fasonuje. Ceny niskie. „Carmen", 27. Grudnia 19, II. zdw 84 539

Jasnowidz
Pewuki metapsychografolog wyjaśnia wszelkie najtrudniejsze sprawy. Woźna 18, III., prawo. zdw 84 572

Żaluzje
nowe, oraz najtrudniejsze reparacje wykonuje Kazimierz Liebig, Chwaliszewo 39. rw 11 369

Krawcowa
przyjmuje suknie damskie i dziecięce bardzo tanio. Szewska 21, w podw., lewo. rw 11 356

Futra
wszelkiego rodzaju. Mody damskie, męskie wykonuje solidnie, tanio. Piekary 10, parter. zdw 84 885

Chiromantka
Piotra Wawrzyniaka 7, IV., prawo. jw 4555

Mody
damskie podług najnowszych żurnali wykonuję szybko i tanio. Słowackiego 39, III., prawo. jw 4550

„Chic Parisienne"
Św. Marcin 3 II prawo wykonuje szybko według najnowszych żurnali palta, kostjumy oraz wszelką garderobę domową, ceny przystępne. zdw 84 772

Obiady
0.90. Gwarna 8 III zdw 84 720

Srebrzenie - złocenie
papierośnic, torebek, alp. cukiernic, zastaw metalowych, przedmiotów antycznych wykonuje „Galwanostegja". (M. Borzyński) Wielkie Garbary 4. zdw 43 867

Uskuteczniam
naprawy dzwonków, numeratorów, telefonów domowych. Oferty Kurjer zdw 82 491

Klubowy
garnitur elegancki sprzedam 245 zł. Grobla 4, I., Lewicki. zdw 84 637

Bieliźniarka
szyję wszelką bieliznę w dom i poza dom. Piekary 24, III. zdw 84 626

23 OŻENKI

Dyskretnie
i solidnie kojarzy małżeństwa we wszystkich sferach społecznych największe biuro matrymonjalne „Postęp", Warszawa Senatorska 38. Na żądanie wysyłamy kilkaset ofert do wyboru. nw 3328

Kawaler
lat 37, dobrego charakteru, posiadający własną fabrykę maszyn, poszukuje tą drogą pań w celu matrymonjalnym. Panie ziemianki lub obywatelki z posagiem raczą łaskawie nadesłać swe oferty. Pośrednictwo krewnych mile widziane. Oferty Kurjer zdw 83 366

Inteligentny
kawaler lat 35 na posadzie (sierota) w Poznaniu obcy szuka inteligentnej możliwie zamożnej pani do lat 40. Cel matrymonjalny. Oferty możliwie fotografją Kurjer zdw 84 221

Kawaler
rzemieślnik ożeni się z panią, posiadającą własne mieszkanie, najchętniej krawcową. Oferty Kurjer zdw 84 181

Młody
pan z poważną gotówką szuka młodej wdówki w celu matrymonjalnym dobrze sytuowanej. Fotografje będą dyskretnie zwrócone. Oferty Kurjer zdw 84 232

Panna
krawcowa posiadająca własne mieszkanie pozna pana na stanowisku poważnie myślącego. Cel matrymonjalny. Oferty Kurjer zdw 84 417

Panna
lat 36, własne mieszkanie, pozna pana na pewnem stanowisku. — Cel matrymonjalny. Oferty do Kurjera zdw 84 476

Przystojna
szatynka, lat 36, z gotówką 30.000 zł pozna pana na poważnem stanowisku w celu matrymonjalnym Panowie lat 40—50 zechcą się zgłosić do Kurjera zdw 84 904

Dla siostrzenicy
panny lat 22 inteligentnej, muzykalnej i przystojnej, własne 4 pokojowe urządzone mieszkanie, poszukuje mężczyzny dobrego charakteru, nie dzisiejszych poglądów. Rzecz poważna i honorowa Oferty Kurjer zdw 84 889

Kupiec
kawaler, lat 39 brunet, z własnem przedsiębiorstwem handlowem i mieszkaniem szuka towarzyszki życia. Panie stosowne raczą wyczerpujące zgłoszenia z fotografją złożyć Kurjer zdw 84 834

W szczerych
zamiarach przyrzekam ożenek tej pani, która posiada 9.000 zł i dopomoże mi swym kapitałem wspólnie wykupić zastawionych przedmiotów, które powierza jej w dom. Oferty Kurjer zdw 84 808

Dla swego przyjaciela
urzędnika z akademickiem wykształceniem, na poważnem stanowisku życia, na prowincji poszukuje odpowiedniej żony religijnej, sympatycznej, zgrabnej, wesołej. — Zgłoszenia z załączeniem fotografji do Kurjera Poznańskiego pod zdw 84 922

24 NAUKA

Początkujący kurs tańców
2 rozpoczynam Szkoła dyplomowanego profesora Szczurka gwarancja wyuczenia. — Dom Rzemieślniczy, wejście Wały Zygm. Augusta 15. zdw 83 236

Łaciny
udzielam. Zgłoszenia Kurjer zdw 83 802

Kursy stenografji
pisania na maszynach Kantaka 1 II. piętro zdw 79 914

Kursy
stenografji, książkowości. Kromczyńska, Ogrodowa 16. zdw 83 904

Nauka
pisania na maszynach metodą nowoczesną. Zapisy codziennie w firmie Block Brun w Poznaniu, plac Wolności 8. I. ptr. Pw 4 037-32.112

Kursy
stenografji polskiej niemieckiej, pisania na maszynach książkowości rozpoczynam 2 września. Nauka bardzo staranna Dla absolwentów półrocznego kursu dalsza stenografja bezpłatnie. Tyran-Zaworska Strzelecka 33 zdw 78 080 81

Profesor
gimn. udzieli korepetycyj przygotuje do egzaminu i umieści w gimnazjum. Zgoszenia Kurjer zdw 83 430

Poznańskie Kursy Budowlane
przyjmują wpisy na: kursy przygotowawcze do Państw. Szkoły Budownictwa oraz kursy dokształcające dla starszych z budownictwa naziemnego i drogowodnego. Kraszewskiego 17, III., prawo. zdw 83 572

Uczennicy
na rok do krawieczczyzny damskiej poszukuje Żurawska. Skarbowa 11, w podwórzu, parter. zdw 83 722

Żeńskie Kursy Techniczne
(architektoniczno drogowodne) przyjmują zgłoszenia kandydatek z sześciu klasami szkoły średniej ogólnokształcącej. Poznań. Focha 2. Znaczek na prospekt. zdw 83 571

Francuskiego
Dr. Arend, lektor Uniw. Pozn. Staszica 11/13, godz 17—20. Pw 4511-56.286

Kto
wyuczy panienkę książkowości, bilansu? Czas do nauki we wtorki, piątki od 14—18 godz. Zgłoszenia do Kurjera pod jw 4542

Student
poszukuje korepetycji. Oferty Kurjer zdw 84 215

Kursy kroju
szycia dzienne, wieczorne. Marcin 18 III. lewo. zdw 84 247

Kto
podejmie się nauczyć szybko języka niemieckiego? Zgłoszenia telefonicznie 74-32, od 15—16 lub Kurjer zdw 84 362

Francuskiego
angielskiego, udziela doświadczona nauczycielka (z paryskiego uniwersytetu Sorbony). Wały Jana III. 11, I. prawo w mieszkaniu Mikołajczaków. zdw 84 326

Dla
IV kl. gimn. Zamojskich potrzebna korepetytorka, która zna poziom tej nauki. Oferty Kurjer zdw 84 310

Polskiego
lekcyj udzielam. Oferty Kurjer zdw 81 274

Bardzo tanio
łacina, greka, polskie. Polskie cudzoziemcom magister filozofji. Zgłoszenia ekspedycja Kurjera zdw 84 383

Angielskiego gry fortepianowej
udzielam gruntownie. Ogrodowa 20, III., lewo. zdw 84 460

Panienka
wykształcona, muzykalna udzieli pomocy przy odrobieniu lekcyj wzamian za obiady, wzgl. pokój. Łaskawe oferty zdw 84 432

Nauczycielka
przygotowuje do klas wstępnych, gimnazjalnych. Oferty Kurjer zdw 84 586

American
Lady gives English lessons conversation. Marszałka Focha 27, II., Treville. zdw 84 503

Kursy kroju
i szycia damskiego rozpoczynam Wpisy przyjmuje Klawiterowa Marji Magdaleny 1 III narożnik Raczyńskich. dpw 1311/12

Kto
wyuczy (uzupełnienie) stenografji polskiej, niemieckiej. Oferty Kurjer zdw 84 645

Française
donne leçons de français conversation, gramaire, littérature. — Oferty Kurjer zdw 84 797

Gimnazjastów
niższych klas przyjmę, opieka i pomoc w nauce zapewniona Weinert, nauczyciel, Żupańskiego 13 a I. zdw 84 [illegible]

Ondulacji
kto wyuczy? Oferty Kurjer zdw 84 220

25 MUZYKA

Szkoła Muzyczna
im. Chopina przyjmuje uczniów do klas fortepianu, skrzypiec, wiolonczeli, organów i śpiewu solowego. Ul. 27. Grudnia 19. zdw 84 543

Na fortepianie
udzielam lekcji także wieczorami Ul. św. Józefa 9 a parter na lewo zdw 81 173

Lekcje
muzyki, przygotowuję do konserwatorjum Jankowska Neumann, b. prof. Państwowego Konserwatorjum. Fredry 12 zdw 81 547

Lekcyj
fortepianu udzielam Dąbrowskiego 96, parter, prawo. jw 4 530

Lekcyj
gry na fortepianie udziela sumiennie i tanio dyplomowana nauczycielka Wały Jagiełły 20, III. m. 8. od 16—18. zdw 83 795

Marja Hauptowa b. nauczycielka Konserwatorjum lwowskiego
udzielać będzie lekcyj fortepianu z dniem 4 września Adres: Poznań. Dworzec główny (wejście obok fryzjera) zdw 83 287

Poznańska szkoła
gry fortepianowej przyjmuje wpisy na nowy rok szkolny przy ul. Wodnej 8, II w poniedziałki, czwartki od 2—5 zdw 83 248

Gruntowne
lekcje fortepianu. Zgłoszenia: ul. Skarbowa 9, II., w środy, soboty 10—12. zdw 83 247

Lekcje
gry fortepianowej udziela dypl. nauczycielka muzyki. Zgłoszenia: Młyńska 13 II. p. zdw 82 401

Czarliński
nauczyciel muzyki (fortepian, skrzypce). Ul. Kwiatowa 11 parter. zdw 84 278

Muzycy
grający na instr. dętych mogą się zgłosić. Oferty Kurjer zdw 84 190

Lekcyj
gry fortepianowej udziela studentka Państwowego Konserwatorjum. Oferty do Kurjera zdw 84 322

Udzielam
początkowych lekcyj gry fortepianowej dzieciom przystępnie. Uczniowie fortepian do ćwiczeń. Adres Kurjer zdw 84 314

Lekcyj gry na fortepianie
udziela Halina Malinowska, b. prof. Państwowego Konserwatorjum w Poznaniu i Konserwatorjum Wrocławskiego. Zgłoszenia ul. Seweryna Mielżyńskiego 1. III. zdw 84 378

Absolwentka
konserwatorjum muzycznego kurs dyplomowy przyjmie jeszcze kilka uczni na korzystnych warunkach także poza dom. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 415 lub Spokojna 29 I.

Pianistka
studja zagraniczne, udziela lekcyj gry fortepianowej. Cena przystępna. Strzelecka 12, III. rw 11 310

Profesorka
fortepianu dyplom wirtuozowski, studja zagraniczne, udziela wyższej muzyki, gruntowną nowoczesną metodą Wolffowa Ratajczaka 29 III lewo, 2—5. zdw 84 657

Gry
fortepianowej udzielam. Rencowa, Dąbrowskiego 5, III. zdw 84 669-70

Lekcyj
gry skrzypcowej udziela dyplomowana nauczycielka muzyki. Kaulfussówna. Wilda Strumykowa 7. zdw 84 079/80

Lekcji
gry na skrzypcach mandolinie i gitarze. W Jankowiak Rybaki 20 a. zdw 83 283/4

Fortepian
do ćwiczeń wolny. Wodna 20, II. zdw 84 724

Lekcje
fortepianu gruntowne. Strzelecka 28 b., parter. zdw 84 628

Lekcyj
fortepianu udzielam i przygotowuje do konserwatorjum M. K. Szewska 14. II prawo. zdw 84 861

Gry
fortepianowej udzielam Kopernika 8, parter, lewo. zdw 84 865

Lekcje
muzyki, pokój pianinem. Młyńska 3. III. zdw 84 914

26 ROZRYWKA

Kino Casino
Aleje Marcinkowskiego 29, tel. 28-55. Ucieczka od miłości. W rolach głównych Jenne Jugo i Arrico Benfer. Seanse o 5, 7 i 9. W niedzielę od godz. 3-ciej Pw 45,45-35,127

Uczciwy wysoki zarobek

przez stałą lekką pracę w domu ofiaruje i gwarantuje około 15 zł dziennie, placówka przemysłowa systemu amerykańskiego. Wystarczy podać swój dokładny adres **Gdynia-Port** skrytka pocztowa nr 4.

27 SZUKA PRACY

Ogłoszenia do 30 słów dla poszukujących posady w tej rubryce obliczamy po jednej trzeciej cenie drobnych

Fryzjerka
po dwuletniej praktyce poszukuje posady najchętniej na prowincji. zdw 82 612

Pomocnik
handlowy branży kol. - delik. i wyszynku, mający 8 lat praktyki, pragnie zmienić posadę. — Łaskawe zgłoszenia do Kurjera nw 3 370

Celem
wyuczenia się gosp. domowego poszukuje miejsca w lepszym domu (dworze) będąc pomocą. Zgłoszenia Kurjer Pozn. zdw 83 466

Praczka
poleca się poza dom. Oferty Kurjer Pozn. zdw 83 911

Szofer
ukończył kurs szoferski, z dobremi świadectwami, lat 27 ma również za sobą szkołę rolniczą i rok praktyki, szuka posady — Stanisław Łysik. Bobrówniki powiat Ostrzeszów. zdw 83 893

Szofer
sumienny poszukuje posady z dobremi świadectwami. Oferty Kurjer zdw 83 576

Pomocnik drogeryjny
biegły w polskim i niemieckim języku szuka zaraz posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer nw 3 312

Handlowiec
lat 24, branży włókienniczej, wykształcenie Szkoła Handlowa poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 83 716

Szofer
ślusarz lat 33, żonaty, trzeźwy, poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 83 654

Malarz - lakiernik
lat 22, z kilkoletnią praktyką, dzielny w swym zawodzie poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego zdw 83 767

Sierota
19 letnia, sumienna i uczciwa, poszukuje miejsca do dzieci i lekkich prac domowych, okolica obojętna. Zgłoszenia p. Szafrańska, Piotra Wawrzyniaka 22. zdw 84 116

Młynarz
kawaler, uczciwy, dzielny w swym zawodzie z kilkoletnią praktyką i ukończoną szkołą młynarską poszukuje posady. — Oferty Kurjer zdp 82 044

Poznanianka
pani inteligentna z dobrego domu, szlachetnego charakteru, obejmie zarząd domu. Wychowawczyni. Oferty Kurjer Poznański zdw 82 364

Nauczycielka
wychowawczyni b. dobre długoletnie świadectwa, doskonały pedagog, szuka posady od 1 lub 15 września. Zgłoszenia Kurjer zdw 83 243

Biuralistka
obeznana z wszelkiemi pracami biurowemi biegła w rachunkach, piśmie polskim i niemieckim, poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 83 599

Z kaucją
500 zł pomocnik gastronomiczny poszukuje stałej posady. Oferty do Kurjera zdw 83 630

Młynarz
dzielny w swym zawodzie, żonaty, lat 27, z kilkoletnią praktyką obecnie zatrudniony w poważnej firmie z bardzo dobremi poleceniami zmieni posadę jako samodzielny lub nadmlynarz. Oferty Kurjer zdw 83 239

Uczeń miern.-meljor.
Szkoły Państw po pierwszym roku szkoły poszukuje posady. Zgłoszenia z podaniem warunków proszę do Kurjera zdw 84 098

Gospodyni - kucharka
z dobremi świadectwami przyjmie posadę od 1. 9. na wieś lub w mieście. Oferty Kurjer zdw 84 219

Nauczycielka
domowa, rutynowana, z dłuższą praktyką poszukuje posady. Przygotowuje do niższych i średnich klas gimnazjalnych. Może objąć zarząd domu, opiekę, wychowanie dzieci. Kurjer zdw 84 217

Ekspedjtnka
poszukuje posady do drogerji lub perfumerji. Oferty Kurjer zdw 84 194

Posługaczka
uczciwa, pracowita poszukuje posługi od 1. Oferty Kurjer zdw 84 193

Dziewczyna
dobrze polecona poszukuje posady do wszystkiego do małej rodziny. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 555

Stenotypistka
oraz biuralistka początkująca poszukuje posady w miejscu względnie na prowincję. Oferty Kurjer zdw 84 802

Sierota
lat 15 przyjmie jakąkolwiek posadę od 1. 9. Oferty Kurjer jw 4554

Szofer
początkujący, za niższą pensję w wolnych chwilach zajmie się również inną pracą poszukuje posady zaraz. Miejscowość obojętna. Zgł. Kurjer zdw 84 779

Książkowa
początkująca, znająca dokładnie żurnal amerykański oraz pisanie na maszynie poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 833

Panienka
z wioski, znająca szycie oraz haftowanie poszukuje posady lub też posługi do wszelkich prac domowych. Oferty Kurjer zdw 84 192

Maturzysta
gimnazjum matematyczno-przyrodniczego szuka odpowiedniej posady. Łaskawe oferty Kurjer zdw 84 189

Młodsza
inteligentna biuralistka, biegła maszynistka, szuka posady, zaraz lub później. Oferty zdw 84 187

Posługaczka
z dobremi świadectwami poszukuje posługi na cały dzień z praniem. Oferty Kurjer zdw 84 685

Posługaczka
z świadectwami poszukuje posługi. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 644

Dziewczyna
poszukuje pracy z dobremi świadectwami lepszym domu, uczciwa, prowadzi samodzielnie dom, znająca szycie, od zaraz lub 15. — Oferty Kurjer zdw 84 849

Inteligentny
mężczyzna, lat 30 poszukuje jakiejkolwiek pracy, pretensja niska. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 850

Szukam
posady pokojowej lub do wszystkiego z dobremi świadectwami od 15. 9. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdw 84 839

Książkowa - bilansistka
poszukuje posady od 1. listopada. Oferty Kurjer zdw 84 556

Dziewczyna
z dobrem gotowaniem, znająca wszelką pracę domową i szycie z dobremi świadectwami poszukuje posady od 1. 9. Oferty Kurjer zdw 84 757

Panienka
znająca krawiecczyznę poszukuje posady do starszych dzieci. Oferty Kurjer zdw 84 773

Sierota
uczciwa czysta poszukuje posługi zaraz. Oferty Kurjer zdw 84 899

Posługi
z gotowaniem poszukuję. Oferty Kurjer zdw 84 165

Maszynistka
dobrze polecona przejmie posadę. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 162

Młoda
inteligentna pani biegła w obcych językach, mianowicie francuskim i niemieckim, szuka pracy biurowej lub wychowawczyni dzieci. Oferty Kurjer zdw 84 360

Gospodyni
kucharka, szuka posady najchętniej w jakiemkolwiekbądź zakładzie. Oferty Kurjer zdw 84 352

Drogerzysta
dyplom., lat 28, dzielny fachowiec, obeznany gruntownie działem fotograficznym, władający językiem polsk., niemieckim, na stanowisku kierowniczem, pragnie zmienić posadę 1. 10. obejmując stanowisko kierownika lub starszego pomocnika. Łaskawe oferty Trzcieliński, Zoppot, Seestr. 63. zdw 84 345

Kapelusze
damskie wykonuję od 3 zł. Srokówna, św. Marcin 16-17, „C". zdw 84 392

Posługaczka
uczciwa, sumienna, poszukuje posługi. Oferty Kurjer zdw 84 389

Dziewczyna
uczciwa i pracowita poszukuje posady do wszystkiego lub do dzieci z szyciem. Oferty Kurjer zdw 84 411

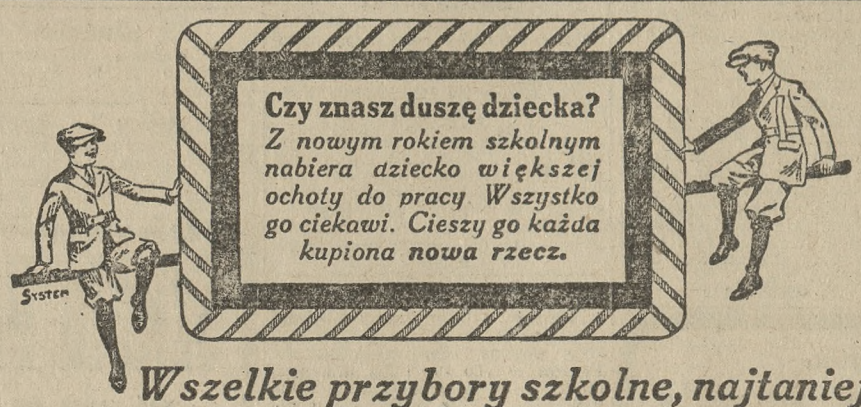

Wszelkie przybory szkolne, najtaniej

poleca

„ANTONI ROSE" — POZNAŃ, NOWA 8

właśc. Walerjan Chrzanowski

Pw 4 535-35,115

Krawcowa
na garderobę damską, dziecięcą, poleca się w dom. 2.50 dziennie. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 758

Dziewczyna
młodsza do wszystkiego potrzebna Kwaśnik, Poznańska 28-30 wys. parter. zdw 84 752

Dziewczyna
do wszystkiego z gotowaniem poszukuje posady zaraz lub od 15. 9. 30. Oferty Kurjer zdw 84 746

Kucharka
poszukuje posady, przyjmuje zamówienia na uroczystości domowe, wyjeżdżam na wieś. Oferty pod adres: W. Musiał, Kolejowa 29. zdw 84 122

Nauczycielka domowa
panienka lat 23, Wielkopolanka, udziela także początków muzyki (fortepianu) i języków. Poszukuje posady w Poznaniu zaraz. — Zgłoszenia proszę do Kurjera zdw 84 121

Bieliźniarka
poleca się na wyprawy w dom, poza dom. Oferty Kurjer zdw 84 239

Starsza
uczciwa służąca z dobremi świadectwami poszukuje miejsca z gotowaniem w mniejszym domu 1. 9 Oferty Kurjer zdw 84 255

Sekretarka
stenotypistka - stenografka polsko - niemiecka, także jako towarzyszka, miasto lub wieś. Oferty Kurjer zdw 84 254

Kupiec
dzielny podróżujący z kaucją poszukuje posady jako podr. inkasent, magazynier lub tem podobnem. Oferty proszę Kurjer Poznański zdw 84 261

Szukam
posługi do sprzątania biur zaraz lub 1. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 290

Dziewczyna
uczciwa do wszystkiego z dobremi świadectwami i poleceniami poszukuje posady zaraz. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 84 279

Biuralistka
z roczną praktyką, pisząca na maszynie poszukuje posady kasjerki względnie ekspedjentki. — Oferty Kurjer zdw 84 374

Służąca
młodsza szuka posady. — Oferty Kurjer zdw 84 370

Posługi
poszukuję. Oferty Kurjer zdw 84 208

Posługaczka
młoda, uczciwa, pracowita, szuka posługi. Oferty Kurjer zdw 83 953

Dziewczyna
dobremi świadectwami poszukuje posady do wszystkiego do małej rodziny. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 554

Kaucję
złożę za otrzymanie jakiejkolwiek posady. Referencje poważne Praca solidna Oferty Kurjer zdw 84 798

Książkowa
maszynistka uprasza o posadę jako biurowa, kasjerka lub inną. Zgł. do Kurjera zdw 84 760

Panienka
z prowincji poszukuje posady służącej, szycie, do kuchni lub do dzieci. Zgłoszenia Staszica 7. — Napierała. zdw 84 638

Panna
do towarzystwa i pielęgnowania chorej zna robótki i gospodarstwo poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 84 630

Żelaźniak
dzielny, znający dobrze branże żelaza oraz sprzęty kuchenne poszukuje zaraz posady. Świadectwa i referencje pierwszorzędne. Dyonizy Hilliton, Wierzbiecice 49 zdw 84 896

Młoda
mężatka rzetelna poszukuje posługi do wszystkiego. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 713

Uczeń
sierota (z dobrej rodziny) pragnie wyuczyć się za obuwniczego najchętniej na prowincji z wolnym utrzymaniem i stancją. Łaskawe oferty uprasza się do Kurjera zdw 84 900

Szofer
z pięcioletnią praktyką poszukuje posady. Zgłoszenia Kurjer rw 11 375

Zdolna
maszynistka-książkowa w polskim i niemieckim poszukuje posady zaraz lub później. Łaskawe zgłoszenia do Kurjera zdw 84 732

Krawcowa
dzielna szuka posady, miejscowość obojętna. Oferty Kurjer zdw 84 589

Biuralistka
prosi o posadę. Oferty Kurjer zdw 84 627

Służąca
z samodzielnem gotowaniem poszukuje posady od zaraz lub 15. 9. ewtl. na wyjazd do Gdańska. Oferty uprasza do Kurjera zdw 84 743

Samodzielna
książkowa z długoletnią parktyką poszukuje posady od 1 października rb. w przedsiębiorstwie budowlanem lub tartaku. Oferty proszę skierować do Kurjera Poznańskiego pod zdw 84 944

Posługi
poszukuję zaraz. Łaskawe oferty Kurjer zdw 84 428

Poszukuję
posługi. Oferty do Kurjera zdw 84 429

Dziewczyna
pilna, uczciwa poszukuje posady do wszystkiego od 1 września lub później. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 595

Krawcowa
bieliźniarka poszukuje posady zaraz z długoletnią praktyką pierwszorzędne wykonanie. Łaskawe oferty Kurjer zdw 84 583

Wiejska dziewczyna
z gotowaniem szuka posady od 1 lub 15. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 514

Panienka
z prowincji z ukończoną szkołą Wydziałową, poszukuje posady do dzieci w lepszym domu. Zgłoszenia do Kurjera zdw 84 559

Państwowy i bankowy
były urzędnik wymowny dobrej prezencji, znający wszechstronną administrację państwową samorządową prywatną i książkowość szuka stosownej posady 15. 9. lub 1. 10. Oferty Kurjer 84 897/8

Freblanka
z prawem nauczania przyjmie posadę przychodniej. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 575

Posługaczka
uczciwa, z dobrem gotowaniem, bez prania. Oferty Kurjer zdw 84 882

Dziewczyna
poszukuje posady od 1. 9. z gotowaniem. Oferty Kurjer zdw 84731

Praczka
rzetelna, akuratna w praniu szuka prania. Of. Kurjer zdw 84 730

Absolwentka
Państw. Szkoły Handlowej z wykształceniem licealnem, znająca język francuski i angielski, poszukuje posady. Oferty Kurjer Poznański zdw 84 676

Maszynistka
pisząca biegle na „Adlerze" za skromnem wynagrodzeniem poszukuje posady. Oferty Kurjer zdw 84 457

Młoda
praczka poszukuje prania. Oferty Kurjer zdw 84 472

Mężczyzna
starszy, emeryt, sumienny, pilny, energiczny, znający książkowość, administrację, ekspedycję, poszukuje zajęcia. Oferty uprasza Kurjer Poznański zdw 84 468

Posługaczka
poszukuje posługi popołudniowej. Oferty Kurjer zdw 84 439

Bieliźniarka
wykonuje pierwszorzędnie bieliznę, monogramy, hafty, mereżki, najlepsze polecenia poza dom, wyjazd. Oferty Kurjer zdw 84 497

Skromna
gosposia lat 38, poszukuje posady do wszystkiego. Michalina Smółkówna, Szamotuły, ul. Obrzycka 4. zdw 81 149

Posługi
poszukuję. Oferty do Kurjera Pozn. zdw 84 327

Panienka
zna szycie i robótki ręczne szuka posady do dzieci lub ekspedycji w piekarni. Zgłoszenia do Kurjera zdw 84 318

Córka
gospodarza z ukończoną jednoroczną żeńską szkołą gospodarczą poszukuje posady jako elewka do dworu lub na probostwie. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 84 931

Elew
gospodarczy, lat 20, z ukończoną 2 semestrową szkołą rolnicza w Janowcu, oraz jednoroczną praktyką poszukuje od 1. lub 15. 9. 30 stosownej posady. Łaskawe zgłoszenia z podaniem warunków Kurjer Poznański zdw 84 930

Uczeń ogrodniczy
3 rok nauki zmieni miejsce nauki (z powodu zmiany ogrodnika) celem dokończenia nauki od 1. 10. 1930 r. Łaskawe oferty Kurjer zdw 84 926

Sierota
w średnim wieku szuka w skromnym, religijnym domu posady o 1. lub 15 września. Miejscowość obojętna. A. Sławińska Gniezno, 3 Maja 31 nw 3534

Młodsza
dziewczyna z dobremi świadectwami potrzebna zaraz. Janowicz, Dąbrowskiego 62, III., prawo. jw 4543

Szukam
całodziennej lub półdniowej posługi od 1 września Oferty Kurjer zdw 84 874

Starszy ogrodnik
kawaler z długoletnią praktyką obeznany w swym zawodzie poszukuje od 15. 9. lub 1. 10. 30. posady. Łaskawe zgłoszenia Kurjer zdw 84 941

Nauczycielka
wychowawczyni z pozwoleniem rządowem, dobremi świadectwami poszukuje posady zaraz. Oferty z podaniem warunków i pensji proszę nadesłać do Kurjera Poznańskiego pod zdw 84 940

Nauczycielka
wychowawczyni rutynowana z pozwoleniem państwowem poszukuje posady do dzieci od 6—10 lat Francuski, niemiecki, muzyka początki. Zaświadczenia bardzo dobre. Łaskawe zgłoszenia Stanisława Okuljar, Żywiec (Małopolska) zdw 84 939

Technik
młody, obeznany z rysunkami budowlanemi, znający język niemiecki, poszukiwany. Zgłoszenia do firmy „Marmur", Kielce. zdw 84 938

Ogrodnik
kawaler, 11 lat praktyki, dobrze obeznany w swym zawodzie zmieni posadę od 1. 11. lub 15. 11. 30. na większy majątek. Łaskawe zgł. Kurjer zdw 84 925

Kucharka
z bardzo dobrem i długoletniem świadectwem, znająca bardzo smaczną kuchnię, poszukuje posady. Zgłoszenia do Kurjera zdw 84 870

Gospodyni - kucharka
z bardzo dobremi świadectwami, znająca się na dobrej kuchni, pieczeniu tortów, zaprawy konserw poszukuje odpowiedniej posady. Zgłoszenia do Kurjera zdw 84 871

Osoba
nieprzeciętnej inteligencji, lat 34, wdowa po kapitanie o wysokiej kulturze ducha, poważnie myśląca bardzo przystojna, zna kilka języków, gospodarna, skromna, zajmie się domem i wychowaniem 1—2 dzieci z macierzyńskiem oddaniem. Zgłoszenia Kołomyja ul. Legjonów boczna 1-3 Czerna. zdw 84 924

Magister farmacji
Wielkopolanin władający językiem polskim i niemieckim, z trzymiesięczną dobrą praktyką na prowincji poszukuje 1. 10 posady w Poznaniu. Referencje poważne Łaskawe zgłoszenia z warunkami proszę do Kurjera Poznańskiego zdw 84 814

Szyję
pierwszorzędnie, tanio, szybko — znam kuśnierstwo. Time: św. Marcin 43. zdw 84 877

28 WOLNE MIEJSCA

Uczennica
z ukończoną szkołą handlową do składu cukrów i czekolady zaraz potrzebna. Odpisy świadectw i życiorys własnor. do Kurjera Poznańskiego zdw 84 738

Sprzedawacz
z małą kaucją potrzebny. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 646

Dam
posadę w mej firmie pani, pożyczka 500 zł. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 846

Służąca
sumienna może się zgłosić. Janyga, Górna Wilda 67. zdw 84 847

Służąca
uczciwa potrzebna zaraz. Dutkiewiczowa, Chwaliszewo 70 frront. zdw 84 821

Uczennicę
z dobrej rodziny przyjmie na 1 rok. Salon mód „Fémina", Fredry 8. zdw 84 664

Krawcowe pierwszorzędne
z dobrą praktyką, w miarowych szwalniach na płaszcze, kostjumy potrzebne. „Fémina", Fredry 8. zdw 84 663

Agentów
poszukuje (epokowy wynalazek), dając wysoki zarobek przy sprzedaży wprost konsumentom w dom w obecnym kryzysie zdw 84 937

Do apteki
blisko Poznania potrzebna siła żeńska magistra farmacji z prawem zarządu, możliwie Poznanianka. Odpowiedź proszę kierować do Kurjera Poznańskiego zdw 84 935

Ogrodnik
starszy, samotny dobry fachowiec znajdzie posadę zaraz Zgłoszenia Kępno Wlkp. skrytka pocztowa nr. 2. zdw 84 919

Bona
freblanka zamiłowana, inteligentna, również Niemka potrzebna na wyjazd. Zgłoszenia tylko z najlepszemi długoletniemi referencjami. Pułkownikowa Stachiewiczowa, poczta Borzykowo. zdw 84 917

Młode
przystojne panienki potrzebne do winiarni jako tancerki. Adres wskaże Kurjer zdw 84 823

Służąca
do wszystkiego z gotowaniem zaraz. Dom kolejowy przy dworcu zachodnim. Szanecki. zdw 84 831

Starsza
służąca z dobremi świadectwami do wszelkich prac domowych z gotowaniem potrzebna zaraz. Grunwaldzka 17, I ptr. zdw 84 832

Pokojowa
z usługą z praniem, prasowaniem potrzebna od 1. 9. Zgłoszenia: ul. Chełmońskiego 20. II. ptr. zdw 84 769

Dziewczę
przychodnie do lekkiej pracy domowej. Ratajczak, św. Marcin 67 zdw 84 794

Uczennicę
na pół roku do krawiecczyzny przyjmie Niedźwiecka, Wały Jana III. 12. zdw 84 868

Posługaczka
przedpołudnie. Długa 10, III. ptr. prawo, prawy dzwonek. zdw 84 788

Za
wypożyczenie 700 udzielę posadę. Oferty życiorys Kurjer zdw 84 786

Wdowiec
poszukuje natychmiast starszej gosposi do wszystkiego. Zgłoszenia w sobotę i niedzielę do 4. — Krykowski, ul. Bydgoska 2a, II. zdw 84 860

Służąca
do dwóch osób potrzebna zaraz. Zgłoszenia 6—8, Niegolewskich 4, II., lewo. zdw 84 694

Dziewczyna
pracowita, czysta, uczciwa do wszystkiego potrzebna. Fr. Ratajczaka 28, II., lewo. zdw 84 656

Służąca
bez spania na cały dzień do wszystkiego z gotowaniem potrzebna zaraz. Wrocławska 30 II lewo. zdw 84 697

Gimnazjastę
młodszego przyjmę na stancję. Zuske, nauczyciel. Ogrodowa 13. zdw 84 749

Robotnik
z kaucją 500 zł. potrzebny. Zgł. Kurjer Poznański zdw 84 748

Szofer
zaraz zgłosić z gwarancją. Adres Kurjer zdw 84 776

Uczennice
do szycia i kroju potrzebne. — Wodna 20. II zdw 84 723

Dziewczę
lat 15, zamiejscowe do prac domowych, dzieci zaraz. Adres Kurjer zdw 84 708

Służąca
do wszystkiego potrzebna. T. Kopydłowska, Kwiatowa 14. zdw 84 902

Dziewczę
do robót domowych potrzebne. — Staszewska, Górna Wilda 82. zdw 84 634

Anoncerkę
garmażera lub garmażerki poszukuję od zaraz. Restauracja pod Orlem, ulica Fredry 12. zdw 84 618

Dziewczę
do lekkich prac domowych zaraz Kłosowska, Wroniecka 19, II. zdw 84 587

Pań
inteligentnych wymownych do przyjemnej lepszej pracy (przedstawicielstwo) poszukujemy od 1. 9 rb. Warunki dobra posada stała. Dla sił zdolnych swans Wiadomości fachowe nie wymagane, wyszkolenie. Zgłoszenia osobiście z dokumentami poniedziałek i czwartek od godz. 10—12 i 3—5. Wały Jana III. 12. wysoki parter. lewo Pw 4551-56,310

Wielkopolska Szkoła Przygotowawcza
jeszcze przyjmuje dzieci 6—10 letnie do wstępnych klas siły nauczycielskie pierwszorzędne. — **Kancelarja ul. Mylna 5 (Jeżyce) od 11—1.**
zw 25 232 **Dyr. Dr. Czajkowski.**

Mistrz blacharski
może uzyskać poboczny zarobek. Zgłoszenia Kurjer zdw 84 138/9.

Uczennice
do haftu mogą się zgłosić. Oferty Kurjer zdw 84 653-4

400 zł miesięcznie
i więcej zarobią Panie wszystkich miast Wielkopolski przez moje zastępstwo. Osobnych ubikacyj na przedsiębiorstwo nie potrzeba, nauka bezpłatna. — Krawcowe, hafciarki i wdowy po urzędnikach mają pierwszeństwo. Potrzebna gotówka 100—200 zł. Zgłoszenia pisemne do Kurjera Pozn. zdw 84 129

Pielęgniarka
chorych z znajomością szycia potrzebna na stałą posadę do zakładu wychowawczego w Poznaniu. Zgłoszenia świadectwa Kurjer zdw 84 164

Dziewczynkę
lat 15—17 z Łazarza przychodzącą do lekkich prac domowych przyjmę. 4—6 po poł. Strusia 11, I. A. Błaszczyński. zdw 84 199

450 zł
miesięcznie zarobi młodsza osoba posiadająca 2.000 zł gotówki przez przyjęcie spółki chem pralni. — Oferty Kurjer zdw 84 361

Szofer
potrzebny. Degórski, Dąbrowskiego 88. zdw 84 455

Służąca
zaraz potrzebna. Stroma 24, II., prawo. zdw 84 540

Dziewczyna
uczciwa potrzebna 6—8. Górna Wilda 3. Piechowiak zdw 84 691

KURSY HANDLOWE TEOFILA PREISSA
w Poznaniu, ul. Franciszka Ratajczaka 29.
Założone w roku 1893.
Nauka rozpoczyna się z początkiem każdego kwartału.
Nowe kursy 4 października 1930. Tygodniowo 30 lekcyj.
Prospekty na żądanie. Dołączyć znaczek pocztowy.
zw 25 195

Dziewczę
do dzieci ponad lat 5 i lekkich prac potrzebne. Madejowa, Łąkowa 13, I. zdw 84 488

Przedstawiciela
na Wielkopolskę i Pomorze poszukuje fabryka wyrobów wstążkowych. Złożenie kaucji pożądane. Interesenci z branży zechcą złożyć zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego pod zdw 83 474

Szkoła Muzyczna
im. Chopina
rozpoczyna naukę dnia **3 września.**
Wpisy przyjmuje kancelarja codziennie.
ul. 27 Grudnia 19.
zw 25 217

20 złotych
i więcej dziennie może każdy (da) zarobić przy sprzedaży domowego artykułu pierwszej potrzeby. — Wiadomości fachowe niepotrzebne. Kapitał potrzebny od 20-50 złotych. Zgłoszenia: Kanałowa 7. II. prawo 9—10, 2—3. zdw 84 367

2 panów
poszukuje pow. Sp. Akc. na stałą posadę do łatwej akwizycji od zaraz. Po 4-ch tygodniach zdolny może objąć kierownictwo oddziału. Zarobek 600—900 zł. miesięcznie. Panowie chętni, energiczni, chociaż bez kwalifikacji mogą się zgłosić z dok. osobistemi od 11—1 i 3—5 przy ul. Pocztowej 31 a, wysoki parter, lewo. Pw 4542-35,119

Freblanka - bona
z znajomością szycia potrzebna na stałą posadę do zakładu wychowawczego w Poznaniu. Zgłoszenia świadectwa Kurjer zdw 84 163

Przyjmę
zdolną pomocnicę do szycia. — Przemysłowa 34, I., lewo. zdw 84 416

Najstarsza prywatna
Szkoła Przygotowawcza im. Kopernika
ulica Skarbowa nr. 5
przyjmuje wpisy dziewcząt i chłopców od lat 6
codziennie między godziną 12—1.
Nauka odbywa się w godzinach przed południowych **pod kierownictwem sił kwalifikowanych.**
Rok szkolny rozpoczyna się zw 25 192
dnia 4 września o godzinie 9 rano.

Niania
starsza z długoletniemi świadectwami potrzebna do Warszawy do dwojga dzieci. Zgłaszać się w poniedziałek między 12—14. — Wysoka 1, II., p. Szymański. zdw 84 160

Tokarz
starszy, z długoletnią praktyką na precyzyjną pracę, który także już pracował na szlifierce lub wiertarce poziomy (Bohrbank) przy dobrem wynagrodzeniu poszukuję. Erge - Motor, Poznań, ul. Mylna 38. zdw 84 153

Służąca
do wszelkich prac domowych może się zgłosić od 1. 9. Madalińskiego 8, skład. zdw 84 150

„Kolporter"
gazet (na ulicy i po lokalach) poszukiwany. Piśmienne zgłoszenia „Par", 27 Grudnia 18, pod „Kolporter". Pw 4541-35,122

2 pomocników
blacharskich zaraz. J. Lück, Rogoźno. nw 3 506

Dzielna
ekspedjentka może się zgłosić. — Wacław Potocki, mistrz rzeźnicki, Półwiejska 36. zdw 84 450

Dziewczę
lat 15—18 do 2 dzieci i pomocy w domu potrzebne zaraz. Adres Kurjer zdw 84 479

Dziewczyna
młodsza, spokojna do posługi — przed południem. Adres Kurjer zdw 84 434

Młody
saksofonista (klarnecista) znajdzie zaraz posadę. Język polski i niemiecki. Müller. Tczew Zamkowa 19 b dw 1 386

Służącej
przychodniej, z dobrem świadectwami poszukuję. Kawczyńska, Klonowicza 5 (Łazarz) willa. dw 1 389

Uczciwa
panienka z gwarancją potrzebna do składu zaraz. Oferty z życiorysem do Kurjera zdw 84 183

Biurowa młodsza
pisząca na maszynie może się zgłosić. Hurtownia Szkła, Jezuicka 10. zdw 84 515

Kilka nowych
5—7½ i 1 dwukołowych, 1 tonnowych
przyczepek do samochodów
tanio i na korzystnych warunkach do sprzedania. Zdolni i uczciwi **PODRÓŻUJĄCY** w całej Polsce poszukiwani. Tw 295
Fabryka przyczepek do samochodów
L. SZWIERZOK,
Król-Huta, ul. 3-go Maja 26. Telefon 586.

Młodszy
dentystyczny technik - asystent, biegły w złocie, potrzebny zaraz. 15. 9. lub 1. 10. Oferty z podaniem wymagań i świadectw pod „technik" Kurjer Poznański, Gdynia. nw 3 505

Służąca
czysta, pracowita, gotowaniem. W. Garbary 18, wejście Woźna, II. prawo. zdw 84 356

Dziewczyna
do posługi do lat 15, potrzebna do 1 osoby. Oferty Kurjer zdw 84 382

Freblankę
z prawem uczenia początków poszukuje majętność — Pomorze. Zgłoszenia. Wierzbicki Towarowa 21, wieczorem. zdw 84 331

Kuchmistrz, bufetowa, anonsjerka
tylko pierwszorzędne siły, dobrze poleceni potrzebni do nowootwierającej się kawiarni i restauracji w Kaliszu od 15. 9. Zgłoszenia z podaniem pensji przy wolnem utrzymaniu: Grand Cafe, Jarocin. zdw 84 295

Darmo
pokój krawcowej pracującej poza domem. Kurjer zdw 84 198

Dziewczyna
uczciwa, czysta z dobrem gotowaniem potrzebna, skład papieru, ul. Wielka 15. zdw 84 170

DZISIAJ W KINIE

Apollo: „Znajoma z ulicy".
Aurora: „Złodziej z Bagdadu".
Colosseum „Szczerozłoty wąwóz".
Casino: „Między nimi nic nie było".
Corso: „Ostatnie dzieje Tarzana".
Edison: „Ludzie bez Jutra".
Harfa: „Żywy czy zaginiony"
Metropolis: „Dr. Fu Man Chu".
Odeon: „Przy kominku".
Renaissance: „Największy cyrk świata".
Słońce: „Dziewczynka z Ameryki".
Stylowe: „Złota Młodzież".
Wilsona: „Boska kobieta".

Trawę indyjską w belach, oraz skubaną, alpejską, pakuły, włosie końskie, gurty, sprężyny mebl. wełnę drzewną poleca
T. SZELĄGOWICZ,
Poznań, Tama Garbarska nr. 25.
Telefon 2-11. zw 25 06

Ekspedjentka
do filji piekarsko - cukierniczej z gotówką 1 000 zł zaraz. Oferty Kurjer zdw 84 552

Asystentki (ta) farm.
dobrze poleconej siły, katol. poszukuje od 1 X apteka w Korzecinie Górny Śląsk. zdw 83 620

Ucznia
z odpowiedniem wykształceniem szkolnem, syna miejscowych rodziców przyjmie. Drogerja ulica Dąbrowskiego 63. zdw 84 582

Uczennice
lepszych rodziców na roczną naukę do szycia mogą się zgłosić. Salon Mód „Mira" Marsz. Focha 36. zdw 84727

Dziewczyna
z gotowaniem potrzebna 1. 9. ul. Spokojna 24 a. I. piętro, lewo. zdw 83 443

Fryzjerka
dzielna na stałe potrzebna. Wł. Konieczny, Gostyń, Św. Ducha 3 zdw 84 244

Poszukuję
dziewczyny wiejskiej na stałą posadę. Górna Wilda 106. Piasecki zdw 84 238

Posługaczka
uczciwa, czysta potrzebna. Środka, Focha 84. zdw 84 262

Chłopiec
do sprzedaży papierosów może się zgłosić w portjerni Moulin Rouge ul. Kantaka 8/9. zdw 84 305

Jak
zostać kierownikiem biura? Powszechny Instytut Organizacji Nowoczesnej Warszawa, Hoża 35/5 przesyła bezpłatnie książkę, ułatwiającą osiągnięcie pierwszorzędnych stałych posad. Podać adres zawód, wiek. Tw 293

Śpiewaczki
humorystki i tancerki poszukuję od zaraz do kabaretu tu na miejscu. Oferty Kurjer zdw 84 584

Do 1.500 zł miesięcznie zarobią
osoby inteligentne (panowie i panie) przy zbieraniu zamówień na obligacje budowlane. Jakakolwiek gotówka zbyteczna. Zgłoszenia osobiste lub piśmienne. — Wyszyński, Poznań, Strzelecka 28 b, I. piętro, przez cały dzień. Pw 4 035-72.121

W
3 letniej szkole rzemieślniczej (wydział stolarski) w Łucku wakuje posada kierownika szkoły. Pensja zł 700 do 1 200 miesięcznie zależnie od posiadanych kwalifikacji. Szkoła mieści się w nowowybudowanym gmachu, posiada nowoczesne inwestycje. — Podania z odpisami świadectw, referencjami i życiorysem skierowywać: Łuck, Województwo Wołyńskie, Szkoła Rzemieślnicza Polskiej Macierzy Szkolnej. Pw 4 270-33.20

Agentów
na województwo Poznańskie znana firma poszukuje do sprzedaży centryfug, maszyn do szycia. Zarobek wypłacamy zaraz. Zgłoszenia „Par", Al. Marcinkowskiego 11, pod 56.277. Pw 4 470 56.277

Potrzebna
na wieś nauczycielka - wychowawczyni do jedenastoletniej dziewczynki, przechodzącej kurs klasy drugiej gimn. Wymagana konwersacja francuska, znajomość niemieckiego, dobra muzyka. Oferty z fotografją, świadectwami oraz podaniem warunków skierować pod adr. Majątek Szpegawa, poczta Tczew, Lubieńska. zdw 83 891

Potrzebna
gospodyni - kuchmistrzyni do dworu na wieś od 15. 9. lub 1. 10. Zgłoszenia Żółtowska Mszczyczyn, p. Dolsk. zdw 83 888

Agenci
do odwiedzania składów spożywczych poszukiwani. Oferty Kurjer Pozn. zdw 83 887

Gospodyni
z dobrem gotowaniem oraz do wszystkich prac domowych do samodzielnego prowadzenia gospodarstwa poszukuje adwokat (samotny) na prowincji. Zgłoszenia z odpisem świadectw i ewtl. dołączeniem fotografji, która się zwraca, należy składać w Kurjerze Poznańskim dw 1395

Służąca
dobremi świadectwami do wszystkiego potrzebna. Topolowa 6, I. koniec Ratajczaka. zdw 84 573

Wychowawczynię Niemkę
jako przychodnią na popołudnia poszukuję zaraz do dwojga małych dzieci. Grottgera 4. Hejmowski. zdw 83 757

Stenografji
listownie jaknajdokładniej wyuczamy. „Stenograf" miesięcznik wychodzi „Stenografja parlamentarna" udoskonalona wydana. Dziewięć wydawnictw. — Instytut Stenograficzny: Warszawa, Krucza 26 Pw 3 917-62.424

Krawcowe pierwszorzędne siły samodzielne
mogące się wykazać długoletnią praktyką w pracowniach miarowych na suknie, płaszcze, kostjumy, potrzebne natychmiast. „Mira", Marsz. Focha 36. zdw 84 728

Przyjmę
2 panienki z utrzymaniem. Focha 80, IV. prawo. zdw 84 225

Służąca
potrzebna Piekarnia, Rajski, Maleckiego 12. zdw 84 908

Służąca
z gotowaniem potrzebna. Fietz, Półwiejska 2. zdw 84 707

Służącej
do wszystkiego przychodniej poszukuje Wachowiak, Wały Jagiełły 18. zdw 84 594

Inteligentne
dziewcze do posyłek. Zgłoszenia życiorysem „Muza", Nowa 8. zdw 83 764

Pończochy Bemberg Tanio!
tylko 4,90 za parę
Atlantic
Reprezentacja:
Pl. Sapieżyński 4, II. ptr.
Pw 4 520-56,301

Dziewczyna
do wszystkiego, sumienna potrzebna. Jezuicka 4. rw 11 368

Apteka
w Gostyniu poszukuje elewa lub elewki zaraz lub od 1 października z praktyką lub bez. dw 1 381

Fabryka Chodników i Wycieraczek Kokosowych
„WAWEL"
Właśc. Stanisław Kluz, Poznań, Pl. Działowy 11, tel. 26-35 poleca **po cenach konkurencyjnych na dogodnych warunkach kredytowych** wyrabiane z najlepszych surowców
chodniki, wycieraczki kokosowe oraz maty gimnastyczne
wszelkich rozmiarów i grubości.
Grand Premio z Medalem Złotym na Wystawie we Florencji w r. 1929. zw 25 193

Służąca
z gotowaniem do wszystkiego potrzebne 1. 9. Pocztowa 23, III., prawo. rw 11 336

Do
pracowni trykotaży potrzebna ręczniarka i maszyniarka. Bukowska 32, Hoffmann. rw 11 365

Krawiec — krojczy
damski, który może przyjąć pierwszorzędną miarową pracę w dom. poszukiwany. Stała praca. Oferty Kurjer Poznański zdw 84 729

Akwizytora
do zbierania ogoszeń reklamowych poszukujemy zaraz na miasto Poznań. Dochód poważny. Zgł do Kurjera Pozn. zdw 84706

Szkoła Przygotowawcza
pod wezw. św. Kazimierza, ul. Śniadeckich 64
rozpoczyna rok szkolny dnia 3 września.
Dzieci z kl. II, III i IV zbiorą się w szkole o godz. 8, dzieci z kl. I o godz. 11-tej.
Wskutek powiększenia lokalu jest jeszcze **kilka miejsc wolnych w kl. III i IV.** Zgłoszenia od 12—13.
Marja Rozmuska
zw 25 216 właśc. i kierow. szkoły.

Pokojowa
dobrze polecona zaraz potrzebna Pensjonat, Skarbowa 3. zdw 83 803

Woźny
do interesu z kaucją 500 zł w gotówce zaraz Kurjer Poznański zdw 83 849

Pw 35445-Bl. 43

Humor zagraniczny

Bohaterka tragedji: Och! Adalbercie! Daj mi jeszcze trzy dni czasu, zanim się rozstaniemy na zawsze!
Głos z galerji: Jabym się nie zgodził. Sztuka nie wytrzyma trzy dni! (Judge, N. Jork). S. F.

Przedpłata na wrzesień 1930. za oba wydania razem włącznie tygodniowego dodatku ilustr. „Jlustracja Poznańska" i „Nowiny Sportowe" w Poznaniu w eksped zł 4 00 w agencjach w mieście zł 4.50 z odnoszeniem do domu w Poznaniu zł 4 70 z odnoszeniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie zł 4.24 kwartalnie zł 14 80 pod opaską w Polsce zł 9.00 pod opaską w innych krajach zł 11 00. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą przeszkód w zakładzie strajków i t. p. wydawn. nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie mają prawa domagania się niedostarczonych numerów lub odszkodowania.

Ogłoszenia na stronie 6-łamowej 30 gr na stronie 4-łamowej przy końcu tekstu redakcyjnego 75 gr na stronie czwartej 120 gr na stronie drugiej 150 gr. przed wiadomościami potocznemi 240 gr od 1-łamowego milim. Ogłoszenia skomplikowane oraz z zastrzeżeniem miejsca 20% nadwyżki. Ogłoszenia do wydania porannego przyjmujemy do godz. 18 30 w nagłych wypadkach do godz. 22 u stróża do wydania wieczornego do godz. 10 w dni przedświąt do godz. 9 przedpołudn. Drobne ogłoszenia: słowo napisowe (tłuste) 30 gr. każde dalsze słowo 20 gr. Za różnice między zestawem a wysokością ogłoszenia, powstałe wskutek matrycowania wydawnictwo nie odpowiada.

W wydaniach wielkoświątecznych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materjał poświęcony danej uroczystości

Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 4072, 2305, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań, nr. 200 149